

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Praxis Beneficiorvm D. Petri Rebvffi Montispessvlani
Ivrvim Doct. Ac Comitiss, Ivrisqve Pontificii Ordinarii
Professoris Paris. & ibidem in supremo Senatu Causarum
Patroni**

Rebuffi, Pierre

Coloniae, 1610

Titvli Secvndae Partis, Modos Beneficia conseruandi complectentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63686)

PRAXIS BENEFICIARIE SECUNDA PARS, BENEFICIA CONSERVANDI MODOS

VTILES DOCENS.

Conserua-
di ritus
non minor
quam ac-
quirendi.

Riori libro modos benefi-
cia acquirēdi præmisimus,
nunc ad conseruandi mo-
dos accedamus. in quibus
cūm non minor virtus sit,
quā acquirēdi: & beatam eum, qui te-
met, dicat *glos. in §. si res. de pace tenen. & eius
viola.* licet paulo facilius sit retinere, quā
acquirere: tamen non minor erit adhiben-
da opera, ne quid vtile vel necessariū huic
parti omittatur, vobisque omnibus pro
virili satisficiamus.

2 Quare si contingat nonnullos ex his
quos describemus, modis, acquirēdi quo-
que viam complecti considerabitis illos
etiam conseruandi non minorem cōmo-
ditatem præ se ferre: sunt enim quidam
communes & acquirēdi, & conseruan-
di.

3 Inprimis se offert gratia seu rescrip-
tum, perinde valere, quōd tanquam vti-
lissimum aggrediamur: conseruat enim
beneficium, si maturē impetretur: *vt statim
apparebat.*

*De Rescripto etiam, & perinde
valere.*

Itam va-
lere quo-
modo in-
sollegatur.

Rescriptum istud regulariter gratiam
concernit, estque in curiis frequen-
tissimum, sed interdum est etiam va-
lere: nam vidi Papam concessisse literas
commissiōnis, quæ fuerunt ab eo reuoca-
te, postea decreuit eas etiam valere, & per-
inde, ac si executio ratione illarum facta
fuisset. Itaque clausula, etiam valere, com-
muniū datur: quando à Papa reuocatum
aliquid, eratque irritum factum, si postea
ex causa Papa decernat valere, ponetur
clausula etiam valere.

Perinde
valere

2 Si verò Papa non irritauerit primam
collationem, vel actura, sed ex subrepto-

ne, vel alio casu effectus fortè inualidus, quando co-
dabitur hoc rescriptum perinde valere: *vt datur.*

quia Papa potest fingere, & statuere vt a-
ctus perinde valeat, ac si iure factus esset:
*vt Barr. & alij docent in l. si is qui pro emptore. ff.
de vsucapio.*

3 Et sic rescriptum perinde valere est, *Non a præ-
uisto &
perinde
valere dif-
ferunt.*
quādo Papa gratiam suam aliqua ex par-
te inualidam confirmat: sed noua prouisio
datur, quando collatio fuit facta ab alio
quā à Papa: *vt asserit d. Phil. Probus in c. si. de
consuetud. lib. 6. & hoc verum est.*

4 Differt tamen hoc à confirmatione, *Confirma-
tio differit
perinde
valere.*
quia hæc respicit, vt nunc actus confirma-
tus valeat. *l. & quia. ff. de iurisdic. om. iudic. c.*

1. *& per totum. de confirma. vtili,* sed perinde
valere respicit sicut Argus (*vt Poeta dicunt*)
retro, & valet à die primæ gratiæ; si nulli
fiat præiudicium: *vt inferius plene dicitur.*

5 Confirmatio in beneficiis etiam *Perinde
non datur: vt supra dixi in noua prouisione, valere non
sed perinde valere sic: quod tamen in effe-
ctu vim confirmationis obtinet, nec indu-
cit tamen nouam prouisionem, teste Regid.
Bellamera in decis. 532. si prouisus & prouinc.
fol. 33.*

6 Quæro quando impetrandum sit hoc *Quando
rescriptum. Respon. quando quis dubitat perinde va-
primam Papæ prouisionem ex aliqua cau-
sa impugnari posse, vt perinde valeat, ac si
trari posset.*
valida fuisset tempore impetrationis. *facit
l. 2. ff. de dona. scripti de hoc verb. in l. porus. ff. de
verbo. signific.*

7 Et hæc dictio perinde, denotat fictionē. *Perinde fi-
ctio de-
tatione de-
notat.*
*vt in l. i. ff. de recepta. l. 2. & l. vl. de
natul. restituend. Rota decis. 383. si Papa, in no. noias.
[sub tit. de concess. præb. decis. 12.] las. in l. Titia.
§. fin. de verb. oblig. vbi dicit denotare omni-
modam iuris similitudinem. & Paul. Paris.
cons. 38. licet. in 4. vol.*

8 Interdum hæc dictio respicit tempus, *Perinde
vt si minor impetrauerit beneficium & personam*

tempus, & actum respicit.

tacuerit se minorem, impetrauit hoc rescriptum, vt perinde valeat à tali tempore, ac si fuisset maior vt statim subiiciam. Aliquando respicit personam, vt perinde valeat ordinatio, ac si fuisset facta à proprio Episcopo, aliquando actum respicit: & de his inferius dicitur, & plenius tractaui in d. l. perius. ff. de verb. sig.

9 Et ista impetratio facit primam collationem & actum valere, ac si primò valida fuisset: Nam tantum debet operari fictio in casu ficto, quantum veritas in casu vero. l. si filio. ff. de liber. & posthu. l. filius. si cert. per. Quòd si prima valida fuisset, non esset opus hoc rescripto: sed per hanc clausulà postea validus sit actus, ac si principio integer fuisset.

Actus non expressa hoc rescripto potest suppleri.

10 Ex quibus inferitur, quòd si impetrauero beneficium, & non expressero ætatis defectum, non valebit impetratio. cap. si eo tempore. de rescript. in 6. ex hoc tamen rescripto confirmabitur prima impetratio. ac si prius ætatem expressisset.

Qualitas suppletur à perinde valet.

11 Adhæc si prouisus sum de beneficio talis N. à Papa, & non dixerò esse curatum, non valet prouisio: sed ad supplendum defectum impetrabo, vt perinde valeat prouisio, ac si curam expressissem. ca. nonnullis. de præb. in 6.

Tonsura confirmatur perinde valere.

12 Prætereà si promotus fuero ad tonsuram ab alieno Episcopo, deficit ordinatio. c. 1. & per totum. de temp. ordinar. lib. 6. dicà infra in materia dispensa. ideo impetrabo, vt perinde valeat tonsura, ac si à proprio Episcopo collata fuisset: vt supra dixi in materia tonsuræ.

Natalium defectus suppletur per perinde valere.

13 Insuper si naturali collatum sit beneficium, & non expresserit natalium defectum, non valebit collatio: nisi per hanc clausulam ei succurratur, vt perinde valeat, ac si natalium defectus expressus fuisset: vt consuluit Petr. Paris. conf. 43. pro Do. Hieronymo. col. 2. in 4. volu. doct. in cap. 1. & per totum. de fil. presbyt.

14 Nec etiam valebit beneficij impetratio facta ab extero ignorante idioma patriæ, nisi per hoc rescriptum sibi succurrat reg. cancel. 19. facit c. neminem. 70. dist. gl. in c. proponens. de rescript.

15 Notandum est, nunquam concedi quòd literæ & processus, valeant ab omnium eorum data, præterquam in mutationibus collationum, & reualidationibus: & tunc addatur verbum videlicet ad vacatura: alioqui ius quæsitum tolleretur. Et ideo debent addi verba hæc à data præsentium valeant, nisi in mutationibus, & reualidationibus prædictis, vt est statutum ab Alexand. sexto Pontifice maximo in suis regul.

16 Plus addens, quòd super literis per penitentiarium expeditis, & super breuib. non datur perinde valere, nec literæ: & si breuia huiusmodi confirmantur, & signatura dicet de nouo, cum non sint veræ literæ Apostolicæ, secundum quosdam, sed per illas gratiæ concessæ dantur de nouo.

17 Item super literis expectatiuis in forma pauperum concessis dari literæ perinde valere non consueuerunt: quia literæ istæ sunt iustitiæ, & hoc de stylo: ego tamen dicerem dari posse, quia gratiæ sunt: vt superius dixi in differentiis inuer literas gratiæ & iustitiæ.

18 Adhæc si in supplicatione dictum fuerit, quòd impetrans dubitat primam collationem viribus non subsistere, non poterit postea in bulla dicere de facto dubitare, & inficere primam collationem & ab ea recedere: quia si Papæ in supplicatione prius narratum fuisset, quòd de facto dubitabat, non concessisset, vel non ita de leui. c. postulasti. de rescript. fortè quia de facto ingressus est beneficium, ideo intrusus. capit. cum iam dudum. de præben. cui vix datur hoc rescriptum. arg. l. auctoritate. C. unde vi.

19 Insuper etiam non valeret quis impetrare has literas super parrochiali sita in villa murata, quam non qualificatus obtinuerat hoc omisso, & postea impetraret: vt perinde valeat, ac si qualificatus esset, dixi non valere, per ea quæ scripsi in §. declarantes. de manda. Apostol. nam in §. status. 2. in concord. debent istæ parrochiales conferri graduatis & qualificatis: & si aliis conferantur, non valet collatio, ipse quoque Papa vult ligari illa lege: vt patet in §. 1. de offi. prima.

firma. & irrevocab. concord. stabili.

20 Vidi tamen concedi literas perinde valere ei, qui dicebat se studere, qui studuerat antea sex annos, sed tempore impetrationis non studebat: ob id Papa ratione sui studij præteriti volebat, vt perinde valeret, quasi tẽpore impetrationis studuisset, & tunc respicit tempus, vt dixi.

Perinde valere in resignatione quando possit impetrari.
21 Etiam non vitur hoc rescripto resignatarius, si de nouo consensu resignantis non apparuerit: quando in sua prima resignatione hoc non continebatur: vt vidi de quodam qui resignauerat parrochiale ecclesiam, quam habebat in ecclesia sancti Stephani Bituricen. & ibidem nullam ecclesiam parrochiale habebat, sed tantum vicariam.

22 Vnde oportet, quod consensus resignantis habeatur de nouo, qui dicat se voluisse resignare vicariam, & eam de nouo resignat seu constituit procuratores ad resignandum eam: & tunc Papa concedit ei, vt perinde valeat, ac si prius resignata fuisset.

23 Si tamen hic vicarius antea resignasset illam vicariam, quæ iamque fuerat alteri collata, non proderit hoc rescriptum, quia non valebit nisi nunc ex nouo consensu. & ita vidi quandoque impetrari, sed quandoque fit in fraudem, quæ tamen alteri nocere non potest.

De hoc moniali collato rescripto vt perinde concedi possit.
24 Vidi etiam concedi moniali hoc rescriptum, eo quod impetrauerat locum monachalem in monasterio vacantem per promotionem Abbatissæ, qui reseruatus erat in curia: ideo in hoc rescripto fuit dictum, quod receptio huius monialis, quæ iam erat facta in monasterio, & quæcunq; inde secuta perinde à data præsentium valeret, & plenam obtinerent roboris firmitatem, ac si in dicto loco nulla per sedem Apostolicam generalis, vel specialis facta foret reseruatio: ecce in quibus casibus regulariter non valet hoc rescriptum, vel valere potest: & inferius dicetur non valere contra ius naturale, vt in furioso.

Due bullæ ex signatis quæ.
25 Nota tamen quod gratia perinde valere si sit eiusdem datæ, cuius est prouisio, præsumitur tamen posterior natura, quia

se refert ad gratiam, & eam confirmat & do potest confirmatum prius est confirmante. c. 1. *Impetrari. per totum. de confirma. vili. Gemina. conf. u. lit. col. 1.* & secunda gratia præsupponit alteram. c. 2. *de filiis presby. & non est mirum ex signatura, duas elici bullas: videlicet bullam prouisionis, perinde valere, cum hoc sit in signatura expressum: alioqui clausule nihil prodesse. [Dictum fuit superius in 3. parti. signa. in gl. quod obstant. &c.]*

26 Etiam differt hoc rescriptum à rescripto si neutri, quia hoc non datur nisi literis confectis, & expeditis: quia non potest sine literis esse processus, secus in perinde valere: vt docent Do. de Rota decis. 458. circa secundum, in no. [*Subrit. de concess. præb. decis. 20. & Staphil. in tractat. de literis iustis. vers. quando aliquis petit.*]

27 Ad plenam huius materiæ persecutionem dicendum est hoc rescriptum valere, antequam ius sit acquisitum tertio, hoc postea verò non derogat iuri tertij, sed si de nouo possit Papa concedere, si vellet confirmat ac si prius iure concessum esset: & qui confirmat hoc casu dat: vt in l. *quia. ff. de iurisdict. omn. iud. l. lege 12. tabularum, de verbor. sign. vbi dixi.*

28 Imò etiam si Papa opponat verba se referentia ad vitium de præterito, vt non possit obiici vitium præcedens, fortè simoniæ vel hæresis: tamen per hæc verba non intendit auferre ius in re, vel ad rem alteri quæsitum. c. *quauis. de rescripti. lib. 6. & c. cum olim, de consuet. Fel. in c. super. colum. 7. de rescripti.*

29 Etiam si duo concurrant impetrantes, & vnus non expresserit quod exprimendum erat, si eodem die impetret rescriptum perinde valere, non nocebit alteri impetranti, quo minus præferatur isti concurrenti: vt quia non potest dici rescriptum concurrere, quod est nullum. ca. *data. non omnes. 2. q. 7. & c. factus. 7. q. 1.* & hoc est valde vtile.

30 Et si Papa creat aliquem Canonicum, & vult vt perinde habeatur canonicus, ac si tempore datæ fuisset canonicus: hoc etiam non tollit ius quæsitum alteri canonico, licet sint æquales: quia vnus est verè ca-

Perinde si neutri sine literis esse processus, hoc perinde de valere.

Iuri tertij non derogat hoc perinde de valere.

Perinde valere non derogat impetranti, qui est eiusdem date.

Canonicus verè creatus præferatur ficto perinde valere.

monicus, alter fictus, & si duo sint sponsi, verus verus, alter fictus: verus ficto præferatur. c. fraternitatis, de frig. & verus administrator præferatur ficto. c. colina. de res. spol. c. cum venerabilis. de relig. domib. & veritas præferatur fictioni. §. si quis rem. de lega. in inslit. Dom. cons. 178. an si quis. col. 2.

31 Nam rati habitio non trahitur retro in præiudicium iuris quasi. l. bonorum. vbi Barrol. ff. rem var. habet. Et l. si indebitum. §. si procurator. ibi Bald. in l. obseruare. in fi. in 10. q. de offic. proconsul. Dom. cons. 128. factum. colu. 2. Et Soc. cons. 125. in prin. in 4. vol.

32 Et hoc solet Papa exprimere, dummodo non sit ius acquisitum alteri tempore date presentium. c. postquam, de præb. in 6. superius fuit dictum in bulla nouæ provisionis, quia valet vt nunc, nõ vt tunc, quando in medio est obstaculum. Soc. cons. 226. q. col. 3. in 2. volu. nam confirmatio valet vt nunc. d. l. obseruare. in fi. ff. de off. procons. Pammor. in c. 3. n. 5. de his que sunt a præl. sicut de legitimatione dicitur, vt valeat vt nunc. doc. in c. per venerabilem. qui filii sine legit.

Confirmari potest contractus si non sit alterius que suum.

33 Vnde consuluit Paul. Castr. cons. 178. donatio. in 1. vol. col. 1. principem contractum inualidum confirmare posse ex defectu iuris communis, dum fiat sine alterius præiudicio, & antequam sit alteri ius questum, per l. adoptio non iure facta. ff. de adop. l. 2. in fi. ff. de reb. eorum.

34 Et si Papa diceret, non obstante quod sit ius alteri questum, non valet: quia præsumeretur circumuentus, postquam declarauit hoc non valere. c. si quando, eod. in. nec istud rescriptum reciperetur: nec Papa fidelis seruus esset, nec daret cibum in tempore, sicut iustus est in Euangelio.

35 Præterea quando Papa dicit, non obstante quacumque collatione prouidemus, intelligitur de collatione inualida. c. 2. ne sede vacan. Fel. in c. causam que. in fi. de rescr. Et Alex. cons. 126. viso tit. col. 2. in 2. vol. Et cons. 35. viso. nu. 6. in 4. vol.

36 Et quando reuocat omnia facta in contrarium, intelligitur de his que non erant iure facta. s. audita. de res. spol. Et inferius scripsi.

37 Nunc videndum est, quæ sint in hoc

rescripto exprimenda. Resp. oportet exprimere omnes defectus, alioqui expressio vnus non supplet alios non expressos. l. 1. §. si plura. ff. ad Turpiliana. Do. expresse in cons. 15. Reuerende pater. in 4. dubio. quia sublato vno iure aliud remanet. c. extuarum. de autoritate. Et vsu pallii. gl. in reg. can. 10. in fi.

38 Vnde habetur in pract. Rom. quod in gratia perinde valere, non debet suppleri vltra illud, quod est in supplicatione, propter iudicia, quæ super illis solent oriri: vt si personam iudicis approbo, non tamen videor approbare eius dicta. c. super. de off. lega.

39 Idem in testibus habetur. ca. presentium, de res. itaq; si illegitimus minor impetraverit beneficium curatum, non expresso defectu natalium, nec ætatis, si postea impetret hoc rescriptum, exprimendo tantum defectum natalium, & omittat defectum ætatis non valebit hoc rescriptum, nec impetratio: quia omnes defectus non sunt expressi: ita quandoque dixi alicui, qui sic impetraverat: nam si plura sint crimina singulorum abolitionem quis petere debet. d. §. si plura. vel enumerare ea in vna gratia, seu literis, alioqui non valet gratia.

40 Præterea si quis resignauerit ecclesiam parrochiam in fauorem Titii, & si gnata fuerit supplicatio cum suspensione quarumvis gratiarum expectatiuarum, specialium reservationum, vnionum, &c. Sed in impetratione bullæ hæc clausula, cum suspensione non fuit conscripta: tunc videndum est his literis vt perinde valeat: ac si in illis de suspensione & decreto prædictis plena & expressa mentio facta fuisset, non obstant. vel rescribatur, vt supra dixi. Et melius erit.

41 Ad hæc si tempore prædecessoris Pauli tertii impetraverim beneficium in villa murata tanquã doctor, & hoc fuit in supplicatione expressum: si obtinuerim bullam tempore dicti Pauli in qua omisum fuit, quod eram doctor: nunc tempore Iulii volo eam imutare, & addere doctor. Quidam dicebant non licere: quia literæ prædecessoris non possunt de stylo aliquo modo alterari, nec mutari, vel aliquid

Expresse da que sunt in perinde valere.

Omnes defectus sunt expressi in perinde valere.

Perinde valere in perinde valere.

quid in eis addi, etiam si in supplicatione hoc fuisset scriptum: nisi imperetur hoc rescriptum perinde valere, in forma Rationi congruit, super dicta supplicatione.

Doctor iurum non dicitur qui in alio iuribus est.

Bulla transcribenda si derogatio fuerit amissa.

Verus impetrans praefertur ei qui impetrat perinde valere.

Imperinde valere, illa sunt ex primenda, que in prima gratia.

Appellare ff. rem rat. habe. l. i. C. qui admittit. gloss. in cap. adhere. quatinus. de rescr. in 6. et appellati. bioni qua. de si libe. ratur.

42 Vel si dixerim me doctorem, vel baccalaureum in utroque, & sum doctor in altero, hoc rescripto opus est. Idem si dixerim me doctorem iurium: quia ius canonicum & civile dicuntur iura: ideo factus doctor in altero, non potest se dicere doctorem iurium. Barb. in c. clerici. de iud. scripsi in 5. q. tract. nomina. unde hoc rescriptum impetrari poterit, ut perinde valeat impetratio, ac si fuisset doctor utriusque iuris.

43 Idem etiam vidi impetrari, si in bulla non erat derogatum reg. can. de 20. dieb. & in supplicatione sic. ut hoc rescripto utamur, ut perinde valeat, ac si expressè derogatio facta fuisset, vel transcribatur bulla, ut supra dixi: & hoc est melius & utilius.

44 Adhuc si concurrant verus impetrans, & impetrans perinde valere, praefertur debet verus impetrans: quia veritas opinioni praefertur. l. filio quem pater. ff. de lib. & posth. l. si pater. §. quoties. ff. de manumiss. vindic. §. si quis rem. de leg. in iust. & verus sponsus praefertur ficto. c. fratrum. de frigidis. & causa naturalis accidentali. l. qui habet. ff. de iur. c. praesenti. §. idem de preb. in 6. sic consulti. Do. Gem. cons. 128. an si quis. col. vlt. & Cassador. decis. 6. de concess. preb.

45 Praeterea ista gratia perinde valere, dicitur subreptitia, nisi sint expressa illa omnia, quae in prima gratia exprimenda primenda, forent, per gl. in verb. praefertur. in ca. si Apostolicae. de preb. in 6. quia vim nouae prouisionis habet, licet illam contineat recte. Egid. Bellamera. decis. 635. supposita, sic consulti Dom. Gem. d. cons. 128. factum vale, in secundo dubio: quia confirmatio actus praecedentis regitur ex primo actu, & requirit illam solennitatem, quam actus praecedens, d. l. bonorum. ff. rem rat. habe. l. i. C. qui admittit. gloss. in cap. adhere. quatinus. de rescr. in 6.

46 Sicut quis debet intra decem dies appellare, ita intra illud tempus ratificare appellationem ab alio suo nomine emissam, vel illi adherere. gl. in c. 23. c. 136. in verb.

adherentes, de elect. in 6. & augmentum siue additamentum hisdem reg. debet legibus, quibus res cui adicitur: nam quod pignori adicitur, pignus est. l. si conuenit. 2. §. i. ff. de pign. actio. lo. Monach. in c. quauquam, de elect. in 6. c. h. de concess. preb. ibid. c. quae circa. de priuileg. Barb. in d. l. si conuenit, & abundè Alberti. Brun. in tracta. de augmento, in p. concl.

47 Limita quando in prima prouisione expressissem beneficia, quae habebam, tunc in perinde non teneor in rescripto perinde valere, valere, an exprimere: quia postquam in prima prouisione Papa approbavit pluralitatem, menda. non est opus alia approbatione: ut decidit Egid. Bellamera. decis. 635. supposita. vide gl. in c. si Apostolicae, de preb. & Prob. in addit. ad lo. Monach. in c. si. num. 16. de consuet. licet quidam contrarium dicant.

48 Ego has diuersas sententias sic conciliarem, quod beneficiorum quae iam habeo ex iusta dispensatione, de quibus non est quaestio in hoc rescripto perinde valere, non teneor mentionem facere postquam sunt expressa in primo rescripto: fecus de aliis quae ad rescripti validitatem tendunt. Et ita intelligi potest opinio contraria: & tutius est quod omnia exprimantur, sicut in prima prouisione: ut scribit Fel. in c. in nostra. de rescr. & sequitur lo. de Selua. in tract. de benef. in 3. part. q. 12. vers. octaua qualitas.

49 Vbi dicit, in omnibus literis, per quas ius antiquum augetur, vel per quas conseruatur, debet fieri mentio beneficiorum. alleg. Rom. cons. 383. in proposito. facit cler. i. de preb. quia nec perfecta videri possunt nisi perfectionis ordine compleantur. cap. nihil. 7. q. 1.

50 Adhuc in ista patria potest quis capere possessionem ex sola signatura gratiae simplicis, vel nouae prouisionis, tamen si literae gratiae de perinde valere, non sunt confectae, non afferunt commodum ex sola supplicatione: ut consulti Dom. cons. 128. factum, col. 3.

51 Et vbi non potest capi possessio ex prima signatura, nec ex hac: nam talis solennitas requiritur in ratificatione, qualis in actu. l. nuptiae inter. ff. de ritu nup. & l. si p.

Beneficia expressissem beneficia, quae habebam, tunc in perinde non teneor in rescripto perinde valere, valere, an exprimere: quia postquam in prima prouisione Papa approbavit pluralitatem, menda.

Ex signaturae perinde valere capere an possit possessio.

poims.

ponis. C. de nup. sic Roma. cons. 12. viso facto. in fi. afferit.

Possessione
adeptus ex
prima gra-
tia inuali-
da non te-
netur aliam
apprehen-
dere.

52 Item si quis adeptus fuerit possessionem ex prima prouisione licet inualida, non debet iterum eam ex valido titulo capere, videlicet ex hoc rescripto perinde valere: quia possessio etiam ex inualido titulo potest adipisci. l. si vir. ff. de acq. posses. vt not. in si. c. vt lite penden. in 6. scripti in tract. de pacif. possessor. in 6. l. i. in 6. in §. declarantes. in verb. successores. de man. Apost. in Concor. Et opus est in hoc rescripto exprimere, tam primam prouisionem, quam alia, ne non possessionem, vt perinde valeant, ac si, &c.

Professio
ante tem-
pus facta
confirma-
tur ex per-
inde va-
lere.

53 Item si quis fecerit professionem ante decimum quartum annum, illa professio non valet, si demum conferatur ei beneficium à Papa, solè in fine bullæ dari indultum quod professio per eum facta à data presentium valeat, plenamq; roboris firmitatem obtineat, & sibi suffragetur, etiã perinde ac si tempore statuto per eundem N. facta extitisset, dando dispensationem super ætate, & indultum circa professionem in forma perinde valere, dicendo, Nos eum cum eodem N. vt prioratû prædictum recipere, & retinere, liberè & licitè valeat, quodque professio per te facta à die datæ præsentium valeat, plenumque robor, &c. vt supra, defectu prædicto, ac Lateranen. concilii, &c. dispensamus tibi que indulgemus, &c.

Naturalis
defectus vt
furor non
suppletur
ex perinde
valere.

54 Item ex hoc rescripto perinde valere suppletur is defectus, qui potest iure suppleri. l. quia. ff. de præscr. verb. oratio. de sponsal. c. i. in prin. de sacra vnctio. c. 2. de instit. sed non alius, vnde naturalis non suppletur defectus: ideo si furiosus impetraret beneficium, illius impetratio non valet, si postea concedatur rescriptum perinde valere, ac si fuisset sapiens, non valebit, etiam istud rescriptum: quia non est in potestate Papæ furiosum sapientem facere, sed Deitantum. l. furiosum. vbi doct. C. qui testam. facere possunt. facit pulcher text. in l. confessionibus. ff. de interrog. act. §. i. ibi. quia falsæ confessiones naturalibus conuenire debent.

55 Etiam non valet rescriptum conce-

dens pupillo testandi facultatem, si proximus infantia sit. gloss. Barol. & Iaso. in l. penult. Cod. de precib. Imperator. offer. per l. fin. C. de testam. nulli. etiam ad pias causas, & pro anima, etiam si esset doli capax. Barol. & alii in repetit. l. i. in 2. quæst. 1. quæstio. C. de summatrimis.

56 Etiam si adiecta sit clausula ex certa scientia & plenitudine potestatis: quia hæc plenitudo non se extendit ad defectus naturales, teste Innoc. in c. sciscitatus, de rescri. Bald. in l. Barbarius. col. 12. ff. de offic. præ. vt refert Ias. in l. rescripta. in si. C. de precib. Imperat. offerend.

57 Insuper hæc gratia perinde valere nõ datur super signaturâ, sed super literis expeditis in literis de perinde valere narrandis: quia sola supplicatio etiam signata dirarum confectionem. de Rota dec. 458. circa. l. in not. sub tit. de concess. præb. dec. 20. J. Staph. in tract. de literis gratis. rub. de literis iustitiar. vers. quando aliquis petit gratiam.

58 Et quia signatura habet regulariter hanc clausulam, perinde valere, ideo non possit dari aliud rescriptum, vt perinde valeat signatura, ac si bulla esset, sed si quis videat sibi vtilius fore rescriptum perinde valere, quam nouam prouisionem, licet signatura sit pro prima prouisione: tamen poterit rescriptum perinde valere ex signatura confici, & hoc est practicus notissimum: vel vtraque prouisio expediri eam poterit.

59 Et quando ponitur illa clausula generalis, vt perinde in omnib. & per omnia acta & gesta valeant, ac si de his expressa mentio facta fuisset: tunc hoc valebit, per tex. in l. 2. §. furiosus. ff. de iure codicil. nam Papa potest fingere expressum, quod in primis non est expressum literis: vt not. Anso. Burreg. cons. 2. refert Paul. Paris. cons. 44. pro. do. Hiero. col. 2. in 4. vol.

60 Limitatur gratia contrarietatis vitandæ, nam non quo ad omnia erit idem, vt Bar. dicit in extrau. ad reprimendum, in verb. perinde in extrau. a. quomodo in l. sec. maiest. crimin. procedatur. & gl. in l. sacrilegii. i. ff. ad leg. Jul. pecul. ait quod vbi contrarietas non resultaret,

resultaret, perinde est quo ad omnia: & veritas, & fictio valet quo ad tempus, modi, & quo ad ceteras qualitates.

Transcribere bullam quando omissis vel gratiam perinde valere impetrare.

61 Interdum concedit Papa collatione beneficij talis curati, etiam si sit parrochialis ecclesia, & hoc in signatura est expressum, in bulla vero non, quid sit tunc faciendum? Resp. non est opus rescripto perinde valere: sed transcribere bullam oportet, in qua illud addetur, quod fuerat in signatura expressum: sed aliud non addetur, nec mutabitur: sed tantum describitur cum illa qualitate.

62 Et hoc suis impensis tenetur mensuralius facere, cum ad eum spectet veras & integras prestare bullas: & edere non videtur, qui totam non edidit. l. i. in si. ff. de edendo. & sic vidi condemnari mensuralium seu Bancquerium, ut supra dixi in noua provisione.

Perceptio fructuum perinde valere exprimitur.

63 Item quando minori est prouisum de beneficio, vel patienti defectum natalium, & non est expressum in impetratione, nulla erit impetratio: ideo impetrari poterit per hoc rescriptum perinde valere, ut dictum fuit: sed si iam perceptio fructuum facta sit, non valebit prouisio ista perinde valere, nisi quoque sit expressa fructuum perceptio.

64 Quia ex ipsa perceptione resultat inhabilitas, quae annullat gratiam istam perinde valere, & aliam: & si Papa sciuisset istum inhabilem, ei non concessisset: ut patet in dec. Roze, ideo oportebat istum habilitare, secus si nullos percepisset fructus, vel conuersi sint in ecclesiae utilitatem, tunc enim nulla est inhabilitas: ut infra dicam in dispensatione materia.

65 Si tamen in supplicatione fuerit habita mentio fructuum, licet in bulla nulla fiat rehabilitatio, tamen valebit gratia: quia scientia Papae cum provisione videtur habilem facere impetrantem. l. quidam. ff. de re iud. c. l. Barbarus. de offic. praetor.

Dicens se familiarē vel nepotē cardinalis qui nō est,

66 Adhuc si quis, ut gratis expediretur bulla, dixerit in ea se familiarem Card. aut nepotem, cum non sit, nulla est impetratio: & impetrans est ipso iure excommunicatus, secundum decretum Inno. & A-

lexand. & carere debet concessione, ut ibi dem. & hoc docet. Petrus. Paul. Paris. cons. 77. in causa. col. 2 in 4. vol.

quomodo sibi prouideat.

67 Ideo si velit impetrare literas perinde valere, oportet quod hoc exprimat, & soluat pro prima gratia, & quod absoluat: & postea dabitur ei haec gratia, si non sit alius, cui prauidetur: ut scilicet perinde valeat, ac si non se dixisset familiarem Card. & sic tantum solet taxari perinde valere in hoc casu quantum prima gratia, quam gratis eo praetextu habuerat. & hoc factum est, ut obuietur fraudibus, & malitiis hominum. l. in fundo. ff. de rei vendic. ca. sedes de reser.

Rescribenda bulla quando sit, vel gratia perinde valere impetranda.

68 Ultimo si quis impetrauerit parrochiam ecclesiam iniuste per alium detentam, cum clausula quod possit exprimi, si sit beneficium simplex: expedita fuerunt bullae super parrochiali occupata, & diu litigatum: nunc apparet eam nosse parrochiam, sed simplex beneficium, quomodo prouidebitur? Respo. Quidam per rescriptum si neutri, vel si alteri, dicunt.

69 Sed puto tutius & melius esse, ut impetretur hoc rescriptum perinde valere, ac si simplex beneficium in bulla expressum fuisset, vel quod transcribatur bulla iuxta formam signaturae, ut supra dixi: hoc tamen rescriptum perinde valere, esset tutius post litem inchoatam, quidam asserunt: sed ego bullam transcribendam consulerem, alia, quae tangunt huius gratiae materiam, per praedicta paruo negotio intelligi poterunt: ideo his contentus nunc ero, de his Deo agens gratias perpetuas.

De Subrogationibus.

Subrogatio quantum ad istam materiam attinet, nihil aliud est quam in locum alterius litigantis successio, seu subiectio. l. proponatur. ff. de iudic. unde per rescriptum subrogationis quis in beneficiū, seu ius beneficij colligantis sufficitur, seu subrogari mandatur. c. 1. & 2. ut littere pend. in 6. & sic conseruatur beneficium.

Subrogatio quid.

2 Et duobus modis subrogatio fiebat: nam aut Papa subrogari madabat, aut ipse subrogat. Papa interdum madabat Episcopo,

Subrogatio duobus modis fiebat.

vel alteri, quod si constaret talem mortuum, & litigasset cum impetrante: ob id subroget impetrantem autoritate Apostolica in omne ius, quod defunctio competeat, seu competere poterat, sibi; dictum ius conferas, & de eo prouideas, de cernens irritum, &c. de hac loquitur *Cassado. decis. i. rub. vi. lite pendem.*

3. Verum quia Papa interdum alteri hoc ius postea conferebat illius concessiois immemor. & ob hoc lites erant immortales, ideo hodie Papa ipse subrogat, & confert ius, quod defunctus habebat: *vt inferius apparebit: & probatur in d. ca. si. vi. lite pendem. in 6.*

Morte aut
resignatione
subrogatio fit.

4. Duobus etiā potissimè modis fit hodie subrogatio, primò aut per mortem, aut per resignationem, *per rex. in ca. i. vi. lite pendem. in 6. ibi mori, aut suo iure renunciare, & cap. 2. ibidem.* per mortem autem si collitigans moriatur, tunc ne nouus aduersarius subrogetur, Papa faciliè subrogat collitigantem. Et is præfertur aliis, si intra mensem subrogationem petat: *vt est in reg. Canc. 27. quam statim subiciam.*

5. Fit etiam subrogatio per cessione alterius collitigantis, & ista etiam quotidie fieri solet, & aliquando fit in fauorem collitigantis: & tunc non derogatur huic regulæ de subrogandis collitigantibus: nec eius fit mentio, quia iuxta eam fit: si verò in tertij fauorem resignatio fiat lite pendente, tunc derogatur huic regulæ, & additur clausula in supplicatione, dummodo non cedat in potentiorē, & quatenus sit vera lis. *Gomes. in princ. reg. in l. q.*

Subrogatio
pro non li-
tigante et-
iam fit.

6. Et quamuis regulariter inter collitigantes detur subrogatio, Alex. tamè sextus statuit in suis reg. rub. de subroga. dari etiam pro non collitigante cum derogatione regulæ, vel absq; derogatione, quando collitigans extra curiam decessit.

7. Si verò apud sedem, non nisi elapso tempore duorum vel trium mensium, & si appareat de negligentia collitigantis: & si primus subrogatus habeat ius cedentis & consensum, & demum ipse resignauerit, non est necesse quòd secundus subrogatus habeat nouum consensum: nam

postquam est in prima subrogatione iam præstitus, non requiritur alius: nam actus intelligitur de primo. *l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. signific.*

8. Interdum petitur subrogatio in ius collitigantis, qui violauit sequestrum, iuxta *cl. eman. de sequestra. possess. & nisi fiat expressa mentio non valebit subrogatio: vt ibid dicitur.*

9. Notandum est, quòd hoc subrogatio. Requiris nis rescriptum solet regulariter concipi, in subro- gatione. sicut noua prouiso: vbi sequètia interuenire solent. Primò post salutationem Papa narrat processum, & causæ statum inter partes, & coram quibus iudicibus, ac obitum, aut cessionem alterius ex collitigantibus: alioquin non valeret subrogatio non facta litis mentione. *c. inter. de re iudi. Do. de Roa. decis. 27. licet, in nouis, sub tit. de præben. decis. 18. vbi limitant. & vide eos decis. 310. si reus ibidem, [sub tit. de rescript. decis. 25.] Et solet inchoari narratio huius rescripti regulariter sic: Orta inter dilectos, &c. & solet subreptio hanc vitare gratiam: vt expressè se consulit *Petr. Paris. cons. 49. ad primum. col. pen. num. 33. in 4. vol.**

10. Secundò Papa ne nouus aduersarius subrogetur, cupit prouidere iste impetrati, quòd exprimit in c. 2. *vi. lite pend. in 6. ibi.* ne propter nouos aduersarios, qui malitiosè petitoribus interdum subrogantur, litigia in ecclesiarum dispendium prorogari contingat.

11. Et sic quòd collitigans renunciat, requiritur derogatio regulæ: secus si tertius non citatus resignet: quia tunc non requiritur aliqua derogatio, cum non sit collitigans: nec impetratur ius litigiosum, tamè si is qui impetrauerit commissionem cedat, is dicitur collitigans, quia iam cõmissum est negotium: *vt est decisum in c. si. vi. lite pendente in 6. doctores in Clementina finali, eodem titulo.*

12. Tertio Papa pro expresso habet causæ statum, si enim pars abundè nõ expresserat processum, & causæ statum, rescriptum annullabatur. Ob id prouidet Papa habendo pro expresso: *de hac clausula plene scripsi.*

scripsi in forma mand. in verb. pro expressis habentibus, in Conc. vrb. & superius in signatura. & bulla nona promissionis.

Subrogatio hodie in omne ius, quod competeat Titio tempore obitus, vel celsionis: & quamvis prohibeatur in c. 2. v. si ita pend. in 6. ne in ius petitoris quis subrogetur, sed in ius defensoris sic. Tamen hodie per consuetudinem derogatum est illi text. Nempe mortuo petitore, vel reo, statim confertur ius illius, etiam ab ordinario: & postea subrogatur is in locum & instantiam alterius defuncti: vt inferius dicitur.

Subrogatio in iure non inuariat, sed iure canonico illud de iure ius quod competeat ceditur, nisi in duobus casibus.

13. Quarto Papa subrogat impetran-tem in omne ius, quod competeat Titio tempore obitus, vel celsionis: & quamvis prohibeatur in c. 2. v. si ita pend. in 6. ne in ius petitoris quis subrogetur, sed in ius defensoris sic. Tamen hodie per consuetudinem derogatum est illi text. Nempe mortuo petitore, vel reo, statim confertur ius illius, etiam ab ordinario: & postea subrogatur is in locum & instantiam alterius defuncti: vt inferius dicitur.

14. Quinto limitat Papa, si quod ius eodem tempore sui obitus, vel celsionis in praedicta ecclesia quomodolibet competeat, seu competere poterat: nam Papa non confert ius de nouo illi subrogato, sed illud de iure ius quod competeat ceditur, nisi in quondam Titio.

15. Nec poterit subrogatus inuari nono titulo ratione huiusmodi rescripti subrogationis: quia Papanon intendit conferre per istam clausulam, si alius ius non obtinebat, & ex intentione Papae ius metimur. c. ad quires, & c. mandatum, de rescripti. [quia non intendit ius alterius tollere, & iuril- lius praedudicare, c. quamvis, de reser. in 6.]

16. Vnde solent pragmatici Roma, dice- re in subrogatione pro tertio non suppleri titulum, nec modum vacandi, per quem fuit prouisum illi, in cuius ius fit subroga- tio: nisi in signatura dicatur, quod suppleri possit, & quando Cardinalis proprio mo- tu subrogatur: quo etiam casu in fauorem eius hoc suppleri poterit de stylo curiae Romanae.

17. Sexto addit etiam, si ipsa ecclesia ge- neraliter vel specialiter dispositioni legis Apostolicae reseruata sit, vel eius collatio iuxta Lateranen. statuta concilij apud se- dem eandem deuoluta existat, autoritate Apostolica subrogamus. Et sic Papa inte- dit plene subrogare, etiam non obstante quacunque reseruacione speciali, vel ge- nerali: & subrogatus debet gaudere eo- dem iure, quo alius eius autor gaudebat: vt docet Paul. Paris. conf. 47. videtur, col. 2. num.

14. in 4. val. post do. de Rota, dec. 41. si licet pen- dente in nouis. Bertran. conf. 73. legatus, in 1. vol. ex noua editione.

18. Septimo confert ius adhuc sic dicens, distunq; ius tibi conferimus, & de illo et- iam prouidemus. Sic Papa confert ius ce- dentis, vel decedentis, non tamen de no- uo, vt dixi: quod probatur ibi, dictumque ius tibi conferimus, ergo non ius nouum, sed ius dictum, scilicet, subrogationis. Et de illo iure prouidemus, non de alio nouo iure: ideo bonum esset addere clausulam, & de nouo, si opus sit, etiam prouidemus, que vix obtineri potest, sed tunc prodesset etiam ad nouum ius.

19. Vnde in subrogatione facienda est me- tio de vitiosa possessione sui autoris, alio- quin non valet subrogatio, iuste Calder. conf. 11. & 13. rub. de rescrip. vt referri & sequitur Paul. Paris. conf. 47. videtur, in fin. vol. 4.

20. Etiam in subrogatione a Papa debet fieri mentio de beneficiis obtentis: quia haec subrogatio habet vim collationis: vt firmant Do. de Rota dec. 272. licet in subroga- tione, in not. Philip. Perus. in d. c. 5. in 2. not.

21. Octauo decernit Papa impetran-tem in eodem statu ad causae prosecutionem recipiendum, in quo deberet admitti resi- gnans, ant alter inueneret. Vnde sic solet Pa- pa scribere, Decernentes te ad huiusmodi iuris prosecutionem admittendum fore in eo statu, in quo dictus N. si viueret, pos- set, & deberet admitti, quod probatur, in d. c. 2. nisi ibi in illo statu, quo ipsam inuenerim de- cernimus admittendum.

22. Et hoc facit Papa, quo lites citius ter- minentur: ideo si erat conclusam & renun- ciatam in causa, non debet recipi subroga- tus: vt docet Anchar. Gemm. & Perus. in d. c. 2.

23. Ego tamen etiam vidi recipi in posses- sorio antequam sententia sit prolata, & facit rex. in Cle. 2. §. porro, de elect. vbi Cardi- nales intrantes conclauae post Papae ele- ctionem inchoatam debent recipi in eo statu, in quo inueniunt causam electionis, ante tamen conclusam electionem maxi- me in materia beneficiaria, in qua senten- tia non transit in rem iudicatam. gl. & doct. in c. 1. de concess. praebend.

Subrogatio quando ad nouum ius proficit.

Possessio vitiosa de- bet exprimi & be- neficia in subroga- tione.

Subroga- tus in eo statu reci- piatur, quo erat pro- cessus.

24 Nonō Papa decernit irritam & inane, quicquid in contrarium contigerit attentari. De hac clausula scripti in rubrica de firma & irreuo. concord. stabili. in concord. vide Do. de Rota, dec. 4. in nov. [sub tit. vt lite pendente. decif. 5.] & sic colligans præfertur non solum primo impetranti, verum etiā aliis, cum derogatione Regul. nisi secundus impetrans hoc expresserit: vt docet Gomez. q. 17.

25 Decimō Papa tollit obstantia, & ista sunt, quæ communiter in subrogationis rescripto solent inferi, per quæ facillè, benelector, cognoscere poteris rescriptum hoc an valeat, necne. Alia scripsi superius in bulla, & alias quasdam clausulas subiticiam inferius prosequens in reg. Cancel.

Subrogatus possessione accipere debet, si ipse non sit.

26 Vndecimō aduertendum est, quod licet subrogatus per Papam in omnē ius, quod quomodolibet competeat defuncto, acquirat etiam possessionē, quia possessio quæ sita & apprehensa est iuris, per l. si quis ad se fundum, ibi, possessionis iura reparantur. C. ad legem Iul. de vi publ. & ibi ponderat Bald. & Do. de Rot. decif. 64. subrogatus in nouis, [sub tit. vt lite pendente. dec. 5.] & probat Feli. in rub. de rescr. col. 3. num. 6.

27 Tamen hoc non probarem, quia possessio etiam apprehensa non continuatur, per l. cum heredes. ff. de acquir. poss. quia est facti. l. denique. ff. ex quib. caus. maior. nec obest illa. l. si quis ad se fundum: nam debet intelligi, amissa possessionis iura reparantur, id est illa, quæ sunt propria possessionis reparari debet spoliato, utpote fructus & alia iura, quæ ex possessione proueniunt: que not. in rub. de caus. poss. & in §. commodum, de interd. sub §. retinende, & sic nil probat: ideo subrogatus in ius defuncti necesse habet accipere possessionem si eā non habeat, & ipse ex alio titulo non sit eā adeptus.

Francis Francie quo ad subrogationes.

28 Etiam in hoc Franciæ regno praxis est, vt postquam aliquis subrogatus fuerit in ius alicuius à Papa, is accipiat possessionē in vim subrogationis Papæ, & post eā impetret literas Regias, quibus petat subrogari in ius & possessionem, & instantiam mortui: quod est verum, si ipse non

erat in possessione: nam tunc alia non est accipienda possessio, [sed fit subrogatio in possessionem de mortui, & sic duo sunt casus. Primus est, quando is qui petit subrogari erat in processu cum possessione accepta, non tenetur nouam possessionem accipere, ex parte eius, in cuius locum subrogatur, sed sua possessio iam accepta illi proderit. Secundus casus est, si tertius, qui non erat in lite, petat subrogari in ius alterius, opus est vt apprehendat possessionem quæ est facti: & sic non commutatur. d. l. denique. & sic conciliantur sententiæ contrariæ.]

Subrogatio est obsequio

29 Duodecimō subrogatio dicitur odiosa: ideo nec facillè concedenda. ca. si. vt lite pendente. in 6. vnde si moriatur alter colligans, non debet beneficium litigiosum alteri conferri, nec de isto prouideri. d. ca. si. Domin. de Rota, dec. 308. nota quod secundum, [sub tit. de electione, dec. 4.] & dec. 429. nota. nūquid, in antiq. [sub tit. de restit. spol. dec. 17.] & Paul. Paris. cons. 47. videtur, in si. vol. 4. quod verum putarem quo ad tertium, vt subrogetur, secus quo ad litigantem.

30 Quæ iura tamen hodie in hoc non seruantur regno: nam siue actor, siue reus moriatur, statim beneficium conferitur alteri per ordinarium, vel per Papam: & sic lis protelatur per nouos aduersarios: & is subrogatus potest dare obiectus contra alterum colligantem: licet Rota teneat contra in ius. vt lite pendente. decif. 1. [Bernad. de Beneficiis.]

Beneficium an dicitur litigiosum, si sit super possessione

31 Sed dicunt beneficium non esse litigiosum, quando de eo agitur super possessione. Et ita conclusit maior pars, Do. de Rota vt refert Cassado. in dec. 4. rub. vt lite pend. & vide decisionem seq. quando neglecta est lis, quod ordinarius conferre poterit.

32 Ego tamen putarem non valere Papæ collationem, nec subrogationem, nisi fieret mentio litis, etiam motæ super possessorio tantum: quia hoc est quod forte retraxisset Papam à concedendo, vel non tam de facili, si hoc expressisset: ideo hoc quoque exprimi debet. ca. postulasti. in si. de rescr. licet do. Philippi. Probus teneat contra in addis. ad Ioan. Monach. in cap. presenti, de offic.

de offic. lega. & vide quae scripsi in tractat. de pacif. possessor. mon. 166. vbi resp. his qui contrarium tenent.

Litigans an possit permutare.

33 Decimotertio si lite pendente super beneficio reus permutet cum alio: & interim moriatur: huiusmodi permutatio reuocabitur per viam attentati, etiam contra illum superstitem, eo tamen vocato. de Rota decif. 56. si lite, in not. [Sub tit. vt lite pendente. dec. 3.] allegant. not. per Innoc. in c. cum M. de constit. vide eos decif. 41. si lite, in nouis. [Sub tit. pendente. dec. 10.] & decif. 400. nota si lite. in antiq. sub tit. vt lite pend. decif. 3. & decif. 43. nota nunquid. in antiq. [Sub tit. de renunc. decif. 1.] & decif. 4. de restitut. spoliat. [Bernard. de Besignero.]

34 Ego tamen vidi seruari contrarium in forensi iudicio: nam liberum est litigati permutare suum beneficium cum iure, quod alius habet, & is subrogatur in locum sui autoris, dummodo subrogatus non sit in fraudem vel potentior. Et ita seruatur: & si appareat litigantem in fraudem facile permutationem, vel cessionem, condemnari debet ad expensas, & ad multam, si opus sit.

Subrogatus procuratoris de nouo constituere debet.

35 Decimoquarto subrogatus debet de nouo constituere procuratorem, vel hunc eundem quem constituerat eius autor, vel alium. Alias si procurator constitutus per quendam Titium continuet processum subrogari sine nouo mandato, non valebit processus: quia lis erat finita quo ad eum, quae non transit ad singularem successorem. c. quia V. de iud. vbi doct. & do. de Rota, decif. 171. Si A. constituat, in not. [Sub tit. de procur. decif. 13.]

neff. in dicitur in super

36 Maxime quia mandatum procuratoris est striete interpretandum, nec extenditur ad personam, vel causam non expressam. c. qui ad agendum, de procurat. in 6. & mutata persona, mutata est causa. l. nulla. C. de proc. c. cum super, de re iud. Guido Papa in decif. Delphinal. q. 86. procurator.

37 Poterit tamen iste subrogatus continuare causam cum procuratore colligatis superstitis, quia adhuc causa pendet: & ille procurator ad totam causam constitutus cessatur: & si viveret Titius procurator

teneretur etiam eo continuare, ergo & cum isto, & sic fuit conclusum in Rota. dec. 440. si agens in no. & Fel. in d. c. quia V. col. vlt. Intimatio tamen domino fieri debet, & terminus illi dari ad opponendum contra subrogationem: vel terminus debet concedi procuratori superstitis ad consulendum dominum, si petat. per c. dilectus, de procu. Perus. c. vlt. not. si. vt lite pend. in 6.

38 Decimoquinto mortuo vno ex colligantibus petitio dirigi potest contra interesse putantes. d. c. si. & hoc probat Regid. in dec. 156. mortuo. quem sequitur Cassad. dec. 6. vlt. vt lite pend. per rex. in c. si de elect. in 6.

39 In hoc regno mortuo actore vel reo litigante superites petit quando possessorio agitur, manum regiam leuari: & vulgo dicunt, lamain leuee, quae solet illi concedi, requisitis tamen decem, quae scripsi in tra. de sen. executor. art. 1. gl. 4.

Subrogatus in ius recedentiarum iurari illius sententia debet.

40 Decimosexto subrogatus in ius alterius potest petere sententiam sui praedecessoris recedentiae, vel aliam executiua mandari in suam vtilitatem, per l. cum quasi in prin. ff. de fideicom. liberta. Et ibi Boer. in addit. ad Bened. de plumbi. & Baldac lac. in l. vna. §. i. in fi. C. de caduc. tollen. & pronunciatum bitur istam subrogatum debere gaudere sententia in vtilitatem resignantis, vel praedecessoris lata, non quod detur alia recedentia.

Subrogatus non potest nouum iudicium inchoare.

41 Decimosextimo subrogatus in locum alterius non potest nouum iudicium possessorium inchoare, sed tenebitur per viam subrogationis petere se subrogari coram eo iudice, coram quo lis pendet, ne diuersa sequantur iudicia, & contrariae sententiae. l. nulli. C. de iudic. Sic pronunciauit Paris. Senatus anno 1525. die 2 Martii.

Duo in locum vnius an possint. Arestum.

42 Decimo octauo licet quidam fuerit in locum alicuius subrogatus, tamen alter in eiusdem locum se subrogari petere potest: quia primus forte est inhabilis, vel nullum habet titulum, ob id non impeditur secundus. Ita cessit Senatus pro Adr. Gemoly doct. Theologo, contra lo. Hays subrogatum, anno 1526 die 9. Feb. & anno 1527. die 17. Martii, pro quodam alio.

43 Decimonono postquam Papa sub-

Inhabilis non notorius debet subrogari. Arestum.

rogavit aliquem & eidem ius defuncti consuluit, si is petat coram iudice laico subrogari in possessionem defuncti, & instantiam non poterit prohiberi, etiam si allegetur vitium personae non notorium, quod postea probabitur in processu: ut censuit Senatus 1514. & condemnabitur opponens subrogationi faciendae ad expensas, damna, & interesse: ideo non debet quis infiltrare, ne quis subrogetur, si vitium non sit notorium.

Subrogatur quis in locum alterius pariter quam impugnavit.

44. Vigesimo interdum vidi subrogari in locum illius possessoris, quem pars dixerat nullum ius habere, sed forte ab initio processus, sed postea potuerat acquiescisse ius: etiam in subrogationibus solet narrari contra iustitiam, & contra ius se opponere: & impedire: & tamen petimus subrogationem, sed dicatur conditionaliter in ius talis petit subrogari, si quod ius habeat: quia conditio nil ponit, & ad maiorem cautelam multiplicatur. *ut. post electionem, de concess. prob.*

Subrogatus debita praedecessoris solvere non tenetur.

45. Vigesimo primo subrogatus non tenetur soluere debita praedecessoris. *de solut. quia ius ab eo non obtinet bona paternam a patre, sed alio iure non tenetur ad debita patris, sic nec vxor ad debita mariti, quando nullos habet conquestus l. 1. & 2. C. de repud. h. re. ubi doct. Aufr. in de. Tholo. q. 70. doct. c. 1. de solut. per illum tex.*

Subrogatus non restituit fructus praedecessoris nec expensas.

46. Trigesimo secundo non tenetur subrogatus restituere fructus, quos praedecessor perceperit, quia nil iuris habet ab eo: ut docet Perus. in c. praesenti, de offic. ord. lib. 6. & d. Probus, in c. praesenti, de off. leg. ibid. facit l. 1. C. de administr. tut. Et ita visum fuit Senatui, anno 1536. in mense Februario.

Subrogatus non tenetur restituere fructus praedecessoris nec expensas.

47. Nec quidem ad expensas tenetur, nisi a die subrogationis: quia impenso sunt personales, ut abunde scripsi in tractat. de expens. in tertio Tomo ord. regiar. & sic censuit Senatus, anno 1508. die 3. Aprilis ante Pascha, facit quod not. Ioan. monach. in d. cap. fin. re. l. i. de pen. lib. 6. & in cap. si tibi absenti, de praeb. ibid.

Subrogatus non tenetur restituere fructus praedecessoris nec expensas.

48. Limita nisi pure & simpliciter recipere processum, & remota causa: ut fuit decisum in hoc Senatu, anno 1516. die 7.

Aprilis post Pascha, & in conventibus iuridicis apud Pict. habitis, anno 1541. die 17. Octobris, pro magistro Ioan. de Fontenay contra Anto. Peletam.

49. Secundo non procedit, quando quis vellet subrogari post sententiam recedente, & primi capitis possessorii eo enim casu non recipietur: nisi fructus, & impensas omnes pendat, & restituat, ut sancte pronunciauit Senatus, anno 1542. die 11. Maii, pro magistro Egid. Durand. contra Petru. Combaut, quia res transit cum suo onere. *l. alienatio. ff. de contrab. empt. postquam igitur sententia prolata erat, onus inhaerere videbatur rei, quod non est ante sententiam.*

50. Ideo non recipietur, volens postea proficui processum, nisi ita restituat: & quia rem litigiosam assumit, videtur vellet calumniari, ideo sic puniendus est: nisi curia dicat, quod resignans remanebit in processu pro fructibus & expensis: & tunc resignans teneatur: & hoc bonum est petere, antequam quis petat se subrogari.

51. Vigesimo tertio petere subrogationem quis debet quando possessorio agitur intra annum, alioquin postea non recipitur, quia interdicta sunt annalia. *l. ff. de interd. nec releuatur quis etiam per literas Regias post annum: ut censuit Senatus Paris. pro Io. du Drae, Canonico Carnoten. contra Iacobum de Polinhes, & quendam abbatem de Vandzille. vide rex. in c. 1. & 2. de eo qui mittitur in possessio.*

52. Et hic annus a die collationis & possessionis aduersarii computatur, quia non potuit petere subrogari antequam collationem haberet: hoc limitaui, quando is qui petit subrogationem possidisset, vel literas impetrasset intra annum, & eas executioni non demandasset: & in aliis casibus, quos conscripsi in Concor. in §. declaran. in gl. successores, ibidem quilibet videre poterit.

53. Vigesimo quarto petens subrogari, debet incontinenti suum exhibere titulum, per quem appareat an intra annum veniat necne, vel vexandi aduersarii gratia: hoc petat. gl. & doct. in c. 2. l. i. de penden. lib. 6. & ibi

ibi. Gemi. vnde non solet dari dilatio ista, qui non exhibet titulum, quia in sua potestate fuit experiri: vno. in l. inter stipulantes. §. si Sachum. ff. de verb. obli. hodie datur modica dilatio.

Procurator causa ad subrogationem citari potest.

54 Vigesimoquinto non requiritur quod dominus citeatur, si reliquerit procuratorem ad causam, talis beneficii: si petam subrogationem in illo beneficio: sed citabitur procurator causae, & coram eo subrogatio petitur. *R. i. in i. Regal. in §. priuileg.* Si tamen procurator peteret dilationem ad conuulendum dominum, ei vix penegaretur.

Subrogatio iudicis sui auctoris iustificare auctor.

55 Vigesimo sexto subrogatus iustificatur tenetur titulum, & ius illius, in cuius locum subrogatur, quia suo auctore plus iuris non potest habere, teste *Agid. Bellane. in dec. 12. subrogatus.* & *decis. 16. si petens*, vnde probare debet omnia expressam in bulla sui auctoris, quia eodem iure vti debet cum auctore. *reg. cum quis in ius. de reg. iur. lib. 6.*

56 Licet regulariter quis non debeat ostendere titulum sui praedecessoris: quando is fuit habitus & reputatus verus rector ecclesiae. *vt docent Panor. & alii in cap. illud. de presump. & Aufer. quest. 467.* tunc, quando lis fuit semper cum auctore, & ita debet intelligi *Rota. decis. 109. agentis. in no. sub titul. de rerum permutacione. decis. 4.*

Vna possessio iustificata nec est opus ex diversis titulis aliam apprehendere.

57 Vigesimo septimo iure illius, qui mihi cessit pendente lite vti potero etiam sine subrogatione, si eram prius in instantia & lite ante cessionem, nec est opus noua possessione: secus si non eram in lite, quia tunc & noua possessione, & subrogatione opus erit. Nam si in possessione sim aliam non debeo petere possessionem, licet ex pluribus causis possidere possim, *l. 3. §. ex pluribus. ff. de acquir. posses.* tamen vna possessio mihi sufficit, *vt ibi*, & de hoc iure vti mur.

Subrogatus post duos annos non potest prosequi lite deseram.

58 Vigesimo octauo subrogatus non prosequens litem in causa nouitatis, & super possessorio motam per duos annos, postea eam prosequi non poterit, etiam si per literas Regias releuaretur, quia perempta est instantia: *vt iudicauit Senatus Paris. anno 1528. die 14. Decembris: quia in*

hac materia non fit contestatio: nec perpetuatur actio vsque ad 30. vel 40. annos, sicut in petitorio: *h. nam. postea. §. si is qui temporalis. ff. de iure iur.*

59 Nempe vtendo per annum acquiritur possessio: ita quoque per annum interdum perditur, *l. x. ff. de interd. & annus etiam si non quo lis cepta fuit, non computatur, quia fuerit ex- est integer, sed sequens: sic fuerit no. in l. pressum, properandum, C. de iud. & l. fima. C. vt iuracer- an in us tum tempus, tamen iste exclusus si ius opti- possessoris mum habeat, petitorio agere non prohibe- vel petito- betur: *vt not. doct. in l. nulli. C. de iud.**

60 Vigesimo nono subrogatio facta a Papam ius defuncti valet, licet non fuerit expressum in bulla, an defunctus esset petitor, vel possessor, ex quo semper quaeritur de iure defuncti, vt sciamus de iure sui perititio. *cap. ex parte de arbit. Etiam valet- bit subrogatio, licet non dicas defunctum fuisse petiitorem: verum subrogatur non admittetur ad defuncti possessionem, ad quam non censetur subrogatus. Bonifac. in cler. a. in o. conclus. vt lue penden. cautius est tamen exprimere.*

61 Vltimo hic multo plura scriberem de subrogationibus actionum, videlicet an actio subrogata sapiat naturam eius, in cuius locum subrogatur, & alia quae ad ius ciuile pertinent: verum quia tantum ea prosequor, quae respiciunt ad materiam beneficiariam, ciuiles materias alibi scribam: ideo de hoc reuicam te ad *Bart. in l. i. §. de actio. ff. si quis testat. liber esse. in l. ius fuer. ad doct. in §. fuer. a. de actio. in instrum. & in li- certi conditio, in prin. ff. si certum per. & doct. in l. inter stipulantes. §. sacram. de verb. obli. l. si eum. §. quia in iur. iur. si quis cautio.*

REGVLA CANCELLARIAE, DE SUBROGANDIS colligantibus.

Item dominus noster litium succindere cupiens anfractus.

GLOSSA PRIMA.

Hae regula abunde per Gomez. notata est per quaestiones q inter regulas Ina.

Inn. 8. est 27. & dicitur rationes ponuntur in initio: prima est vt litium anfractus succindantur, qui anfractus maximi, & tanti sunt, vt vix par aliquis quantumcumq; diues esse possit. Crede mihi, vt si possit componere, nunquā litiges, & puto quod Deus optimus maximus perimit litis, vt flagella durissima contra magnates, & vt torqueantur. Nam per pestem, cum fugiant, vix torqueri possunt, per bellum minus: per famem nequaquam, cum semper habeant frumenta, sed lites euitare vix possunt, que valde torquent, maximè quando agitur de capite. Et quamuis lites sint procuratoribus & aduocatis cibaria dulcissima, tamen ipsis partibus sunt valde amara. Et sacerdotes cum paribus solent dicere, extingue flammam litium: sed nostrum erit orare Christum, vt nobis pacem temporis, pacem pectoris, & pacem eternitatis concedat, Amen.

Et ne noni collitigantibus aduersarii dentur providere voluit, statuit, & ordinavit, quod quoties deinceps aliquem super quouis ecclesiastico beneficio collitigantem.

GLOSSA SECUNDA.

Secunda est ratio huius regulæ, quæ elicitur ex c. *fin. vlt. pen. in 6.* vbi si vnus collitigans moriebatur, non poterat beneficium conferri, nec de eo per electionem, aut aliàs provideri: nisi lis finita fuisset, & de iure defuncti apparuisset, c. 1. & 2. *ibid.* vbi sunt hæc verba, *sihi, contra quos super dignitatibus personatib. vel aliis ecclesiasticis beneficiis, quæ possident litigatur, lite pendente cedant, vel fortè cedant: ne propter novos aduersarios, qui malitiosè interdum petitoribus subrogantur, litigia in ecclesiarum dispendium prorogari contingat, statuimus, vt dignitates, personatus, vel beneficia huiusmodi &c. hic non requiratur finis litium, sed impetratio collitigantis valet, si intra mensem à die cessionis, vel obitus impetrauerit:*

ita quod collitigans præfertur alteri cuiusque impetranti, dummodo impetrauerit intra mensem: & sic omnes alie impetrationes factæ, etiam antea, non valent per prædictas rationes. Et legitur de impetratione facta à Papa: & sic habes hic vnum casum mirabilem in quo vltimus impetrans præfertur priori, contra cap. *si eo tempore, & cap. duobus, de rescript. in 6. c. cum cui. de preb. ibidem. vide alios casus per gl. in c. quia sepe, de preb. lib. 6.*

In iure vel ad ius, si quod forsan eius aduersario in dicto beneficio competierit, subrogari concesserit.

GLOSSA TERTIA.

Et sic habet locum hæc regula, siue quis subrogetur ad ius, siue in iure, dummodo is, qui obiit, acceptauerit: nam si nominatus antequam beneficium acceptet moriatur, vel mandatarius: non poterit alius ad ius istius subrogari, quod extinguitur per istius obitum: sicut dicitur de canonicatu. in c. *dilecto de preb. c. quodam illo tit. in 6.*

Ego intelligerem hanc regulam, quod si collitigans intra mensem à die quo litigans cessit, vel decessit, petierit in ius defuncti, vel cedentis subrogari, quod omnibus præferatur, etiam si alii impetrantes fuerint in data priores, ne noui aduersarii collitigantibus dentur: & impetrationes aliorum nullius sint momenti, dummodo intra mensem collitigans impetrauerit, quod si postea, non. & idem vult dicere hic text. dum dicit, in iure vel ad ius ad rem non potest impetrari, cum extinguatur per mortem. c. *si de concess. preb. Bonif. an. cle. 1. in 3. concl. vt lite pendente.* Non tamen est absurdum quem subrogari ad ius mortui, vt potest si mandatarius post beneficium vacans acceptatum moriatur: ad illud enim ius poterit subrogari, quia non est simplex ius ad rem, sed est iam radicatum in persona morientis: & hoc docet hic *Gomes. quest. 6.*

Lites flagella hominum durissima ideo non est litigandum.

Et

Et potest quis etiam lite pendente cedere. *c. per tuos. in fi. de simon. sic & appellatione pendente, tamen si postea pronuncietur bene iudicatum, reuocatur illa renunciatio tanquam attentatum. gl. in verb. interponi. rub. de caus. in Pragmatic. sanction. doctores in l. que. laronibus. §. ff. de testam.*

Dummodo prefatus colligans in dicto beneficio intrusus non fuerit.

GLOSSA QUARTA.

Dubius modis potest iste rex. intelligi. primo quod impetrans colligans intra prelatum mensem omnibus profertur, vt gratia aliorum nullius sit momenti: nisi colligans fuerit intrusus, vt pote quia videns quendam capularem senem cito moriturum, mouit eum ad litem, & possessionem beneficii de facto, preteritum tamen cuiusdam friuolæ collationis accepit, vt post ipsius senis obitum, beneficium impetraret: certe sua impetratio sic fraudulosa nullius erit momenti: & gl. dicit in hac regul. saepe fraudem huic regulæ fieri, quia impetrans est intrusus.

2. Secundo potest intelligi, quod colligans preferatur alteri impetranti: dummodo is cuius beneficium impetravit non fuerit intrusus, quia non poterit ius aliud habere, quam haberet is, in cuius locum subrogatus fuerat, sed intrusus nil iuris habebat. *cap. cum iam dudum. de preb. ergo nec iste subrogatus in locum suum: prior tamen magis conuenit.*

3. Limita nisi purgatum fuerit vitium, quia non dicitur amplius intrusus, licet à principio fuisset. *d. c. eum qui. de preb. libr. 6. Nam qualitas iuncta verbo debet intelligi secundum tempus verbi, in delictis. §. si. de retracta. ff. de noxal. actio.*

4. Intrusus autem dicitur, qui sine autoritate illius, ad quem collatio beneficii spectat, illud accipit propria autoritate. *ad aures. de excessib. prelatorum, & qui nullum habet titulum, cap. quia diuersimodum, de concess. preb. gl. in verb. inueniebatur. l. c. l. omnia. de e-*

Et c. nisi. de renunciatio. idem in offi. l. non aliter. C. de palat. sacra. laygit. li. 12. vel qui sine titulo ingerit se administrationi beneficii. Pap. in c. cum iam dudum. de preb. per c. auaritia. de elect. in 6.

5. Vel qui sine canonico titulo beneficium occupat, & non intrat per ostium nec habet canonicum ingressum. *capit. relatum. de iure patronat. Bal. in cap. nihil. co. 2. de electionib. Et qui sine titulo sedem inuadit intrusus est, & falsi crimine tenetur. l. eos. §. qui se pro. ff. de fals. Bald. in cap. pastoralis. col. 1. de except.*

6. Ex quo inferitur, quod qui per vim occupat beneficium, dicitur intrusus. *ca. eum impetrans qui. de preb. in 6. gl. in verb. violentus. de pacific. beneficium possess. in pragn. nec valebit collatio, etiam si intrusio postea impetraverit non facta mentione illius intrusionis. d. cap. iam dudum. Panor. & facere de alii in d. c. 1. de concess. preb. quia non videtur bet. Papa remittere intrusionem quam nescit, l. mater. ff. de in offi. testam. text. aureus in Laurentate, Cod. vnde vi, quem notat Anchar. consil. 92. & Felin. in c. postulasti. colum. 13. de rescripte. & Barba. consil. col. 10. in 1. vol.*

7. Secundo etiam vocant intrusum, qui post electionem, & ante confirmationem administrat, quia ipso iure est priuatus sic administrando. *ca. auaritia. de electio. in 6. si esset alius actus à superiore procedens, intrusus. & hunc representans, Oldrad. consil. 146. factum est tale, in fin. vel nisi administraverit ob necessitatem ecclesie, vel utilitatem, Oldrad. consil. 9. positio.*

8. Nec valet consuetudo, vt quis ante confirmationem administret, vel ante provisionem, quia est contra bonos mores: nã hoc modo posset hæreticus, excommunicatus, & incapax præesse ecclesie. *Old. 191. nullo modo. col. 1. per textum in auct. vt nulli iudi. §. x. col. 9. & c. vlti. de consuet. quæ videtur esse corruptela, ac sacris canonibus inimica. c. cum venerabilis, de consuetudin. Sic consiluit Petrus Anchara consil. 51. consuetudo, vbi tamen dicit administratorem ratione consuetudinis antiquæ non priuatum, nec vllam pati debere poenam, per glo. in d. c. cum venerabilis. quia non debet puniri, qui communi iudicio non peccat. ca. inter corpora.*

lia. §. sanābi, & quānuis. Et de translāt. Episcopi, idem est priuatus, qui lite pendente administrat. c. 2. de in iur. restit.

Admini- 9 Idem si post praesentationem, & ante strans ante institutionem quis administrauerit: ut fir- institutio- ma Roch. de Cur. in tract. iurisparonati. in- nem est in- terib. honorificum. q. 30. Et his casibus ipso iure priuatus est, qui sic propeere admini- strauit.

10 Tertio qui beneficium post priuationem, & depositionis sententiam adhuc retinet, à qua non appellauit, secus si appellauerit. Innocentius in c. qualiter. 2. col. 3. n. 10. de accus. Malerei. in tract. de electio. in si. q. 17. Praepositus in ca. si. 19. dist. 11. [Diuersum est si retineat post sententiam super possessorio latam, quae non respicit titulum, & sic semper habet titulum nisi à iudice ecclesiastico priuatus sit. cap. cum non ab homine. & ibi. Doct. de iud.]

11 Quarto qui beneficium iniuste alteri ablatum, & omisso iuris ordine detinet, quamuis habuerit collationem. ca. tanta. de excess. prelat. Domi. & Praepos. in c. propter. in si. 19. dist. 11.

Intrusus qui collationem à non habente potestate obtinuit.

12 Quinto qui à superiore excommunicato, vel suspensio collationem habuerit, vel ab eo, qui non habet potestatem conferendi. cap. finali. de excess. prelat. & ideo is qui accipit per deuolutionem, aut aliam collationem ab eo, quem scit non posse conferre, est intrusus. Domi. in c. si. in si. 19. dist. 11. & septies videmus istos deuolutarios volantes ad infinitas lites, & malignitates, qui grauisimis poenis, ut temere litigantes multis plectendi essent: ut dixi inferius de deuolutio.

13 Sexto dicunt illum, qui commisit crimen dignam depositione, dici largè intrusum, vel qui habet vitium, ob quod priuatus esset beneficio, licet gl. in c. cum super. de cess. uita posses. dicant eos quasi intrusos. Io. de Selua in tract. de benef. q. u. nu. 9. in 3. parte. Fel. in c. ueniens. 2. not. de accus. extra.

14 Quod mihi parum probabile videtur, quia interim habet titulum, antequam priuatur. Ergo intrusus non dicitur, nisi com. n. si sit crimen, per quod fuisset ipso iure priuatus, veluti haeresim, vel simoni-

am: de quibus scribit Fel. in ca. 2. de reser. ex. n. 1. Calus autem quibus ipso iure quis priuatur, conscripsi in tractatu de pacific. posses. in 4. limitatione. in fine. & inferius in 3. parte. et per iure amittendi.

15 Septimo dicunt intrusum eum qui cum simplici signatura beneficii possessionem adipiscitur, allegatur Extrauagan. in iuncte. de election. in communib. quae loquitur in dignitatibus maioribus: sed hoc asserit Fel. in c. in ca. in nostras. cor. relatio. 2. de reser. script. Sed ultra eum facit. l. fin. C. de officio magistri officiorum. periculo sed sciatis bis qui sine sacra rescripto peruenit ad int. uian, ea priuatur.

16 Sic & qui sine literis Papae, sed habendo signaturam non videtur omnino capere sine literis Papae, quamobrem nec priuandus: imò ex consuetudine Franciae nullus priuatur ob adeptionem possessionis cum simplici signatura: sed instrumento solet dici in vim certae prouisionis Apostolicae.

17 Verum idem si diceretur, in vim signaturae: quia dum aliquis uolentiam non commiserit, licet propria autoritate ingrederetur beneficium non tamen ideo priuatur suo iure, teste Nicol. de Milis, in re. in ver. beneficium. q. 58. incip. Beneficii possessionem. Domi. & Franc. in c. eum qui de preb. in 6. imò in curia Romana non datur priuatio illius, qui cum sola supplicatione se intrusit. sunt uerba Ioan. Staphil. in tract. de literis gratiae. ut. de reser. in forma breuium. res. consueuit.

18 Et hoc statuit Alexand. 6. in ut. de signa. gra. multo minus debent iudices Franciae de possessorio beneficiorum cognoscere priuare eum possessione, qui eam adeptus est vi simplicis signaturae, dum alias canonicum habeat titulum, unde in patria obedientiae cautela est, ut non tenearis leuare bullam, sed impetres breue supplicatione inclusa, per quod mandetur executori, ut mittat te in possessionem, & tunc omnia cessabunt: de quo breui inferius circa finem scribam: sed interdum recuratur: ideo iudices sequentes constitutionem Alexand. 6. non debent timere.

Fructus be- 19 Item si quis receperit indebitè fru-
 nefici reci- ctus, videlicet, cum simplici signatura, est
 pios cum intrusus, & priuatus iure quod habet. *ca. a-*
 signatura uariis, de elect. l. in 6. & hoc quo ad illud be-
 est priua- neficium, cuius fructus perceperit, non quo
 tus. ad alia, *ca. si compromissarius, de elect. in 6.* quia
 pena non debet egredi mensuram delicti.
l. senatus, C. de penis.

20 Si tamen modici tantum fructus es-
 sent percipi, non sit priuatio, teste *Gundi-*
salds, in tractatu de legatis, car. 30. licet Can-
 cellaria etiam in modicis seruet priuatio-
 nem per dictam decisionem videlicet vt
 vacet.

21 Sed si quis receperit fructus, quos
 conuertisset in ecclesie vtilitatem, quia il-
 los non videtur percipisse, non erit iure
 beneficii priuatus: nec quidem erit facien-
 damentio illius perceptionis: vt docet *Gun-*
dysal in d. tractat. quod est notandum.

22 Octauo intrusus dicitur, qui cum
 simplici nominatione sine Papæ prouisio-
 ne administrat, & ob id est iure, quod ha-
 bet in episcopatu, prioratu, vel beneficio
 priuatus. *d. c. auaritie, de elect. in 6.* quia no-
 minatio nullum ius tribuit. *capit. quod sicut,*
de elect. hoc expressè docet Ioan. Borius in tract.
de synod. episcopi. in 1. parte. num. 36.

23 Et tenetur tanquam prædo restituere
 illos fructus, quos ex re non sua recepit:
 quia pro non dato habetur, quod ab illo
 datur, qui non potest de iure donare. *cap.*
quod autem, in si. de iur. par. siue per se rece-
perit, siue per interpositam personam, for-
te per commissarios, vel alios in d. ca. auari-
tie. imò prouisio postea facta isti, non facta
expresione fructuum, quos recepit, nul-
lius est momenti: vt inferius dicam in mater.
dispen.

24 Limita non procedere in eo, qui petit
 subrogari in locum eius, qui beneficium
 referuatum per regulas cancellariæ, obti-
 nuerat à Papa, nam is non erat intrusus,
 quia iuste hanc referuationem ignorare
 poterat: sed si referuatum fuisset de iure
 commun. vt in *c. 2. de præb. in 6.* tunc is, qui ab
 ordinario obtineret esset intrusus, & alius
 non posset in eius locum subrogari: nam

iura communia omnes scire tenentur, nõ
 iura singularia. *l. leges, C. de legib. gl. singula r. s.*
in l. quod te. vbi doct. ff. si ceri. per.

25 Intrusus etiam non potest subrogari
 in ius alterius habentis ius bonum in be-
 neficio. *cap. cum iam dudum, vbi doct. de præ-*
bend. Sed aduertendum est, quod si quis
dubitat se intrusum, debet possessionem
quã habet dimittere, antequam se in ius al-
terius petat subrogari, sicut olim quilibet
dimitebat possessionem in manibus iudi-
cum, vt nunc agunt resignantes beneficia
in manibus collatorum. c. admonet. & per to-
tum, de renunciationi. & sic dimittendo pos-
sessionem, purgatur intrusio: quod est no-
tandum.

26 Quæro, an intrusus sit inhabilis dun-
 taxat ad illud beneficium, in quod se intru-
 sit, an ad omnia alia: respond. quò ad illum
 tantum, in quo est intrusus. *c. si compromis-*
sarius, de elect. lib. 6. imò si impetrauerit il-
 lud non facta mentione intrusionis, non
 valebit impetratio: vt firmat *Felin. in c. postu-*
lasti, in si. de rescrip. quem sequitur Ioan. de
Sekua in tract. de benef. in pari. quæst. in 5. qua-
litate & Materet. in tract. de elect. in fin. quia
non incurritur inhabilitatis poena, nisi à
iure exprimat. capit. si. vbi gloss. de iurepa-
tro.

27 Fallit quando esset iure ipso factus
 inhabilis, vt in *cap. quisquis, de elect. & in Ex-*
trauag. execrabilis, de præbend. Ioan. 22. dicam
inferius in materia dispensationis. An verò ge-
 sta per intrusum valeant vide *Panor. & a-*
lios in c. nihil, de elect. Gemi. & Præpos. in c. si.
19. dist. & per doct. in c. ad probandum. de re iud.
ac in l. Barbarus. ff. de offi. prætor.

Nec super eo contra dictum aduersa-
rium, postquam illud per trienni-
um pacifice possederit, lis
tunc mota suc-
rit.

Glossa Quinta.

Secundus casus, in quo denegatur sub-
 rogatio, scilicet quando mota fuerit

Intrusus
 non subro-
 gatur in lo-
 cum alie-
 rius.

Cautela
 pro intru-

so.
 Cum, vt nunc
 agunt resignantes
 beneficia
 in manibus
 collatorum.
 c. admonet.
 & per to-
 tum, de renun-
 ciationi. & sic
 dimittendo pos-
 sessionem, pur-
 gatur intrusio:
 quod est no-
 tandum.

Intrusus
 an ad om-
 nia benefi-
 cia sit in-
 habilis.

vt firmat
 Felin. in c. postu-
 lasti, in si. de
 rescrip. quem
 sequitur Ioan. de
 Sekua in tract.
 de benef. in pari.
 quæst. in 5. qua-
 litate & Materet.
 in tract. de elect.
 in fin. quia non
 incurritur inha-
 bilitatis poena,
 nisi à iure
 exprimat. capit.
 si. vbi gloss. de
 iurepatro.

fallit quando
 esset iure ipso
 factus inhabilis,
 vt in cap. quis-
 quis, de elect. &
 in Extrauag.
 execrabilis, de
 præbend. Ioan.
 22. dicam inferius
 in materia
 dispensationis.
 An verò gesta
 per intrusum
 valeant vide
 Panor. & alios
 in c. nihil, de
 elect. Gemi. &
 Præpos. in c. si.
 19. dist. & per
 doct. in c. ad
 probandum. de
 re iud. ac in l.
 Barbarus. ff. de
 offi. prætor.

Subrogatio
 non fit con-
 tra eum, qui
 possedit pa-
 cifice trien-
 nio benefi-
 cium.

lis illi, qui iam possederat beneficium pacifice per triennium: quia non debet quis molestari post triennium, *vt infra regul. 36.* ergo lis non est, vel esse nõ debet, & sic nec subrogatio: alioqui molesteret quis possessorem, etiam post decem annos, vt postea subrogationem impetraret mota lite: quibus hominum inaliis est obuiandum. *c. sedes. de rescripti.* Ergo lis iusta esse debet, id est iuste & recte mota: alias repelli debet iste subrogatus, nisi in subrogatione fuerit facta huius iniustæ litis mentio: quod vix faciet cauta vulpes beneficia impetrans.

Litem iniuste prosequens an possit subrogari.

Et per hoc ponderatur iste tex. vt non procedat quando lis esset nomine meo mota, per aliquem non habentem mandatum, etiam si esset ratificata per me ante obitum collitigantis, tamen ego non debeo præferri postea, tum quod non dicor aduersarius, nec collitigans: de quo loquitur iste tex. quia non moui litem, tum quod text. requirit veram litem non fictam. & ne detur ansa fraudandi super hoc *Gomes. qu. 3. in fin.* idem, quando lis esset mota in vim rescripti inualidi. *Gomes. q. 11.* Ego verò dicere in vtroque casu præfatam regulam habere locum: quia aduersarius siue collitigans dicitur, qui nihil aduersatur, & mecum litigat siue iure siue iniuria. *l. cum aduersarius. C. de pact. c. 1. vbi plene de Ripa de iudi.* Nam cum tanta sit hominum *quæritio*, vt cuncti ius optimum sese fouere dicunt: nec contrarium suaderi possit, quousque miserimè succumbunt: ideo putarem hic debere solum excipi eos, qui scienter mala fide & sine iuris villo prætextu litigant: hi enim non debent subrogari: alii verò sic, & aliis præferuntur *vt dicitur iste text.* Idem anno 1552. die 2. Decemb. fuit repulsus à subrogatione in magna classe quidam decani Pictauien. famulus in ecclesia S. Hilarii, qui impetrauerat beneficium per incapacitatem sui domini, eo quod non erat dispensatus, sed quia is poterat surripuisse bullas dispensationis, & res erat mali exempli: ideo non fuit receptus, sed ratione delicti huius fuit dictum vt fieret processus criminalis contra eum, licet post mortem decani veniret.]

Aliorum quorumlibet de premissis iure siue tunc vacet, vel cum vacauerit impetrationes vel concessiones, etiam motu proprio infra mensem ante concessiones huiusmodi factæ nullius sint roboris, vel momenti.

GLOSSA SEXTA.

Impetrationes aliorum ante mensē factæ nullius sunt roboris, quando collitigans impetrauit: secus ergo si non impetrauerit: & hic mensē computandum à die obitus vel à die quo sciri potuit, concludit *Gomes. q. 10. cui in hoc non consentio.* [Quia hic non agitur siue scierit, siue nõ, nam sufficit beneficium esse impetratum ante mensē à die obitus, postquam annullatur, & scientia requiritur in eo qui impetrat per obitum, *vt capit. 2. & c. quia de concess. præb.* sed non quantum ad regulam quæ annullat impetrationē ante mensē: ergo non requiritur scientia, cum lex operetur sicut scripsi in *u. de nomina. regia. in §. 1. gloss. à die vacationis in concordia*: & tempus non fuit hic statutum in odium, sed in fauorem collitigantis, & sic currit ignorantia. *c. oblat. de appel.*]

Et sic postquam sunt nullæ aliorum impetrationes, si iste collitigans subrogatus fuerit, vel eidem data subrogatio fuerit, non conualescunt, licet hic collitigans moriatur, vel non prosequatur, *per regul. quod in initio. ff. de regul. iur. & regul. non firmatur, illo titulo. in 6.* sed noua impetratione opus est: vt dicitur de eo cui facta fuit collatio ante mensē Papæ datum in beneficiis vacantibus in curia. *capitul. 2. de præb. libr. 6. & in capitul. auditis, in de præscrip.*

Et nihilominus felicitis recordationis Pauli 2. Innocen. 8. Adriani 6. & Pauli 3. Romanor. Pontifi. prædecessorum nostrorum vestigiis inherendo, cupiens eorum fraudibus obuiare, qui uiuentium beneficia, illorum præferunt.

tim quibus aut propter senium aut propter infirmitatem imminet vita periculum impetrant, vt illis decedentibus tanquam colligantes in illorum iuribus facilius subrogentur, voluit vt deinceps nullus in iure, vel ad ius in beneficio defuncti, quod illo viuente in casibus premisis vel similibus impetrant, aliquo modo subrogetur: ac subrogatio, & gratia si neutri, si nulli, seu noua prouisionis, aut perinde valere taliter impetranti nullatenus suffragetur.

GLOSSA SEPTIMA.

Impetrans beneficium viuentis eo mortuo ad ius illius subrogari non potest.

Tertius hic casus ponitur, & est additio Paul. 2. Quod nullus subrogetur in ius illius defuncti, cuius beneficium in vita impetrauerit, maxime propter senium, aut infirmitatem, vt eo mortuo in ius illius subrogaretur, tunc vt fraudibus obuietur: & vt votum captandæ mortis auferatur, iuxta c. 2. de concess. preb. lib. 6. non proderit huic subrogatio, nec alia prouisio.

2. Sed quomodo hoc sciri potest, cum solus Deus sit cordium scrutator? Resp. si appareat de prima impetratione beneficij viuentis, senis, vel infirmi, & postea de ipsa subrogatione in ius illius mortui tunc probatum erit quod hic dicitur: quia exprima prouisione & 2. præsumendum est impetrantem habuisse illum animum: cum ex præteritis præsumamus ad præsens. l. si qui adulterii. C. de adulter.

3. Et sic ex hoc textu patet, quod si quis vult in alterius locum subrogari, oportet quod iuste: aut saltem coloratè cœperit litigare, alioqui si iniuste & incoloratè, non poterit subrogari, per istum tex. & ideo dixi oportere eum bona fide, vel iuris aliquo pretextu mouere processum.

4. Secundo requiritur, quod defectus potuerit inquietari, alias si possidetisset triennium, non posset molestari, per regul. & decretum de pacif. possess. de quo pleni scripsi

in tract. meo de pacif. possess. in Concord. Fran. 5. Tertio, status litis & causæ exprimi debet, vt hic. & cap. inter. de re iud. dixi superius in signatura gratis.

6. Quarto coram quo lis pendeat, & introducta sit, an coram iudicibus laicis super possessorio, an coram ecclesiasticis super petitorio exprimendum est.

7. Quinto requiritur quod hæc in signatura expressa sint, alias non supplebuntur in bulla: nisi in signatura esset clausula, Statum causæ pro expresso habentes, vel vt exprimi possit, non obstante regul. cancel.

8. Sexto quia multi alienum fati munus optantes impetrant beneficia viuentiu, vt demum subrogari possint. Et quia ista materia est frequens, (quæ vtinam dormiret) ideo eam per regul. cum amplia. & limitat. tractabimus.

De reprobata beneficij viuentis impetratione.

Regula itaque est, quod non debet quis impetrare beneficium viuentis, nec in illius locum substitui, alioqui est ab ecclesiastica communione pellendus. c. 1. de concess. preb. Communio dicit ibi tex. ecclesiasticam, id est, Sacramentorum perceptionem, quia horum communionem in ecclesia habemus. c. sicut alterius. 7. quest. 1. & 10x. in cap. si episcopus. 10. distinct. & c. seq. dicit cunctorum episcoporum charitatis communione priuetur. facit c. fin. de clerico excommunic. ministr. alibi sacris altaribus est amouendus. ca. sicut. 1. q. 6. dixi in gloss. fati, in proem. Concord.

Regula beneficij viuentis nemo impetrat. Communio ecclesiastica que dicitur.

2. Sanctam communionem ergo sacrosanctum Christi corpus vocat text. in c. ad eius in fin. 5. distinct. ibi sanctæ quoque communionis mysterium in eisdem diebus percipere non debet prohiberi.

Sancta communio.

3. Item quando Papa communionem fidelium quem priuat tunc censetur ille excommunicatus. c. 2. de except. c. illud. §. licet de clerico excommunic. ministr. ibi, communioni fidelium se ingessit.

Communio fidelium.

4. Secus quando priuatur communionem etiam totius ecclesiæ. cap. fin. 90. distinct.

quia tunc intelligitur de perceptione sacramentorum. *35. dictum fuit.*

5 Interdum Papa simpliciter communicationem restituit, vel ad communicationem, id est excommunicationem & societatem, siue consuetudinem, quam habebat, quia fuit priuatus per inobedientiam. *11. in c. ex literis, de constit. c. cognouimus. 15. q. 6.*

Rationes prohibita impetratio in beneficiis viuentis.
6 Ratio predictae regulae multiplex est, tum quia beneficia perpetua esse debent. *c. factis. 56. distin. & beneficiis non est quis priuandus sine causa. cap. inuentum. 16. quest. 7.* Ideo illa quis impetrare non debet viuente possessore, alioqui perpetuo non essent apud illum.

7 Secunda, quod ius in aliena re dari non potest. *l. 2. ff. de pignorat. actio. gloss. in l. 1. ff. de pigno. & in l. 2. c. si res aliena pignori data sit. sed ius beneficium est eius, cui collatum primo fuit. cap. si tibi absent. de preb. in 6.* ob id nec alteri concedi poterit. Non refragatur, quod res aliena potest vendi. *l. rem alienam. ff. de contrab. empte. quia tunc per venditionem non transfertur ius in re, sicut per beneficii collationem. gloss. in dict. l. rem. cap. fin. de concess. preben. in 6.*

8 Adhuc quia votum captandae mortis inducitur, exolum etiam ipsis gentilibus. *c. 2. de concess. preb. gloss. in ver. cancel. 20.*

Poenae impetrantis beneficium viuentis.
9 Item ad tollendam ambitionem illius, qui sic petit prouideri sibi de beneficio non vacante. *c. quia in rationum, de preb. facit cap. sicut. 1. quest. 6.* sic dicens, sicut is qui inuitatus renuit, quae sitis refugit, sacris altaribus est remouendus, sic qui vltro ambit vel importunus se ingerit, est proculdubio repellendus: nam qui sic nititur ad altiora conscendere, quid aliud agit, nisi ut crescendo decreseat & ascendendo exterius, interius in profundum descendat. Haec igitur est prima poena, ut communicatione ecclesiastica priuetur.

Impetrans
10 Secunda poena est, quia isti in locum viuentium substituti sunt fures & latrones. *c. non furem & latronem, qualem Gilfuy, latro, laudum esse sentimus in Namnetica sede, & infamis. qui viuentis, quod non licuit, locum non tenuit usurpare. 7. q. 1. qui furtum est con-*

tractatio rei alienae inuito domino. *l. 1. ff. de furtis. & l. 1. de oblig. que ex delictis nascuntur. in testu.*

11 Tertia poena est, ut sit infamis. *c. audimus. 3. q. 2. & c. infames. 6. q. 1. ibi, qui indigna sibi petunt loca: & infamibus porta dignitatis clausa sunt, reg. infamibus, de reg. iur. in 6. l. 2. c. de dignita. lib. 12.*

12 Quarta, sunt deponendi. *c. imprimis. 2. q. 1. vers. de episcopi persona: ibi is episcopus, qui eo superstitie peruersae, & contra caones in ecclesia eius ordinari praesumpserit, sacerdotio priuatus ab omni ecclesiastico ministerio repellatur: intellige deponendum ab eo honore & beneficio, in quo fuit praefectus. cap. eum qui. 7. quest. 1. ibi, Archidiaconatus honore deponimus, non ab officio: ut declarat d. Bernard. de Luco in sua practica, criminati. c. 44. in verb. vnius possessoribus.*

13 Quinta est, quia non potest habere illud beneficium amplius propter iniuriam & culpam suam, quod viuentis impetravit beneficium. *Ancha. & Panor. in cap. 1. de concess. prebend. facit cap. nullus Pontifice. 79. distin. vbi si duo fuerint electi in vita, nullus illorum habebit. cap. seq. vbi noua ordinatione vtendum est: quia bonum est argumentum de matrimonio ad beneficia. cap. inter. de translatio. episcop. sic arguit cap. sicut. 7. q. 1. & c. sicut. 21. q. 2.*

14 Sicut non potest quis habere eam uxorem cum qua viuo marito contraxit. *cap. 2. & fin. de eo qui duxit in matrimonio. quam poluit per adulter. sic nec beneficium, quod altero viuente obtinuit. Et ista est communis & vrgens ratio, resti d. Philip. Probo in adu. ad Ioann. Monach. in c. si. de const.*

15 Idem si is, qui beneficium viuentis impetrauit, postea impetret etiam a Papa rursus beneficium istud, non facta expressione collationis sibi prius factae de beneficio viuentis, non valebit secunda provisio: tum quia subreptitia: & quia iam est infamis, & inhabilis ad illud, per supradicta.

16 Nec etiam valebit collatio ab ordinario facta, per text. expressum in cap. post electionem. de concess. prebend. vbi Panor. in 4. not. hoc asserit, quia hoc Papa declarauit

Deposuit
qui viuentis
beneficium
impetrat

Qui beneficii
impetrat
non potest
habere
illud

Secunda poena
impetrantis
beneficium
viuentis
non potest
habere
illud

in regul. 20. & quod ignorat non videtur Papa remittere. l. mater. ff. de in officio. testu. & si non potest subrogari postea in locu illius, cuius beneficium impetrauit: ut supra dictum fuit: & videtur alia poena De cuius in l. fin. non. 17. C. de pactis

Cum impetante bene- ficium viuen- tis solus Pa- pa dis- pensat.

17 Sexta poena, Quod nullus potest dis- pensare cum isto, cui collatum est viuen- tis beneficium praeterquam Papa: ut do- cent Panor. & alii in d. cap. 1. & sic collatio ab ordinario, vel legato illi facta non va- lebit: ut firmiter do. de Luceo venerand. & admirabilis, ac vitae intemeratae episco- pus in d. cap. 45. in sua praxi criminali: nisi legatus a Papa haberet hanc potestatem.

18 Septima poena est, quod collatio illi facta nullius est momenti. cap. consultiatio- nibus. de don. & nullitas actus plerumque inducitur ad poenam. gloss. & doct. in cap. translatio, de const. scripsi in §. monemus de coll. in Concord.

Conferens beneficium viuentis non potest collatione.

19 Octava poena est, quod ad collatorem ut si scienter contulerit beneficium viuen- tis, dum vacabit, non poterit illud ampli- us conferre, quia deliquit: & delinquens priuatur collatione. cap. in cunctis. in fin. & cap. super ea. de elect. text. in l. quidam in fin. cum sequent. ff. de donat. vbi donans bo- na proximi viuentis priuatur illius bonis tanquam indignus. Idem in l. 2. §. fin. ff. de his quib. ut indig. ut puniatur, in quo deliquit. e. postulasit. de cler. excom. mmi. & ibi dixi in interpret. ad illum text.

20 Hoc tamē egeret declaratione, quia non est à iure expressum: & poena priua- tionis non imponitur nisi exprimitur. gloss. & doct. in cap. fin. de iure patron. & qua- us videatur expressa in iuribus praalle- gatis superius: tamen Innocen. & Panor. tenent illos non priuari, in d. c. bone 2. circa fin. de electio. puod forte verius est.

Episcopus absens be- neficium conferre.

21 Excusatur verumtamen episcopus, si contulerit beneficium absentis, qui lon- ga fuit absentia detentus, ut ignoraret, an viuus esset an mortuus. gl. in cap. non oportet primo, de consecratione, dist. 5. & Corset. in singul. incip. vagabundus, si tan in i. reuer- tarur, recuperabit suum beneficium etiā absque alia collatione & solennitate.

22 Item non procedit in Papa, qui pote- rit iterum eidem conferre, dum tamē hoc ei fuerit expressum, quia in beneficiis ha- bet plenissimam potestatem, c. 2. de prob. in 6. non valeret tamen collatio beneficii viuentis facta à Papa sine causa, sine qua nec solet quem deponere, & priuare, cum sit fidelis seruus & prudens, quod constituit Do- minus super familiam: ut plene scripsi in tract. nomina. q. 21. nu. 54. cum seq. & est veri- simile quod fuit circumuentus: ut dicit Bal. & alii in c. cum olim, de re iudic.

23 Iam verò ad ampliaciones veniendo, primum extenditur haec regula, ut nō pos- sit etiam quis constituere procuratorem, vel vicarium, ad conferendum beneficium certum, vel ad acceptandum, nisi ipsius interueniat consentus: ut quia forte per permutationem, aut resignatio- nem est aliud beneficium habiturus: ut in c. cum vniuersorum, de rerum permuta. c. licet, illo tit. in 6. & inferius dixeris, ne captanda- mortis occasio detur. c. deestanda. & c. ne captande, illo tit. in 6.

Papa facta expressio- ne impera- tionis pri- ma secur- dam conce- dere potest.

Vicarius non potest constitui ad conferenda beneficium certum.

24 Quando quidem non potest quis in- bere seruo, ut hereditatem certi viuentis adeat. l. si quis mihi. §. sed verum. ff. de acqu. heredit. sic nec constituere procuratorem, ut acceptet beneficium nondum vacans, & illud resignet, ut docet Ioann. Dayma. in proem. Concord. in verb. adiunctum. fol. 105. vers. sed forsā formidares: ideo debet con- stitui procurator generalis ad acceptan- dum quaecunq; beneficia, ne possit insi- diari vitae alicuius. gl. in §. statuit. in verbo, procuratoru, de collat. in Pragm.

Acceptatio beneficii nondum va- cantis non valet.

25 Secundo non valet constitutio pro- curatoris facta de praesentando ad bene- ficium, quod non vacat. Guido Pape cons. 189 circa, & Dec. cons. 172. nec dari potest fa- cultas conferendi certum beneficium. ca. consuetus. vbi docto. de concess. prob. nisi fiat generaliter: ut per Pan. in c. fin. eod.

Constitutio procurato- ris de praesentando ad beneficium non vacans non valet.

26 Per quem tex. probetur, non valere etiam praesentationem de beneficio vi- uentis: & per cap. illud, de iure patro. docet Ludo. Roma. cons. 465. in re praesenti, & Roch. de Curie in tract. de iure patro. in verb. honorifi- cum quest. 53. & Paul. de Ciudad. in eo. tract. in 6. parte,

parte, art. 3. q. 4. quia rationes supradictæ habent etiam locum in præsentatione. *glo. in cap. fin. de elect. in 6. Petr. Paris. conf. 112. in hac materia. col. 1. in 4. vol.*

Præsentatio de beneficio viuentis non valet.

27 Itaque si tempore præsentationis non vacabat beneficium, sed tempore institutionis sic, an valeat prouisio? Resp. fac casus sequentes. Primum si institutio facta sit ad solam præsentationem patroni, tunc non valebit institutio: tum quia fundamentum deficit. *ca. cum Paulus. 1. q. 1. tum voluntas collatoris, quia noluit conferre nisi ad præsentationem: ideo non valet sua collatio, nec firmatur tractu temporis, quod de iure nullum est. reg. quod initio ff. de reg. iur. & reg. non firmatur. & quod potuit, noluit, & quod voluit, implere nequit. l. mulsum. C. si quis alteri. c. cum super. de off. delega.*

Institutio an valeat facta ad præsentationem beneficii non vacantis, licet vacaret tempore institutionis.

28 Secundus casus est, si patronus præsentauerit ad beneficium viuentis vel constituerit procuratorem ad præsentandum, si ordinarius tempore institutionis (quo quidem tempore mortuus fuerat beneficiatus) ad præsentationem instituat, & aliam quomodocunque vacet, prouideat, valebit sua collatio *vt consulti Dec. conf. 172. quando quidem hic nec voluntas deficit, nec potestas, quæ in literis institutionis declaratur, quippe iure pleno & deuoluto conferre potest gl. & doct. in elem. vna, de supplen. neglig. præla. etiam alteri, quam præsentato, multo magis ei qui fuerit præsentatus. Conferre enim hic poterat absque præsentatione: hoc igitur casu præsentato quamuis vitiosa, non vitiat collationem ordinarii, gloss. & doct. in leg. vnum. ff. si. certum peti. Ad hæc quod non conquerente patrono collatio est valida. cap. illud, de iure patro.*

29 Tertio non valet etiam tractatus habitus de conferendo beneficio viuentis, vel de eligendo ad illud. *cap. bone. 2. vbi Im. & Pan. de elect. Bertac. in tract. de episcopo, in 1. q. 2. partis.*

30 Quarto non valet acceptatio beneficii antequam vacet, ne captandæ mortis inducatur occasio. *c. ne captanda, de concess. præ. in 6. Cle. vna, de concess. præb. Dom. de Ro-*

ta. dec. 431. si imperans, in not. [sub. tit. de concess. præb. decisio. 14.] & Guido Papæ, conf. 107. ex facto, quia in hoc casu est eadem ratio, vt sequitur.

31 Quinto ibidem dicemus in nominato constituyente procuratorem ad acceptandum & resignandum, vt in vim illius procuratorii, procurator non possit resignare quod constituens non habet, & sic non potest constituere huiusmodi procuratores. *leg. qui superstitis. ff. de acqu. hered. ab. unde scripsi in tract. nominat. q. 14. num. 112. & hodie extat super hoc lex Regia.*

32 Sexto non valet citatio facta viuenti beneficiato de eligendo post illius mortem. *c. bone. 2. de elect. quia postquam initium est inhabile, non firmatur tractu temporis, quod de iure ab initio non subsistit, per regul. iuris. Et citatio facta tempore feriatu ad diem non feriatam non valet, vt se Bar. in l. 1. §. nunciatio. ff. de noui oper. nuncia. facti. l. siminov. ff. de feruis exportari. l. quod sponse. C. de don. ante nuptias, & cap. si eo tempore, de rescrip. in 6.*

33 Septimo idem in electione, vt electus ad beneficium non vacans puniatur, cum text. in d. c. 1. dicat generaliter in locum viuentis nullum ponendum, & eadem rationes in electo habeant locum. *ca. bone. 2. de elect. vbi citationem ante mortem factam temerariam vocat.*

34 Octauo idem in nominatione Regia vt non possit fieri de beneficio nondum vacante, siue sit Episcopatus, siue quæuis alia dignitas. *§. 1. in verb. occurrente huiusmodi vacatione, vbi scripsi, de nomina Reg. in Concord. [& si facta fuerit, non valet.]*

35 Nono etiam beneficium non vacans nec quidem promitti potest. *c. 2. de concess. præb. abunde scripsi in gloss. facti, in proem. Concord. Francie.*

36 Decimo quamuis hic text. dicat ponantur, & sic videtur, quod debeat in possessione esse contrarium tamen dicerem: quia per solam collationem ponitur quis in locum alterius: & hic text. dicit, in verbis finalibus, qui passi sunt se adhiberi successores viuis sacerdotibus: & sic sufficit sola patientia illius, cui est collatio facta

facta, licet non sit missus in possessionem.

37 Etiura alia dicunt, ne obrepat in locum viuentis, id est, per obreptionem habeat locum viuentis, dicens illum forte mortuum. *ca. sicut. in fine. 7. q. 1.* Sed in c. sed *ibid.* dicitur se prouehi consensit, & in *ca. post electionem. de concess. preb. & in cap. in apibus, & cap. sequ. ibid. 6. q. 1.* substituti scribitur.

38 Et sic requiritur tantum collatio: imò dicit textus in *ca. infames 6. q. 1.* qui indigna sibi petit loca: ergo sufficit sola petitio, per *c. sicut. vir. 7. q. 1.* nam si non peteretur, Episcopus non conferret: & prohibito vno, prohibetur omne, per quod peruenitur ad illud. *leg. Oratio. ff. de sponsal. & quia per eum non stat, cum id procuret petendo, quominus habeat.*

39 Vndecimò procedit etiam in officiis Regis, vt conferri non debeant, antequam vacent: vt est in rub. *De donner benefice ou office, ne confiscation auant la vacation, ou declaration, vbi scripsi in 2. tomo. in 2. ordin. Regis.*

40 Et idem statuitur in stylo Parlamēt. rub. *de concess. beneficii, vel officii non vacantis: vt pœnæ etiam habeant locum in prouiso à Rege: cum bonum sit argumentum de beneficiis ad officia. Bar. in l. 2. §. data. ff. de optione leg. Lucas in l. amonas. C. de erog. militar. amona. lib. 12. refert Ioan. Lupus in decre. per vestras, in prin. col. 2. de donatione inter virum & uxorem, quod non probo in pœnis, quæ non sunt extendendæ. l. interpretatio. ff. de pœ. saltem omnes.*

41 Duodecimo procedit etiam, si de proximo beneficium esset vacaturum, putat per non promotionem, vel aliàs. *ca. licet canon. & ca. commissia. de elect. in 6. vel esset in fine temporis de non consecrandis in cap. cum in cunctis: §. cum verò, de elect. vel esset morti proximus. cap. bonæ. 2. vbi doct. Sic consuluit Ancha. cons. 397. apparet, col. 1. facit. l. non ideo. ff. de rei vendic. & d. c. commissia. vbi totum tempus elapsum esse debet antequam beneficium vacet: alioqui beneficium viuentis impetrare quis dicitur.*

42 Decimotertio ampla etiam si consuetudo esset in contrarium, quia non valet, cum sit contra bonos mores. *lnol. in c.*

2. de concess. preb. Gomes. in regul. Cancell. 20. q. 3. viuentium in si. Curt. in cap. si. de consuetud. vnde mirum est hodiè tot homines sic beneficia viuentium ambire, & maxime curiales.

43 Decimoquarto extende quoque in Subrogari subrogatione, nam si quis petat subrogari non debet in locum viuentis, his pœnis puniri debet. *quis in l. Inol. in d. c. 1. not. 1. quia patitur se successorem dari viuo sacerdote: quod prohibet ibidem tex. & ista regul. Canc. quod est verum inuito eo, qui beneficium possidet, secus eo consentiente, & resignante, vt supra dictum fuit.*

44 Decimoquinto habet locum etiam Episcopatu ite text. in quocunque beneficio, siue viuentis. sit Episcopatus. *ca. presentium. 7. q. 1.* siue sit vel aliud beneficium curatum, vel aliud simplex, regularare, vel secularare, per *c. sicut alterius, in si. qui obtinere. 7. qu. 1.* ibi hæc non solum de episcopis, verum etiam de quibuslibet ecclesie ministris in locum viuentis alter obrepat. Nec obest verbum sacerdotibus, quod est appositum in *d. ca. 1.* gratia frequentioris vsus, sed ob hoc non excludit alios. per text. in *ca. quamuis, de dec. & text. in auth. cassu. C. de sacrosanct. eccles. gloss. in clem. 1. in verb. presidentes, de rescripti. quam ibi not. & scripsi in tract. nomi. qu. 5.*

45 Decimosexto extenditur ad commendam, vt beneficium viuentis alteri commendari non possit quando commenda facta erat à Papa. *Cassador. decis. 3. cui commēset ad sex menses: quia nihilominus conferre poterit ordinarius illud beneficium sic commendatum. c. nemo demceps. de elect. in 6.*

46 Nec dicitur ordinarius tunc conferre beneficium viuentis, cum post tempus præfatum sex mensium ille commendatarius nihil iuris in eo habeat: secus in commenda Papæ, quæ fit ad vitam, & habetur pro titulo. *gloss. in pragm. rub. de pacific. possess. in verb. ritulum. facit. c. dudum. 2. de elect. scripsi in tract. de pacific. possessor. in concord. in 5. an. pta. nu. 35. & seq. & superius in tract. de commenda.*

47 Lîmita quando quis impetraret beneficium.

Kk

Officium viuentis non debet conferri.

An vacantia non debet beneficii impetrari.

Consuetudo impetrandi beneficia.

ficiū viuentis ex iusta causa, utpote, quia vacat per non promotionem. c. licet canon. de elect. in 6. vel si per hæresim, aut per simoniam vacet, vel alio modo. ut per totum. in de simo. & ad abolentan. de hæresicis. & c. beneficium, de regul. in 6. vel si impetretur post professionem.

48 Et his casibus non videtur conferri beneficium viuentis, quia iam est priuatus iure, quod habebat in eo: & sic vacabat beneficium. & licet haberet ius retinendi ex aliqua causa, tamen collatio valeret. cap. licet Episcopus de præb. in 6. c. in fine de homic. ibid. Pan. in c. de multis, de præb. facit. ca. post electionem, de concess. præb.

Motu proprio non potest conferri beneficium viuentis. 49 Secundo non procedit, quando motu proprio conferretur. gl. in reg. Cancell. 20. rest. confer. per tex. in l. 1. c. de petit. honor. sub l. lib. 10. Anchi. viuentis conf. 397. quia non impetrauit, tamen Gomez. in d. reg. tenet contrarium quod motus proprius solet impetrari: & quia fieret fraus regulae, etiam quia de stylo debet expressè derogari. d. regul. Cancellarie, quod non fit per clausulam motu proprio.

50 Sed ego dicerem poenas non habere locum quo ad illud, cui sic fuit collatum, si illud non acceptauit, quia non videtur esse passus non acceptando: de quo loquitur. d. c. 1. alioqui contra: nempe si viuentis beneficium etiam motu proprio collatum acceptauerit, poenis superius contentis saltem multis tenetur: quia conueniunt verba, ergo & dispositio. l. 4. §. notens. ff. de damn. infest. c. in damnatis. §. supradicta, de elect. lib. 6.

Ignorantia excusat in peccatione beneficii viuentis. 51 Tertiò non habet locum, quando probabiliter ignorans eum viuere illud impetrauit, vel ei collatum fuit. gl. & doct. hic, quia ignorantiam nolimus obligare. l. genera. i. c. de Tabular. lib. 10. l. si. ff. de decretis ab ord. faciend. ibi huiusmodi poenas aduersus scientes parauit. & Oldr. conf. 304. infra scripte. nu. 7. & las. conf. 64. in causa. col. 5. in 3. vol. quo pretextu ignorantia voluit omnes se excusare.

Iusta credulitas à poena excusat. 52 Quamobrem intellige iustam credulitatem excusare à poena: ut si fama publica fuerit illum esse mortuum. l. cum quidam.

§. quod dicitur, & l. si quis mihi bona. §. sed p. trion. ff. de acquir. heret. l. siquidem. & ibi glo. & doct. C. solui in matrimon. l. si. ff. de hered. instur. l. 2. quis ordo in honor. posses. seruet. ut consulti. Dec. consil. 308. in causa. & Ioan. de Selua in tract. de bene. in 3. parte. q. in. & Syluester in verb. benefici- um, in 3. q. 18. in sua summa.

Quia sicut is, qui vult hæreditatem adire, & iucedere ad eum, debet esse certus de morte, & causa aditionis, nec debet de his dubitare. l. nec nos, de captiuis. C. & l. quod si dubitet. ff. de acq. heredit. sic impetrans debet esse certus de morte priuquam petat, vel impetret sicut adire volens. las. in d. conf. 6. 1. col. 6. in 3. vol. & conf. 127. in causa, col. 3. vol. 4.

53 Et licet ignorantia non debeat puniri, intelligit glo. quando nihil egit, in l. ex malefictis. ff. de actio. & oblig. secus si aliquid egit, utpote quia impetrauit viuentis beneficium: nam ista impetratio facit, ut debeat exprimeri, & exprimendo sibi prouidet: nec ignorantia punitur, sed oneratur ad collationem beneficii viuentis exprimendam, ut Papa videat, an illi conferre debeat: & an inueniatur magna vel parua ambitio: & sic non est poena sed onus.

54 Debet etiam collator esse certus de vacatione & morte, antequam iure conferat, licet possit conferre, si vacat. gl. in c. 2. de elect. in 6. arg. auct. hodie. C. de repud. c. in presentia, de spons. Acgid. Bellamera, decis. 16. & Cardin. conf. 99. dico quod acceptatio: & optarem legem fieri, ut si collator (nisi iusta credulitate ductus esset) conferret ante mortem, ut suspenderetur à conferendo per mensem vel annum, quæ collatio. ead. daretur illius ecclesie, in qua est episcopus, & quod impetrans beneficium viuentis esset perpetuo inhabilis ad illud, & ad alia quæcunque beneficia, priuatus etiam esset ipso iure beneficiis, si quæ habet, ut ambitio & habito careret. c. pen. de transla. episcopi: alioqui facile ambitio fedari non poterit.

55 Quarto quando expressit in supplicatione, quod iam fuerat ei collatum beneficium viuentis: quia Papa huic tex. derogare potest, cum plenitudinem habeat potestatis.

Legni ad tollendam ambitionem

statis. ca. proposuit, de concess. praben. clausulam apponendam describit d. Philippus Probus in addit. ad Ioan. Monach. in d. ca. si. col. 2. de constit. lib. 6.

Viri potest beneficii cum viuens.
56 Quinto limita per vniõnem, quia beneficium viuents vniri potest ecclesie, sed absque præiudicio possidentis. ca. consultationibus, de donat. cle. vlt. de reb. ecclies. non alienand. nam quod datur. collegio, nemini datur. c. Episcopus. §. qui manumittitur. 12. qu. 2. & sic nullus viuents mortem desiderabit. gl. not. in cap. cum venisset, in glos. 1. de reitut. spolia.

57 Sed forte omnes de collegio id desiderabunt: ob id melior videtur ratio, quia per vniõnem non fit præiudicium viuents, ideo vnio valet: sed impetratio non potest ab alio fieri, vel collatio sine viuents præiudicio: ideo, promissio prohibetur, non vnio: vt plenè scripsi in tract. de vniõnibus.

Ex consensu suum potest conferri beneficii.
58 Sexto non procedit, quando ista collatio beneficii viuents fieret ex consensu illius cuius est beneficium, tex. in c. beneficii, de regul. in 6. quia volent non fit iniuria, nec dolus. l. ff. de iur. iur. tex. in c. sicut alterius. 7. qu. 1. & sic non haberet locum, quando is primò in infirmitate constitutus resignasset, & mortuus fuisset intra viginti dies, quia tunc per obitum impetrari poterit.

Coadiutor viuens dari potest vt carius vel administratur.
59 Septimò quando esset senectute, vel morbo perpetuo detentus, forte lepræ: quia tunc ei potest dari coadiutor, vel administrator. c. de rectoribus, & c. pen. & c. fin. de clerico egrotan. c. qualiter, & seq. & c. nihil. in si. & c. seq. 7. qu. 1.

60 Item præfule ab hostibus capto datur à Papa vicarius in temporalibus, & spiritualibus, quousque durabit impedimentum. cap. si Episcopus, de supplenda neglig. prælat. in 6. facit. clem. 1. de foro comper. & de hoc scripsi in tract. nomina. quest. 8. num. 27. Sed eo reuerso cessabit potestas huius vicarii.

Transferripotest vnio in aliu d. beneficii.
61 Octauò non procedit in translatione: nam Papa ex causa necessitatis, vel utilitatis transferre aliquem potest. c. in apibus, in si. 7. qu. 1. Sed secundum rei veritatem non viuents, sed defuncto quodammodo Epi-

scopo probatur quem substitui. text. ibi & superius scripsi, de transla.

62 Nonò cum aliquis relicta priori Cathedra, sua autoritate ad aliam transferit, & alius ei substitutus fuerit: licet illi priori ecclesie Episcopus esse non desierit, substitutus tamen Episcopatum habebit [quia deliquit qui sua autoritate transtulit, cap. Pastoralis, in fine. 7. qu. 1. & c. seq. & cap. ponnit. de transla. Episcopi.]

63 Item beneficium viuents impetrasse censetur, quando tantum tempus non erit lapsum, intra quod potuerit verifimilis notitia mortis haberi: vt per reg. 28. de qua inferius scribam in tract. renuncia.

64 Item collatio facta de beneficio non vacante non conualescit, si postea moriatur is, cuius collatum fuit beneficium: quia non firmatur tractu temporis, quod ab initio de iure non subsistit. reg. non firmatur, de reg. iuris, in 6. leg. quod in initio, illo titu. ff. & sic docet Barb. in ca. consultationibus, not. 1. per illum, text. de dona. facit quod not. in ca. si de iure paruo.

65 Decimò non procedit in beneficio vacante, non tamen libero, vt pote, quia est collatum absenti, si is non acceptet, vel moriatur, mihi conferri potest etiam ab ordinario: quia rationes regula locum nõ habent: vt docet Ancha, in ca. si tibi absenti, col. 2. de preb. in 6.

66 Vndecimò limitatur in eo qui conuertit ad fidei vnitatem aliquem locum, quem si postea tenuerit per triennium, nemine ab eo illum repetente, vltèrius ab illo non repetetur. c. 1. de preb. sed ibi hoc est in fidei fauorem: vt ibi scripsi [in meis interpret. ad ius cano.]

67 Vltimò non obtinet locum præfata regula, quando collatio fuerit facta procuratori meo, & ego non acceptauerim: tunc nullam pœnam patiar ante ratihabitionem, quia nullum præbui offendiculũ, nec culpam: ergo sine causa puniri non debeo, reg. sine culpa, de regul. iur. in 6. Anch. cons. 397. apparet, col. & quia non videor passus me substitui, postquam non acceptauit.

68 An verò sufficiat derogatio genera

Impetratio beneficii nõ conualescit etiã si statim moriatur viuens.

Conuertens ad fidei vnitatem locum lucratur.

Pœnas non incurrit de minus per collationem procuratoris factam.

Derogatio lis? Resp. putarem non sufficere, tum quia *specialis est* ex stylo apponi solet: & iste casus est igno- *facienda* tus Pontifici, ergo non videtur illi dero- *nec genera* gare, nec tollere, quod ignorat. *1 s sufficit* mater. ff. de offic. res. am. & quia non recipitur dero- gatio regularum, nisi expressæ fuerint. *Gom. in proce. regul. Cancell.*

69 Alioquin nihil prodesset ius, nec re- gula: quia semper derogatio generalis ap- poni solet, & sic nunquam procederent i- sta pœna, contra beneficia viventis im- petrantem: quod nequaquam est dicendū: ob id festinem hodie etiam hoc observari in hac pœna, ut non valeat collatio facta ab ordinario ei, cui semel collatum fuit beneficium viventis, nec quidem si à Papa, nisi fuerit expressè derogatum, quia sub- reptitia diceretur huiusmodi provisio, te- ste Petro de Viario, in tract. de elect. 1. parte, ca- pit. 19.

70 Et an supplicatio Papæ probet im- petitionem: probari decidit Gomel. in d. reg. 20. q. 3. & si pars neget eam impetrasse, quis habeat probare, ibidem vide.

Sed Subrogatio & gratia si neutri, si nulli, seu novæ provisionis, aut perinde valere talis impetranti nullatenus suffrage- tur.

GLOSSA OCTAVA.

Potentior non debet subrogari.

Intellige non valere subrogationem, nisi sit regulæ isti derogatum: & Papa solet derogare petentibus, quasi indifferen- ter, ut vidi, quod potentiori denegaret per rub. C. ne liceat potentiori: & l. vnam. C. si qua- cunque prædit. potesta. hocque fuit denega- tum tempore Inno. 8. Cardinali sancti Pe- tri ad vincula, teste lo. Staphil. in tract. de literis gratiæ. fol. 167. de literis iustitiæ.

2 Unde dicit in supplicatione debere ap- poni ista verba. Attento quod Orator non est cedente potentior, &c. licet derogetur, etiam pro potentiore, & favorabilius: ta- men si non sit expressum in supplicatio- ne, quod est potentior, non valet deroga-

tio, per nor. in c. 1. de aliena. iudic. mutan. caus. facta, & l. 1. & per totum. ff. illo. in. plen. scri- pti in scholasticor. priuil. 177. & in con. in. Reg. tract. de cesio. in 2. tomo. Gomel. q. 15. dicit ho- die indifferenter Cardinalibus concedi derogationem: ideoque prælati per saxa, & per ignes ad Cardinalatus apicem aspi- rant, & quandoque pecunia: quod est te- stabilius. & hic est quartus casus in quo re- gula flectitur.

3 Si tamen vnus colligens obtinuerit sententiam in sui favorem, etiam in rem transiuerit iudicatam, poterit etiam pote- tiori cedere, cum derogatione regulæ: tunc enim omnis præsumptio multig cessat: nam tunc non videtur in ductus, quod de iure suo diffideret: ut doct. not. in c. 2. de a- lien. iudic. mutand, sed hoc casu requiritur, quod sententia lata fuerit contra omnes colligentes: nec sufficeret contra vnum latam esse, quia cum illo collusio posset esse, test. Gomel. in q. 1. super hac regula.

4 Quintus casus quando quis petit sub- rogari in locum illius, qui tres sententias conformes obtinuerat, & antequam execu- tioni demandata essent, mortuus fue- rit: tunc ei qui locum talis petit subrogari, necesse non est, quod petat derogari isti regulæ: quia hic casus in ea non compre- henditur, cum lis iam sit finita, per clem. 1. de re iudic.

5 Et idem si finita erat per sententiam, quæ transiit in rem iudicatam per rex. in c. 1. de litis contest. in 6. Et sic cum lis sit finita, non præfertur colligens impetrans, etiā si huic non sit derogatum reg. Gomel. qu. 14. gl. & doct. in c. si. vi. lit. pend. in 6.

6 Sextus casus quando duo super bene- ficio litigabant, ambobus mortuis non po- test subrogari tertius, quia lis est iam finita ideoque prosecutio litis finitæ fieri non potest, leg. cum lite mortua. ff. iudic. solus. Bo- nifa. Vual. in clem. 1. in 4. conel. vi. lit. penden- gar.

7 Septimus casus quando lis esset iniu- ste mota contra mortuum fortè triduo antequam decederet tunc illa motio li- tis

Subrogari potest in locum qui tres obtinuit sententias.

Mortuis colligens non potest ter- tius subro- gari.

tis non inducit vitium litigiosi. l. 1. §. 1. ff. de litig. pleni scribit Cassador. decif. vlt. de do. lo superius dictum fuit.

Quod etiam strictissime obseruari mandauit in impetrationibus beneficiorum per priuationem, & amotionem ex quibus suis criminibus, & excessibus forsitan perpetratis, etiam si usque ad definitiuam sententiam, qua tamen in rem non transierit iudicatam processum foret.

GLOSA NONA & VLTIMA.

Subrogari non potest accusans a liquo post beneficii illius impetrationem.

Octavus casus, est in quo non potest subrogari is qui beneficium impetrauit tanquam vacans per crimen: nam si postea is moriatur, etiam post sententiam priuationis, non poterit iste impetrans subrogari: nisi sententia priuationis tranisset in rem iudicatam, ad hoc vt fraudibus obuietur: quia posset aliquis accusare senem, aut valetudinarium, vt cum pendente processu cotingeret eum mori, colligans iste fraudulentus subrogaretur: quamobrem secundum hunc text. non valebit subrogatio, nec prouisio noua, nec gratia si neutri, aut si nulli.

Subrogatio impeditur, de sign. gra. videlicet non dari subrogationem vbiilis est super priuatione: quia tunc beneficium non est litigiosum, sed persona videlicet quia non disierit de titulo beneficii, sed de persona: & quia nisi principaliter agatur de beneficio, impeditur subrogatio, Do. & Franc. in dict. c. fin. vt lue pend. m. 6.

Et idem Alex. statuit in tit. de derog. iurispar. nisi obtineatur a Papa rescriptum, in quo mandetur iudicibus de causa cognoscentibus, quod adueniente priuatione provideatur dicto impetranti, adiecta clausula Decreti: & postea scribatur sic, quod si d. talis delinquens metu priuationis interim beneficia in fauore alterius etiam in manibus nostris cesserit resignatio hu-

ijsmodi in fauorem Oratoris sit, & esse censetur post priuationis sententiam Do. Probus in cap. presentis, de offic. leg. lib. 6. Gomez. quest. 7.

4 Sed in hoc regno parum prodesset hoc rescriptum, quia inducit reservationem, quae omnino prohibita est in regno Franciae: ideo iste vix prohiberetur a resignatione coram Papa, si faceret mentionem istius reservationis.

5 Et sic nota quod non datur subrogatio, nec gratia si neutri, vel si nulli, perinde valere, vel noua prouisi, vbi contra aliquem agit de crimine, & is moritur: tunc ne cedere antequam priuetur, non subrogatur alius in locum illius: quia beneficium non est litigiosum, sed persona accusata: & ideo pendente processu accusatus poterit cedere ante sententiam priuationis. gl. in d. verb. finita. c. vlt. vt lit. pen. in 6. c. Per tuas, in fin. de fin. nec poterit eo mortuo processus prosequi contra mortuum ad effectum priuationis, quia crimine extinctum fuit morte. l. defuncto. ff. de pu. iud. Aufser. in dec. Tholos. q. 436.

6 Non potest tamen ille accusatus lite pendente permutare: vt abunde tradit Boer. in dec. Burdeg. q. 205. tractatus, alibi tamen dicitur. In beneficiis consistorialibus non datur subrogatio.

7 Item non datur subrogatio in beneficiis consistorialibus, hoc est in monasteriis virorum valorem ducentorum florenorum auri communi estimatione excedentium quia talia sunt reseruata supra in regul. cancellariae.

8 Et de illis solet Papa prouidere consistorialiter: ideo in illis non datur subrogatio, nisi praecesserit alia prouisio, vel commenda consistorialis, & ita seruat sty. lus curiae Romanae, teste Staphil. in tract. de licet. grat. tit. de licet. iustitia, super commissio. nibus. Est & alius casus plus dicens, videlicet non admitti resignationes talium: sed in hoc regno Franciae istae reservationes sunt sublatae, sic subrogationes non prohibitae.

9 Superest alia regula pulchre huic materiae consentanea, quae seruetur, ob id ea hic inferere non erit extraneum.

Regula cancellarie XXXV. De impetrando beneficium etiam per annum pacifice possessum, alias de annuali possessore.

Item sanctissimus dominus noster.
GLOSSA PRIMA.

Ista regula est utilis, & seruatur in Fracia, vnde impetratio iudicatur subreptitia, & nulla: nisi exprimantur sequentia, quae sunt in forma propter clausulam Decreti: *vinotat Felinus in c. cum dilecta, de referi. Scripsi in formam mandat. in Concordans, quando aliquid de forma censetur: & hoc est introductum ratione sequenti.*

Vi improbilites exquirentium motus reprimentur voluit statuit & ordinavit quod quicumque.

GLOSSA SECUNDA.

Ratio huius regule de annuali possessore.

Rationem & causam statuti hic adicit, videlicet vt motus improbi eorum, qui lites exquirunt reprimentur: reprimentur autem quandoquidem non valebit impetratio: & cum impetrantes condemnabuntur ad expensas, damna & ad multam: non quod exquirentes lites tam late sint improbandi, quemadmodum nititur Gomef. q. 1. & 2. sed eorum motus improbi potius arcendi. Ratio quoque potest esse, vt certa & indubitata sit impetratio, quod facilius Papae voluntas vere possit elici, ac ne sub inuolucro verborum decipi valeat: vt dicunt Bald. & alii in c. cum olim. de re iudic.

Beneficium ecclesiasticum.

GLOSSA TERTIA.

Beneficii nomine & officia & alia beneficia comprehenduntur.

Comprehendit officium, & dignitatem ecclesiasticam, gl. in clem. auditor. de refer. & quaecumque alia beneficia: vt superius scripsi: & ex ratione regule comprehenditur etiam beneficium, quod est sub patronatu laicorum, & in casibus, quibus valet impetratio, nempe quo certa sit impetratio. Cum igitur conueniant ver-

ba, sic quoque dispositio. leg. 4. §. istec. ff. de damno infecto c. indemnitate. §. supradicta. de elect. lib. 6.

Et intellige quicumque beneficium impetrauerit, siue per se, siue per alium, comprehenditur sub hac regula, vt est infra: potest enim alius in amici sui fauorem beneficium impetrare. gl. in c. nonnulli. in fi. de rescrip. per hoc verbum, quicumque: inhables non sunt capaces ad impetranda beneficia, qui inducta ad vnum effectum, non debent contrarium operari effectum, l. legata inutiliter. ff. de leg. licet Gomef. q. 55. & seq. dicat istam regulam defendere inhables, dummodo non sint execrabiles, quod est mirum: quia haec regula non solum est in fauorem possessorum inducta, sed vt certior reddatur Papa de beneficii vacatione, & a quo detineatur. & hic ponitur forma expressionis, qua omittens obseruare nequaquam inuabitur huius beneficio regule: quia continere videtur non exprimendo quod debet. Ideo si etiam haereticus vel simoniacus possiderit beneficium per annum, quod ego velim impetrare, oportet exprimere nomen possessoris, gradum, nobilitatem, & quot annis ipse possedit, aliqui impetratio nulla erit. sic loquitur iste tex. generaliter loquens, quicquid iacet Gomef. multa profundens hic, quae parum textui conferunt, quandoquidem non tuetur inhables, sed repellit impetrantem a sua incepta impetratione, qua videlicet non expressit hic statuta, & per hoc cessant omnes rationes Gomef. in quibus valde laborauit sed frustra.

Sitamen inhabilis de facto impetrauerit beneficium, puniendus est ad damna, interesse, & ad multam, vt statuit haec regula. in fine: stultus enim & inhabilis non debet esse melioris conditionis quam habilis. c. eum qui. de preb. in 6. & quia lites exquirunt: & motus exquirentium lites reprimentur sunt per hanc regulam.

Tunc per annum.

GLOSSA QUARTA.

Nota sequentia requiri, antequam hac regula locum habere possit. Primo,

md. quod beneficium fuerit ab aliquo possessum per annum integrum & completum vel ultra, per hoc verbum tunc. si impetrationis tempore: nec habet locum huius regula decisio, si possessum fuisset tantum per decem, vel undecim menses cum dimidio, nisi fuerit annus completus. l. 3. §. i. ff. de minorib. nisi in devolutione: *vt infra dicitur.* Et pro declaratione huius regulae facit text. not. in §. si. si de iust. inter dom. & vassallos oritur, ubi possessio annalis inducit praesumptionem pro vassallo, quando sciente domino & non contradicente possedit per annum: ius quoque retrahendi feudum illicitè alienatum praescribitur anno computando à die scientiae contra agnatum non proximum, in §. Tuius filios, si de feudo defuncti contenz. sit inter do. & vassallos. §. porro, qualiter olim feudum poterat alienari. Et vide quae scripsi in articulo 2. de mat. posses. in 3. tomo ordm. Reg. ubi post annum non auditur quis interdicto, uti possidetis.

Et computatur hic annus à die, quo adeptus est beneficii possessionem is cuius beneficium impetratur, & postea per annum pacificè possedit, & cum hic non agatur de iure secundi impetrantis, sicut in iuribus supra adductis pro vassallo, dicerem in anno isto non requiri scientiam ultimi impetrantis: adeo quod si possederim beneficium per vnum annum te ignorente: adhuc habet locum ista regula, ut debeas exprimere in tua impetratione, quae hic requiruntur: alioqui nullius momenti erit impetratio, cum iste text. non exigat scientiam, sed possessionem, & alia infra descripta.

Immediate precedentem.

GLOSSA QUINTA.

Secundo requiritur quod possessum fuerit per annum immediate precedentem impetrationem: unde si nunc possederit per sex menses, & postea alius, demum primus per alios sex menses: non habebit locum haec regula, per hoc verbum immediate precedentem facit. l. si idem cum eodem. ff. de iuris. omnium iud.

Et sic non habebit locum in cessionario, unde si post annum resignaverim minori curatum beneficium: & alius impetrauerit, antequam hic minor possederit per annum non habebit locum haec regula, quia non possedit immediate, ut requirit iste text. nec ipse, sed alius: & iste text. non loquitur quod quis possit iuvari possessione alterius quae est facti, l. denique. ff. ex quib. caus. maior. l. Pomp. de acqu. possess. scripsi in tract. de pacific. possess. num. 267. quicquid dicat Gomef. q. 74. quia hic intelligitur de proprio possessore, non decedente: alioqui ista regula semper procederet, quia praedecessoris semper allegaretur annalis possessio: & hoc clarum est, ob id alia non adducam: licet hoc Gomef. firmet. q. 43. cui resp. in tract. de pacific. possess.

Annus continuus requiritur, & ab uno non a duobus.

Pacificè possessum.

GLOSSA SEXTA.

Tertio requiritur, quod quis pacificè per annum illud beneficium possederit, id est sine lite & controversia: ideoque citatur etiam nulliter, dummodo processus sit introductus, non dicitur pacificè possidere, quia non sine lite & controversia possedit. cl. grat. de resor. plene scripsi in tract. de pacif. possess. in 3. limit. num. 164. & seq.

Pacificè quando dicitur.

Verum torquet animum suum hic Gomef. an pacifica possessio interrumpatur per citationem, nullam, vel sequestrum. Sed quorsum haec, cum iste dicat impetrantem debere exprimere eum, qui pacificè possedit per annum, si beneficium sit sequestratum: si processus sit introductus, siue iure, siue iniuria, non dicitur pacificè possedisse: ergo non habet locum regulae, aliàs non probo, quia haec sunt plana.

Pacifica possessio an per citationem in vadam interrumpatur.

Afferit etiam idem Gomef. q. 47. eum qui non recipit fructus, non dici pacificè quo ad istam regulam: Cuius tamen sententiae non essem, quia is qui sine controversia possidet beneficium, dicitur illud pacificè possidere: nam licet non recipiat fructus ratione privilegii. cap. si propter. de resor. libr. 6. c. si tibi de prob. tamen non minus dicitur pacificè possidere titulum beneficii.

Non recipiens fructus an pacificè dicitur possidere.

ficii: & ideo impetrans tenetur exprime-
re ea quæ hic statuuntur, pluribus hoc
probarem: ni tam facile videretur, & cla-
rum, quod Soli facem esset admouere.
Annus etiam computatur à die litis finitæ
eum cepta semel esset lis. & intellige hic
possessum, siue cum titulo, siue non, *vt*
docet Gomef. quest. 33. & sic habet secundū
eum locum etiam in minore, qui posse-
dit beneficium curatum sine dispensatio-
ne: quia hoc est introductum, vt certior
Papa reddetur de possessore beneficii, &
sic non in fauorem possessoris simplici-
ter: *vt in 2. gl. dixi.* Ideo habebit etiam lo-
cum contra simplicem possessorem sine
titulo pacificum annalem aliàs si voluif-
set, dixisset habentem titulum. *cap. ad au-
dientiam. de decimis.*

*Et quod certo modo vacare præ-
tenditur.*

GLOSSA SEPTIMA.

*Vacandi
modus cer-
tus expri-
matur.*

Quartò quòd beneficium prætenda-
tur certo modo vacare, aliàs dicere-
tur quis beneficium viuentis impe-
trare, quod est prohibitum, *vt supra dixi in
regul. proxima:* & tenetur hic impetrans
certum modum vacandi exprimere. *cap.
susceptum de rescrip. lib. 6.* aliàs non valebit
impetratio, etià si diceret vacare per mo-
dum in cancellaria exprimendum, *vt in
regul. Cancel. 40.* sed potest exprimi quili-
bet vacationis modus, etiam per resigna-
tionem: *vt docet Cassador. in dec. 15. super hac
regula.*

*Reforma-
tio primæ
gratiæ an
valeat.*

Nec habet locum, si reformetur prima
gratia, quæ erat nulla, eo quòd non fece-
rat mentionem istius regulæ: quia licet
prima sit nulla, reformatio tendit ad hoc,
vt det illi spiritum vitæ, & quòd in prima
gratia fuit omissum, per hanc secundam
gratiam suppletur omissum *in alia gl. in c.
si Apostolica, de præb. lib. 6. Gomef. q. 29.* quod
michi parum arridet: nam aut est deroga-
tum in secunda gratia huic regulæ: & tunc
propter derogationem non est dubium
regulam non habere locum.

Si autem secunda gratia, quæ est refor-

matio primæ non derogat regulæ, oportet
quod caussa exprimatur, cur prima
gratia non valuit: ergo debent exprimi
ea, quæ hic continentur, aliàs non valeret
reformatio: *vt de his plenè scripsi superius in
bulla & hoc docet expressè, gl. quam alle-
gat Gomef. & dicit ita curiam seruare:
& illam. gloss. probant ibi doct. & Felin.
in cap. in nostra. correlat. 16. de rescript.*

Deinceps impetraverit.

GLOSSA OCTAVA.

Quinto requiritur, quòd illud benefi-
cium impetretur & cum effectu
l. prima. ff. quod quisque iuris. non e-
nim habet locum in volente impetrare,
nec impetrante quidè, sed non profequen-
te, nec etiam procedit in eo, qui impetra-
uerat, tempore huius regulæ. Cùm text.
dicat deinceps, & sic iste text. futura respi-
cit, non præterita, sicut de natura legis est
cap. fin. de constit. Ideo si quis impetratione
sua velit vti, locum habet iste text. oportet
ergo quòd possessor excipiat de regula: *Impetratio
motu pro-
prio, siue in
comentum
expromit
debet que
hic statum
sur.*
alioqui non procedet: *vt docet Gomef. q. 4.*
habet quoque locum & si motu proprio
concedatur: quia hic impetrans dicitur,
& eadem est ratio: *vt plenè scripsi in forma
mand. in verb. motu proprio, idè, siue impe-
traverit in titulum, siue in commendam,
cùm non possit diuersa ratio assignari: vt
etiam docet Gomef. quest. 27.* etiam siue in
vim nouæ prouisionis, si neutri vel alteri-
us gratiæ ex identitate rationis: *vt docet
idem Gomef. qua. 26.* & putarem habere lo-
cum tam in impetratione à Papa facta,
quàm à legato, quæ ferè æquiparantur.
*cap. fin. & clem. fin. & de offic. legal. in 6. &
clem. sed non in ordinario in quo ista non
exprimuntur. d. clem. vlt.*

Nomen.

GLOSSA NONA.

Sextò in impetratione requiritur no-
me & sic nominis expressio illius, qui
possederat beneficium pacificè per annum
& quamuis iste text. nihil exprimat de co-
gnomine, tamen illud etiam debet expri-
mi, quòd videlicet certior impetratio red-
datur

datur: imò etiam si plura haberet nomina: nam quod de vno dicitur, & in duobus procedit. l. singularia. & licetium. ff. si cert. petat. scripti in §. teneantur. de collat. in Concord. nec sufficeret exprimere tale beneficium S. Seuerini Pa. indebitè possessum, non exprimendo nomen possessoris, cognomen, & ista quæ text. hic requirit.

Gradum.

GLOSSA DECIMA.

Septimò debet exprimi gradus possessoris beneficii, si quem habeat: vt si possessum fuerit beneficium à doctore, etiam si illud fuisse vnitum, verumtamen per annum ab eo possessum: oportet enim illius nomen, & gradum exprimere: & tunc habebit locum hæc regula cum impetrans asserit non esse vnitum, & ita iudicauit Rota, teste Cassador. in decis. 13. vtrum obtinens super hac regula. Et Gomel. q. 25. refert gradum quoque hic accipit pro dignitate: vt impetrans dignitatem possessoris exprimat, si forte sit protonotarius, aut à lia præditus dignitate, vel gradu doctoratus, seu licentiæ: & vt in reg. prerog. Iulii. 3. & in §. teneantur, de colla. in Concord. ideo qui talium possessorum beneficia vult impetrare, debet hoc conditionaliter exprimere, siue is occultè siue palàm doctor effectus sit, quia fama debet inspici: & si videat istum iura, vel Theologiam interpretari, dicat eum doctorem: quia tales sic consueuerunt esse, & dicat forsan, vt supra scripti. Pa. in c. 1. de ser. scripti. in Scholast. priuileg. quòd polysit quis profiteri, etiam si vere non sit doctor.

Et nobilitatem possessoris eiusdem.

GLOSSA VNDECIMA.

Octauò nobilitas possessoris beneficii est exprimenda, in hoc casu, si fuerit nobilis & sic consideratur hic nobilitas, vt in ca. de multat. de præben. gl. in c. consuetud. de appel.

Licet regulariter impetrans beneficium non teneatur exprimere nobilitatem: quia nobilitas non est causa retrahendi concedentem, sed inducendi, cum non sit apud Papam acceptio personarum. c. venerabilis. de præben. doctor. in ca. ad aures. de restit. Ioan. de Selua in tractat. de benef. in 3. parte. qu. 12. & intelligo nobilitatem siue ex vtroque parente, de qua in d. c. venerabilis, siue ex patre tantum, quia nobilitas non procedit à sola matre. l. nullus. Cod. de Decur. lib. 10. scripti in §. cum vero, de collat. in Concord. & sufficit quò ad nobilitatem exprimendam, istam, cuius beneficium impetratur, reputaram esse nobilem. arg. l. Barbarius. ff. de offi. præ. & si ignoret an sit nobilis, poterit in signatura apponere à tali N. & c. qui forsan nobilis existit, & c.

Et quot annis ipse possedit.

GLOSSA DVODECIMA.

Nonò exprimi debet, quot annis possederit beneficium: quia post tres annos, Papa nollet conferre, si cum colorato titulo possedisset: vt in reg. seq. abunde scripti in tract. de pacific. possess. non tamen haberet locum ista reg. si beneficium hæretici impetraretur cum sit ipso iure priuatus. vt in cap. quo iure, vbi Dom. & Ale. s. distinct. hoc expressè fuit decisum in Rota, vt refert Cassad. deci. 14. super regul. Cancel. sed tutius esset exprimere, vt superius scripti, nam postquam hic hæreticus, vel simoniacus tener. pro possessore habetur. c. eum qui, & cap. si beneficia, de præb. lib. 6. scripti in tract. nomina. q. 9. nu. n. & quamuis Gomel. hic q. 38. dicat, quando impetrans petit in sua impetratione derogari reg. ista expressione opus est, aliàs non. Ego dicerem impetrantem distinctè teneri exprimere supradicta, & quot annis ipse possessor tenuit: vt Papa videat an triennium sit elapsum, vt non molestetur possessor triennalis, iuxta reg. Cancel. in tract. de pacific. possess.

Ac specificam & determinatam (ex qua clarè poterit constare, quòd nullum ipsi possessori in beneficio ius comperat) causam in huiusmodi impetratione exprimere.

GLOSSA DECIMA-
TERTIA.

Causa specificam exprimenda in impetratione beneficii ammissis possessoris.

Decimò oportet causam exprimere specificam non in genere, vt si diceret vacans nam expressio in in diuiduo requirit hic textus ibi, & determinatione beneficii ammissis possessoris. at summo Pontifici, quòd possessor nullum ius in beneficio habet, vt pote quia erat excommunicatus tempore collationis sibi factæ ab ordinario: vel alia causa exprimitur, ac modus vacandi, alioqui impetratio non valet: quia Papa non intendit derogare iuri alterius, vt supra dictum exiit, nec beneficium nondum vacans conferre intendit. c. 1. & per totum, de concess. prebend.

Si tamen quis diceret detentorem nullum ius habere, nulloque titulo, nulloque iuris adminiculo iuari, sed temere, & de facto per annum detinuisse beneficium tale: horum verborum expressio sufficit, licet nulla alia causa exprimitur: nam illa verba nullo iuris adminiculo operantur, vt possit dici illum possedisse de facto, & temere, postquam iuris non habebat adminiculum: nec aliter hoc casu fit derogatio, vel mentio istius regule, cum clare sit expressum, eò quòd de facto, & sine titulo dictum fuit.

Casus in quibus valet impetratio sine expressione.

Si vero dicatur partem nullum habere titulum, saltem canonicum, quia non exprimitur specifica causa, quare ius illi non comperat: ideo derogandum est isti regule in hoc, & quo ad hanc partem, quia non expressa causa, & iste est stylus curiæ Romanæ.

Et sic ista regula non habet locum, quando illi est derogatum. Item quando in signatura est apposta illa clausula, Quòd maior specificatio fieri possit nominis,

gradus, nobilitatis, & temporis, possessionis, &c. vt scripti supra in signatura, vide etiam alios casus, quos in proxima regula scripsi. Et hic requiritur clara expressio, non ambigua, nec incerta: alias impetratio confusa non valeret. gl. & doct. m. c. 2. de elect. in 6. nec etiam in resignatario, & in eo qui possedit in proprietatem, videlicet tanquam vnitum: vt Gomef. hic plene explicat.

Et infra sex menses ipsum possessorem ad iudicium euocari.

GLOSSA DECIMA-
QUARTA.

Vndecimò oportet impetrantem curare, vt possessor euocetur intra sex menses computandos à die, quo hic impetrauit beneficium à Papa, alias impetratio nullius est momenti: vt in hac regula habetur, quia interdum impetrans non agebat per annum: ideo statuitur vt intra sex menses quis agat: vt vult in simili. l. diffamari. Cod. de ingenu. & manumissis.

Fallit si propter bellum, vel aliud iustum impedimentum non potuisset habere literas: vt scripsi in §. 1. in verb. impedimento. de collatio. in Concord. & in tract. de excusa. & excois in 3. vmo constit. regiar. Gomef. q. 14.

Idem si possessor vel impetrans mortuus fuerit ciuilitate, aut naturaliter, vt excusetur, si non fecerit intra sex menses euocari facere possessorem, quia per eum non stetit: cum igitur per eum non stetit, ei non est imputandum. l. in iure ciuili. ff. de reg. iur. & idem si conuentus cedat, vel decedat ante annum: vt etiam excusetur impetrans, si non fuerit hoc prosecutus vsque ad sententiam: vt docet Cassad. in decis. 16. idem quod super hac regul. Cancell.

Veruntamen istud tempus solet per Papam prorogari, antequàm sit elapsum, quia post lapsum prorogari non potest. l. sed si manent. ff. de precar. teltis est nobis Staphil. in tract. de literis gratie. fol. pen. sed iterum poterit beneficium impetrari: & in hoc Francia regno sufficit intra annum agere

perere possessorio coram iudicibus Regiis:
& sic non seruetur hæc regula quod ad hoc.

*Cassanq. extunc, de super infra an-
num usque ad sententiam diffi-
nitivam inclusivè prosequi
debeat, & tenea-
tur.*

GLOSSA DECIMA-
QVINTA.

Dodecimò debet cassam inchoa-
tam intra sex menses prosequi, ita ut
sententiam intra annum à die voca-
tionis in ius computandum consequar:
per hoc verbum. Extunc, prosequi debe-
at, non dicit finiri: quia hoc non est in par-
tis potestate semper, sed interdum iudicis:
v. in l. properandum. C. de iudic. & sufficit
quod non stet per partem: non vidi tamen
ob hoc beneficium amitti in Francia, vbi
processus sunt longissimi. Solent tamen
impetrantes quandoque à Papa proroga-
tionem impetrare: vt supra dixi in patria o-
bedientie, quod rarum est in hac patria,
cum in hoc non seruetur.

Idem si mortuus fuerit impetrans intra
annum, vt non imputetur, si non fuerit
prosecutus ad sententiam, vel si cesserit:
potest enim cedere in qualibet parte anni
ante finem, per text. in commissis de elect. in 6.
Sic concludit Cassador. decis. 27. quod ad dictum
in hac reg. Cancel.

*Alioqui impetratio prædicta & qua-
cunque inde secuta nullius exi-
stant firmitatis.*

GLOSSA DECIMASEXTA.

Ecce hic decretum annullans, vt non
valeant impetrationes factæ nisi ser-
uata forma hic posita, nec inde secu-
ta: & sic in secunda instantia poterit op-
poni ad annullandum primam senten-
tiam: vt decidit Cassador. decis. 12. ob id inuit super
regul. Cancel.

Intellige quòd is qui possedit per annu,
potest se iuvare possessione annali ad ex-

cludendum impetram, eò quod non
expressit ea, quæ hic statuta sunt, sed non
ratione suæ possessionis annalis, sed sub-
reptionis: quicquid dicat hic Gomef. q. 44.
vbi multa scribit super hoc. Sed vt arbitror,
extra oleas vt quilibet videre poterit per
istum text. sed tamen pulchrè elucidat ista
verba, & inde secuta quæstio. 78. vide ibi, se
non graueris.

*Et idem impetrans de damnis & in-
teresse possessorem prædictum propte-
re à contingentibus ei satisfacere & se
possessorem ipsum iniuste, friuole,
& indebite molestasse reper-
tus extiterit.*

GLOSSA DECIMA-
SEPTIMA.

Condemnari ergo debet impetrans, Impetrans
qui ad iudicium vocavit temerè pos- temere con-
sessorem beneficii in damnis, interef- demnari
se, & expensis: vt scripsi in consti. reg. in titul. debet in ex-
de mater. possessor. art. 12. & in tit. de exp. dam. pensis dam-
& interesse. 3. tomo commenta. facit l. eum quem vis & in-
temere, ff. de iudic. & hic non exprimit con- temere.
demnandum in expens. quia satis à iure
expressum est vt victus victori in expensis
condemnari debeat. l. properandum. §. sin
autem alterutra. C. de iudic. ideo condemna-
bitur iste impetrans, iniuste etiam ad exp-
pensas, intellige si petantur à parte: vt dicit
gl. in c. si. de rescrip. ideo pars potest impetra-
tioni renunciare, & possessor etiam peti-
tioni expensarum, sed quo ad inultam
non poterit sine Papæ procuratoris, vel
domini assensu: quia hæc inultæ ad eum
pertinet, quamvis prolixè distinguat hic
Gomef. q. 7. putans etiam hic q. 40. hodie
non esse in vi, vt quis ad interesse condē-
netur: quia interesse & damnum idem vi-
detur. Sed aliter responderem damnum
dici à diminutione. l. 3. ff. de danno infecto.
Secus in interesse, vt scripsi in interpre. l. vnic.
C. de sent. que pro eo quod interest: ideo etiam
hodie interesse debetur: & iudices quoti-
die condemnant ad interesse in bene-
ficialibus: vt scripsi in tertio commenta.

1010 confit. Regiar. Et sic nota hic, quod si quis impetrauerit beneficium pacifice possessum per annum, non exprimendo quæ hic statuuntur, impetratio erit nulla.

Si autem post impetrationem non vocauerit in ius possessorem, non condemnabitur: ut dicitur hic text. Sed si vocauerit in ius post sex menses, & vsque ad sententiã perleuerauerit, & profecutus fuerit, ad damna, interesse & expensas condemnandus erit: & hoc videtur decidere. Gomef. qu. 82.

*Quinquaginta florenos auri per.
soluere camera Apostolica
sit astrictus.*

GLOSSA DECIMA OCTAUA.

Iniuste litigans etiam ad multam condemnatur, & cui applicetur. Et sic patet multam Apostolicæ cameræ esse soluendam: quod est verum in terris Papæ subiectis quod ad temporalem iurisdictionem, aliàs applicaretur illi fisco, qui habet temporalem iurisdictionem in loco: ut scripsi in l. si qua pena. ff. de verb. signif. Et sic iniuste litigans non solum condemnatur ad expensas, damna, & interesse. sed etiam ad multam ut hic facit §. statuimus. de firiol. appella. in concord.

Verum iudices Regii in hoc Regno de possessoris beneficiorum cognoscentes non seruant hanc multam sed ad damna interesse, & expensas temerè impetran-tem condemnant, ratione legis Regiæ, de qua ibidem in d. confit. Reg.

Nec aliis quàm premissa vacationis modus etiam per literas si neutri, aut subrogationis, vel aliàs sibi quo ad hoc, ut beneficium huiusmodi ea vice consequi, aut obtinere valeat, quomodolibet suffragetur, illudque nullatenus in antea litigiosum propterea censetur.

GLOSSA DECIMANONA.

Statuit Papa, quod non liceat impetranti processu durante alium vacandi modum exprimere, nec per literas si neutri, si nulli, subrogationis, perinde valere, aut aliàs, quia eiset tollere ius possessori quæsitum: ideo prohibet, ne alius modus in præiudicium possessoris exprimat: sed absoluetur eo casu possessor, nec beneficium dicetur litigiosum, de quo superius dixi: ideo fortè de nouo impetrari possit ante triennium exprimendo possessoris nomen, gradum, & nobilitatem, & quot annis ipse possedit, seruando istam regulam, quàm prius neglexerat.

Quod etiam extendi voluit ad impetrantes beneficia ecclesiastica cuiuscunque qualitatis per priuationem & amotionem, vel aliàs propter commissam excessum, & crimina vacantia, vel vacatura.

GLOSSA VIGESIMA.

Ista verba sunt addita à sanctissimo Papa Iulio tertio, & verba sequentia, ex quibus patet, quod impetrans beneficium vacans vel vacaturum propter crimen, debet seruare ea, quæ in hac regula superius expressa sunt, & illa quæ scripta in regul. preceden. gl. vi. quo ad impetrationem beneficiorum, quæ prætenduntur vacare per crimen: ideo hic nihil repetam ex superius dictis.

Et similiter ad impetrantes beneficia tanquàm vacantia per deuolutionem.

GLOSSA VIGESIMA PRIMA.

Impetrantes vacantia beneficia per deuolutionem debent ea exprimere quæ superius expressa sunt, aliàs non valebit impetratio: nisi sit huic regulæ derogatum, vel in signatura fuerit adiecta clausula. Quod maior expressio fieri possit, &c. ut in sign. 187.

signatura scripti supra: etiã regulariter procediſſite tex. in omnivacatione, quę certa eſſe debet, ideo iſta exprimenda vt ſuperius in bulla nor. prouiſo. dixi in clauſ. pro expreſſis.

Et non ſolum hæc clauſula vltima extenditur, ut impetrantes beneficia per deuolutionem exprimere debeant, quę ſuprà dicta fuerant, ſed etiam vt intra ſex meſes debeant in ius vocare poſſeſſorem, & ſententiam proſequi intra annum Quia clauſula in ſin. poſita refertur ad omnia præcedentia. l. talis ſcriptura, de lega. 1 ff. ſcripſi in l. vna. C. de ſentent. quę pro eo quod intereſt profer. Verum quo ad hoc vltimum, vt videlicet intra ſex meſes vocare in ius poſſeſſorem debeat impetrans iure deuoluto, non ſeruatur in Francia, ſed ſufficit intra annum literas ſaiſinæ impetrare. artic. 2. de cauſ. benefice. in conſt. regiar. & in ius vocare poſſeſſorem, etiam quo ad proſecutionem vſque ad ſententiam intra annum, non ſeruatur praxiſ Franciæ: Alia licet hic amplè videre per Gomeſ. ne plura.

Incapacitas poſt mortem non probatur.
Vltimò notandum eſt, quòd ſi quis impetrauerit beneficium vacans per incapacitatem poſſeſſoris pacifici, & eum non inquietauerit in vita, non poterit poſtea illius incapacitatem allegare, ſi diu ſteterit poſt impetrationem, quia fortè diſpenſationem illius ſubripuit: ſed ſi non longo tempore poſſederit, tunc poterit impetrans probare illius incapacitatem, & prouiſ. per obitum non tenetur: vt docent do. de Rota deci. 109. agent. inno. [ſub tit. de rerum permutat. dec. 4.] & Panor. in c. illud, de præſumptio. & Auſre. in dec. Tholo. conſil. 467. in re præſenti: aliàs daretur materia calumniandi & probandi mortuum non fuiſſe iudicatum pro fratre loa. de Neufbourg. ſuper prioratu ſancti Deſiderii. Sed ſi is, per cuius mortem habeo ius, non fuit pacificus poſſeſſor, debeo oſtendere titulum illius: vt ſupra probatum fuiſt. & ſic conſuluit Beſtrian. conſil. 132. dubitatur, in ſin. vol. 2. ex 1. editione. alia videre cuiuſlibet eſt liberum per Gomeſ.

De gratia, Rationi congruit.

Aliud reſcriptum dicitur Rationi congruit, vt ſi prouiſus à Papa Clemente fuero de beneficio, & habuerim tantum ſignaturam: poſtea eo mortuo Paulus Pontifex immediatus expediet bullas ſic, Paulus, &c. rationi congruit, & conuenit honeſtati. vt ea, quę de Roma. Pontificis gratia, ſeu benignitate in proſequendo iuſta deſideria petentium proceſſerunt, licet eius ſuperueniente obitu Apoſtolicę ſuper illis literę confectę non fuerint, ſuum plenum conſequatur effectum, &c. & de hoc loquitur regula cancella. octaua: & iſtud tendit ad conſeruandum ius, quod habeo ex prima impetratione.

2 Notandum eſt, quod vbi Papa, aut alius conſert alicui beneficium, aut aliam gratiam facit, ſi Papa moriatur, gratia tamen non eſt extincta: quia ſolo verbo gratia perficitur. c. inſtitutionis. 26. q. 2. cle. dudum. in ſin. de ſepultur. Archid. & alii in §. a ſucceſſore vniuerſitati. in proem. 6.

3 Vbi dicit Ioan. And. ius quęſitum parati per conceſſionem factam non expirare per mortem concedentis, dummodo hoc probari ſucceſſori poſſit: quę probatio ſi illi fiat, literas expedire debet ſub hac forma, rationi congruit. hoc dicit Petrus de Biaſio in directo. electio. 3. parte. c. 28.

4 Et iſta habent etiam locum in principe ſeculari vt ſi gratia probari etiam per teſtes poſſit, debeat à ſucceſſore expediri: vt ſignat Bonif. in proem. Clem. §. nunc igitur, Colla. 3. num. 6.

5 Si tamen gratia eſſet extincta, non datur hoc reſcriptum, vt in vnionibus quę non ſunt ſortitę effectum, & in expectatiuis, vnde dicunt quod prærogatiuę, vt graduatus non graduato præteratur, non dantur per formam rationi congruit, quia tolluntur per mortem Papę: ideo per alium concedi nõ ſolent, nam per reg. Cancel. voluntar. hæc prærogatiuę reg. 10. l. m.

6 Ex his literis colligimus, quod primò Papa ſalutat, vt moris eſt in aliis demum narrat congruere rationi & honeſtati

Formula rationi congruit.

Gratia facta per mortem Papę non extinguitur, ſed a ſucceſſore re expeditur.

Gratia ſi neutri non datur ſi gratia ſit extincta.

Requiſita in literis rationi congruit.

illa quæ ex gratia concessit eius prædecessor, fortiantur effectum, licet non fuerint confectæ literæ propter Papæ obitum, & hoc rationi congruū esse dicit: quia inquit diuus Grego. si ea destrueret quæ antecessores nostri statuerunt, non structor sed euerfor esse iuste probaret. *c. si ca. 25. q. 2.*

Bulla expe-
diri potest
per rationi
congruit, si
viua voce
etiā gratia
fuerit facta
à præde-
cessore.

7 Secundò Papa dicit, quod si literæ confectæ non fuerint, de bulla intelligit: nam cum signatura regulariter non probet, ut superius dixi, quamuis sit confectæ, tamen successor bullas conficiet: nam ista clausula, rationi congruit, non solet in signatura apponi, sed in bulla.

8 Ideo siue Papa viua voce providerit, siue per signaturam, hoc rescriptum impetrari solet: & vidi vnam expeditionem Clementis septimi, super prouisione viua voce facta, iure tamen probata.

9 Tertio dicit conuenire honestati, ergo ea implenda sunt, quæ honestati, conueniunt: quia iuris præcepta sunt, honestè viuere, alterum non lædere, ius suum unicuique tribuere. *l. iustitia. §. i. ff. de iusti. & iure. §. iuris præcepta, illo int. in insti. & multa dixi in gl. Concordatorum, in verbo inducunt, in forma manda. fecit quod dicit Bal. l. quod ex liberta. C. de ope. liberti.*

10 Vbi dicit dominum nõ posse cogere suas subditas ad saltandum & tripudandum in castro suo: quia ius honestatis semper censetur exceptum: ideo à libero turpes operæ non debentur, sed tantum quæ honestè præstari, & sine turpitudine possunt. *l. eius, & l. h. dem. ff. de oper. liber. Deci. in l. semper in contr. lib. ff. de reg. iur.*

Honesti Pa-
pa non de-
bet recusa-
re, & si hoc
faciat pec-
cat.

11 Et sic inferitur quod ius erat iam quæ situm & concessum impetranti, aliàs non esset congruum & honestum: ut dicitur in *de. dudum, in gl. incip. verbo de sepul. nec hoc Papa denegare debet, alioqui malè faceret, & contra rationem, & honestatem, & sic peccaret. per l. vnam. C. ne sif. rem quam vendi. eum. lib. 10. vbi sunt ista verba retrahere fiseum, quod semel vendidit, æquitatis honestatiq; ratio non patitur. vbi dicit Lucas de penna legem fundari super ratione, æquitate & honestate, c. erit autem lex. 4. dist. scripti in proe. or. reg. in 1. romo.*

12 Quarto interdum solet Papa addere

hæc verba, rationi congruit, ut ea quæ de Rom. Pontific. gratia in prosequendo desideria iusta petentium, processerunt, & sic per hæc verba patet, quod Papa nō let expedire dispensationem ad quatuor beneficia vel ad aliud, quod iustum non habet desiderium nam iustum tantum vult expedire desiderium petentium, non iniustum. *arg. l. iustum destruxim, de eden. C.*

13 Et quamuis prædecessor concesserit tam stultam dispensationem, successor nõ expedit eam, quia non rationi congruit: & si prædecessor erat Domino Deo infidelis, successor fidelis esse vult: & iusta petentibus non est denegandus assensus: sed e contrario sic. *l. 2. ff. de his qui sunt sui vel alien. iur.*

14 Quando Papa narrat prouisionem factam per prædecessorem, vel reseruata ecclesiam isti impetranti, & Pontificis obitu: ob id vult, ut prædecessoris gratia plenum fortiat effectum: plenum dicemus effectum integrum, in quo nihil deerit, per *l. si arbori ff. de seruit. vrbano. prædio. abunde scripti in l. Heremius. ff. de verb. signi.* & sic integræ gratia executioni mandabitur.

15 Sexto in his literis omnia exprimenda sunt, quæ in noua impetratione: quia in his continentur noua prouisio prædecessoris, ergo, omnia exprimenda sunt quæ in bulla nouæ prouisionis, quæ scribunt Feli. & doc. in c. ad aures, & c. in nostra, de rescrip. in gl. Conc. in verb. pro expressis, in forma mandat.

16 Quod est verum, si fiat pro noua prouisione, alioqui pro qualitate illius rescripti, pro quo concipitur, formari debet hoc rescriptum: & superius vide, quæ in bulla scripti nouæ prouisionis.

17 Septimo addit, ne autè pro eo quod super collatione & prouisione beneficii superueniente obitu Apostolicæ literæ confectæ non fuerint, collationis & prouisionis huiusmodi frustreris effectu, volumus, & autoritate Apostolica decernimas, quod collatio & prouisio prædictæ perinde à dicta die valeant, &c.

18 Et sic hæc literæ viua perinde valere habent, quod est verum quantum ad effectum, & executionem, non quo ad prouisionem.

Gratia rationi congruit vix perinde valere habet, ut valeat, ac si expediret a prædecessore suo, sed non quod ad alia.

Differentie inter perinde valere & si non.

20 Octavo magna est differentia inter istas literas, & perinde valere: quia hæc confirmant inutile, ut supra dictum fuit, in materia perinde valere: illæ verò quæ rationi congruit vocantur, expediuntur ratione probationis, & executionis: sed Papa non vult confirmare primam provisionem, si sit inualida: quod est notandum, sed vult ut valeant ac si expediret fuissent à prædecessore: at si à prædecessore factæ non valuissent, nec nunc quidem valent: nec intendit hic Papa confirmare ius inutile, nisi quo ad probationem.

21 Itæ hæc literæ valent à data primæ signaturæ, literæ verò de perinde valere, à data istarum literarum non primæ concessio, si alius sit interim impetrans: ut supra dictum fuit, & literæ istæ perinde valere, ab eo quod primam concessit gratiam dantur, istæ à lucifore: ut ex ipsis literis constat.

22 Nonò si expedita fuit mihi bulla à Papa prædecessore, quæ tamè mihi non placet, quia noluit mihi amplè facere gratiã, ideo mortuo illo Pontifice, ego facio expedire aliã sub forma rói congruit, ampliorè, hæc secunda non valebit, quia non congruit rói, ut iterum expeditur, & aliquid addatur: nam omnis actus intelligitur de primo. l. bones. §. hoc sermone. ff. de verb. sig. c. non potest. de pre.

23 Et ista est subreptitia: nam si Papa sciisset bullam prius expeditã, non hanc concessisset, vel non tam facile. c. postulari, in fin. de rescrip. & hoc sæpius vidi fieri.

24 Et quia ista verba rationi congruit, denotant causam finale. l. si ff. de her. inst. gl.

in reg. 8. cancellarie, & causa cessante cessat effectus. l. quod dictu. ff. de pac. c. cū cessante, de appel. quod est verum, quoniam ista bulla erat valida secus si nulla: quia literæ nullæ non impediunt alias: c. extenore, de rescrip. nam quoties vitiosè cautum est pro non cauto habendum est. l. quoties. ff. qui suis. cogantur, ideo si prima bulla erat transcribenda & reformanda iuxta signaturã, poterit sic reformari per rationi congruit, mortuo primo concedente: prout superius in bulla noue provisionis scripsi.

25 Decimo istæ literæ expediuntur siue ab immediato, id est, à Clemente 7. siue ab alio: licet contrarium teneat gl. in reg. 6. In. 8. & hoc statuerat Alex. sextus: sed hodie contrarium statuit Paul. in reg. 8. quia ea videtur ratio, quoniam non potuit bulla expediri, nec à mediato: nec ab immediato. ideo rationi congruit, quod expeditur, postquam erat ius impetranti quæsitum: ob id non debet fieri differentia inter ista: sed Iulius Papa tertius statuit quod concessa à Clemente septimo mediato expeditur usque ad sex menses durat à die coronationis computandos, postea non.

26 Undecimo si bullæ in vita alterius Pontificis potuerint expediri, non debet postea istæ literæ cõcedi, p. arg. à contrario tamè hodie si expeditur, valebunt: quia non inuenio quod annullètur hæc, si fuerint expeditæ intra sex menses, p. regulã cancellarię cui facile derogatur, & ea in Frãcia non vide seruari.

27 Vnde si quis fuit pauper, & non potuit bullas habere à concedente, nec ab immediato, poterit consequi ab alio mediato, quia rationi congruit: nec debet hoc casu recusari, sicut de appellante dicitur quod post annum potest proficere qui causam appellationis. in c. cum su Romana. de appella.

28 Vltimo hæc literæ rationi congruit conceduntur, non solum in provisionibus factis à Pontifice prædecessore, sed etiam in aliis gratiis, & dispensationibus: super literis verò iustitiæ non solent dari, & non debent concedi, nisi priores iustæ fuerint: aliàs iste concedens secundas tenetur Deo reddere rationem, quia iuvat ad malum faciendum: ad quod summi Pontifices aduertere debent, quia exactam de his & omnibus aliis reddent rationem

Reformari potest bulla per rationi congruit.

Literæ rationi congruit etiam a mediato expediri possunt.

Gratia rationi congruit, quãdo expeditur possit.

Deo optimo Maximo, cui laus & gloria sit perpetua, Amen.

De Dispensationibus.

Conservantur nobis beneficia, ac retinentur per dispensationes, ideo de illis nunc videamus: & imprimis hæc dispensationis definitio seu descriptio traditur a doctis interpretibus: sic est provida iuris communis relaxatio, utilitate seu necessitate pensata, vel est rigoris iuris communis relaxatio facta cum causa cognitione. gloss. & doct. in cap. requiritis. In iuris rigo. 1. quest. 7. Specul. in iur. de lapsis & dispensatio. §. 1. in 1. parte. Panorm. in ca. cum in cunctis, col. 1. de elect. & in cap. dudum. 2. column. antepen. de electio. ac in cap. de multa. & cap. exiripande, §. qui verb. de præ. & dispensationes rerum nonnunquam cogunt parum quidem à debito rigore quoddam exire foras ut maius aliquid lucrifaciant; cap. dispensationis. 1. quest. 7.

2. Budæus in annota. priorib. ad Pandec. dicit latinè loquendo solvere legibus & canonibus significare, quod diximus dispensare: at iure consue. ait gratiam iuramenti facere, quod est dispensare super iuramento, seu iuramentum remittere. l. iuramentum, ff. de iureiur. indulgentiam dispensationem esse dicit Bal. & Dec. in c. a. fclerici, in fin. de iudic. ego tamen explio in l. solutionis. ff. de verbo signif.

3. Sed hic ego utar verbo, dispensare, quo iuris Canonici interpretes vsi sunt: & quod olim fuit ad iuris rigorem temperandum inuentum, hodie cedit ad iuris iniqui compendium: ut inferius apparebit, & quomodo accipiatur in iure civili, dixi in l. urbana familia. ff. de verb. sig.

4. Et ista dispensatio propria de qua loquimur, habet originem à iure, licet Spe. in tit. de lapsis & dispens. §. dicat, à Deo originem traxisse, ut pote quia Deus dispensavit cum Adam, Noë, Loth, & cæteris, sed ibi non est propriè dispensatio, de qua duplex est loquimur.

dispensatio 5. Duplex est dispensatio, tacita, & expressa. Tacita est quando princeps concessit officium alicui inhabili, vel Papabe-

neficium: videtur enim dispensare tacitè super illius inhabilitate: nam princeps qui magistratum ei concessit, omnia agere decrevit. l. quidam, in fin. ff. de re iudica. l. Barbarus. ff. de off. prætor. & ibi las. col. 3.

6. Intellige quado Papa & princeps sciebat conditionem illius, cui concessit beneficium, vel officium alicui contra. l. idè Vlpianus, in fin. ff. de excusa. tutor. ibi, ex rescripto Imperatoris sciens quidem tutorem eum esse. gloss. in l. vniuersi. C. de precib. Imperat. offeren. l. fin. C. si seruus ad decurio. aspir. lib. 10. quia vitium ignoratum nequaquam remittit princeps. l. mater. ff. de inoff. test. si eo tempore, de rescrip. in 6. unde ordinans aliquem scienter, videtur eum restituere famæ. gl. in summa. 44. distin.

7. Et Papa promouens spuriū ad Episcopatum, videtur secum tacitè dispensare, & eum restituere natalibus. Bal. in l. imperialis. §. si miles. C. de nupt. & in l. vniuersa. col. 3. de precib. Imperat. offer. sequitur Anio. Trem. in additio. ad Verbum de Bonacurso. in tit. quib. mod. exanen. ord. iud. decli. in verb. minor.

8. Quod non procedit, quando rescriptū alia in re prodesset: posset etiam si in minimo, tunc aliud tollere non videretur: quia sufficit dispensationem etiam in minimo prodesse. c. non potest, in fin. de præ. li. 6.

9. Et nisi causæ cognitio interuenierit, non valet, ut plenè scribit Barba. const. 27. rescript. col. 2. in 2. vol. quod non probo: quia in concedenda dispensatione à Papa non solet intervenire causæ cognitio, sed princeps credit parti, donec contrarium probetur: ut inferius dicitur.

10. Etiam limitat Paul. in impubere, cum sit defectus naturæ: nam illi conferendo Papa nullatenus videtur secum dispensare, in d. l. quidam. ff. de re iudica. sequitur Panorm. & Felin. in c. cum vigesimum, de off. delegatum quod gratia sit odiosa, & strictè interpretanda, tam propter naturam gratiæ, quam inhabilitatem personæ. cap. 2. ne rescrip. in 6. Oldra. conf. 325. thema questionis col. 1. & 2.

11. Contrarium communiter tenetur, quia ex certa Papæ scientia causæ potest delegari

delegari canonico maiori infante. *gl. in ca. statutum, in verb. canonicis de reser. lib. 6. facit l. si. C. de testam. et Bal. in ca. per quos fiat inuesti.* Quod intelligunt quidam verum, quando verbum dispensamus adesset, & causa in dispensatione expressa: aliàs Papa non censeretur cum minore de stylo curiæ Romanæ dispensare, nec aliàs recipitur dispensatio, teste Oldra. *confi. 326. quod artic. col. 2.* ac rescriptum tale tanquam non secundum stylum reiiciendum esset. *c. quoniam graui, de crimi. falsi. quod est verum maxime si in non oblit. nulla esset etatis habitatio.*

12 Ideo si ex dispensatione rescripti, & non obstan. appareat de voluntate principis conferentis minori valebit principis concessio, & censeretur secum dispensatum, aliàs contrà, vt potè si etatis mentio facta non esset: vt docet Feli. *in cap. nonnulli. col. 15. ver. fallit. 4. de reser. lo. Croi. in rep. ca. 1. in gl. no. facitur, de consli. in 6.*

Clausula excerta sciencia, & suppletes ommen de fetum.

13 Nec refragatur, quod clausula ex certascientia & suppletes omnem defectum, non extendatur ad defectum iuris diuini, vel naturalis, *cle. pastoralis, de re iudica Specu. in ti. de leg. §. nunc ostendendum, verfic. 18. Bal. & Alex. in leg. filius à patre. §. si. ff. de liber. & postu. quia respo. aliud esse in claus. ex certascientia, vel suppletes, &c. quàm si Papæ ipsi narratum est factum: quia clausulae illæ possunt apponi, & tamè Papa ignorabit factum, ideoque non videtur super illo factò ignorato dispensare. *allegatur ca. ex rescripto, de iure iur.**

14 Verùm si Papa conferat alicui asserenti se esse minorem 25. annis, valebit tunc collatio, vt secum dispensatum esse censeatur: quia hoc Papa vult, cum eidem cõfert, & potest, vt nil sit quod repugnet, & ita conciliarem: vide Bal. *in l. imperata. C. senen. rescind. non posse. & Feli. in cap. nonnulli. verfi. confirmatur, de reserip.*

Inferior dispensationem ex primere debet.

15 Et hoc non procedit in inferiore à Papæ vel in principe, qui nisi expressè dispenset, non intelligitur dispensatum. *no. gl. vlt. in c. literas, de concess. præb. Panor. in c. diuersis, de cler. coniuga. cap. si. de coniugio seruo. cap. 2. de schisma. Henric. Bot. in ca. veniens de filius pres-*

byter. gloss. in cap. 1. de etate & quali. lib. 6. Pano. in c. innotuit. col. 1. de elect. Fel. in c. cum in iur. in gl. de offic. dele.

16 Et sic tam de iure quàm de stylo curiæ Roma. in inferiore requiritur verbum dispensamus, alioqui non valet dispensatio. *Calder. confi. 8. an existens. tit. de reser. glo. in d. c. literas. de concess. præb. & inc. 2. de schisma. nisi in foro conscientiæ. Siluester de Priorio in sua summa. in verb. dispensatio, in fi. & Episcopus vni conferendo non videtur secum dispensare, vt docet Spec. in tit. de lapsis. §. dicendum verfi. item licet Episcopus. col. 3.*

17 In Papa verò & principe non recognoscete superiorem non requiritur verbum dispensamus, sed vt stylus seruetur: cum voluntas & potestas in eo concurrat, secundum Bonifac. *in cle. 1. colum. 2. de præb. gl. & doct. in d. c. literas, & Perus. in d. c. 1. de etate & qualia. lib. 6. Pano. & alij in d. ca. 2. de schisma. c. quia. de concess. præb.*

18 Item maximè quando Papa concedit beneficium minori in commendam, non solet dicere, dispensamus: nec alia requiritur dispensatio: sed sola commenda vim dispensationis obtinet: vt docet Calder. *conf. 8. tit. de reserip. & refert Philip. Prob. in addit. ad Ioann. Monach. in cap. super eo. numer. 15. de præben. lib. 6.*

Commenda inducit dispensationem in minore.

19 Expressa est, in qua verbum dispensamus appositum est. *c. de multa, in fi. de præben. c. arsi clerici. §. de adulteris, de iud. & quando est à parte postulata. ca. innotuit, in fi. de elect. de qua sequentia dicenda sunt.*

Expressa dispensatio que sit.

20 Primò videndum est super quibus potest dispensari: Respon. super prohibitis: quia permilla, iure communi expediuntur, prohibita verò dispensatione egent. *d. §. de adulteris. vnde Hieron. Paul. in sua praxi Curie Roma. in no. tam circa beneficiare seruata, quam non seruata sic ait: in his quæ contra dispositionem iuris communis sunt, datur dispensatio: in aliis, vt puta contra statuta foundationis, vel regulas, datur indultum, nec dicitur ius solui, si sit secundum ius. l. princeps. ff. de leg. l. digna vox. C. illo. tit.*

Super quibus dispensari possit.

Dispensatio & indultum differunt.

21 Ideo Papa super quibuscunque generaliter dispensat, nisi iure diuino prohi-

beatū. c. p̄p̄osuit, vbi gl. de concess. p̄b. Specul. in tit. ubi de lapsis & dispens. §. nunc. breuiter, vbi ponit casus, in quibus Papa non potest dispensare.

Legatus & episcopus in casibus permissis dispensat.
22 Legatus verò & episcopus in casibus à iure permissis possunt dispensare, quos casus solent docti numerare in capit. quòd translationem, de offi. leg. & in ca. si clerici. §. de adulteris, de iud. & Specul. in d. in de lapsis & dispensa. §. nunc de episcoporum, & §. seq.

23 Animaduertendum est, quòd ad impetrandum dispensationem requiri speciale mandatum quidam asserunt, per text. in c. innotuit, vbi Panor. noi. pen. de elect. quia hoc est odiosum, secus in beneficij impetratione. gl. & doct. in c. ad aures, & c. nonnulli, in si. de rescrip. quod non vidi in praxi seruari: nec d. c. nonnulli. §. si. habet locum in Francia. v. alibi scripsi.

Secunda dispensatio primæ mentionem facere debet.
24 Item in secunda dispensatione debet haberi mentio primæ. ca. 2. de filiis presbyr. in 6. sicut in secunda gratia, & homicidij remissionem debet fieri mentio de prima. Ias. in l. nec damnosa. Cod. de precib. Imper. offerend. alioqui gratia non proderit delinquenti. Barba. in ca. super literis, de rescrip.

Gratia secunda non exprimens primam non valet.
25 Nec sufficeret dicere nõ obstante prima dispensatione, vel prima gratia, nisi quoque in dispensatione illius mentio haberetur. clem. i. §. i. de elect. intellige, quando dispensatio additur dispensationi.

In executione dispensationis non fit mentio illius.
26 Diuersum est, si esset executio dispensationis iam factæ, vnde si cum homicida vel alio inhabili sit dispensatum, vt non obstante dicto defectu, possit beneficium consequi, si is postea impetret beneficium non facta illius dispensationis mentione, valebit impetratio: vt asserunt Ioann. Andr. Perus. & alij in d. c. si de filiis presbyr. lib. 6. quia vltima impetratio est executio primæ dispensationis.

De dispensatione ad plura beneficia.

Imprimis certum est, neminem plura beneficia obtinere posse, vt puta curata, dignitates, vel personatus, seu alia incompabilia. c. quia nonnulli, de cler.

non resid. cum aliis iuribus, quæ inferius adducuntur.

2 Rationes pluralitatis reprobatae quatuor ponit text. in c. quia in tantu, de p̄b. Prima est, quia pluralitas beneficiorum est canonibus inimica. c. sanctorum. 70. dist. clericus ab instanti tempore non connumeretur in duabus ecclesiis, negotiationis enim hoc est, & turpis lucri proprii commodum, & ab ecclesiæ consuetudine penitus alienum. ca. clericus. 21. q. 1. & beatus Greg. sic scribit in c. 1. 89. dist. Singula ecclesiastici iuris officia singulis quibuscunque personis sigillatim committi iubemus.

3 Sicut enim in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem aetum habent: ita in ecclesiæ corpore multa membra sunt secundum veridicam Pauli sententiam: in vno eodemque spiritali corpore conferendum est hoc officiu vni, alij committendum est illud: neque enim quantumlibet exercitate vni personæ vno tempore duarum rerum officia committenda sunt: quia si totum corpus est oculus, vbi auditus? Sicut enim varietas membrorum per diuersa officia, & robor corporis seruat, & pulchritudinem repræsentat: ita varietas personarum per diuersa nihilominus distributa officia, & fortitudinem & venustatem sanctæ ecclesiæ Dei manifestat. Et sicut indecorum est in corpore humano, vt alterum membro alterius fungatur officio, ita nimirum noxiū, simulq; turpissimum est, si singula rerum ministeria, personis totidem non fuerint distributa. Etiam nullus presbyter duas habeat ecclesias. c. per laicos, in fin. 16. q. 7. [Et hoc videmus, hoc esse turpissimum, quod vix potest sine magna causa honestū fieri.]

4 Item est inimica iuri diuino, & reprobata. Nam dicitur, v. qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis vsque ad terminum loci, numquid habitabitis vos soli in medio terra? E. saiz. §. c.

5 Et ad Titum primo diuino Paul. ait: Episcopum debere esse vnius vxoris virum. Idem in sacerdote scribit text. in c. cum nõ ignores, de p̄b. & c. acutius. 26. dist. & sicut nõ

liceri iure dno duas uxores habere, ita nec duas ecclesias: nam bonum est argumentum de matrimonio carnali ad spirituale. ca. inter corporalia, de transla. episc. Nec potest seruus quis duob. dominis seruire: vt est in Euangel. & in cap. 1. 21. q. 1.

Due militie & duo honores ac collegiate nec non possunt.

6 Nec non iuri Cesareo inimica est hæc pluralitas, quod maxime improbat quem habere duas militias. l. his quidem. C. qui milit. non possunt. lib. 12. & duo quidem collegia. l. 1. ff. de colleg. illicitis. nec alij duo honores iure haberi possunt. l. libertus. §. præser. ff. ad munic. nec duo officia. l. hac parte, in fi. Cod. de prox. sacro. scripio. lib. 12. ibi, nullo modo duplici fungantur officio, nec geminis chartis irrepserint: vt non occupentur, plura in vnum se commoda collaturi, nihilque reliquis reli-
duri. Signo. conf. 12. thema. & super hoc dispensat Rex in hoc regno, vt quis duo obtineat officia: vt dicantur in tit. des offices, de iudicature. ordin. reg.

Index & archis & notarius quis esse non potest, nec duo habere officia.

7 Nec potest quis simul esse iudex & testis. c. 1. 4. q. 4. c. forus. de verb. sign. nec quidem iudex & notarius. Barr. in l. iudicemus. Cod. de sacrosanctis ecclesiis.

8 Imò si quis acceptet secundum officia, caret acceptato, & priuatur solatio primi. casus sing. in l. quis quis. C. de cohortal. lib. 12. Corset. in verbor. priuilegium. 3. in sing. & Bened. in repet. cap. Raynuius, in verb. d. uas. nu. 63. de restam.

9 Hoc etiam est inimicum ordinationibus Regis Franciæ, maxime Regis Philippi, qui prohibuit omnibus, & singulis ne duo sibi vendicarent officia: vt est in ordin. reg. d. tit. des offices, de iudicature. ar. 1.

10 Medicis quoque est inimica hæc pluralitas, dicentibus, quod simile additum simili facit furere. Ergo quicumq. viuere potest ex vno Episcopatu, abbacia vel alio beneficio, si secundum accipiat, facit eum furere, quia simile addit simili.

11 Grammaticis etiam ipsi mirè inimicum, non valentibus saluo recti sermonis eloquio genus hoc hominū appellitare: vt si quis duos habeat episcopatus, dicetur Ioannes Episcopi, Ioannes Abbates, Ioannes canonici, & beneficiati, sed has incon-

gruitates parum possessores ipsi curant, potius suo priuato inhiantes commodo, quam animarum salutem consulentes.

12 Secunda ratio pluralitatis reprobata est, quia dissolutionis materiam præbet: dissoluti dicuntur, qui legibus moribusq. à se solutis luxum vitæ sequuntur, quos Græci «Corus» vocat, vt quidam ex nostris.

13 Tertia vagationis materiam cõtinet, & inducit, Ex adipe etiam procedit iniquitas. *Vagus* Dauid. Psal. 72. vagatio est animi constantia per desideria, vel varia loca mentis fluctibus & negligentia rationis. Et vagus dicitur dissolutus, dispersus, errans qui discurrit varia agens, vt docet Lucas de Penna. in l. 1. C. de Tyrone. lib. 12.

14 Quarta quod animarum periculum continet hæc pluralitas: vt inferius dicitur. d. c. quia in tantum. & c. dudum. 2. de elect.

15 Quinta quod vix vni dignè valet quis deseruire. c. quia nonnulli. de cler. non residentibus. c. 1. de consuet. lib. 6. vnde inquit Innoc. in c. cum iam dudum. col. 2. de præb. quod vnus prælatus præcipiet, quod hic beneficiatus fiat sacerdos, alter quod remaneat in diaconatu, vnus quod negotia suæ ecclesiæ prosequatur, alter quod negotia alterius ecclesiæ deseruiendum. Quomodo ergo duobus satisfaciet? Cum Christus dicat. Non posse quem duobus dominis seruire. Matth. 6. & c. acutus. 26. dist. ca. 1. 21. q. 1. & dicitur, qui ad vtrunq. festinat, neutrum bene peragit. text. in l. fin. C. de assens. vbi etiam glossa versus hos conscribit:

Qui bmos lepores vna sectabitur hora:

Vno quandoq. quandoq. carebit vtroq.

16 Sexta materiam ambitionis præbet. Exiraug. Execrabilis. Ioan. 22. est enim ambitio inordinata cupiditas circa honores, beneficia & dignitates. l. 1. ff. ad legem Iuliam de ambi. & ambitionis causa quicumque ad maiore transire voluerit, debet ad propriū reuocari, quod si redire contempserit, careat aliena & propria. cap. quia frater. in fine septima quest. 1. sed hæc est crux ambientium omnes torquens, omnibus placens: vt inquit Domi. Bernard. quem refert Hostiensis in d. cap. quia in tantum. & glossa in verbo, aget.

Seruire quis vni dignè vix potest.

Ambitionem parit beneficiorū pluralitas.

bitionis, in promissa pragmatice sanctio.

17 Septima ex hac pluralitate diuini cultus diminutio fit. ex ministrorum paucitate, qui potius esset augendus. *ca. ex parte, de consuet. & causa de consecra. dist. 1.*

18 Octaua fraudantur voluntates testatium, & fundatorum ecclesiarum, qui certum numerum ministrorum praestituerunt: quod maxime reipub. interest: expedit enim seruari voluntates testatorum, eas executioni demandari. *l. vel negare. ff. quemadm. testa. ap. c. r. voluntas. 13. q. 2.*

19 Nona, maxima sequitur inaequalitas, vnus enim ebrius est, & tamen non satur pluralitate beneficiorum, & alter esurit: & hic aufert alimenta aliis quos necare videtur. *l. necare. ff. de liber. agnos. Floren. in 3. parte summe. tit. in c. 1. §. 8. & Alua. in tract. de planctu eccl. lib. 2. tit. litera. 1.*

20 Decima est, quia sibi quis vendicat stipendia plurimorum. *ca. 3. de cler. non resid. Ioan. de Selua in tract. de benefic. in 3. parte. q. 39.* & vix possunt plura beneficia ad vnum peruenire, sine paupertate plurimorum: & quot occisi sunt pauperes ex praetorū ingluuie, Deus nouit: hodie vnus deuorat, quod esset viginti: imo dicam centum millibus hominum proborum sufficiensimum, sed transeant cum suis erroribus.

Dispensare quis possit. 21 Nunc superest videre, quis possit dispensare: Respon. De Papa non est dubiū. *c. dudum. 2. de elect. c. de multa. in fin. de preb. c. r. de consuet. in 6. ca. ordinarij. de offic. ord. ibi dē,* quia in beneficiis plenissimam habet potestatem. *ca. proposuit. de concess. prebend. in 6. quandoquidem beneficia de iure positio sunt introducta. ca. 1. 13. q. 1. Pano. in cap. olim. de consuet. & licet iuris naturalis sit, & diuini, beneficium dari propter ministerium, & officium. Num. 18. ibi, Filius autem Leui dedit decimas Israel in possessionem pro ministerio, quo seruiunt mihi. Et Paul. 1. ad Corin. 9. Quem admouit, & Dominus ordinauit, ut qui Euangelium nunciant, de Euangelio uiuant. & Luc. 10. Dignus est mercenarius mercede. Et qui altari seruit, de altari uiuere debet. ca. cum secundum. de preb. c. si. de refer. in 6.*

22 Tamen de iure positio statutum est,

ut nullus plura beneficia possit obtinere. *c. quia nonnulli. de cler. non resid. capit. cum non ignores. & c. quia in canonum. de preb.* ideo Papa relaxare potest, considerata tamen ecclesiae utilitate, & iustitiae aequitate, alias peccat: quia contra rationem naturalem & ius diuinum facit: *ut dicit Angel. de Anch. in tract. de ecclesiast. potestat. q. 68. [Ego dixi in interpret. ca. postulastis. de cler. excom. m. esse etiam a iure diuino prohibitam pluralitatem & supra hoc probaui, & esse turpem quam Papa vix honestam reddere poterit.*

23 Nec obest, quod non possit vtrique seruire per se, quia hoc poterit facere per alium: non enim Paulus administrabat officium personaliter in ecclesia Philippensi, sed per suos ministros, & tamen ab ipsis procuracionem accipiebat, & alimenta: *ut ipse testatur ad Philippum. vlt.*

24 Et non solum potest dispensare circa pluralitatem beneficiorum, sed & circa alia, quae obstant, quia quodcunque solueret, quodcunque etiam ligare est ei commissum a domin. Iesu Christo saluatore nostro: *ut in ferius factis dicam,* dummodo non veniat ad destructionem.

25 Item legatus dispensare potest, quatenus a iure permittitur, sed non contra concilia generalia. *c. dilectus. 1. in gloss. cum se sed non de facultas, de preb. nisi eidem expressē fuerit a Papa concessum: unde prospicitur hodie potestas illius, & tantum potest, quantum est ei concessum, licet de iure non possit dispensare ad curata: *ut docet Spec. in tit. de lapsis & dispensa. §. nunc ostendendum, vers. 36. & §. consequenter facit. c. officij, vbi docto. de ele. & c. 1. de offic. lega. lib. 6. Panor. & alij in repet. c. extirpande. §. qui verò. de preb.**

26 Episcopi verò contra ius dispensare non possunt. *ca. 1. in 9. q. 3. nihil autem agere oportet episcopum praeter id, secundum quod antiquitus a patribus nostris constitutum in canone continetur. & ca. null. 25. & q. 1. & nulli fas sit sine status sui periculo, vel diuinas constitutiones, vel Apostolicae sedis decreta temerare. cap. constitutionis. 25. q. 2. nec a quoquam Pontificum in totum vel in partem ea qualibet occasione conuelli*

uelli decernimus, vel immutari. ca. Institu-
tionis. 25. q. 2. ad de. c. ego. N. de iure iur. and. ergo
non dispensant contra ius.

27 Nisi in casibus à iure expressis. c. dile-
ctus. de temp. ord. c. at si clerici. §. de adulteris. de
iud. 163. casus in quibus episcopi dispensa-
re possunt, conscribit Spec. in tit. de lapsis. &
dispensa. §. nunc de episcoporum dispensatione,
quos transcripfit Ioan. de Selua. in tract. de
benef. in 4. part. q. 7.

28 Sed contra concilia generalia dispen-
sare non potest episcopus. gl. in c. cum dile-
ctus. in gl. in c. tate. in 2. de elect. Ioan. Monach. in
c. cupientes. §. denique. de elect. lib. 6. & sic non
dispensat, vt quis plures habeat dignitates,
personatus, vel beneficia curata, per ca.
de multa. de præb. Henric. Botte. in tra. de synod.
episcopi. in 3. part. art. 1. conclus. 3.

29 Sed dispensare quidem poterit, vt
quis plura beneficia simplicia possit habe-
re: vt doct. asserunt in c. excirpanda. §. qui verò.
de præb. licet hodie de consuetudine in sim-
plicibus non petatur dispensatio, sed sine
dispensatione retinentur: & superflua es-
set ista episcoporum dispensatio.

30 Tamen Archidiaconus. in c. licet canon.
colla. 3. de elect. lib. 6. ampliat, episcopos etiã
posse dispensare ex magna causa necessi-
tatis, vel euidens utilitatis, ad plura quo-
que curata, nec non dignitates, & contra
concilia, per c. tali. & c. exigitis. 1. q. 7. c. sancto-
rum. 70. dist. quippe vnire potest ipse bene-
ficia. c. sicut vnire. de excessibus. prælato. Dec. in
c. at si clerici. col. 6. num. 9. §. si. de iud. & dispen-
satio ad plura est quædam vnio.

31 Et quod ex causa possit etiã dispen-
sare contra concilia generalia, est c. vacan-
te. & c. exposusisti. de præb. facit rex. in l. si bñmi-
nem. ff. mand. Rom. cons. 325. quò ad primum, col.
2. licet contrariam opinionem teneat Sta-
phil. in tractat. de iur. gratie. tit. de qualis. &
statu. benef. vers. & in præmissis.

32 Et ista vltima opinio seruat in Frã-
cia: nam ignari episcopi nescientes quã
pulchra ius canonicum eis tribuisset pri-
uilegia, paulatim & consuetudine & stylo
curiæ Roman. illis derogari passi sunt, &
ius suum neglexerunt: veruntamen ad-
huc iure possent ex præfata necessitate

caussa dispensare. Et ista est communis
sententia: quia necessitas facit licitum:
quod aliàs est illicitum. cap. si quis propter.
de furt. l. i. ff. de offi. consul. l. 2. §. i. ad legem R. ho-
dian. de iactu.

33 Et istius sententiæ sunt Host. & alij.
in d. c. de multa. & in d. §. qui verò, Card. & I-
mol. in c. clericos, de cler. non res. d. Præpos. in
d. c. sanctorum. 70. dist. & si essem in concilio
generalis, illud petere innouari, & decla-
rari: & si beneficia essent in diuersis dice-
cesibus, vterq; episcopus deberet dispen-
sare. gl. magna in c. dudum. 2. de elect. & in c. li-
teras. de concess. præb. quia dispensatio episco-
pi nõ extenditur ad beneficium situm ex-
tra diocesim: vt docet Spec. in tit. de leg. §. vi-
dendum quem referi & sequitur Fel. in cons. 4.
dubiatum, col. vi.

34 Dispensat etiã episcopus in præfa-
to casu necessitatis, vt secularis obtineat
regularia. cap. inter quatuor, de relig. domibus.
nam argumentando à minori potest in ca-
su negligentia ea conferre. cle. vna, de suppl.
negl. præl. multò magis ex causa necessita-
tis, quæ maior est negligentia: etiã sub
eodem tecto quem habere duo dispensa-
bit ex causa, licet aliàs non possit. c. literas.
de suppl. neg. prælat.

35 Item summus pœnitentiarius dispen-
sat: vt dixit Octauia. in præxi curia Roman. pœnitenti-
arius dispense dicens. Dispensationes matrimoniales
humana lege prohibitas, legitimationes
prolis, dispensationes quoque ob ætatis,
vel alicuius membri defectum ad ordines,
& ad beneficia. item ab incompatibilitate
plurium beneficiorum concedit summus
pœnitentiarius, sed ex causa iusta, & sacris
canonibus conformi. hæc ille.

36 Est tamen differentia inter dispen-
sationes Papæ & summi pœnitentiarj: quia
comprobationem desiderat pœnitentiarij
dispensatio, sed Papæ non regulariter:
vt ipse Octauia. etiã fatetur in titul. differunt.
de summo pœnitent. lib. 1. quem admodum o-
mnes ferè literæ iustitiæ in Francia vt scri-
psi in tractat. de rescript. in 2. tomo constit. Reg.
in comment.

37 Altera est, quia hic tantum ea, quæ se-
cundum ius sunt concedit, inferior enim le-

Simplicia
plura de
consuetu-
dine sine
dispensa-
tione reti-
nentur.
Episcopi
ad curata
aut dispen-
sare pos-
sunt.

egatio
dispensa-
tio non
a conc
a gene

episcopi
curia
in dispe
nec
curia
in gene

gem superioris non tollit. *de me Romani, de elec. fecus in Papa, qui supra ius est, nec iure tenetur. c. proposuit. de concess. preb.*

38 Tertia est, quia poenitentiarum potestas probanda est. Papæ vero probata est in Evangelio, *ibi, Quodcumque solueris, &c.*

39 Quarta potestas huius maxime circa animæ absolutionem tendit, Papæ vero ad quæcunque. *cap. quodcumque. 24. q. 1.*

40 Quinta dispensatio poenitentiarum sigillo firmatur, Papæ vero plumbo. *c. quæm grani. & c. licet. de cri. falsi.*

41 Sexta dispensatus cum simplici signatura à Papa etiam non expeditis bullis est in foro conscientie tutus, nec in poenam extrauag. execrabilis incidit, & sic fuit iudicatum Romæ. *re gloss. asserit in reg. Innoc. 8. regul. 11. & seq. 45. & seq. multa scripsi supra in tract. de sign. quod non est in summo poenitentiarum.*

Inferiores ad plura beneficia an dispensare possint.

42 Alii vero inferiores super pluralitate beneficiorum non dispensant, nisi hoc habeant ex privilegio, vel consuetudine, vel à iure. *lm. & alii, in c. 2. de cler. qui sunt iudicium suscepit. & Panorm. & alii in cap. arsi clerici. & si. de iud. & docto. in ca. exirpande. & qui vero. de preb. Barba. in clem. gratie. col. 23. & seq. de rescr.*

Dispensare quando liceat.

43 Nec est omnimodum, quando liceat dispensare? Resp. ex causa: sicut ex causa subuenit Prætor, sic & qui dispensat. *l. 1. ff. ex quib. caus. maior.* Sed quæ sint iustæ dispensandi causæ? Respon. prima causa est prærogatiua personæ, & qualitas ut scientia, & nobilitas: istæ enim causæ inducunt ad dispensandum: *re in c. de multa. in fin. de preben. ecclesia enim maxime nostra tempestate indiget viris literatis. c. cum ex eo. de preben. lib. 6. c. si. de magist. quorum scientia mundus illuminatur. a. ubi. habita. C. ne filius pro patre.*

Qualitas personæ inducit dispensationem. Scientia sine gradu non inducit ad dispensandum.

44 Sed quæ scientia requiratur? Resp. sufficiens, qua videlicet possit regere beneficium, cui præfectus est. *doct. in c. cum in cunctis. in prin. de ele. & hodie consuetudo hoc declarat, nempe scientia sine gradu non præstat dispensandi facultatem: ideo requiritur gradus doctoratus, licentia, vel Baccalaureatus, & hoc iure utitur, li-*

cet in Italia Baccalaureatus gradus non iuuat, quia non est gradus. saltem necessarius ad doctoratum: *re dicit gl. reg. cancel. de pre. cog. Iulii. 2. in 3. parte.*

45 Sed in Francia & Hispania requiritur. Item quod ille graduatus studuerit tempore præstituto in Concordatis, videlicet Baccalaureus in iure quinquennio, in Theologia per sex saltem annos, & in artibus per triennium cum dimidio. *§. preterea. de colla. in Concord. aliàs in Francia non potest suo iuvari gradu: qui promoti censentur per saltum, quibus non prodest gradus. §. monemus. de colla. in Concordatis.*

46 Nempe si fuisset expressum quod aliquis sine studio esset promotus, Papa non secum dispensasset: quia ibi non est studii fauor, sicut in eo, qui est in utroque promotus: & tamen nihil addidit in altero iure. *Bald. in c. ckerici. de iud. scripti in tract. nomina. q. 5. & in scholastic. priuileg. Senatus tamen permittit, ut post biennium quis gradum sumere possit Baccalaureatus, re scripti in §. preterea; de colla. in Concord. itaque hæc causa literarum est sufficiens cum probitate: melius est enim domini sacerdotium paucos habere ministros, qui possint dignè opus Dei exercere, quàm multos inuites [qui graue onus ordinatori adducant]. *re. tales. 23. dist.**

47 Et si Papa concedat alicui potestatem dispensandi, intelligi debet, ut possit cum literato, & sublimi dispensare, prout à iure conceditur: *re docet Spec. eo. tit. §. dicendum. vers. quid si Papa, quod declarat potestatem legatorum.*

48 Secunda est utilitas ecclesie, illa enim nullatenus mutanda sunt, quæ nec vlla necessitas, nec ecclesiastica prorsus extorquet utilitas. *c. requirimus. §. nisi rigor. & ca. & si illa. q. 7. in quo maxime respicere Papa debet, ut utilitatem ecclesie, non personæ respiciat: hodie ventum est: ut potius personæ utilitas consideretur, quam ecclesie, & potius dispensatur cum diuite, qui totam vorabit ecclesiam, quam cum alio bono, qui eam tueri possit: & videmus bonos & doctos in Francia mendicare,*

care, & ignaros & bardos ebrios esse quā malum.

Causa dispensationis inducit ad dispensationem
 49 Tertia necessitas d.c. & si illa. & c. necessaria, ibid. quā maximē est attendenda. Quod est intelligendum de utilitate ecclesie, vel necessitate, non de necessitate vel utilitate personæ. c. tali. n. 7. nam licet quis sit pauper, & necessaria plurimum & conducibilia sibi putet esse duo beneficia: tamen ob hoc Papa non secum dispensabit: sed si ecclesie necesse sit, vel vtile habere doctorem, qui ecclesiam tueatur, & defendat, & instruat, tunc licita erit dispensatio. d.c. de multa, de præb. & c. cum nobis olim. in fi. de ele. & in c. innotuit, ibidem, sic Papa scribit: multa enim in hoc casu dispensationem inducere videbantur, literarum scientia, morum honestas, vitæ virtus, & fama personæ multipliciter à quibusdam etiam ex fratrib. nostris, qui eum in scholis cognouerant, approbatæ, &c.

Prærogativa meritorum est causa ad dispensationem.
 50 Quarta causa est meritorum prærogativa. d.c. tali. n. 7. Sicut dicitur. Luc. 7.8. de Centurione, qui misit seniores ad lesum, vt rogarent eum: & ipsi rogabant eum sollicitè, dicentes ei, quia dignus est, vt hoc illi præstes, diligit enim gentem nostram, & synagogam ipse edificauit nobis. Ergo Papa debet videre, an is cum quo dispensat, diligat populum & plebem, & ad eam se incuruare possit docendam. Sed cum hodie potius ad deripiendum ecclesias quidam tendant, quàm ad regendum, parcus deberet esse in dispensando, maximē in maioribus, vt nunquam quis duos obtineret episcopatus, nec Abbatiam cum episcopatu: sed maiores episcopatus maioribus, id est, merentibus darentur.

Dispensatio sine causa non valet.
 51 Planè dispensatio sine causa non valet. c. n. & c. non est, de voto. c. de multa ibi, cum ratio postulat, de præben. quinimo perdit nomen dispensationis. & vocatur dissipatio, quæ vtriusque tam dispensantis quàm dispensati damnationem continet: vt dicitur gl. in c. non est, cui ad stipulantur Theol. & Pan. in c. significasti, de elect. & Barb. in c. 1. colu. 25. de const. & in c. si clerici, §. fi. col. 12. de iud. Decretis. cons. 681. v. 10 puncto, in 2. q.

52 Et licet doct. dicant causæ cognitio-

nem requiri in inferiore, in Papa verò nō, Cause cog-
 vel alio principe non recognoscente su-
 periores. gl. & doct. in c. 2. de schisma. Panor. requira-
 in ca. diuersis. v. de cler. coniug. Felin. in cap. si iur in dis-
 quando. colu. 4. de rescrip. & in cap. præterea. p. fatione:
 colu. 3. de restib. cogen. & sola assertio causæ
 non sufficit in inferioribus: ideo dispen-
 sationes episcoporum & inferiorum à Pa-
 pa periclitantur.

53 Ratio est secundum eos, quia causa præsumitur in principe. gl. in l. relegati. ff. de pœnis. doct. in l. si. C. si contra ius. & in ca. que in ecclesiarum, de const. quod est verum in his, quæ iuris sunt positui, secus in his, quæ iuris diuini sunt, & naturalis. gloss. & doct. in c. non est, de voto. las. in l. si testamentum. C. de rest.

Causa dispensationis in Papa requiritur.
 54 Imò speciale esse in Papa, & in Imperatore doct. dicunt: vt sola voluntas eorū in dispensatione habeatur pro causa allegatur text. in c. proposuit, de concef. præb. Rom. requiritur. conf. 307. mihi tamen videretur causam requirendam etiam in Papa, quandoquidem non potest contra domini voluntatem venire, & veniendo, non est Deo fidelis, nec prudens prout. Luc. 12. dicitur, Fidelis seruus & prudens, quem constituit dominus super familiam suam vt det illis cibum in tempore. Ergo non extra tempus, sed cum iustum erit, aliàs acceptor est personarum. plus vni sine causa conferendo, quàm alteri: nec D. Petrus à Dom. Iesu potestatem & licentiam peccandi suscepit. ca. 1. in 40. dist.

55 Ideo non est tutus quo ad Deum Papa, qui sine causa dispensat, nec dispensatus: quia Papa ad ædificationem positus est, non ad destructionem: vt D. Paul. testatur. facti c. sunt quidam. 25. q. 1. & sic agendo positus est in ruinam, & contradictionem multorum: quod maximē bonus debet præcauere, ne scandalum inducat. rex. in c. miramur. 61. dist. prohibetur enim etiā Papa alienare bona ecclesie. c. non liceat Pa. pe. 12. quest. 2. quæ sunt Christi patrimonium. capit. cum ex eo. de elect. in 6. verum sic dispensando alienat, saltem prodigatur, quod ei non licet, nec quidem hæc causa concedere alicui testari de-
 bonis

bonis adquisitis ex fructibus ecclesie: ut docet Panor. in c. cum esset. q. 5. prim. de test. post Spec. in tit. de lapsis & dispensa. §. genera.

56 Cuius sententia sunt Theologi, ac ferè omnes iuris canonici interpretes in c. dudum in 2. de elect. & Anch. in c. in causis. 3. not. de re iud. Panor. in c. cum in causis. col. 1. & cap. dudum. & c. cum ad monasterium. de elect. cap. quia in tantum. & c. exerp. ande. §. qui verb. de preben. Prepos. in cap. venerabilem. qui filii sint legi.

57 Licet quidam alii solam Papæ voluntatem sufficere dicant: sed illud est ultra modum adulari principibus: ideo putarem ego tunc solam voluntatem sufficere, quando ratio sola probationis erat: quia voluntas principis in hoc habetur pro lege. l. i. ff. de const. prin. Fel. in c. 1. col. 7. de const. & in c. ad audiendam. 2. col. 4. de reser. sed pauca sunt à iure statuta, quæ rationem non habent interiorem, ideo sola Papæ voluntas non sufficit in illis.

Rationem 58 Id est quando in lege est ratio natura-
naturalem lis nam sicut princeps non tollit ius natu-
princeps rale, ita nec rationem naturalem, qui legi
tollere non inest. §. sed naturalia, de iure naturali in insti-
potest. ut diximus in reg. de veri simili noticia, in pri-
ma parte.

59 Et quamvis princeps tollerit suam legem & prohibitionem tamen adhuc remanet naturalis ratio. glo. in c. novit, in verb. quicumque, de iud. Cum ergo sint plures rationes pluralitatis reprobata, cap. quia in tantum, de preben. ut supra dixi, illas non potest sine causa princeps tollere, aliàs fallitur, & fallit, contra id quod scribitur in l. si. C. de ponder. lib. 10.

Contra 60 Et contra hos plurales his verbis scri-
plura pos- bit reueren. Pater & egregius Episcopus
sidentes do. Ioann. Diaz. de Luco in sua criminali
beneficia. pract. c. 42. quid enim rationi naturali magis aduersum, quam quod vnus & idem varia ecclesie stipendia in variis & distantibus saepe locis, & quibus varia incumbunt onera, in seipso suscipiat: quæ est enim humana Respub. quæ suos iudices, rectores, tabelliones, & alios officarios stipen-

diis in absentia frui, & vagari permittat: quis in sua quantumuis ampla & ditissima domo, vno ministro absenti salaria plurium ministrorum persoluit: ac ab eo quoscuque suo nomine subrogatos admittit: Sola domus Dei ecclesia sancta tali inordinatione suo priuatur ministerio, ac debitis fraudatur obsequiis, quid debet ecclesia Dei plurium nobilium vanitati, vt patrimonio Iesu Christi dilectissimi sponsi sui, quod flagellis, alapis, sanguinis quoque effusione quesuit, eorum aiat accipitres, educat canes, saginet equos, nutriat lenones, ac adultores, & feditiosos homines, qui passim Rempubl. turbent: alia etiam multa dicit contra plurales, ibi, illud videre poteritis, ne plura.

61 Effectus & vis dispensationis est, vt dispensatus cum causa habeatur tanquam habilis & legitimus de iure, ac idoneus: quia fictio tantum operatur in casu ficto, quantum veritas in casu verò: & factum ciuilitur eundem effectum habet, quem factum naturaliter. l. si ff. mand. l. si mater. C. de inst. Bal. in l. si. de his qui veniam etia. imper. & paria sunt aliquid ex priuilegio fieri, vel iure communi. l. liberos. vbi Bal. C. de coll. Dec. cons. 609. queritur. col. 2. scripsi in §. profectique graduati in gloss. idoneis. de colla. in concord.

62 Item dispensatio per signaturam etiam bullis non expeditis valet, nec incidit in penam extrau. execrabilis, qui sic vi illius duo possidet beneficia quemadmodum fuit iudicatum Romæ: vt asserit ibi gl. & vide reg. Immo. 8. num. 52. & 51. & 46. & seq. ego quoque scripsi in interp. ad c. postulasti. in gl. 1. de cle. excom. m. m. i. s. t.

63 Cautela tamen est, vt facias inscribere vt signatura, quod literæ dispensationis valeant, & suffragentur in omnibus & per omnia à data presentium, perinde ac si literæ sub dicta die expeditæ fuissent. reg. cancel. non obstant. sed prag. Rom. hoc reiciunt, timentes ius bullæ, & lucrum amittere, licet quibusdam concedant.

Effectus dispensationis.

Dispensatio per signaturam valet.

Cautela vt sola signaturæ signa.

CONSTL

CONSTITVTIO PERPETVA S. D. N. DOMINI
IVLII PAPÆ III. CONTRA RETINENTES BE-
neficia ecclesiastica, absque literis Apostolicis
super eisdem retentionibus.

Necnon contra quoscunque apprehendentes possessiones beneficiorum ecclesiasticorum absque eisdem literis Apostolicis.

ANC TISSIMVS in Christo pater, & Dominus noster Dominus Iulius, diuina prouidentia Papa III. cui nuper innotuit quod licet aliàs sã. re. Gregorius decimus, in generali Concilio Lugdunensi, sua generali cõstitutione sancierit quod nullus ex tunc de cætero administrationem dignitatis ad quã electus esset priusquam celebrata de ipso electio confirmaretur sub Oeconomatus, vel procurationis nomine, aut alio de nouo quesito colore in spiritualibus, vel temporalibus per se, vel per alium pro parte, vel in totum gerere, vel recipere, aut illis se immiscere præsumeret, omnes illos qui secus fecissent, iure, si quod illis per electionem quæsitum foret, decernens eo ipso priuatos, & piã. me. Bonifacius Octauus, etiã sua perpetua valitura constitutione sancierit, vt Episcopi, & alij prælati, superiores necnon Abbates, Priores, & cæteri Monasteriorum regimina

exercentes, quocunque nomine censerentur, qui apud sedem Apostolicam promouerentur, aut confirmationis, consecrationis, vel benedictionis munus recipere admissas eis ecclesias, & monasteria dictæ sedis literis eorum promotionem, confirmationem, consecrationem, seu benedictionem huiusmodi continentibus non confectis accedere, vel bonorum ecclesiasticorum administrationem accipere non præsumerent, nullique eos absque dictarum literarum ostensione recipere, aut eis parere, vel intenderent. Quod si forsã contrã præsumptum fuisset, quod per ipsos prælatos, Abbates, Priores, & alios Monasteriorum regimina exercentes prædictos medio tempore actum foret, irritum haberetur, nec quicquam interim iidem Episcopi vel Prælati, Abbates, Priores, vel regimina exercentia de ecclesiarum vel monasteriorum eorundem prouentibus perciperent, & re. me. Paulus tertius. & Rom. Pontifices prædecessores nostri quibuscunque Tabellionibus publicis subexcommunicationis latæ sententiæ pœna inhibuerint, ne ex tunc de cætero, de transumptis suppli-

N n

eationum præterquam habentem clausulam quod earum sola signatura sufficeret, ac decreto & concessione literarum, seu mandatorum possessionem beneficiorum ecclesiasticorum vigore supplicationum huiusmodi apprehendi, rogari deberent, nève illa subscribere, aut quouis modo authenticare, vel partibus tradere præsumerent, volens & Apostolica auctoritate statuens inter cætera, quod partes transumptis, seu literis aut mandatis huiusmodi, extunc deinceps, vrentes, ac illorum prætextu possessionem beneficiorum huiusmodi apprehēdentes fructus, quos ex illis pro tempore perciperent suos non facerent. Quinimo ad beneficia in eisdem transumptis, & literis, ac mandatis expressa efficerentur, ipsò facto perpetuo inhabiles & ad restitutionem fructuum ex illis pro tempore perceptorum, in vtroque foro tenerentur. Decernens sic iudicari debere, ac irritum, &c. Et successiue Sanctitas sua, attendens, quod ante confessionem literarum gratia apostolica est informis, inter alia voluerit, statuerit, & ordinaverit, quod iudices in Romana curia vel extra eam pro tempore existentes, etiam si essent Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Card. vel causarum Palatii apost. Auditores, aut quicumque alij non iuxta supplicatio. super impetratio. signatarum teno-

res & formas iudicare deberent, etiam decreto irritati adiecto, Nihilominus diuersi Episcopi, & alij Prælati superiores, & Abbates, literis super dispensatio. retinendi beneficia per eos antequam promouerentur, aut eorū electiones confirmarentur, obtenta per prædictam sedem pro tēpore concessis minimè confectis beneficia per eos obtenta prædicta retinere, & diuersa alia personæ ecclesiasticæ possessionem beneficiorū ecclesiasticorum eis dicta auctoritate conferri, seu commendari, vel in eorum suorem vniri, aut alias disponi cōcessionem literis apostolicis desuper non expeditis apprehendere præsumunt inhabilitatem, & alias pœnas in sanctionibus & inhiptione, ac voluntate & statuto prædicto contentas, damnabiliter incurrendo in animarum suarum periculum, Volens periculis animarū huiusmodi latius occurrere, sanctiones & inhiptionem, ac voluntatem, & statutum huiusmodi quorum tenores Sanctitas sua, ac si de verbo ad verbum insererentur haberi voluit pro expressis approbans, & innouans, ac perpetuo obseruari debere decernens, & sanctiones ipsas ad inferiora beneficia ecclesiastica, quæcunq;, quomodocunq;, qualificata, ampliāns, & extēdens, hac sua in perpetuum valitura constitutione statuit, & ordinavit. Quod omnes & singulæ personæ ecclesiasti-

ſtaſtica, tam ſeculares, quàm quo-
 rumvis ordinum regulares, cuius-
 vis ſtatus, gradus, ordinis vel con-
 ditionis exiſtant, etiam ſi episco-
 pali vel archiepiscopali, aut patri-
 archali, vel alia maiori dignitate
 præfulgeant, quod de cætero lite-
 ris ſuper diſpenſatione retinendi
 beneficia per eos antequam pro-
 moueantur, aut eorum electiones
 confirmentur obtenta eis per ſe-
 dem eandẽ pro tempore conceſ-
 ſis minimè conſeſtis beneficia ipſa
 retinere, aut poſſeſſionem ali-
 cuius, ſeu aliquorum beneficiorũ
 eccleſiaſticorum cum cura vel ſi-
 ne cura ſecularium vel quorum-
 vis ordinum regularium quecum-
 que, & qualitercunque qualifica-
 torum eis dicta auctoritate apo-
 ſtol. conferri ſeu commendari, aut
 in eorum fauorem & commodũ
 vniri ſeu aliàs diſponi conceſſio-
 nis literis apoſtolicis ſuper colla-
 tione, ſeu commenda, aut vnione
 ſeu alia diſpenſatione huiusmodi
 non expeditis per ſe, vel per aliũ,
 ſeu alios eius nomine etiam ſup-
 plication. ſeu ſumptorum vel trã-
 ſumptorum huiusmodi, aut col-
 lationum eis poſtmodum de ipſis
 beneficiis tanquam etiã tunc cer-
 to modo in ſupplication. expreſ-
 ſo vacantibus ordinaria vel alia
 quavis auctoritate factarum præ-
 textu apprehendere præſumpſe-
 rint, aut per alios apprehẽſam, ra-
 tam, & gratam habuerint, ipſorũ
 beneficiorum non poſſeſſores ſed

meri & nudi detentores, ac vio-
 lenti, & ſiue alio quo titulo in eis
 intruſi cenſeantur, & pro talibus
 habeantur, & reputentur, nec fru-
 ctus ſuos faciãt, ſed ad illorum re-
 ſtitutionem, vt præfertur, tenean-
 tur, & obligati exiſtant, conſtitu-
 tion. ſeu dicta cancellariæ regulae
 de annali, & triennali poſſeſſore
 in illis locum non habeant, nec
 eiſdem detentoribus, & intruſis
 in aliquo ſuffragentur: quinimo
 beneficia per eos tẽpore promo-
 tionis ſuæ, aut eorum electionis,
 confirgationis, obtenta literis ſu-
 per diſpenſatione ea retinendi, ſi-
 bi conceſſa non expeditis retinẽ-
 tes, aut poſſeſſionem beneficiorũ
 literis apoſtolicis ſuper illis
 non conſeſtis apprehendentes,
 ſeu per alios apprehenſam, ratam,
 & gratam habentes beneficia, ſic
 retenta, aut apprehenſa, & omne
 ius quod in illis, vel ad illa pro
 tempore quomodolibet habue-
 rint eo ipſo amittant, illiſque, &
 illo priuari, ac ad illa de cætero ob-
 tinenda perpetuo inhabiles, nec
 illa vltius, & prætextu noui titu-
 li, aut nouæ commenda, vel vnio-
 nis, ſeu alterius diſpoſitionis etiã
 apoſtolica auctoritate facta aſſe-
 qui valeant, ſed beneficia ipſa rã-
 quam de iure, & facto vacãtia aliis
 cõferri, ſeu cõmẽdari, & per quos-
 vis, tã ab eorũ ordinariis, collato-
 ribus, quàm à ſede prædicta liberẽ
 impetrari poſſint, & ſi beneficia
 ipſa litigioſa fuerint colligantis

in omni iure, & ad omne ius quod beneficium retinentibus, aut possessionem apprehendentibus huiusmodi in eisdem beneficiis, vel ad illa quomodolibet compete-
bat aut competere poterat eo ipso absque iuris, aut hominis ministe-
rio surrogentur, & surrogati esse
censeantur, ac in eorum favorem
causa desuper pendens aduocata,
& lis extincta fuisse, & similiter esse
censeantur. Quodque de cetero
supplicationes etiam manu nostra,
& motu proprio signatæ, nisi
habuerint clausulam, quod eorū
sola signatura sufficiat, nullam aliam,
quàm per literarum super illis
conficiendæ fidei, aut probationem
faciant, seu præsentent, nec vlla
eis in aliquo alio casu fides adhibeatur,
aut adhiberi possit. Decernens
sic & non aliter, tam in eadē
curia, quàm extra eam, & in parti-
bus per quoscunque iudices, ac
commissarios quauis etiam apo-
stolica auctoritate prædicta fun-
gentes etiā causarum palatij hu-
iusmodi Auditores & ipsius Ro-
manæ Ecclesie Cardinales in qua-
vis causa, & instantia sublata eis,
& eorum cuilibet quavis aliter iudi-
candi, & interpretandi auctoritate,
& facultate iudicari & diffiniri
debere, ac irritum, &c.

Placet publicetur & describatur I.

Lecta & publicata fuit supradicta
Regula Romæ, in Cancellaria
Apostolica, Anno incarnationis
Dominicæ Millesimo quingente-

simo quinquagesimo tertio, die
verò Sabbati XXVII. mensis Maii.
Pōtificatus prælibati Sanctiss. Do-
mini nostri Iulij, Diuina prouidē-
tia Papæ tertij, anno quarto.

A. Lomellinus Custos.

64 Dispensatio est odiosa ca. 1. & 2. de fil. *Odiosa*
presbyr. lib. 6. quamobrem non extenditur *penam*
etiam ad casum habetem maiorem ratio-
nem, arguendo à maiori ad minus. cap. si. de
transla. præla. Fel. in ca. postulasti. col. u. nu. 8. in
fi. & nu. seq. de rescrip.

65 Vt nec quidem dispensatus ad cura-
tum, censeatur dispensatus ad simplex. Do-
de Ro. decis. 136. voluerunt, in no.] in ut. de filiis
presbyr. decis. 2.] & illegitimus dispensatus
ad beneficia non censeatur dispensatus ad
pensionem, nisi exprimat, per c. quattuor
& c. cui. de non sacerdotali, de præb. lib. 6. hoc do-
cet Hiero. Gigas in tract. de pens. q. 18. nisi semel
consecutus fuisse beneficium ex dispen-
satione, quod postea resignasset. & eidem
reseruata esset pensio iuxta ca. nisi, de præb.
ita Gigas: alibi tamen dicam fusius.

66 Item natura dispensationis est tam o-
diosa, vt non comprehendat beneficia, nisi
de quibus habita sit mentio in ea maxime
si sint alterius qualitatis: ideoque dispen-
satus ad dignitates, etiam si illis immincat
animarum cura, non censeatur dispensatus
ad beneficia curata sine dignitate. gl. & doc.
in c. non potest, de præb. in 6. per tex. in ca. cum in
illis, ibidem.

67 Ideoque debet esse cautus impetrans,
vt exprimat & simplicia, & curata, ac alias
qualificata, alias neutiquam in dispen-
satione comprehenderetur: veluti mona-
chus dispensatus ad curatum, non cense-
tur ad simplex dispensatus. c. cui, de præb. lib.
6. Dec. in c. asse clerici. §. si. col. 7. nu. 10. de iud. las.
in l. si. num. 37. de const. princ. [Si tamen quis
impetret dispensationem ad duo curata,
vel alias incompatibilia, si iuste vnum ha-
bet, non tenetur de illo facere mentionem,
quia de illo non agitur, & quia est clausula
pro expressis habetis, & vt generaliter ad
quæcunq; beneficia dispensatur, & si im-
petrans

petrans expressisset se habere unū, non recusasset Papa vel cum difficultate, imo facilius dispensasset, vt not. doct. in ca. postulasti. de rescrip. sed si velit dispensare cum illis, quæ habet, & vt alia consequatur, tūc ea exprimere tenetur. c. 2. de filius presb. in 6.

68 Quinimo si quis impeteret beneficiū non exprimendo esse curatum, licet in fine eiusdem impetrationis dicatur, quod animarum cura non negligatur: tamen si illud impetratum sit curatum, non debetur. per text. in clem. in princ. de præben. postquam dispositiue non fuit habita mentio cure.

69 Item dicta claufula, &c. in supplicatione nil operatur, quod ad prædicta, nisi ad ea quæ de iure & praxi comprehendantur, quæ superius declarauimus in signatura gratiæ. & in l. ceterorum. ff. de verborum significatione.

Extenditur dispensatio

70 Limitatur ad accessoria consecutiua, ad quæ dispensatio extenditur. gl. sing. in c. quia in tantum. de præb. nam si dispensatus sit ad plura beneficia curata, in consequens videtur mecum dispensatum, vt possim habere substitutum, & vicarium in altero, aliàs dispensatio non fortiretur effectum, nec prodesset. Fel. in c. postulasti. col. 13. de rescrip.

71 Item dispensatus ad plures ecclesias parrochiales, censetur excusatus, ne teneatur solemnibus festis in vtroque adesse, licet aliàs contra. c. si quis in clero. iuncta glo. 7. q. 1. quam probat Barb. in cle. 1. col. 54. de elect. & in sol. in c. postulasti. col. pe. de rescrip.

72 Præterea dispensatus ad plura curata, censetur dispensatus de non residendo in vno, per gl. in c. non potest, de præb. libr. 6. Panor. & alii in c. extirpande. §. qui vero. illo tit. Fel. in c. si. de simo. Spec. in titul. de dispensa. §. dicendum, vers. quid si indulgetur. [Ias. in l. beneficium. col. 8. n. 44. de constit. princ.]

Dispensatio ad duo non tenetur in vtroque resi-

73 Non prætermittendum est, quod minor dispensatus ad curatum, censetur dispensatus de non promouendo, sine quo non posset Curatum vltra annum obtinere. c. licet canon. de elect. in 6. Panor. & alii in d. ca. quia in tantum. de præb. & dispensatus, vt possit ad sacerdotium promoueri, vide-

tur eidem concessum, vt ad subdiaconatum & alios ordines promoueat. Ioan. And. in c. postulasti. de rescrip. Fel. in c. ar. si clerici. §. fin. col. pen. de iud.

74 Accedit quod episcopus dispensatus ne intra annum teneatur consecrari, videatur interim quoque dispensatus ad priora beneficia retinenda: vt docet Panor. in d. c. cum in cunctis. §. cum verb. de elect. glo. in verb. consecrari. §. item in super. de collat. in pragm.

75 Et sic patet in dispensatione (quamuis sit odiosa) fieri extensionem ad casum, sine quo dispensatio nullum fortiretur effectum. l. si stipulatus fuero per te. ff. de verb. oblig. l. 2. de iuris d. omnium iud. ca. si postquam. de elect. in 6. Et vbi tempore interdicti conceditur baptismus & chrismatio, & sic chrismatismis confectio, sine qua chrisma dari non posset. c. quoniam, de senten. excommu. lib. 6.

Minor dispensatus vt promouatur non potest obtinere beneficium curatum.

76 Animaduertendum tamen est dispensationem non extendi ad consecutiua separabilia: vnde minor dispensatus de promouendo, & vt celeriter, non censetur dispensatus de obtinendo beneficium curatum: quia licet hoc sit consecutiuum, tamen est separabile, & non necessarium: & dispensatio debitum fortitur effectum absque beneficio, quod sufficit doct. in cle. 1. de etia. & qualu. gloss. in cap. cut. de præbend. in 6.

77 Nisi illa fuerint inclusiua: vnde dispensatus ad diaconatum, potest suscipere subdiaconatum: vt docet loa. And. in addi. ad Spec. cod. tit. §. postremum. in princ.

78 Minor etiam dispensatus vt sit canonicus in ecclesia cathedrali, non poterit esse iudex delegatus. c. statutum, in verb. canonicis. de rescrip. in 6. Fel. in cap. cum nunciis. 1. not. de testib. nec habebit hic minor locum in capitulo, nec suffragium. gl. in cle. 2. de etia. Fel. in c. ar. si clerici. §. fin. col. pen. de iudic.

Dispensatio vocatur gratia & beneficiū.

79 Alius effectus dispensationis est, quod dispensatio est gratia, & misericorditer indulgetur, c. si. de schisma. c. innotuit. de elect. Domin. in capitul. licet canon. in fin. de elect.

80 Ideo non tenetur episcopus vel alius dispensare, sed hoc ei liberum est, *capit. ac si clericus, in fin. ubi potest, de iudic. & ibidem plenius Panorm. & alii, nisi evidens urgeat, ratio, & cauta dispensandi, tunc enim tenetur, veluti fauore studii, cap. cum ex eo, de elect. in 6. & in aliis casibus similem aut maiorem rationem continentibus, §. porro, quae sunt prima cau. benef. amic. Spec. in tit. de lapsis & dispen. in §. genera. & ibi Bald. in addit. ad eum in princ. Perus. in ca. licet canon, §. is etiam, 3. not. de elect. in 6. gloss. in cap. exigunt. a. quest. 7.*

81 Iade vocatur dispensationis beneficium, in c. innotuit, vers. habito, de elect. & si- cut beneficium inuito non confertur, reg. inuito, ff. de reg. iur. ita nec dispensatur cum aliquo inuito & gratia dispensationis vocatur, in cap. licet canon, de elect. in 6. vbi Perus. dicit non expirare per mortem concedentis.

Dispensa-
tio an re-
uocari
possit.

82 Adhæc sicut beneficium collatum non potest collator reuocare, sic nec dispensationem sine magna causa, *ca. cum ex eo, vbi gloss. & doct. de elect. lib. 6. quia beneficio iuuari nos oportet, non decipi: l. in commodato, §. si quis, ff. de commodat. c. vno, illo tit.*

83 Insuper ex dispensatione quis plura beneficia retinere poterit, licet aliâ non possit: *c. dudum, 2. de elect. & incompatibilia, de quibus inferius dicam in bullæ declaratione: & etiam beneficium, quod aliâ retineri non valet, per dispensationem retineri poterit, c. diuersis, de cler. coniug. ca. fin. de cler. pere.*

84 Præterea dispensatus de crimine publico non potest postea accusari, si publicè dispensatum secum extiterit, *per. cap. ex tua, de filiis presbyterorum, c. super his, de accusatio. Spec. in eod. tit. §. postremo, vbi alia videre poteris, quod post dispensationem poterit quis sacramenta recipere, & suum officium licitè exercere, & alia facere, quæ possit alius habilis. Et in summa effectus dispensationis est, vt si perperam concessa sit, tam animam concedentis, quàm dispensati ad inferos deducat, vbi miserè cruciabuntur. [Tamen si quis impetrauerit beneficium vacans per non promotio-*

Dispensa-
tio ad in-
feros de-
ducit.

nem Titii, aut per ademptionem secundi, si is pendente processu impetret dispensationem, vt retinere possit illud beneficiū, illa dispensatio in præiudicium tertii impetrantis non valebit, *vt docet Cardin. in cap. quia diligentia, de elect. & Felin. in c. super eo, per illum, c. col. 2. de off. deleg. facit c. quæ annis, de rescrip. lib. 9.]*

85 Ultimo quia praxis horum omnium consistit in bulla, & formula dispensationis: ideo non erit alienum eam statim ob oculos subiicere declarando clausulas notabiles, super quibus sapius dubitari videtur: tu lector bene uole, boni consules.

Formula dispensationis ad duo,
& super atate.

Ilius, &c. Dilecto filio Ioachimo Geloy, de nobili genere procreato ex utroque parente, salutem. Nobilitas generis, vitæ ac morum honestas, aliaque, &c. nos inducunt, vt te specialibus fauoribus, & gratiis prosequamur. Hinc est, quod nos (te qui, vt asseris de nobili genere ex utroque parente procreatus, & quintodecimo, seu circa tuæ ætatis anno constitutus, ac in vniuersitate Paris. actū studēs existis, necnon parrochiam ecclesiam sancti N. diocesis N. ex concessione Apostolica in commendam obtines) præmissorum meritorum tuorum intuitu gratioso fauore prosequi volentes: Téque, &c. necnon omnia, &c. tuis in hac parte supplicationibus inclinari, tecum/ vt ex nunc dictâ ecclesiam, aut illa per te dimissa vnum, & cum ad vigesimum dictæ tuæ ætatis annum perueneris cum eo aliud, & sine illis quæcunque duo alia curata, seu aliâ inui-
cem

eum incompatibilia secularia, aut
 eum eorum altero, siue sine illis
 vnum cum cura, vel sine cura san-
 cti Augustini, Clun. Grandimon,
 aut cuiusuis alterius ordinis regu-
 lare, beneficia autem ecclesiastica
 secularia parrochiales ecclesia,
 vel earum perpetua vicaria, aut
 dignitates, personatus, admini-
 strationes, vel officium in cathed-
 ralibus etiam Metropolitanis
 vel collegiatis: Et dignitates ipsa,
 in cathedralibus etiam Metro-
 politanis post pontificales maiores,
 vel collegiatis ecclesiis huiusmo-
 di principales, etiam si sub eodem
 recto sint. Regularia vero benefi-
 cia huiusmodi prioratus, prae-
 positura, praepositatus, dignitas etiam
 conuentualis, personatus, admi-
 nistratio, vel officium, seu si talia
 nullum fuerint. Et ad prioratum,
 praepositatum, dignitates, perso-
 natus, administrationes, vel offi-
 cia huiusmodi consueuerint per
 electionem assumi, eisque cura
 imminet animarum, si tibi aliam
 canonicè conferantur, aut eligi-
 ris, aut praesentis, vel aliam aslu-
 maris ad illas, & instituaris in eis
 liberè recipere, & in simul ad se-
 cularia videlicet in titulum, regu-
 lare vero, prioratus, praepositura,
 praepositatus, vel alia dignitas, et-
 iam si conuentualis seu officium
 fuerit, beneficia huiusmodi in cõ-
 mendam, quò ad vixeris retinere,
 illaque simul vel successiuè sim-
 pliciter, vel ex causa permutatio-

nis, quoties tibi placuerit dimitte-
 re, & eidem commenda cedere:
 Et loco dimissi, vel dimissorum
 aliud vel alia, simile, vel dissimile,
 similia, aut dissimilia, beneficium
 seu beneficia, ecclesiasticum, seu
 ecclesiastica duo duntaxat curata,
 aut alias inuicem incompatibilia
 secularia, aut eum eorum altero,
 seu sine illis vnum cum cura, vel
 sine cura, sancti Benedicti, sancti
 Augustini, Cluniac. Grandimon,
 aut cuiusuis alterius ordinis regu-
 lare, beneficia ecclesiastica simili-
 ter recipere, & in simul secularia
 videlicet in titulum, regulare ve-
 rò in commendam huiusmodi et-
 iam quò ad vixeris, vt praesertur
 retinere, nec non debitis & cõsue-
 tis ipsius regularis beneficii sup-
 portatis oneribus, de residuis illius
 fructibus, & redditibus, & prouenientibus,
 sicuti illam in titulum pro tẽpore
 obtinens, de illis disponere, & or-
 dinare potuerunt, seu etiam debue-
 runt. Alienatione tamẽ quorum-
 cunq; bonorũ immobilium & pre-
 tiosorũ mobilium eiusdem regula-
 ris beneficii tibi poenitus interdita,
 disponere & ordinare liberè
 & licitè valeas defectu praedicto,
 quem ex nunc in illius quintode-
 cimo, vel circa dicta tua aetatis
 anno pateris, & in vicesimo patie-
 ris (vt praesertur) ac Lateran. & ge-
 neralis conciliorum, & quibusuis
 aliis constitutionibus, & ordina-
 tionibus Apostolicis, nec non
 statutis & consuetudinibus eccle-
 siarum,

fiarum, in quibus incompatibilia secularia, necnon monasterii, vel alterius regularis loci, in quo regulare beneficia huiusmodi forsitan fuerint, seu à quo ipsa regulare beneficium dependere contigerit, & ordinis cuius illud extiterit iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboritatis, priuilegiis quoque & indultis Apostolicis dictis Cluniacens. & Grandimon. ordinibus per sedem Apostolicam concessis, confirmatis & innouatis, quibus inter alia caueri dicitur expressè, quòd ipsorum Cluniacens. & Grandino. ordinum beneficia nullis nisi sanctæ Romæ. ecclesiæ Cardinalibus, aut ipsos ordines expressè professis, & de expressis consensibus, Abbatum Cluniacens. & Grandimon. Illorumque conuentuum respectiue monasteriorum Matisconens. & Lemouicens. diocesis. commendari possint, & si beneficia Grandimon. ordinis huiusmodi aliis, quàm prædictis commendata essent, tenerentur intra certum tunc expressum terminum habitum ipsius ordinis assumere, & professionem per monachos illius ordinis emitti solitam emittere regularem: alioqui per Abbatem eiusdem monasterii Grandimon. & diffinitores capituli generalis eiusdem ordinis pro tem-

pore existen. ab illis amoueri possent, & aliàs de illis etiam per sedem Apostolicam pro tempore factæ commendæ nullius sint roboris vel momenti, cæterisque contrariis nequaquam obstant. auctoritate Apostolica tenore præsentium de specialis dono gratiæ dispensamus, ac constitutionibus necnon priuilegiis & indultis Apostolicis Cluniacens. & Grandimon. ordinibus huiusmodi concessis, quibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & inuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quavis alia expressio habenda foret, illorum tenores huiusmodi eisdem præsentibus pro expressis sufficienter habentes illis, aliàs in suo robore permãsuris, prouisio quòd obtenta ecclesiæ N. & alia incompatibilia secularia, ac regularia beneficia huiusmodi debitis propterea non fraudentur obsequiis, & animarum cura in dicta ecclesiæ N. ac si qua illis imminet, aliis incompatibilibus secularibus & regularibus beneficiis prædictis nullatenus negligatur, Sed ipsius regularis beneficii congruè supportentur onera antedicta: in quorum, &c. Datum, &c.

Bulla dispensationis super defectu ætatis, & ad plura beneficia cum suis clausulis declarationis.

Ilius, &c. Dilecto filio Ioa-
chimo Gelay de nobili genere pro-
creato ex utroque parente, salutē.
Superius in bulla nouæ prouisionis multa
scripsi, quæ hic non repetentur: sed tan-
tum ea quæ fuerunt ibi omiſſa nunc sup-
plebuntur.

2 Nobilitas generis, ac vitæ &
morum honestas, &c. Iſta Papam in-
ducunt ad dispensandam cum aliquo: ne-
pe licet gl. in *extrauag. Execrabilis. l. non. 22.*
dicat nobilitatem generis comparari no-
bilitati ſtercoris: tamen in plerisque vide-
mus his nobilibus deferri, maxime circa
dispensationes, vt in *ca. de multa, de præben.*

3 Et quâuis ille textus loquatur de sub-
limibus, & sic de magnis nobilibus & ex-
cellis personis: vt docet *Car. in d. ca. de multa,*
& scripsi in *§. 1. de nominat. Reg.* tamen com-
munis vsus intelligit paſſim de nobilibus,
vt cum illis ad duo beneficia poſſit dispen-
ſari: & hoc iure vtimur.

4 Siue nobilis ſit ex utroque parente. *ca. venerabilis, de præben.* ſiue ex patre tantum,
cum nobilis dicatur. *l. partum. vbi gloſſ. C. de rei ven. §. 1. de inge. in ſi.* Tamen nobilitas v-
triusque magis inducit ad dispensandum,
cum duplex funiculus fortior vno ſit. *cap. vno, de creug. auct.* Itaque *C. communita de ſuc- ceſſion.* Et multa conceduntur his priuile-
gia, maxime quo ad tempus ſtudij: vt eſt in
§. cum vero, de coll. in concor. vbi ſcripsi: vnde
ſolet hodie Papa cum his nobilibus ad
duo dispensare: vide quæ ſcribit Bonus de
Curtili in *tract. ſuo nobilitat. & do. And. Tira- quel. in eo tract. vbi multa ſuper hac nobilitatis
in materia more ſuo congeſſit.*

Vt te ſpecialibus fauoribus &
gratiis proſequamur. Hæc clauſula
eſt ſolita apponi in dispensationibus, &
gratioſo fauore proſequi, quod eſt infra &
non in beneficiorum impetrationibus: nã

gratiam impartitur Papa, & fauorem illi, proſequa-
cum quo dispensare dignatur: vt dicitur *rex. mur. reſpe-*
in c. ſ. de ſchiſma. & Fel. in c. ar. ſi clericus. §. ſi. col. cit. ad di-
ante penul. de iudic. Ideo dicitur eum fauore *ſpenſatio-*
proſequi, potiùs quàm iure, vel benigno *nes.*

hinc eſt quod nos te volentes proſequi fa-
uore gratioſo intuitu meritorum tuorum,
Te inquam, qui (vt aſſeris) de nobili gene-
re procreatus exiſtis, & in quintodecimo,
ſeu circa, tuæ ætatis anno es conſtitutus.
Sic debet hæc clauſula ordinari, & intelli-
gi, cum verba aliàs cõfuſa videantur. [No-
tandum eſt, quod quando Papa diſpenſat
cum aliquo, vel in literis expectatiuis ſcri-
bit, quod talis natus eſt de genere comitũ,
vel regum, debet intelligi ex linea pater-
na, non materna, quia ſtrictè debet intelli-
gi in hac dispensationis materia *c. 1. de filiis
preſbyt. in 6. & dictio, de, ſignificat cauſam
proximam, vt docet Bart. in l. 1. §. ex incendio.
ff. de incendi. & Bal. in l. ex arrali. C. de actio.
empt. Iacob. hoc expreſſe aſſeruit in l. 1. ff. de pro-
ba. ſed contrarium tenui in l. ſigni. ff. de verb.
ſig. & reſpondi iuribus adductis in contra-
rium.*

De dispensatione ratione ætatis.

Sciendum eſt circa minorem multipli-
citer dispensari. Primò minor ante ſe-
ptem annos tonſuram accipere non
potest, & ſic nec beneficia habere. *cap. ſi. de
temp. or. l. in an. in 6. c. cum adeo, de reſcript. & ſi
opus eſt dispensatione: & in hoc valde la-
xandè ſunt iuris habenæ: nam hoc eſt con-
tra ius diuinum, & quodammodo contra
ius naturale, vt qui loqui neſcit, alios do-
ceat, & regat. *c. indecorum, de etate & quali-
tate, & ſcribitur Eccleſ. 30. cap. Væ tibi terra,
cuius Rex eſt puer. dicitur etiam diſpen-
ſanti væ qui cum iſtis diſpenſas, & qui da-
tus eſt in ruinam, & in deſtructione mul-
torum. vide Paris. conſi. 97. ſatis in 4. vol.**

2 Item minor ante decem annos eſt in-
habilis, vt ſit canonicus in eccleſiis colle-
giatis, & in cathedralibus, vel Metropoli-
tanis ante quatuordecim annos: vt in *regu. cum mi-
Cancel. 17. & doct. in ca. Super mordinata, per il-
lignitentum, de præben. quamobrem his ca-*

Nobilitas
generis in-
ducit ad
dispensan-
dam.

Clauſula
fauoribus
ſpecialibus

sibus requiritur Papæ dispensatio.

Minor sine dispensatione prioratus conuentuales habere non potest, nec dignitates.
 3 Prioratus verò conuentuales, si cura regatur per priorem, minor 25. annorum obtinere non potest: si verò cura per alium administratur, tunc sufficient 20. anni completi. *Elementina nem agro, §. ceterum. de statu monach.* Ideo si quis antea velit obtinere prædicta semper necessaria erit dispensatio.

4 Dignitates verò, aut beneficia curata ante annum 25. minor obtinere non potest sine dispensatione, *c. cum in cunctis, §. inferiora de elect.* & in qua ætate possit minor obtinere beneficia, dignitates, & quælibet officia scripsi in tractatu, de pacific. possessor. in 4. limita.

Ad plura beneficia cum minore dispensatur.
 5 Item & quod grauius est, dispensatur interdum cum minore ad plura beneficia, licet sit duplex incompatibilitas, ætatis videlicet, & beneficiorum. *cap. quia intantum, de prebend. c. super eo. de rescript. in 6. superius scripsi in dispensatione super pluralitate, & inferioribus adhuc prosequar.*

Minori dispensato potest ordinarius conferre.
 6 Et post dispensationem à minore obtentam poterit Episcopus Abbas, seu aliàs etiam inferior huic sic ad plura dispensato conferre: nam est habilis factus à Papa, qui & ius condidit, & est supra ius. *c. propositum. de concess. preb. maiorem enim retinuit sibi potestatem, quam iuri dederit. ca. dudum. de preb. in 6. consilium. Anchar. consil. 404. tria dicitur, & superius dixi cum de effectu dispensationis loqueremur.*

Ad regulare beneficium cum minore aliquando dispensatur.
 7 Quandoque dispensatur cum minore seculari ad regulare beneficium obtinendum, vel econtra: quia de iure secularis non potest obtinere regulare, nec secularis regularis. *cap. causam. & ca. officij. de elect. ca. nullus, ubi cum in 6. cap. 1. & per totum. de capel. monach.*

Ordines vniuersales minus minor potest dispensari.
 8 Interdum dispensatur etiam cum minore vt maturius quam de iure liceat, ordines recipere possit: nempe de iure in 18. anno subdiaconatum, in vigesimo diaconatum, in vigesimo quinto lux ætatis anno presbyteratam suscipere permissit. *cl. si. de ætate & qualis.* quo si citius velit assequi, non nisi cum dispensatione licebit.

9 Aliquando iunguntur simul omnes i-

stæ dispensationes, & eodem tenore conceduntur: & tunc plenè cum minore dispensatur, vt inferius patebit abundantiùs.

10 Aduertendù est, quod per regul. cancell. Innocentij, quæ est cum super defectu ætatis conceditur dispensatio, de duobus solum annis dari potest, & sic in 23. anno poterit dispensari, vt minor curatum obtinere possit: & hodie illa regula seruatur in legationibus sed coram Papa si constitutus in 18. anno impetret beneficium exprimitendo ætatem: & Papa respondeat in signatura, fiat, & cum derogatione regulæ: tunc dispensatus censetur dispensatus etiam si sit minor 15. annis, & hoc ratione derogationis regulæ.

11 Planè si quis in supplicatione dicat se esse in anno 23. constitutum, & antequam expediat bullas sit ætatis 25. annorum, potest omitti defectus ætatis in bulla postquam est legitima ætatis: sed antequam ei bullæ expediantur, solet enim notificari, & ab eo requiri, an velit eam sic expediri, & quod non petet in posterum bullæ correctionem, nec ei corrigetur: sed si postea de defectu ætatis apparet, erit imputandum sibi, cum hanc correctionem petet.

12 Et si fuerint huiusmodi bullæ sic expeditæ sine mentione ætatis, pars aduersa non poterit opponere ex eo malè expeditas, & non secundum supplicationem, quia non sunt expeditæ contra supplicationem: ideo non sunt falsæ bullæ: nã hoc erat introductum in fauorem impetrantis, vt ætatem exprimeret possit, cui fauori pars, cum sit legitima ætatis, renunciare non potest. *c. si diligenti. de for. compet.*

13 Veruntamè licebit parti probare impetrantem non esse legitimæ ætatis, & sic bullam esse subreptitiam, per c. si eo tempore. de rescript. in 6.

14 Idem dixi de eo qui in signatura dicebat se pati defectum natalium cum soluto & soluta, demum pater contraxerit matrimonium cum illa, filius in bulla poterit omittere defectum natalium, cum nullum hodie patiat, eo quod tanta est vis matrimonij, vt legitimare possit etiam iam natos. *l. nana. qui filij sim legit.*

Vt asse-

Probare impetrans an debeat.

Vt asseris. Credit isti imperanti Pa- pa: si tamen dubitetur de eo quod asserit i- pte impetrans, hoc probare debet: nisi pars aduersa diceret eum alterius etatis esse: tunc enim teneretur allegans probare, per l. actor. C. de prob. Secus si dicatur, vt asseri- tur, vel vt accepimus: nam impetrans hoc casu probare non tenebitur, sed oppones, auhent. si quando. C. de consti. pecu. Rota de- cis. 74. nota quod vbi dicitur. [Sub titu. de rescript. decif. 60.] Nota quod si ponatur in antiq. [Sub titu. de rescript. decif. 77.] Cassador. decif. vl. de iure patronat. Et obreptionem dispen- sationis quis debeat probare, vide per Calder. conf. 4. de probatio. & conf. 8. de rescri- ptis.]

Vt asseris vel vt asse- ritur seu vt accipi- mus diffe- rent.

Et vix in forensi iudicio recipetur hęc differentia: quia partis est probare, si allegat non verum esse, quod est in bulla expressa. vide supra que scripsi in bulla nona promissa. & ista verba sic adinuicem distin- gui posse videntur, vt si impetrans est sup- plicans, dicatur in literis, vt asseris. ca. 1. & 3. de offic. dele. Si duo supplicent, vt asseritur. vel vt asserunt c. ad hęc. de reser. Si vero alius pro alio supplicat, dicitur vt accepimus, aut quando Papa facit hoc motu proprio. c. cum clerici. & seq. de pact. cap. ex literis, de pi- gnor. Hiero. Paul. in sua praxi. curie Roman. in notab. super vacan. non reserua. res. item nota quod vt asserit scripsi in forma manda. in glo. o- mnia & singula in fin.

Circa quid d. tenet.

1 Seu circa. Quid denotet ista dictio, certę multi multa super hoc dixerunt. E- goputarem pro materia hanc dictionem accipiendam, vt abunde scripsi in l. cetero- rum. ff. de verb. signific. gloss. tamen in ca. atte- stationes de spons. impu. pro qua facit text. in l. non tantum. ff. de excus. tut. declarat istam dictionem vltra sex menses non protendi, sicut dictio prope.

2 Tamen relinquatur arbitrio iudicis. gl. in ca. 1. in fi. de offic. ordinar. in 6. sicut dicitur de paucis diebus in cap. statumus. §. super. de rescript. ibidem.

3 Sed iudex non debet extendere vltra sex menses: vnde si agens annum decimū septimum, & duos menses impetret bene-

ficiū, & dicat se constitutum in decimo- octauo suę etatis anno, seu circa, non va- lebit impetratio: quia, circa, denotat mo- dicum tempus, paulo plus, vel paulo mi- nus, sed non vltra sex menses vt docet Alex. conf. 88. quoniam. nu. 15. in 5. volumi.

4 Ideo potest intelligi seu circa, videli- cet de duobus, tribus, quatuor quinque- ue, aut ad summum de sex mensibus, per predicta facit l. hęc ad dictio. ff. de verb. signif.

5 Vnde hęc dictio Circa, annullat actū, Tempus quando tempus debet esse completum: studij non vt pote nominatus debet annis quinque completis studuisse ante nominationem, quo est flu- si dicat se studuisse quinque annis, seu cir- diuus: ca, non valebit talis attestatio studij, quia annorum incerta: vt scripsi in tract. nomina. que. n. in fi. vel circa. nam dictio circa, tempus incertum deno- tat, vt docet Guido Pape dec. Delphi. que est. 290. libello. ac Alex. conf. 29. nu. 2. in 7. vol. & conf. 82. in fi. ibid.

6 Item in tempore ad prescribendum Prescri- requisito, si quis deponat alterum posse- ptio nõ pro- ditte decem annis, seu circa inter presen- batur per- tes, aut viginti, seu circa inter absentes, tepus decē non est probata prescriptio: vt docet Guido annorū vel Pape singul. 436. de dictione circa, & vide in ca. circa. vt circa, de elect. lib. 6. §. in d. ca. a. de offic. ordan. in 6.

Ac in vniuersitate Parisien. a- Favor stu- ctu studens existis. Ecce aliud quod diij inducit inducit Papam ad dispensandum fauore ad dispen- studij. ca. cum ex eo. de elect. lib. 6. quia annulla- sandum. & preclara introducta sunt fauore studij: & centum septuaginta priuilegia cumu- laui in tract. de scholasticor. priuileg. ibi liceo videri.

Episcopus etiā fauore studij potest cū scholastico dispensare de non residendo. c. relatum. de cleric. non resid. nec tenetur præ- factus scholasticus quocquam soluere pro literis facultatis non residendi: vt ibidem scripsi, priuileg. 30. quia hoc ei ipso iure pri- uilegium indulgetur, vt ibidem.

Item de non promouendo per septen- nium dispensat Episcopus fauore studij. cap. cum ex eo: de elect. in 6. dummodo scho- lasticus intra annum ad subdiaconatum

saltem promoveatur, ne postea retrocedat, cum fructus beneficii comederit. *vt ibi scribitur: quod limitauit in scholasticis. prout leg. 36.*

Papa etiam dispensat, vt scholasticus non teneatur ad aliquem ex ordinibus sacerdotis promoueri intra certum tempus, vt sibi placeat limitandum, sed legatus secundum tenorem suæ potestatis, videlicet ad septennium, dummodo intra duos annos ad subdiaconatum promoueatur, vel alias prout est sibi commissum & à Papa concessum.

*Quatuor
quæ asserit
impetrans
probare te-
netur.*

Necnon parrochiale. Quatuor hic impetrans asserit. primo se de nobilitate genere procreatum: hoc probandum ei incumbit, secundum *Barro. & alios in l. x. c. de prob. Asserit quoque se minorem, & in rub. c. si minor se maiorem dixerit, sit contrarium, quia minor ibi dicit se maiorem, vt alius contrahat secum: hoc quoque probandum est, vt per *Barro. & alios in l. de ætate. ff. de minor. & in l. de tutela. c. de in integ. restit. scripsi in tractat. de restituo. articulo. v. gloss. 3. in 2. tomo commenta. in constitut. regis.* Tertio asserit se actu studentem: quod etiam est probandum, scilicet per matriculam, per attestaciones, literas temporis studij, vel per testes. *§. teneatur de colla. Concordia. gloss. & doct. in prox. 6. libri. necnon & ecclesiam commendatam sibi ab Apostolica sede asserit, quod iuris Apostolicis probari conuenit.**

*Mereri di-
citur qui
non dene-
retur.*

Meritorum tuorum. Etiam si non alias mereatur, dummodo non sit indignus, sufficit: nam hæc clausula, si indignus sit, intelligitur, & sufficit dum non est indignus. *l. cum quidam. de leg. 2. c. 1. de offi. deleg. dixi superius in signaturæ gratia.*

*Dispensa-
tio ad peti-
tionem nõ
motu pro-
prio conce-
ditur.*

**Tuis in hac parte supplicatio-
nibus inclinati.** Et sic dispensaciones ad partium petitiones debent concedi, nõ autem motu proprio: quia laxari ius non debet, nec solui, nisi parte postulante: nec dandum est hoc iudicium, nisi postulatum fuerit. *l. 4. §. hoc autem iudicium. ff. de damno infecto. & inuito non solet conferri beneficium, per reg. in iur. ff. de reg. iuris.* ideo pe-

tendæ sunt dispensaciones: & ex causa concedendæ, non alias.

Tecum vt ex nunc, & c. videlicet dispensamus tecum vt ex nunc, id est, in decimo quinto tuæ ætatis anno possis obtinere parrochiale ecclesiam tibi commendatam: ex nunc, id est, tempore huius gratiæ tibi factæ, significat enim tempus præsens. *l. Gallus. §. nunc. de lege. ff. de lib. & posthu. vbi doct. sed Iuriconsult. vtuntur dictione nunc, tunc in l. lecta. ff. si cert. per. vt fufius dico in iur. de verb. signific. [l. mulieris §. de iure.]*

Secundo si eam dimiseris, quod *extunc,* etiam aliud beneficium obtinere possis loco dimissi, id est loco huius parrochialis ecclesiæ demissæ: quia Papa non vult istum impetrantem esse absq; beneficio aliquo, & intellige vnum scilicet simile, vel dissimile: vt inferius exprimitur.

Tertio cum peruenieris ad vigesimum annum, & c. vt cum isto aliud recipere possis, peruenire quis dicitur ad annum, quæ attigit. *c. cum in cunctis. §. inferiora de elect. scripsi in l. peruenisse. ff. de verb. signific.*

Quarto dicit tuæ ætatis annum vigesimum, ad excludendum annum vigesimum currentem, in quo videretur forsitan completa dispensatio, nempe si minor in anno corrente 1518. impetraret dispensationem post biennium ad vigesimum annum perueniret currentem, sed non ad vigesimum annum suæ ætatis: ideo declaratur, vt cum peruenieris ad annum vigesimum suæ ætatis, & non anni currentis, *Clementina fin. de ætate.*

Quinto vult, vt cum iste peruenierit ad vigesimum annum, possit cum illo beneficio aliud habere: & sic dispensatur secum ad duo, quando erit ætatis viginti annorum, non antea: & si antea acceperit secundum, vacabit primum, per *cap. de multa. de præben. nam cum antea non sit dispensatus, vt debet iure communi.*

Sexto quod sine illis, id est si illa duo tempore viginti annorum non habeat, quod possit recipere & retinere quæcumq; duo alia curata, seu alias inuicem incompatibilia, secularia: ideo dicit incompatibilia, nam in aliis

in aliis compatibilibus quid opus est dispensatione: cum de iure teneri possunt. c. 1. de consuet. lib. 6.

Minor dispensatus ad curatam tenetur in se secunda dispensatione ad duo de prima exprimens.

Incompatibilia. Sciendum est incompatibilia variis modis dici, primo quando per affectionem vnius alterum vacat, ut sunt dignitates. c. quia nonnulli. de cur. prim. cler. non residen. idem in personatibus & officii. cap. de multa. de preben. & vnum abbatem duobus monasteriis praesidere interdiximus. dicitur in c. vnum. 21. q. 1. c. fin. 20. q. 1. r. l.

2. Item parochiales ecclesiarum, & curatae ecclesiae, sic incompatibilia dicuntur. cap. quia in tantum. de preb. ca. gratia. de reser. in 6. de. gratia. illo. tit.

3. Adhaec vicariae perpetuae non se inuicem compatiuntur, ut vnus duas habeat. clem. in vna. de offi. vicar.

4. Praeterea duo simplicia sub eodem tecto conformia dicuntur incompatibilia. c. literas. de consuet. preb. gloss. & doct. in d. clem. gratia, secus si sint distorta, ideo potest quis in eadem ecclesia canonicatum simul & dignitatem obtinere. c. 1. de consuet. lib. 6. Barba. in d. clem. gratia. col. 17. de reser. ip. & non solet dispensare Papa ad duo curata sub eodem tecto, nec ad duas dignitates, vel canonicatus: ut statuit Alexand. 6. de signa. gratia.

5. Insuper si beneficium simplex requirit continuam residentiam ex statuto, vel fundatione ecclesiae, dicitur cum alio incompatible: quia non potest aliquis in vtroque residere, nec per se seruire. cap. non potest. de preben. in 6. gloss. & doct. in d. clem. gratia. Innoc. & alii in cap. fin. de cler. non residen. ut sunt praebendae Theologicae: de

quibus scripsi in §. 1. de collat. in Concord. alioqui duo simplicia sine dispensatione obtineri possunt: & residentia a iure debita tollitur per contrariam consuetudinem, de qua scripsi in §. 1. in gloss. residentia. de coll. in Concord.

6. Etiam incompatible dicitur capellania, nec aliud simplex beneficium: si statuto cautam sit, ut illam, vel illud habens aliud obtinere non possit: ut cautum est de locis Collegialibus Magalona. gloss. & doct. biles. in d. c. gratia. & Barb. in d. clem. gratia, in verb. beneficium. Card. conf. 3. in fi.

7. Incompatible quoque est regulare Regulari viro seculari, & e contrario. c. nullus. de elec. seculari in 6. c. eion singula, de preben. ibidem. Staphil. in tractat. de literis gratia, titul. & qual. & biles & e statu benef. fol. 7. ubi dicit secundo modo illa incompatible dici quae licite, & absque peccato sine dispensatione teneri non possunt: & hoc modo plura dicuntur incompatible, si alterum per se sufficiat. est incompatible. cap. in 4. dist. ubi dicitur, O sacerdos de altari viuere, non vero luxuriari permittitur. cap. cum secundum, de preben. & dicit Innoc. & Panorm. in ca. cum iam dudum, illo. titul. peccare eum qui plura tenet beneficia, etiam simplicia, si vnum per se sufficit ad vitam, sed deuoratores beneficiorum, sicut lucifer, nunquam satiantur: nec vnum beneficium mille millium librarum eis esset sufficiens, & voluissent ipsi sine fine viuere, ut possent sine fine pauperum cibos de gutture. cap. voluissent. de preben. dist.

8. De ista tamen incompatibilitate non loquitur hic Papa, dum dicit curata, seu alias inuicem incompatible. Inuicem incompatible sunt dignitates, personatus, & aliae dixi supra, siue quis duas possideat dignitates, siue dignitatem cum curato, vel alias multum: & sic intelligenda est haec clausula, potest tamen quis habere canonicatum & curatum, quia non sunt inuicem incompatible. gl. & doct. in d. cap. Rectoria gratia. Nicol. Milini in verb. beneficium. q. 51. & vicaria

9. Item incompatible sunt rectoria & vicaria, ideo penes vnum esse non possunt, compatiuntur sicut proprietates & usufructus. l. vi. fruct. ff. de re. ff. bilia.

si vs. isruel. petat. Egid. Bellame. decis. 172. monasterium.

Incompa- 10 Insuper alia quidam appellant incompatibilia, ut ratione clamoris & murmuris, ut duæ mulieres in vno domo. Alia ratione inimicitia & odii ut hæreticus cum orthodoxo, Iudeus cum Christiano. c. quanto. §. seq. de diuor. Alia sunt incompatibilia timore criminis committendi, ut iuuenis luxuriosus cum pulchra puella. l. si verb. §. si adolefcens. ff. mand. l. non aliter. de usu & habita. l. si qui a adulterio. C. ad legem. Iul. de adult. Bald. in Luc. que. C. de prob. gl. in c. absit. n. que. §. 7.

Omnia be- 11 Alia sunt incompatibilia ratione malignitatis, ut duo tyranni saturnales: verum qui a parum hæc ad rem faciunt, missa faciamus. Si quis alia alleget esse beneficia incompatibilia, hoc probare debet: regulariter omnia præsumuntur incompatibilia pro qualitate personæ: ut consuluit Card. conf. 3. circa. vide Pan. & alios. in ca. dudum. 2. de elect. §. in c. cum iam dudum. de prebend. quia fundata sunt, ut viri idonei ea obtineant: ut superius in 1. parte scripsi.

12 Septimo vult Papa, quod si vnum seculare quis dimittat, vel vtrunq; possit regulare aliud cum cura, vel sine cura obtinere: & sic prodest hæc dispensatio, ut hic secularis censeatur ad regularia dispensatus, & ad curata & non curata, & regularia S. Augustini, aut alterius ordinis, &c.

Super dua- 13 Beneficia autem ecclesiastica bus parro-
chialibus secularia, &c. Nunc declaratur super quibus beneficiis secularibus ecclesiasticis dispensetur. Primo super duabus parochialibus: disputati in forma mand. in verb. cum cura, in Concord. an sub nomine curati beneficii veniat parochialis, & conclusi non venire per gl. in cl. vna. de offi. vicar. ideo hic exprimitur. [Sed si quis fuerit dispensatus ad parochialem, an possit obtinere parochialem, cui erat annexa altera parochialis, vide per text. & ibi doc. in cl. vlt. de prob.]

14 Nec solet hodie facile dispensari ad parochiales duas ecclesias, nisi sint contigua, vel modici valoris, & pro graduatis,

aut nobilibus: ut est in reg. can. 52. gl. & doct. in c. dudum. 2. de ele. & bonum esset quod cum vno dispensaretur, ut in eodem episcopatu haberet illa duo, & non in diuersis, ut melius illis seruire possit, & ne vagationis materia detur.

Vel eorum perpetua vicaria. Vicaria Etiam perpetua vicaria inuicem incompatibiles existunt: quia cura exercitium est penes talem vicarium, unde per adeptionem secundæ vacat prima, vel dignitas, aut aliud incompatible beneficium. c. si de offi. vicar. cle. vna. illo. tit. & sic non habebit locum in vicaria temporali, cum iste text. exprimat perpetuam, quia hæc temporalis in titulum non datur: & qui seruit alieno nomine, curam non habet, secus in vicario perpetuo. gl. in extrau. Eccrabilis. loca. 22. in verb. temporales vicarios. c. peruenit. de appell. c. cum ex eo, de elect. in 6.

Verum non est prætermittendum, duplicem esse vicariam, hanc quæ diximus perpetuam: vna quippe est, quæ curam obtinet annuarum actum. d. cle. vna. de offi. vicar. & de hac intelligendus hic locus, quæ solet in scripto Papæ vocari perpetua vicaria.

Altera est vicaria perpetua, quam videmus in ecclesia Cathedrali, & Metropolitana, vel collegiata, & illa semper in literis Papæ, ex stylo Curie Rom. vocari solet simpliciter vicaria talis ecclesie Paris. vel cathedralis, aut collegiata quæ non est incompatibilis cum cura, dignitate, vel alio beneficio supra nominato, nisi specialiter ex fundatione vel statuto continuare requiretur residentia: ut dictum fuit.

Aut dignitates, personatus, administrationes, vel officia, &c. Ista sunt incompatibilia, ut superius dictum fuit: in quibus potest episcopus dispensare cum his, qui compleuerint annum 20. si canonicum aliud non obstat, ut dignitatem, vel personatum non curatos vnum tantum habere possint. c. vna. de etat. lib. 6. quod non videtur seruari. Tamen per hæc verba dignitates, non censetur dispensatus ad dignitatem curatam, cum hic non exprimitur. clem. ne in agro. §. ceterum. de statu Monach. ideo necessarium

essarium est addere bullas, dignitates etiã curatas, aliã non comprehenduntur, per eum illis, de preben. & nisi in dispensatione diceretur ad dignitates, non censetur ad eas dispensatus, etiam si exprimeretur ad omnia beneficia. vt docet Spec. in eod. tit. l. §. postremo. vers. quid si dispensatum: & hoc ratione odii, vt dictum fuit superius.

resultaret inanis prouisio. Imol. in cap. fin. colum. 2. de preben. sed dispensatio ad omnia & quæcunque beneficia, non comprehendit dignitates, si non sunt expressæ in dispensatione quod est notandum.

Addendum est, quod si quis dispensatus sit ad duo beneficia curata, vel aliã in parrochiali ecclesia vnum, & sine illa quæcunque duo, &c. tamen in corpore signaturæ, & in petitione partis nulla fiat mentio de dignitatibus, & personatibus, An in bulla debeat, aut possit exprimi clausula, etiam si dignitates: Resp. non: quia regulariter plus non cõcedit Papa, quam pars requisierit, & pars non petit, ideo non dabitur: sed huiusmodi dispensatio in bulla erit simplex ad curata, nulla facta mentione dignitatis: vnde caurus esse debet impetrans, vt in supplicatione petat se cum dispensari ad dignitates, etiam curatas, etiam in cathedralibus, & Metropolitanis: vt videmus hic expressum: & docet Regid. dec. vlt. nam partis esse debet, vt multa petat, Papæ verò officium, vt concedat, quæ iure & iuste præstari debent.

Insper nullus circa Papam potest dispensare super pluralitate præbendarum, siue in vna ecclesia, siue in pluribus. c. sanctorum, vbi Domin. 70. dist. qui allegat Innoc. in uersis ecclesiis siue cler. non resid.

Quod est verum, si ex statuto, vel consuetudine continuam exigent residentiam, alioqui teneri possunt absq; dispensatione in diuersis ecclesiis: vt scribit Innoc. & alii in c. super moram, de preb. & ista opinio de consuetudine inualuit, dummodo quis habendo plures canonicatus & præbendas, non propriam attendat voluntatem, sed Dei, & non proprium honorem, sed onus: hic proculdubio sine dispensatione plures accipiet præbendas. arg. cap. in scripturis, c. qui episcopatum. 8. q. 1. Imo. in c. cum iam dudum. col. 2. de preb. & cum istam consuetudinem Papa sciat & tolleret, videtur excusare: vt scribit Spec. in tit. de dispens. §. dicendum, vers. simplex beneficium.

Et quãuis Episcopus de iure non possit dispensare

Facilior dispensatio in ruralibus quam in beneficiis ciuitatum.

Dispensatio ad dignitates non potest esse in ecclesia cathedrali.

Episcopus non potest dispensare in ecclesia cathedrali.

Si tamen esset decanatus ruralis, sufficit exprimere decanatum, licet non exprimat, qui ruralis est: quia Papa facilius concedit ruralia beneficia, quam ciuitatis. §. statuimus. 2. de colla. in Concor. doct. in dem. & si principalis de reser. non nocebit tamen hoc exprimere.

In cathedralibus, &c. Ideo exprimit, quia dispensatus ad dignitates non censetur dispensatus, vt eas obtinere possit, vel Canonicatus in ecclesia Cathedrali. cap. quamuis. de preben. in 6. Felin. in cap. postulat. in secunda conclus. de reser. propter præminentiam & honorem illius ecclesie: quod limitat Ioan. And. in addit. ad Speculat. in tit. de filiis presbyr. in princ. quando dispensatio generalis esset ad quæcunque: & illum sequitur Dom. in cap. i. illo. tit. & Old. cons. 215. & las. cons. 104. §. i. circa.

Contrariũ tamen verius est, per rex. in d. cap. quamuis. ibi: sub hac generalitate hoc casu volumus includi. etiam quia hoc repugnat stylo curiæ Rom. qui semper exprimit Cathedrales, cum eas vult includi: nam ea quæ notabilia sunt, nisi exprimantur, videntur neglecta. l. iniuriarum. §. prætor. ff. de ini. de Roma. dec. 45. l. sub tit. de filiis presb. decis. 1. §. 508. in antiq.

Nec si quidem hoc casu credendum est Ioan. Andr. qui in propria dispensatione hoc tenuit: vt ipse asserit: & las. similis conditionis facile illi sententiæ acquieuit: in quorum sententiam descenderem, quando nominationes, vel mandata essent directa episcopo, & capitulo, vel decano & capitulo: tunc enim comprehenderentur dignitates ecclesie cathedralis, alioqui nihil prodesse nominationes, vel mandata: vt docent dom. de Roma, decis. 112. l. sub tit. de concess. preben. decis. 6. l. vel nisi

*Episcopus
circa diffor-
mia in ec-
clesia dispen-
sat.*

dispensare, nec quidem ad duos canonica-
tus, ut quis possit eos retinere simul in
eadem ecclesia, tamen circa difformia po-
terit, nempe ut quis habeat dignitatem cum
canonicatu & praebenda: *ut docet Ioan. And.
in c. literas. de concess. preb. Panor. i. c. cum iam
dudum. de preben. doct. in cap. cum in ec-
clesia. illo. tit. in 6. vbi Perus. & in c. si is cui, ibi.*
sed hoc die de consuetudine solus Papa dis-
pensaciones istas indulget, ex ignorantia
videlicet Episcoporum, qui sua privilegia
dispensandi neglexerunt, quicquid dicat
Staphil. in tract. de lite. graue, in secunda for-
ma expect.

*Duplices
distributio-
nes quando
quis habe-
re debeat.*

Et quando in vna ecclesia quis dignita-
tem habet cum praebenda, non debet obti-
nere duplices distributiones, quia vnus
tantum seruitium impendit, & vicem v-
nius gerit. *c. vno. de elec. non res. An. & Panor.
in c. cum olim. de re iud. verum de consuetu-
dine duplicem accipit portionem in hoc
regno Franciae, quia duorum vice fungi-
tur arg. l. si consul. ff. de adop. cap. ex literis, de
preb. alioqui nihil prodesset ei habere duo
beneficia.*

*Cura per
verba ge-
neralia non
conuenitur,*

Etiam curam habeant animarum.
Nisi cura exprimat non intelligitur. *ca.
cum in illis, de preb. lib. 6. vbi dixi:* quia maior
idoneitas in his requiritur, *ut ibi, &c.* cum
sit ars artium, regimen animarum. *de aetate
& qualitate.* vnde si quis esset dispensatus, ut
quaeunque duo recipere posset, & reti-
nere, tamen curata recipere, & retinere
vix posset, nec in istis sufficeret exprime-
re, & equipollens videlicet ecclesiam bap-
tismalem, vel habentem caemiterium, quia
possunt haec esse etiam in ecclesia non
parrochiali, *teste Feder. cons. 135. quidam ha-
bens, nisi exprimeretur equipollens neces-
sarium ad curam: ut pote si diceret audire
debere confessiones, & recipere sacramen-
ta, ac sepulturam habere: ut docet Card. cons.
30. quidam A. presb. Adhuc tamen quia de-
uiaret ab stylo curiae Romanae vix bulla
reciperetur in forensi iudicio: proprie ve-
ro curatum intellige, quando curam ha-
bet fori poenitentialis. *c. in nouo. 21. dist. ca. 9.
vbi vtriusque sexus, de poenit. & remissio.**

Et debet fieri mentio, etiam si habitu
tantum esset curatum, ut quia per bellum
omnes parrochiani decessissent, & sic non
habet parrochianos: *ut consuluit Card. cons.
42. quidam nobilibus,* quia poterunt redire:
quod si Papa sciuisset esse curatum habi-
tu, non dispensasset, vel non tam facile. *ca.
pastoralis, de rescrip. Felin. in cap. in nostra,
eodem.*

Veruntamen per assecutionem benefi-
cii curati nequaquam vacabit curatum
habitu, quod exercitium curae animarum
non habet: *ut docet Staphil. in tracta. de literis
gratie. tit. de qualitate. & statu benef. vers. dicitur,
scribam inferius in tract. de non promotis intra
annum quando priuati censentur.*

Imo dispensatus ad quaeunque: & quot-
cunque curata censetur tantum ad duo
dispensatus: quia pluralis locutio hoc ca-
su duorum numero contenta debet esse.
*reg. pluralis, de reg. iur. in 6. ideo si in signatu-
ra dicatur de parrochialibus ad vitam, &c.
intelligetur de duabus, nisi dicatur, & de
tribus parrochialibus ad vitam: ut dicit so-
let, cum ad tres dispensatur pro graduatis
de stylo. Bellanera, in c. dudum. solim. pen. de
elec.*

Et quando conceditur huiusmodi dis-
pensatio ad tria, poni solet clausula: dummo-
do plures quam duae parrochiales eccle-
siae non existant: nisi ille cum quo dispen-
satur sit bene qualificatus doctor, aut alias
fauorabilis: vel haec remittamus voluntati
summi Pontificis.

Item vbi quis ex necessitate obtinet
duo officia incompatibilia, ut quia alius
capax non inuenitur, tria tamen non po-
terit obtinere. *text. in l. fin. C. de exceptio. lib. 12.
quem text. non Aret. in cap. ex literis, in fine, de
prob. item consuetudo, vel statutum, seu
dispensatio Episcopi non potest facere, ut
quis tria beneficia habere possit, text. in ca.
1. de consuet. libr. 6. Imol. in c. literas, de concessio.
preben. vide Panorm. & alios in cap. extirpan-
de. §. qui vero. de preben. Felin. in c. cons. 4. du-
bitatur, vbi dicit quod licet quis duo obti-
nere possit simplicia beneficia, tamen tria
sine dispensatione habere non poterit.
[quod hodie notandum est.]*

1 Post Pontificales. Dispensatus ad dignitates non videtur ad dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus dispensatus, nec ad dignitates principales in ecclesiis collegiatis. *c. fi. de preb. ideo exprimitur hic.*

2 Et sic in cathedralibus pro consuetudine ecclesiarum interdum Decanus est maior post Episcopum, ut Parisiis. Aliquando Archidiaconus, interdum Præpositus in ecclesiis collegiatis dicitur principalis dignitas, quæ præsidet in illa ecclesia, sed non vocatur maior dignitas, sicut in cathedralibus.

3 Si tamen in signatura fuerit expressum in ecclesia cathedrali decanatum esse principalem dignitatem, cum debuisset appellare maiorem post pontificalem, poterit in bulla corrigi: nam error est, ut doct. not. per illum text. in l. si librarius. ff. de reg. iuris. & claus. de speciali in his operatur. ut scripsi in signatura gratie supra.

4 Non verò comprehenditur hic dignitates Episcopales: nisi de his expressa fuerit habita mentio: nam Episcopatus culmen dignitatis est. *ca. pen. de preb. gl. in c. 2. illo. tit. in 6.* Imo si fuerit etiam expressus Episcopatus, non comprehenditur Archiepiscopatus, teste Immo. in *ca. dilectus, de concess. preb. c. nos consuetudinem. 12. dist. nam qui dignus est minori, non semper maiori. cap. scriptum de elect. Henr. Boic. in cap. quoddam dilectio, de consanguinitate. Spec. in eo. tit. l. §. postremo. vers. quid si dispensatum, & vers. sequenti.*

Etiam si sunt sub eodem tecto.

Hæc clausula necessaria est: quia dispensatus ad duo, nequaquam censetur dispensatus, ut illa habeat in eadem ecclesia, nisi hoc dictum fuerit, etiam simpliciter. *ubi doct. in c. literas, de concess. preb. c. de conuer. in 6. Ancha. in cap. permissus de iure. & cancellaria expedit literas de primo simplici vacante: ut Hiero. Paulus testatur in pract. cano. 20. fol. 76. in si. vers. an per se sequi. non. Et ideo per adeptionem secundæ præbendæ in eadem ecclesia vacat prima. *de literas. cl. vlt. de preb.]**

Nec quidem pensiones duas potest quis in vna & eadem ecclesia obtinere sine dispensatione, nisi consuetudo aliud suadeat: quia pensionem concedit Papa loco beneficii. *c. ad audientiam secundo, de reser.*

Item dicunt incompatibilem esse pensionem in eadem ecclesia cum alio beneficio. Plura de hac pensione scripsi in *tract. de pacifi. possessor. in Concord. ideo consului, quod acceptans præbendam in eadem ecclesia, in qua habet pensionem, eidem pensioni renunciare videtur, per clem. gratia, de reserip. nisi fuerit dispensatus ab obtinendum vtrunque.*

Quinimò si fuerit expressum, quod sub eodem tecto liceat duo recipere, & retinere, non poterit illa duo obtinere, si alteri sit annexa capella in eadem ecclesia, in qua duo habet: nisi hoc quoque fuerit expressum in dispensatione. *Clem. si. de preb. scripsi in §. 1. in gl. ita tamen, de mandat. vnde in signatura exprimas etiam ad duo sub eodem tecto, etiam si alteri vel vtrique esset aliud beneficium in eadem ecclesia annexum, &c. & hoc soleo exprimere in signatura. [Nec accipitur hic omnino rectum, sicut apud Iuricons. in l. 1. §. hoc autem. Senatus cons. ff. de senus. Sylla. ubi in eodem tecto censentur esse ferui, qui intra eosdem parietes sunt, & vltra, intra cubiculum, vel domum, vel eosdem hortos, vnde vocè exaudire potuerunt, sed hic in eodem tecto dicuntur, quando sunt intra eandem ecclesiam, vel intra ecclesiæ circuitum, qui eodem gaudent priuilegio. *c. diffinit, §. c. seq. 17. q. 4. facit. l. 2. ff. de verb. sig.]**

Regularia verò beneficia huiusmodi Prioratus, &c. Nunc enumerat super quibus regularibus dispenset: omne quippe regulare est incompatible seculari, & e contrario. *cap. cum singula, de preb. c. 1. de elect. De quibus regularibus longè plura scripsi superius in prim. huius libri, & dicam in ceteris in materia dispensationis cum regularibus.*

Et quidam addunt etiam in Cathedralibus & Metropolitanis regularibus, &c. eo quod hæc ecclesiæ propter prærogati-

Clausula notabilis pro beneficiis annexis.

Cathedrales & Metropolitanæ exprimentæ.

nam sunt specialiter exprimendae. *c. quamuis, de preb. lib. 6. vt supra dictum fuit*, ideo nō abs re exprimitur: quia plerūq; sunt ecclesie cathedrales regulares: sed paucae nūc, quamuis olim fere omnes in Francia regulares essent, & si quis sit dispensatus, vt in ecclesiis cathedralibus dignitates obtineat, non poterit obtinere in metropolitana: quamuis cathedrales sint, quia maiorem habent adhuc honorem: & dispensationes nullo modo extenduntur, *vt superius dictum fuit*: ob id apponi solet clausula etiam Metropolitanis, quae aliās esset superflua, & stylus curiae Roman. omittitur, qui tamen est seruandus. *c. ex literis, de constit. & c. quam graui, de crimin. falsi.* [& hic etiam exprimi debet sicut in praecedenti clausula de secularibus.]

Dispensatio
regula-
ris ad duo
censetur
regularia.

Addunt alii in dispensatione, aut solite per canonicos regulares S. Augustini, vel alterius ordinis regi, &c. Sed hoc non est necessarium: quia si mandetur prouideri de seculari, poterit prouideri de regulari solito regi per seculares, vel e contra. *capitulum de beneficio, de preb. in 6.* Sed forte hoc est ad maiorem securitatem, quia dispensatio non extenditur: multa de his scripti in §. *volumus, de colla. in Concord.*

Item dispensatio concessa seculari, vt duo beneficia etiam curata recipere, & retinere possit, intelligitur de duobus secularibus iuxta personae qualitatem. *l. plenius, §. equitius, ff. de usu & habita. & idem si concederetur regulari vt de regulari beneficio intelligatur. cap. cum de beneficio, & ca. cum singula, de preb. lib. 6. Holt. & Barba. in cap. possessiones, de rebus eccl. non alien. vbi dicunt dispensationem generalem seculari datam non comprehendere regulare, vel regulare datum non comprehendere seculare: imo in dispensationibus ad quaecunque etiam regularia, non comprehenduntur beneficia S. Antonii, nec sancti Ioannis, nisi expresse concedatur: quod non solet fieri: vt docet Alex. 6. in suis reg. de signa. gratie: ideo hoc est exprimendum. [Imo si hic non fuerit expressum de parochiali, non censetur dispensatum cum impetrante, vt parochialem habeat regula-*

rem, quamuis illud verbum parochialis sit expressum in praecedenti clausula de secularibus, *per ca. cum in illis, de prela. in 6.* & ita fuit conclusum in palatio inter aduocatos excellentes.

Et ad prioratum, &c. etiam si per electionem assumi consueuerit. Ista clausula est necessaria: nam & si mandetur prouideri de beneficio spectante ad praesentationem, institutionem, collationem, & quamlibet provisionem Capituli, non tamen prouidebitur de beneficio spectante ad electionem, *de i. de preb. nisi hoc expressum fuerit*: vnde dispensatus ad beneficia spectantia ad collationem talis N. non censetur dispensatus ad beneficia spectantia ad electionem: vnus quippe modus non comprehendit alium modum, *c. cum in illis, §. de preb. in 6. maxime vt scripti in §. praefatiq; ordinariis in verb. dispositionem de colla. in Concord.*

Seu talia mistim fuerint. Videlicet quod vnum regulare cum seculari fuerit, vel dignitas cum regulari, vel officium regulare cum dignitate, si quidem mistum non comprehenditur in odiosis. *l. secundum, vbi Barba. & Iaso. ff. de verborum obligar. secus in fauorabilius. l. quatuor, ff. de statu hominum. §. omnium, vbi Iaso. de actio. in instituit.* ideo hic exprimit Papa vt etiam, mistim habere possit beneficia.

1 Si tibi aliās canonicè cōferatur. Nunc restringit dispensationem, vt videlicet dispensetur ad duo, si canonicè ei conferantur, aliās si ipse propria autoritate ea beneficia acceperit, ea tenere non poterit *c. eum qui, de preb. lib. 6. & fundatur in ista clausula in ca. si gratiose, de reser. lib. 6. ca. non potest, de preb. ibidem, de canonica collatione. supra dixi in princ. huius libri, in prima parte.*

2 Idem si cum aliquo dispensetur, vt ob- tenta beneficia retinere possit, intelligitur si canonicè ea habuerit. *d. ca. si gratiose, Aret. conf. 7. procedendum. col. 3.*

3 Idem si conferatur beneficium Titio, quod

quod vult Papa vt possit recipere, & retinere cum alijs, quæ habet: intelligitur si ea habeat canonicè: per c. dudum. 2. de elect. Spec. in tit. de lapsis & dispens. §. dicendum, vers. quid si aliquis.

4 Quinimò dispensatio irregulari vel criminosa antè rehabilitationem concessa, vt plura habeat beneficia, non proderit ei, nec valebit, vt ea tenere possit, per d. cap. non potest si gratiose: quia Papa non videtur tollere vitium illud, nisi id exprimat. c. dudum. 2. de elect. vbi Anch. nos. 21. sic ait, nam dispensatio de pluralitate non operabitur, quòd illa canonicè possideat, arg. l. legata inuulicer. ff. de leg. 1.

5 Alioqui duæ concurrent dispensationes: quod est prohibitum, nisi quatenus exprimuntur sicut duæ fictiones. l. 1. C. de dotis promissio. Bald. in ca. caussam, col. 2. nu. 5. de rescr. per c. 2. de filiis presb. lib. 6. Domin. conf. 126. Martinus.

6 Nisi hoc esset in dispensatione expressum, videlicet non obstante irregularitate, &c. nam odiosæ sunt dispensationes, & iuricontrariæ. cap. 1. & 2. de filiis presb. in 6. & quamuis sint partibus fauorabiles, tamen strictè veniunt interpretandæ, vt in l. si ff. de condic. in deb. & supra dictum fuit.

7 Ideo quælibet incompatibilitas tolli debet, aliàs vna tantum sublata, remanet altera: quemadmodum sublata vna excommunicatione, non tollitur alia. c. officii, de sent. excom.

8 Sed dubium magnum est, an hic irregularis duo beneficia possidens ex valida dispensatione efficiatur inhabilis, sicut alius, qui possidet sine dispensatione. Domin. conf. 126. Martinus. decidit non fieri inhabile: quia is efficiatur inhabilis ad beneficia, & ad ordines, qui duo beneficia retinet incompatibilia sine dispensatione, vel cum dispensatione minus sufficiente & non canonica. extraua. Excrabilis. §. porro, & §. qui verò, de præb. cap. dudum. 2. §. in super, de elect.

9 Tamen si quis habet dispensationem canonicam, & postea non canonicè obtineat duo beneficia, hic peccat, sed non efficiatur inhabilis: vt docet Spec. tit. de elect. §. di-

cendum, vers. quid si dispensatur. Idem. Dom. conf. 126. allegat Imo. in d. c. dudum. §. in super, de elect.

10 Sed contrarium ibi tenet Anto. Nam hic demum est dispensatus, si canonicè conferantur: ergo si non canonicè conferantur, nequaquam intelligatur dispensatus, quia non est seruata forma. cap. Pisanis, de restitutione spoliator. & quia de vno dixit, de altero negauit. ca. nōme, de præsumpt. & quia dispensatio ad hæc non est canonica: ergo ipse sic ea possidens efficiatur inhabilis. Cui sententio me subscribo post Philip. Franc. in cap. non potest, de præb. in 6. irregularem ad duo dispensatum putarem non incurrere inhabilitatem ratione vitii tantum, quia verè est dispensatus: sed illa non potest ratione criminis tenere, certè non efficiatur inhabilis: sed hic qui duo canonicè adeptus est, eò quòd illa non est dispensatus, per hoc verbum si canonicè conferantur, efficiatur inhabilis: & sic conciliantur opiniones.

Conferantur. Quamuis hoc verbum conferantur, sit generale, & alios modos comprehendens. tit. 1. et eccl. benef. sine diminut. conferant. tamen causam verioris expressionis alios etiam prouidendi modos exprimit Papa, videlicet aut eligaris, aut præfenteris, vel aliàs assumaris, fortè per commendam, vel instituaris, &c.

Et sic vt istius verbi concludi potest, Dispensatus ad duo curata non censetur dispensatus ad illa duo, quæ iam sunt non censecollata, quia dicit si conferantur & sic deficiat mens Pontificis: ideo non videtur dispensatus ad illud dispensatum super eo, quod ipse ignorat. l. laque ille mater. ff. de inoffi. test. ca. 1. de const. lib. 6. & ista obinet.

dispensatio tendit, vt possit recipere: ergo de iam receptis non cogitavit Papa dispensare: & huius est sententiæ Pano. in cap. ad aures, de rescr. Io. And. in c. dudum. 2. & Ancha. ibi 21. no. de elect. c. postulasti, col. penul. de rescr. doct. in d. c. non potest. Oldr. conf. 325. thema questionis, col. 2. & non potest hoc casu per fictionem retrahere, quia extremum à quo

non est habile, eo quod iam sit priuatus: primo ergo non potest habere locum finitio, *Bar. in l. si quis ff. de r. i. cap.*

Nisi in ista dispensatione specialiter habita fuerit mentio beneficiorum obtentorum, & Papa secundum hanc expressionem dispensasset, sic intelligitur opinio Pauli in l. & militibus. C. de testa. militi. sic conciliant in tract. nominat. q. 15. nu. 3. 4. post las. in d. l. & militibus. facit. text. in c. postulas. in prin. de cler. excom. ministr.

Ad recipiendum debet quis capax fieri.

Recipere Ideo dicit, qui prius quis debet reddi capax ad recipiendum, quam ad conseruandum: Ideo recipere dicit, alias per ademptionem secundi vacaret primum, c. de multa, de preb. & sic duo cum effectu recipere non posset. idem dicitur in c. quamuis, & c. si gratiose, de rescr. in 6.

Et textus dicit liberè recipere. i. sine alia dispensatione & onere. Clem. vi. de aetate & qual. scripti in §. presatque ordinarii, de coll. in Concor.

Dispensatus ut recipiat non poterit retinere.

Et in simul retinere, & c. Vult etiam quod non solum recipiat hæc beneficia. sed illa retineat, quia non minor est virtus quam quarere, parta tueri, & sic dispensatus ut possit recipere, non poterit ea retinere, verum proderit hæc dispensatio: ut per ademptionem secundi non statim vacet primum, quod alias vacaret, per ca. de multa, de preb. & ita loquitur Domin. in ca. non potest, illo. iit. in 6. licet Philippus teneat ibi contra.

Dispensatio ut quis retineat, duo operatur.

Et si Papa dispenset cum Episcopo, vel alio de retinendo beneficia, quæ habet hæc retentio duos operatur effectus, videlicet prouisionis, & dispensationis: ut quis plura retineat beneficia incompatibilia. contra. cap. de multa, de prebendis. Egid. Bellamera, decis. 472. si episcopus. ubi dicit istam retentionem vitari ex subreptione, & si detinens beneficium iniuste, impetrauerit dispensationem, quod illud possit retinere, illa gratia erit subreptitia, si non fiat mentio fructuum perceptorum, ut docet idem Egid. in c. dudum, col. vlt. de elect.

Dispensatus iuste est etiam in foro conscientie iustus.

Licitè. Tam in foro contentioso, quam conscientie. gl. in c. quæ in ecclesiis, de

de consti. c. i. vers. sed existit, de concessione prebende, in 6. & ca. constitutionem, de reg. ibid. & sic dispensatus cum causa tutus est, & in foro poli, fori. s. quando causa vera est, & iusta: quia dispositio Papæ in utroque foro excusat. c. i. de consti. & c. 2. illo. iit. in 6. ubi gl. & doct.

Ad secularia in titulum, & c. Declarat quomodo hæc & recipiantur, & retineantur, videlicet, quod seculare beneficium in titulum teneat, regulare verò in commendam: Nam vnus vxoris vir quis esse debet. ca. cum non ignores, de prebendis: sed isti potest aliena commendari vxoris: sic seculari datur titulus vnus beneficii, quod sit ei in verum titulum. Sed quod amplius est, regulariter commendatum non enim potest vitique ecclesie præsidere quis tanquam titulata, sed vni tanquam commendata, alteri verò tanquam titulata præerit. c. si per totu. 2. q. 1.

Idem in regulari dispensato, videlicet ut regulare in titulum habeat, seculare autem tanquam alienum, quia secularibus debitum teneat in commendam. cle. ne in agro. §. ceterum, de statu monach. Nam qui plures ecclesias retinet, vnã quidem titulata, aliam verò sub commendatione retinere debet. c. qui plures. 2. q. 1.

1 Quoad vixeris, & c. Commendata fit ad tempus, & perpetuo. c. ex tirpande. §. qui verò, de preb. c. nemo, de ele. in 6. & superius dixi. Ideo ad sciendum quanto tempore velit Papa relinquere huic impetranti beneficia commendata, dixit ad vitam, & ita permanebit beneficium, quod sic commendetur perpetuo. i. quoad vixerit is qui dispensatus est, nisi resignauerit illud, aut alias facto suo amiserit, utpote ob delictum: alias quod nostrum est, sine facto nostro à nobis auferri non potest. l. id quod nostrum. ff. de regul. iur. & inferius dicitur in tertia parte, quot modis beneficia amittantur.

2 Interdum quoque Papa commendat tertiu ad annum, ut interm vnũ ex tribus

Seculari datur in laicis, c. cum non ignores, de prebendis, ubi dicitur, quod vnus vxoris vir quis esse debet.

Papa ad tam commenda.

Tertiu ad annum vnũ ex tribus

bus dispensatus dimittat, sed hic dicit, quoad vixeris, & sic vberior est dispensatio. Beneficia vero quæ in titulum conceduntur, perpetuo dantur. *c. si gratioso, de rescriptis. factis peruersum. 66. distinctione.*

Dispensatus 3 Animaduertendum est, quod interdum Papa cum aliquo dispensat, ut duo curata recipere valeat, dummodo intra annum dimittat vnum: tunc nisi intra annum iste dimiserit alterum, est priuatus primo: & si contenderit vtrunq; retinere, priuatus est vtroq; in habilisq; efficitur ad alia. *ex vau. Execrabilis, de pr. e. Ioan. 22. nec prodest ista dispensatio, postquam non est impleta. condit. c. super eo, & c. verum. de condit. appo.*

Prorogatio dispensationis aliquando conceditur. 4 Sed hoc casu ante finitum tempus conferre à Papa petere dispensationis prorogatione ad vitam, & hoc solet quandoque iteratis & nobilibus concedere.

In prorogatione de parrochialibus, tamen in dispositione non sit clausula, & de parrochialibus ad vitam: illa non apponetur in bulla: nam hæc prorogatio etiam de parrochialibus, est noua dispensatio: ideo sicut in prima debebat exprimi, sic & in ista prorogatione, quæ nisi fuerit expressa, bulla non conficitur de parrochialibus, sed de nouo impetrabitur illa parrochialis in vim nouæ prouisionis.

6 Nisi antea fuerit ab alio impetrata post tempus: quod fieri potest, non obstante prorogatione inualida: requiritur tamen in noua impetratione mentionem fieri primæ dispensationis & vacationis.

Dispensatus 7 Diuersum est si Papa non apposuisset ad duo vel certum tempus, intra quod dimitteret vnum, vel alterum, tunc non esset priuatus sine altero: quia illa verba adiunctione volumus quod dimittat, faciunt monitionem, ut *consultat Dom. conf. 106. super dicto non est priuatus. quem refert & sequitur Boer. in dec. Burdegal. q. 119. quidam renunciauit, & ideo hoc casu requireretur priuatio, postquam non est facta nisi monitio.*

Dispensatus 8 Adde quod hoc casu, quo quis intra certum tempus beneficium dimittere tenetur non poterit illud dimittendum permutare cum alio: nam sic illud non conse-

tur dimisisse. *De Rota dec. 329. Tu obtinens, in lud dimittis, [sub tit. de re iud. dec. 12.] & dec. 581. Papa referuauit, in antiquior. [sub. tit. de re perm. dec. 13.] ac in tit. de rerum perm. dec. 3. [Bern. de Besigne.] nec censeretur dispensatus ad illud, quod compermutatum haberet, etiam si esset simplex, ideoq; realiter dimittere tenetur, & cū effectu: ut superius dictum fuit, nisi omnia alia amittere velit: & nisi hoc fieret coram Papa expressione facta.*

9 Et cum quis dimittere beneficium debet, non aliàs tenetur illud resignare, quàm verbo sufficit beneficiario: ut verbotenus collatori dicat, se illud dimittere: & collatoris erit illud alteri liberè conferre post dimissionem, cui voluerit idoneo, ut docet *Calderinus, conf. 5. tit. de renunciat. ac Cardin. in cle. i. tit. 15. de poenis.*

10 Sed quamuis do. de Rota, dec. 250. nota quod ubi Papa in antiquior. [sub tit. de rescript. dec. 65.] dicant, quod cum quis tenetur dimittere beneficiū ex dispensatione Papa, quod illud dimissum vacabit in Curia tamē hanc referuationem in Francia non seruamus, imò coram ordinario sufficit, quod ipse dimittat, & ordinarius conferret: & hoc iure vtimur.

11 Etiam per adeptionem secundi vacat primum, *c. de multa, de preb. & per adeptionem tertii duo prima, clem. si plures, de preb. Staphil. in 3. forma expecta. fol. 11. & sequent. vnde ad duo dispensatus adipiscendo tertium, duo prima vacant, & tertium retinere poterit: per d. clement. si plures.*

12 Intellige quando in dispensatione loco dimissi, & c. tunc solum vacabit primum: quod si non dimiserit, sed cum aliis retinuerit, tunc omnia vacabunt post mensem pacificæ possessionis, & impetrari poterunt, *per extra. Execrabilis.*

13 Alioquin si dispensatus ad duo, tertium obtineat, non valebit collatio tertii: nihilominus vacabunt duo prima. *c. ordinarij. §. in conferendis, de officio ordinarij in 6. nisi fuerit clausula illa loco dimissi, & c.*

14 Veruntamen si quis fuerit dispensatus ad duo, & obtineat parrochiale ecclesiam cum prioratu non curato, si conferatur ei altera parrochialis, & sic tertium

Per adeptionem quādo vacat primum tantum.

Dispensatus ad duo non potest tertium recipere.

Intellectus ad §. in conferendis.

beneficium, huius tertii collatio valebit quia §. in conferendis, loquitur quando sit collatio habenti plures dignitates, personatus, seu plura curata, vt non valeat collatio tertii incompatibilis.

15 Secus si habeat prioratum regulare cum curato, qui prioratus non est incompatibilis nisi ratione qualitatis, quia regularis, personæ seculari concedi iure non potest: sed ratione beneficiorum nulla est incompatibilitas, ideo valebit collatio tertii: sed vacabit prima parochialis per ademptionem istius: quod est valde notandum ad intellectum d. §. in conferendis.

*Clausula
& de parochialibus
ad vitam est
exprimens
ad.*

16 Insuper si quis petat dispensari secunda ad tria incompatibilia, etiam si parochiales ecclesiæ, vel dignitates etiam maiores &c. & in dispositione non sit clausula, & de parochialibus ad vitam, sed ista clausula & de tribus incompatibilibus ad vitam, dummodo non sint plures quam duæ ecclesiæ parochiales, per istam clausulam non poterit habere parochiales duas: quia in signatura debebat esse de parochialibus ad vitam.

Cum igitur sit omissa, non censetur ad illas dispensatus: nec clausula dummodo, non operatur concessionem: quia inducta ad restrictionem, non operantur. argumentum. l. legata inutiliter. ff. de legatis & fideicommissis primo. Et super his sæpius consului: & hoc est valde occultum, sicut ars Cabalistica olim Iudæis.

*Dispensatus
ad duo quã
do illa possit
dimittere,
& alia
duo habere.*

Itaque simul dimittere, &c. Etiam Papa vult, vt hic dispensatus possit illa duo simul dimittere, & alia duo loco illorum recipere, & retinere: hoc est necessarium propter textum in cap. non potest de prebendis in sexto. vbi dispensatus ad duo intelligitur de duobus primis, quæ si dimittat, ad alia non censetur dispensatus, ob id ista hic concedit. facit textus in l. boves. §. hoc sermone, dum nupta erit, primæ nuptiæ intelliguntur, ff. de verborum significatio. vbi abunde scripsi, & Alex. in l. diuortio. §. ob donationes, ff. soluto matrimonio. Iason. in l. qui per salutem, & in l. duobus. §. si ei qui, de iurcurand. potest enim vnum hodie di-

mittere, demum alteram successiue: quod si vnum exprimeretur aut concederetur, aliud non veniret, per l. cum. prætor. ff. de iudic. ideo exprimit, & simul, & successiue dimittere, &c.

Simpliciter Siue ea dimittat, simul vel alterum, aut si forte est aliud ademptum cap. si beneficia, de præ. lib. 6. Seu resignet ea simpliciter, aut causa permutationis: vt dixi supra in materia resignationis quia hoc ei permittitur hic.

*Permutatio
potest
satis
ram
natio.*

Vel ex causa permutationis.

Et sic causa permutationis potest dimittere: & hæc permutatio poterit fieri etiam coram ordinario, qui auctoritatem huic præstare solet. cap. quæstionum, de rerum permutatione. cap. vno, eo. tit. in 6. sic consuluit Gemin. consil. 97. Titius habuit. col. 2. sed ordinarius antequam conferat secundum, prospicere debet dispensationem. c. ordinarii. §. in conferendis, de offic. ordin. in 6. & si ista clausula sit in corpore & partis petitione & cum clausula permutandi, &c. & non fuerit repetita in clausulis, non prodest regularibus dispensatis ad seculare beneficium: nec quidem secularibus dispensatis, ad regulare, sed prodesse poterit secularibus quo ad secularia, vt in locum dimissi aliud habere possint simile, ita vidi de stylo seruari: quod notes, & sic videatur signatura, quæ alias non poterit extendi. Aduertendum est ad intellectum ca. ordinarii. §. in conferendis, de offic. ordin. in 6. ista demum locum habere quando conferatur beneficium plura habenti, tunc non valet collatio vltimi, si ad illud dispensatus non sit, cum non possit illa retinere.

*Clausula
permutatio
di in signatura
debet.*

Secundo requiritur quod episcopus videat dispensationem. ibidem.

Tertio quod appareat per illam dispensationem quod poterit acceptare & retinere vtrumque.

Quarto quod si non possit retinere, quod dimittat unum. d. §. in conferendis. quod est verum in eo qui plura habet.

Sed si quis dispensatus sit ad duo, ad vnum seculare & regulare, si obtinerit vnum regulare, si conferatur ei aliud, valebit

bit

bit collatio secundi, nec vacabit primum, donec obtinuerit pacificam possessionem secundi. *cap. de multa de prebend. cap. commissa de elect. lib. 6.* Et si post adeptam pacificam possessionem velit resignare secundum, non poterit, quia vtrunque habere non poterit: & hæc resignatio faceret vt vtrunque haberet, saltem cum effectu. Ideo debet resignare vnum ex duobus antequam vltimum adipiscatur. Sed poterit non acceptare, & tunc retinere poterit & primum.]

Quoties tibi placuerit. Quia dici possit, vt fortè intelligatur: si bis, ter aut ad summum, quater dimiserit, non vltima ratione infinitatis vitanda. *c. 2. de rescri. lib. 6.* ideo subnequit quoties tibi placuerit dimittere possis, pluries igitur ea dimittere, & permutare licebit, prout lubuerit: *reconsulti Do. cons. 97. Vltius. col. 2.* natura enim dictionis quoties, ni restricta sit, est variandi, etiam in infinitum. *l. quod si molit. §. si quid ius. ff. de adil. edict. Arch. in ca. nunc. verb. 9. quest. 7. scripsi in interp. l. vnic. in 1. no. in vlt. l. in. C. de sen. que pro eo quod interest. §. cons. 169. §. diligenter, primo dubio, & dimittere capitur hic generaliter, quomodo cunque dimittat, siue resignando tacite, seu expresse, vel alio modo dimittendo. *cap. ex part. de offic. del. dixi in tra. de pac. poss. num. 173.**

Dispensatio
plura bene
ficia recipere
& dimittere poterit
Dimittere generaliter capitur.

Loco dimissi
si aliud capi poterit, non plura.

Pœnitentia
vni ad duo dispensat,
sed non classis
sua non potest
loco dimitti, &c.

Et loco dimissi vel dimissorum aliud, vel alia, si simile vel dissimile, aut similia vel dissimilia beneficium seu beneficia. Ideo dicit aliud loco dimissi, non alia: quia si in locum dimissi quis acciperet duo, vacaret primum *clementina si plures, de preb.* nec huiusmodi dispensatio porrigeret se ad ista tria, quæ si contenderet simul retinere, vacarent etiam illa duo, *extrauag. Execrabilis. Ioan. 22.* ob id loco tantum cuiuslibet dimissi, poterit aliud habere, & ista clausula non datur à summo pœnitentiaro. ideo si habueris ab eo dispensationem, oportet aliam à Papa impetrare, narrando, quòd in Francia non adhibetur isti fides: & de viribus facultatum pœnitentiarum hæsitatur,

ideo ad maiorem cautelam sumes hanc nouissimam, quæ non tantum taxatur, sicut si de nouo impetrasses. Nota simile, nã si relinquat curatum, aliud curatum obtinere valebit: vel si duo curata dimittat, itidem alia duo similia, vel si duas reliquit dignitates, duas alias recipere poterit, & intellige quòd dimittat cum effectu, alioqui si dicat se verbo dimittere, & aliud accipiat, vacabit primum: vt dictum fuit *cap. priusquam. 27. q. 1.* quam dimissionem sufficit dispensato probare factam coram ordinario: nisi probet aduersarius eum postea illud dimissum possedisse, & fructus suo nomine recepisse. *doct. in c. ordinari. de offic. ord. in 6.*

Dimissio coram ordinario fieri potest.

Vel dissimili. Reliquit curatū, poterit dignitatem eius loco recipere, vel reliquit seculare, poterit regulare recipere, quæ clausula est magni momenti & utilitatis: & *doct. no. d. cap. non potest. de prebend. in 6.* vnde cum quidam professus ordinem mendicantium fuisset translatus ad ordinem sancti Benedicti, ac dispensatus, vt posset habere beneficium curatum dicti ordinis, quod obtinuit, & demum cū alio permutauit, illud secundum retinere non valuit, quia ad id non erat dispensatus: cum dispensatio sine ista clausula de primo intelligatur. *d. cap. non potest. Aegid. Bellamera. cons. 8. in primo dubio: & dispensatio vt loco dimissi aliud habeat, intelligitur de simili. gloss. in authen. sed nouo iure. C. de seruis fugit. & supra dictum fuit: ideo hoc verbum intelligitur etiam de dissimili: vide Fel. cons. 4. dubitatur.*

Dimittens vnum beneficium aliud etiam non simile recipere poterit.

Intellige tamen de primo, quod habuit cum effectu: nam si collatum ei fuit beneficium, quod per sententiam amisit, nõ nocebit quo minus obtinere possit, quia intelligitur de primo cum effectu. *l. i. ff. quod quisque iuris. cap. relatum. de cleric. non resid. Anchar. in cap. 2. col. 1. de filius presbyt. in 6. per cap. hæc autem verba, de pœnitent. distin. 1. Bald. in cap. olim. col. 2. de rescript. per l. hæc conditio prima ff. de condi. & demonstr. l. in l. diuortio. §. quod in amos. ff. solutio matrimonii. postea Papa repetit beneficia, vt est vide-*

videre in bulla, vt eam in titulum recipere possit, vel in commendã: vt in ea continentur, quare eam videas. [Et quæ scripti in l. nomen filiarum. §. fin. ff. de verb. signif.

Commendatarius vti poterit fructibus beneficii. sed non abuti.

1 Nec non debitis & c. Vult Papa, quod licet habens beneficium in commendam dicatur depositarius. *gl. in ca. nemo de elect. in 6.* qui non facit fructus suos, tamen ex gratia concedit, vt disponere possit de beneficii fructibus commendati vt in hoc æquiparetur habentibus in titulum, qui disponunt, vel disponere debent: hæc autem sunt paria disponere, vel disponere debere. *argum. l. quod te. in fin. ff. de reb. cred.*

2 Sed an commendatarius beneficii fructus dissipare possit. Alciatus hoc concedit. *in l. pactum curatoris. C. de pactis.* hoc tamen non videtur verum, imò sacrilegium committit qui bona ecclesiæ dissipat. *cap. penult. & ibi Imol. vlti. not. de pecul. cleri. Panormitanus in c. fin. col. 2. de pignor. hoc docet Do. Probus in cap. nemo deinceps. in addit. ad Io. Monachum de elect. in 6. & ego prius in interpret. cap. postulasti. de cleric. excom. ministr. in 4. not. etiam hic text. dici debuerunt, videlicet quod hic commendatarius possit disponere de fructibus beneficii, sic ut debent illi, qui in titulum habent, sed his non licet dissipare, multò minùs commendatariis.*

Beneficiarius quomodo de fructibus beneficii disponere debeat.

3 Sed quomodo debeant hi disponere? respon. per canones antiquos episcopi habebant mediam partem, aut tertiam oblationum, quæ fiebant in ecclesiis. *c. de his. & seq. 10. q. 1.* eò quod erant pauperes, & boni: verum tempore succrescente cœperunt augeri bona episcopatum, & ipsi fieri diuites, non tamen ob hoc meliores.

4 Ideo statutum in 2. Bracharen. concilio fuit, vt nullus episcoporum per suam diocesim præter honorem cathedræ suæ, id est duos solidos, aliud aliquid per ecclesiã tollat, neque tertiam partem ex quacunque oblatione populi parochialibus ecclesiis facta sibi viurpet, sed ecclesiæ reparationi seruet, & singulis annis ratio episcopo fiat: nam si tertiam partem

illam episcopus tollit, lumen & sartatecã abstulit ecclesiæ: *verba sunt text. in cap. placuit. 10. questio. 3. & idem habes in cap. p. scis. ibidem.*

5 Vbi gloss. dicit illam tertiam dari solitam episcopis, vt onus fabricæ subirent. *tertia q. verum cum hodie multis bonis & diuitiis olim habundant, nihil à parochialibus ecclesiis habere accipere decet, nisi synodaticum & con-* *scripta in cap. conqueverunt. de ordi. offi. Ne-* *pe si possent episcopi ista recipere, qui-* *dã auari deuorarent omnes ecclesias* *parochiales sui episcopatus, quia ferè* *deuorant non dicam vnã prouinciam,* *verum totum orbem, & adhuc non est sa-* *tiata damnabilis ambitio. Deus eos videre* *faciat.*

6 Itaque bona ecclesiarum hodie in tres *Bona* *debet distribui partes, vt prima sit cleri-* *corum beneficiariorum, secunda paupe-* *rum, tertia fabricæ. c. concesso. & seq. 12. q. 2.* *nece valet consuetudo, quod sua tertiam* *detur pauperibus. cap. cognouimus. ibidem.* *quia hoc est contra bonos mores: necare* *enim videtur, cui alimenta denegat, l. ne-* *care. ff. de liberis agnoscendis. & cap. pasci* *fame morientem, [quisquis enim pascendo* *hominem seruare poteris] si non pau-* *eris, fame occidisti. Gregorius lib. de officis,* *& in c. pasci. 86. distinct.*

7 Quantum verò ad fabricam ecclesiæ *valet consuetudo, vt parochiani eam fa-* *ciant, & reparationes. docet Archidiaconus in d.* *cap. concesso. & Panormitanus in cap. 1. de ecclesi-* *edificand. post. Innocentius in cap. fin. de his que fi-* *unt à maior. parte cap. facit capit. de his. de ec-* *clesi. edificand. & Angel. Clauas. in sua summa,* *in verb. clericus. 3. sed qui non obtinet iustè* *beneficium, non facit fructus suos. c. cum* *dilectus. de iure patro. Calder. in repero. in verb.* *beneficium adeptum.*

8 Non audeo dicere, quomodo nostra *Prælati* *memoria fructus ecclesiarum exponantur: quod non* *quandoquidem ex nostris prælati vide-* *mus quosdam, qui totum Regnum deuo-* *rant, & escas pauperum, vt in vno conui-* *uio ducentos aureos expendere non ve-* *reantur, & solidum pauperi denegant: alii* *verò suos consanguineos ditant, & pau-* *peres*

peres tam inhumane iter negligunt, vt mi-
ferrima quandoque fame illos mori finat:
qui omnes hae agentes sunt fures, & ho-
micide, ac sacrilegi, & ad restitutionem
tenentur, cum non sint domini, sed tan-
tum administratores. ca. 2. de dona. Panor. in
c. cum secundum. de preb. ca. gloria. 12. q. 2. c. si
quis in arrio. 17. q. 4. & mortaliter peccant. c.
donave. cum seq. 86. dist. Floren. in 3. parte sum-
me. 21. 25. c. 1. §. si. & tit. 20. c. 2. §. vtrum. Bertrand.
conf. 258. v. 50. in 2. vol. ex prima editio. & hodie
multi ex nostris sunt surdi, & caeci: Deus
per suam gratiam eos illuminare digne-
tur.

prio. [vbi etiam 50. effectus illius conscri-
psi.]

3 Clausula vna cum obtentis conferi-
mus, non inducit dispensationem super
obtentis, sed tollit subreptionem. c. non po-
test. de preben. libr. 6. nisi quoque diceretur, inducat di-
quod vtrunque valeat retinere. clem. 1. de
prebendis. Specular. in titu. de lapsis & dispensa-
nem.
§. dicendum. vers. quid si indulgetur.

De clausu-
la vna cu
obtentis an
inducat di-
spensatio-
nem.

4 Nisi esset ad duo dispensatus, & Papa
conferat illi tertium, vt illud possit vna cu
obtentis recipere, & retinere, tunc impor-
tat dispensationem illius tertii, cum vide-
licet iam habeat dispensationem de duo-
bus, ergo illa tria retinere poterit: alioqui
superflua clausula, vt doct. scribunt ibi.

5 Animaduerte tamen, quod dispen-
satus ad obtinendum ecclesiam sancti Se-
uerini vna cum ecclesia sancti Pauli, si di-
mittat ecclesiam sancti Pauli, non poterit
retinere cum alia, ecclesiam sancti Seueri-
ni: quia dispensatus est tantum vt ecclesia
sancti Seuerini retinere valeat cum eccle-
sia S. Pauli, non vero cum alia: ideo si quis
permutet ecclesiam sancti Pauli cum ec-
clesia sancti Eustachii, ecclesiam sancti Se-
uerini non poterit cum ecclesia sancti Eu-
stachii tenere: & alias vidi maximam con-
trouersiam super his: vide docto. in dict. cap.
non potest.

Dispensatus
vna cu ec-
clesia san-
cti Pauli
& alia ha-
bere, no po-
terit cum
alia istam
habere.

6 Vnde vidi dispensatum quendam epi-
scopum, vt vna cum suo episcopatu tene-
ret aliqua beneficia, translatus est ad ali-
um episcopatum, nihil dicendo de benefi-
cius: dixi vacare per suam promotionem
ad alium episcopatum, sicut vacassent an-
te dispensationem. cap. cum in cunctis. §. cum
vero de elect. Et hoc modo vidi multas di-
spensationes corruiere.

7 Nota bene, quia pauci aduertunt: & No. bene.
hoc potest euenire contra illos, qui omnes
abbatias, vel ferè episcopatus habuerunt,
& de vno ad alterum transferuntur, sicut
iuuenes de vno ludo ad alterum.

Clausula
no obstante
non indu-
cat dicto ca.
non potest: ideo iste poterit cit dispen-
sationem.

Alienare bona eccle-
siae non pos-
sunt benefi-
ciarii.

Alienatione tamen poenitus in-
terdicta. Edictum est prohibitiuum in
omnes beneficiarios, ne possint alienare
bona beneficiorum: vt in tit. de reb. eccl. non a-
lienand. quia nudi sunt administratores &
procuratores rerum ecclesiae. c. 2. de donat.
& vsurari. ca. possessiones. vbi gl. de reb. eccl. f.
non alienand. & c. in de peccul. clericor.

Intellige de immobilibus ecclesiae, & de
mobilibus pretiosis, quae equiparantur in
lex quae tutoris. C. de administ. tut. Ioan. Lu-
pus in repe. ca. per vestras. §. 18. de donat. inter vi-
rum & uxorem.

Hic multae de prohibitione alienationis
dici possent, & quae solennitates in his a-
lienationibus rerum ecclesiae veniant ser-
uandae, & quibus casibus non requirantur:
& an valeat consuetudo, cum aliis multis
quae abunde scripti in comp. alien. rerum eccl.
quae nobrem hic repetendum non duxi.

1 Defectu praedicto videlicet no
obstan. Papa hic narrat illa, quae possunt
obstare: de his non obstant. scripti in bulla
no. e. prouisionis: ad ibi dicta nunc te reicio,
ne repetam toties vnum.

2 Notandum est, quod per non obstan.
non fit dispensatio: sed ea quae obstant di-
spensationi tolluntur. Et primo per clausu-
lam motus proprii non dispensatur, sed
tollitur tantum subreptio. cap. si motu pro-
prio. de preb. lib. 6. gl. ff. & doct. in clem. si Roma-
nas. illo citu. Sic consuluit Cardinal. conf. 96. Pa-
pa. col. 1. 46. effectus motus proprii congres-
sus in soris mandati in concord. in gl. motu pro-

Per clausu-
lam motus
proprii no
fit dispensa-
tio.

et Felin. in c. nonnulli. col. 3. vers. addatis etiam
glos. de rescr.

8 Imò etiam non sufficeret clausula in
non obstan. sed requiritur quòd dispen-
satio in dispositionis ponatur, alias non pro-
dest, text. in clem. 1. de preb. Calder. conf. 4.
rub. de preb. Rota decis. 280. in antiq. [Sub ut. de
filiis presbyt. dec. 7.] Fel. in ca. nonnulli. col. 3. de
rescrip. Idem si Papa dispense, vt benefi-
cium S. Seuerini præter alia, quæ habes,
obtinere possis non videtur dispensatum,
vt alia beneficia possis retinere. per cap. du-
dum. 2. de electio. vbi interpretes. & Barz. in l. Se-
io. §. xxxvi. ff. de annuis legat.]

Per adeptio-
nem secun-
di quando
vacat pri-
mum.

9 Et sic per adeptionem secundi curari
vacat primum, & in dignitatibus, & per-
sonatibus idem statutum fuit in cap. de
multa, de preben. Et idem per adeptionem,
& consecrationem, confirmationem, &
acceptationem episcopatus vacant ipso iure
beneficia, quæ episcopus habebat antea. d.
c. cum in cunctis. §. cum verò de elect. §. si. de
mandatis Apostol. in Concordat.

10 Idem per adeptionem Abbatiæ etiam
quando beneficia sunt simplicia vniformia:
vt vocant doc. per adeptionem se-
cundi: in eadem ecclesia vacat primum
cap. literas. de concess. preb. & quando vi-
secundum adipiscitur. ca. eum qui, de preb.
in 6.

Per adeptio-
nem secun-
di curati non
vacat epi-
scopatus.

11 Veruntamen per adeptionem benefi-
cii curati nequaquam vacat episcopatus.
text. ad hoc singul. cap. cum in nostris, de concess.
prebend. quia sine Papæ voluntate dimitti
non potest. cap. quanto, de transl. episc. nisi de
renunc. ideo non vacat episcopatus per
adeptionem alterius beneficii curati,
vel dignitatis, aut abbatiæ seu priora-
tus.

12 Aliàs regulariter per adeptionem se-
cundi beneficii simplicis non vacat primū
ipso iure, etiam si ex statuto, vel consuetu-
dine vtrunque requireret residentiam: sed
is poterit eligere vtrum velit, c. referent. de
preben. & Panor. & alii in c. extirpanda. §. qui
vero. illo tit.

13 Quia dispositio priuatiua loquens in
curatis, & aliis non extenditur ad alia, de
quibus non loquitur. c. quia nonnulli. de elec.

non resid. vbi Panor. & in c. de multa. de preb. gl. in
c. si. de iure patro.

14 Et si quis impetret beneficium, eò
quòd possessor detinet sine dispensatione,
oportet quòd impetrans hoc probet, vt as-
serit Paulus Paris. consil. 138. dico in ista caus. ad
sa. vol. 4. etiam si sit negatiua, secundum
eum. Ego contrarium tenere: quia ha-
bens pro se præsumptionem non probat,
sed cinus probandi transfert in aduersari-
um. l. ad monendi. & l. manifeste. de iure iurand.
sed impetrans habet pro se ius, quod videli-
cet nõ licet alicui possidere plura benefi-
cia incompabilia. c. quia nonnulli. de cleric. nõ
residenti, vt supra dixi, ergo qui possidet,
oportet quòd probet se dispensatum. c. or-
dinari. de offic. ordinari. in 6. vt alibi scripsi. fa-
teor tamen quòd impetrans tenetur pro-
bare illum duo possidere, si possessor ne-
get: & possessor ipse debet ostendere se dis-
pensatum, & hoc iure vtimur, vel vnius
dimissionem: vt abundè scripsi in gloss. posses-
sa. §. volumus. de colla. in Concordat. quando illa duo
sunt incompatibilia.

Quibus inter alia caueri dici-
tur, &c. Recitat priuilegia Cluniacen.
& Grandimonten. ordinum hoc continen-
tia, videlicet quòd beneficia illorum nullis
commendari possint, nisi sacra Ro. eccle-
siæ Cardinalibus.

Vel nisi his, qui professi fuerint expres-
se illorum ordines, de consensu abbatum
illoru Matifcon. & Lemouicen. vel si con-
ceditur aliis, quòd commendarii tenean-
tur intra certum terminum in statutis il-
lorum expressam assumere habitum, &
professionem emittere: alias non valeant
commendari, & illi commendatarii remo-
ueri possint: & hæc omnia latius patent in
statutis illorum.

Item Abbas Cluniacen. audiri solet an
audientia contradictarum pro toto or-
dine, quolibet membro à sua abbatiâ depende-
te sine speciali mandato: vt docet Egid. Bel-
lam. cons. 32. pro introductione. col. 6. vers. secun-
dò deducto. & idem dicam in aliis curiis,
vt audiri possit pro suis membris, si
interesse prætendat. Old. cons. 204. 1. q.

Clausula
luciflora
excenden-
da in signa
tura pone-
da in no-
obstante.

Ac constitutionibus, &c. Vult constitutiones, indulta, ceteraq; privilegia non obstat, etiam si ad verbum eo esset facienda: mentio: nam quod ad hoc vult haberi pro sufficienter expressis.

Non omittendum, quod si in dispensatione ad regularia commendam petatur derogatio privilegiorum, & in signatura dicatur, & cum derogatione privilegiorum dicto ordini concessorum, nec sit illud verbum, latissimè extendenda: tunc in bulla non poterunt narrari privilegia, & illis derogari, sed tantum poterit dici non obstant. privilegii dicto ordini concessis, quibus derogamus: sed illa derogatio minus sufficiens erit: Ideo sis cautus, ut ista cures in signatura conscribere, quemadmodum supra not. in tract. signat. grat. [Item non valet provisio nisi fiat mentio huius ordinis Cluniacens. etiam cum clausula generali, non obstant. docto. in c. cum ordinem. de rescript. facit c. sacrosancta. de elect.]

Distiones
ita tamen
Cluniac.
& Graec.
mon. ad
ad illud
benefic.

Provisio, & c. Hæc dictio, & dictio ita tamen, & dummodo ferè æqui parantur, & restringunt ac modificant præcedentia. l. Lucius. §. quæ habeat. l. ita tamen. ff. ad Trebel. Lucas de penia in l. i. c. de col. fund. fiscal. li. ii. scripsi in gl. ita tamen §. i. de mand. A. post. in Concor. & sic Papa dispensare vult, ut hæc incompatibilia simul à minore teneantur, dummodo istæ ecclesiæ debitis non fraudentur obsequiis.

Clausula
manima
rum cura
non negli-
gatur quã-
do apponi
debet.

Secundo ne animarum cura negligatur. clem. i. de prebend. soletque poni hæc clausula in dispensationibus super pluralitate, maxime quando conceditur episcopo, ut possit retinere beneficia cum episcopatu, & quando dispensatur cum minore ad curatum, & si dispensetur de non residendo, vel quando beneficii curati fit unio, ac quando dispensatur de non promovendo: quibus casibus de stylo curiæ Romæ. solet hæc addi claus. ut animarum cura non negligatur.

Tertio quod si qua alia onera illis incompatibilibus immineant, quod nullatenus negligantur, se ipsorum onera supporten-

tur, quod fieri debet. ca. de monachis. de preb. c. i. illo. ii. in 6. cle. i. de iure patro. scripsi in tract. de congrua por.

Et sic iste minor debet interim habere sacerdotem, qui curæ deseruiat: alioquin non prodesset eidem dispensatio, quia dicit provisio, & c. hæc videtur esse Papæ mēs per istam particulam quæ interdum importat conditionem. gl. & doct. in clem. ut præterita. de ele. de Ripa. lib. 2. resp. c. 9. princeps. col. i.

Sed aliquando facit modum. ut Bart. docet in l. quibus. §. Terminus. ff. de cond. & demonst. per l. cum ab eo. ff. de contrah. empr. Sed Bald. in c. dudum. 2. col. 6. de ele. dicit non facere conditionem, sed obligare ad sic faciendum: ideoq; stat dispensatio: ut docet gl. in ca. non potest. de preb. lib. 6. & Do. de Rota decif. 231. ord. in not. [sub tit. de cond. app. deci. v. nica.] & Dec. cons. 327. viso casu. n. 3. idem in claus. dummodo. & c. ut docet Spe. in eo. ii. §. dicendum, vers. sed quid si in indulgentia: & istæ clausulæ respiciunt beneficia quæ perpetuam requirunt residentiam, non verò simplicia: ut consuluat Anch. cons. 17. super primo in prin. Alia multa pōderavi in bulla novæ provisionis, ideo hic sistā rateam, ad alia vilia percurrans.

De dispensatione super defectu natalium.

Videamus de dispensatione super defectu natalium ut vocant pragmatice Curie Rom. certum est dominum non debet prohibuisse, de scorto natus recipitur, in ecclesia & ne in ecclesia ministraret. Deutero. 23. ca. recipit. Non ingredietur manzer, hoc est, de scorto natus, in ecclesiam domini usque ad decimam generationem. ca. innotuit de elect. c. per venerabilem, in si. qui fil. fiat. legit. sic declaratur in c. nisi cum pridem. de renun. sic quod in illis, qui paterna vitia non sequuntur, possunt suffragari virtutes, quæ inducent summum Pontificem ad dispensandum, si morum honestas eos commendabiles reddat. ca. presbyterorum. 56. distin. nam vndeunque nascantur homines, si parentum vitia non sectentur, honesti & salvi erunt.

De vitio
parentum
nō est quis
viciuperan-
dus.

c. Undecunq. ibidem: & nunquam de vitio erubescamus parentum, sed illud vnum queramus. Semper amplectamur virtutem, non est omnino nec de virtute, nec de vitio parentum aut laudandus aliquis, aut culpandus.

2 Nemo verò inde aut obscurus, aut clarus est: imo etiam vt consideratius aliquid dicamus, aut expressius, nescio quomodo magis illè respicendè, qui ex parentibus natus à virtutibus prorsus alienus, quàm ipse qui fuit Dei virtute mirabilis. *Sunt verba Ioan. Chrysostr. in c. nunquam. 59. dist. 11.*

Rationes
prohibiti-
onis bastar-
di ne ingre-
diantur ec-
clesiam ad
ministran-
di gratia.

3 Verùm ne iniuria tales prohibiti fuisse videantur, huius prohibitionis causa triplex assignari potest. prima est dignitas & excellentia clericalis, & sacramentorū, quæ turpibus & infamibus committi non debet. *c. inter. de excessib. præla. & regul. infamibus. de reg. iur. in 6. l. neque famosis. C. de dignita. lib. 12.*

4 Secunda ratio est in detestationem criminis paterni, quod plerunq. detestatur in filio, vt puniantur temporaliter. *cap. quero. cum sequ. 6. q. 1. & l. quisquis. C. ad leg. Jul. in i. ca. vergens. de hereti. & ne diffametur ecclesia. Card. in c. præsumm. de filio presbyter.*

Filii vitia
parentum
sequi so-
lent.

5 Tertia est ratio incontinentiæ paternæ solent enim filii vitia parentum læpius sequi. *cap. si gens Angelorum 56. dist. & dicitur, sepe solet similis filius esse patri. glo. in l. quid si noluit. §. qui mancipia. ff. de adilit. edic. Goffred. in summa, de filio presbyter. Et quia iure præsumitur is incontinens, cuius pater fuit. *cap. 1. & ca. si gens. ibi libidine fures. 56. dist. Ioan. And. in reg. semel. de reg. iur. in 6. refert Alciat. in tract. præsum. in reg. 1. vers. 24. & sicut incontinentia vxoris labet actat virum. cap. in conuicio. 22. q. 1. & cap. si cuius. 34. dist. sic & multo fortius incontinentia patris maculabit filium: vt Goffred. asserit in d. summa.**

6 Sex item rationes asserit Præpos. in ca. presbyterorum. 56. dist. igitur istarum aliqua ratione cessante: non cessabit utique prohibitio. *§. affirmatus. de nupt. in inst. quamobrem opus erit dispensatione.*

7 Ex his itaq. reperio multas à iure po-

stea factas prohibitiones: prima quo ad ordines: quia postquam dominus prohibuit illis ingredi ecclesiam, per quandam consequentiam, ordines quoque denegauit eis, nec non primam tonsuram. *cap. 1. & per totum. de filio presbyter.*

8 Tamen poterit naturalis ex episcopi dispensatione primam tonsuram & ordines minores sumere, ac beneficium simplex obtinere. *c. de filio presbyter. in 6. sed non maiores ordines sine Papæ dispensatione. c. 1. eod. tit.*

9 Caterùm requiritur, quòd Episcopus ante collationem beneficii vel tonsuræ dispenset cum hoc illegitimo, aliàs non valebit actus. nec conferendo videtur dispensare. *doct. in d. c. 1. quòd secus esset in Papa, nisi Episcopus hoc scierit. Pers. ibi contra alios: sed prima cōmunis est, & tenenda.*

10 Episcopus tamen non potest dispensare ad curatum; vel ad dignitatem; nec quidem vt hic præbendam in ecclesia cathedrali obtineat. *de Ro. decif. 136. voluerunt in no. [Sub tit. de fil. presb. deci. 2.] & decif. 408. in antiq. gl. in §. item censuit. in verb. Cath. de suspens. col. in prag. quannus Arch. videatur reuere contra in d. cap. 1. & Old. conf. 215. puncta. & luf. in d. conf. 104. in 1. vol. ac lo. de Selua in tract. de benef. sat. in 3. part. q. 16. [Sub tit. de resecisione spoliar. decif. 16.]*

11 Ego autem annuerem prima sententiæ per i. in d. c. 1. ibi. & obtinere beneficium, cui cura non imminet animarum, dumò sit tale, super quo per ipsum Episcopum valeat dispensari: ergo episcopus nec in omnibus quidem simplicibus valeat dispensare, videlicet in canonicatibus. *70. dist. c. sanctorum.*

12 Imò Episcopus in nullo simplici dispensat, in quo pater antea ministraverit, teste Siaph. in tract. de lueris grat. in. de qual. & statu benef. vers. primo quòd sit illegitimus, & ita seruat stylus curiæ Romanæ, vt Episcopus nullo modo in præbendis Cathedralis ecclesiæ dispenset cum illegitimo, propter honorem & præminentiam illius ecclesiæ. *c. quamuis. de præb.*

13 Adde etiã quòd si illegitimus fuerit ad sacros ordines promotus sine dispensatione,

Illegitimus ad ordines promovendus si ne dispensatione non est irregularis.

14 Vnde in bulla, quam hic illegitimus impetrabit, oportet quod faciat mentionem de defectu natalium, & quod eo non obstante assumpsit maiores ordines: sed de irregularitate quam non incurrit, non est opus facere mentionem. doct. in cap. 1. de re iudic. lib. 6. & ita servat stylus curiæ Romanæ, ut asserit Præpos. in c. Aposto. 56. dist. 15

15 Secunda prohibitio generalior est, ne beneficium vel beneficia habeant in ecclesiis, tanquam beneficiarii. d. cap. 1. de filiis presbyt. & per totum in decretal. & in 6. vnde si illegitimus impetraverit beneficium non valet impetratio, nisi facta mentione defectus natalium. c. 2. illo rit. in 6.

16 Siue beneficia conferantur eisdem in titulum, siue in commendam: imò si pater cedat commendam, non tamen illa poterit conferri filio suo bastardo: vel si resignet titulum beneficii, illegitimus filius illud nullo modo potest habere: siue pater cedat, siue alius nomine suo: quia Commenda in hoc regno non differt à titulo: ut plenè docui supra tra. de commenda.

17 Veruntamen si media persona habuerit illud beneficium in commendam, vel in titulum: purgatum erit vitium: quicquid in contrarium doct. dicant de commenda. Et ita servatur in regno, ut naturalis dispensatus ad beneficia, possit habere beneficium, etiam si pater ministraverit mediatè.

18 Prohibentur etiam ad dignitates ecclesiasticas, & personatus sine dispensatione Apostolica promovendi. c. fin. eo. tit. Ad dignitates verò temporales aliis deficientibus recipi poterunt. l. Spiritu. ff. de decur. no. l. vi gradatim. §. i. de muner. & honor.

19 Tertia prohibitio est iuris canonici, per quã illegitimus, sed nec quidè legitimus potest habere beneficium, in quo pater fuit præfectus siue (ut dicunt) proxime ministravit. c. ad exirpandas, de filiis Presb. Præpos. in summ. 56. dist. in si. c. ex parte a, de restib.

20 Ne scilicet beneficia iure hæreditario, & sanguinis concedi videantur. c. ex transmissa. & c. conquerente, de filiis presbyt. cap. 1. de præben. licet quidam instanter petant eo prætextu beneficium conferri, quod plures de eorum familia illud habuerunt: quæ ratio potius inducit ad eos repellendum, ne successio procedat in beneficiis. c. venerabilem. circa fin. ver. insuper. de elect.

ubi Panorm. quem sequitur Dec. in cap. Inter not. 2. de rescrip. Vnde scribit Gratia. in cap. Apostolica. 8. q. 1. his verbis. Apostolica auctoritate prohibemus, ne quid ecclesias & præbendas, præbendas præposituras, cappellanias, aut reliqua ecclesiastica officia hæreditario iure valeat vendicare, aut expostulare: quod si quis improbus, aut ambitionis reus attetare præsumperit, debita poena multabitur, & postulatis carebit.

21 Limitatur nisi pater ministraverit. ibidem solum de facto. cap. constitutus. ibidem, vel ut conductor, & sic nomine alieno. arg. l. quæstum. ff. de in ius vocand. cap. constitutus. eodem.

22 Vel nisi purgatum fuerit vitium: ut pote quia facta fuit collatio post dimissionem patris extraneo, qui demum extraneus postea resignavit filio: tunc quia illud vitium purgatum fuit per mediã personam, non erit opus dispensatione, dum aliàs sit legitimus, intellige si præfatus extraneus adeptus fuerit possessionem, & ministraverit d. c. ad exirpandas.

23 Secus si statim resignaverit: fieret enim fraus, ut simulatque resignatio facta esset in favorem extranei, ipse statim in favorem filii aut nepotis resignaret, quod est reprobatum, ne fiat fraus nominis, seu personæ ad personam, reg. fraus. de reg. iur. in 6. & sic censuit Senatus Paris. pro do. de Rochebaron, contra filium episcopi Annicien.

14 Hodie verò per declarationem Clementis 7. anno incarnationis dominicæ 1533. nonas Iulii Pontificatus sui anno 7. cautum est, ne vllò vnquam tempore bastardi habent beneficia ecclesiarum, in quibus pater præfectus fuit: nec valeat dispensatio in contrarium, eò quod non sine

Beneficia iure hæreditario non deferuntur.

Purgatum quando censeatur vitium.

Arestum.

Bastardinum quam beneficia patentes obtulerunt habere possunt.

turpitudine est, vt filius pro patre ministret: & turpitudine patris ibi releuatur: ob id nisi fiat mentio huius declarationis clē. vel per æquipollens, non valebit dispensatio: quod est notandum.

Nepos non potest habere beneficium in quo auus ministravit.

25 Idem in nepote, qui non potest habere beneficium, in quo ministravit auus. *gloss. in cap. ad extirpandas eod. & cap. presbyterorum. 86. distin. vbi Cardin. & in ca. Apostolica. vbi & Archidia. cap. 8. quest. i. Panor. & alii in c. 2. de arbit. & in c. accedens, de accusat. Bened. in repet. cap. Raynuius, in verb. & uxorem. num. 69. de testam.*

26 Licet quidam dicant eum posse præfici, quamdiu pater viuuit, secus si fuerit mortuus: cum tunc nepos ingrediatur locum patris, & sic tanquam filius reputatur. *l. Gallus. ff. de liber. & posthum. ego indistincte putarem locum esse prohibitioni, siue pater viuuat, siue non: quia filii appellatione venit nepos. l. liberorum. ff. de verb. sig. & sic fieret, legi fraus: nam qui non posset dare filio, nepoti concederet. Ad hæc eadē ratio procedit in nepote, quæ in filio, siue pater superstes sit aut mortuus: quia semper videtur successio. & l. Gallus. in hoc locum non habet.*

27 Amplia etiam in nepote legitimo descendente ex spurio, vel spuria, vt loquitur d. cap. ad extirpandas, de filiis presbyter. vt etiam in prohibitione contineatur, & ita censuit Senatus Tholosa. contra nepotem ex filia spuria Rogerii le maistre, pro d. lo. de nuptiis. anno 1534. & pronunciatum in vigilia Pentecostes.

Arestum.

28 Et sic nepos quamuis legitimus non potest recipi ad beneficium, in quo auus ministravit, potest tamen sumere ordines & habere alia beneficia non obstante macula patris: vt docet text. in cap. dominus, & Prepos. in cap. presbyterorum. 56. dist. nec non succedere, & alios actus exercere, dum aliud canonicum non obstat: vt in simili dicit text. in cap. vno de etate & qualitat. in 6.

Pater filii beneficium habere potest.

29 Non prohibetur tamen pater habere beneficium filii, scilicet in quo filius ministravit, tum quod hoc non inueniatur expressè prohibitum, tum etiam quia odiosum est, ergo potius restringendum, l. cum

quidam. ff. de liber. & posthum. cui dici potest, ordine turbato succedit Bulgare nato. *gl. in l. nam & si parentibus. ff. de inof. testa. & quia hoc etiam rarum est, vt filii thelaurizent parentibus, & eis beneficia resignarent.*

30 Nepos etiam, quem vulgariter nuncupamus patru, vel auunculi non prohibetur habere beneficium sui patru vel auunculi. *cap. ex parte. de offi. deleg. & d. c. 2. vbi Panor. de arb.*

31 Verum si dispensetur cum filio vt possit præfici in ecclesia, in qua pater ministravit, solet in signatura inscribi, dummodò simul non ministrent, propter decorem domus Dei. *d. c. cum decorem, eo. & hoc docet Staphil. in tractat. de liter. gratis, titul. de qualitat. & stat. benef. vers. primo, quod sit.*

32 Nullus præterea legatus dispensare potest, vt filius etiam legitimus habeat illud beneficium, in quo pater ministravit: nisi Papa hoc ei expressum conceiserit. *vt decidit text. in cap. dilectus, de filiis presbyter. nisi Papa hoc ei expressum conceiserit.*

33 Quarta prohibitio est, vt filius nedum prohibeatur obtinere ecclesiam, in qua pater ministravit proximè, sed etiam illam, in qua præfectus est pater, vt pote quia Episcopus. *c. ad hæc, de filiis presbyter.*

34 Idem si pater esset curatus, & filius vellet esse vicarius perpetuus. *c. conueniente. c. ad extirpandas, de filiis presbytero.*

35 Etiam si filius non habet ministrare, ideo non poterit habere canonicatum, vbi pater est Episcopus, vel vbi aliud beneficium obtinet. *Anso. & alii in d. c. ex transmiss. ibid.*

36 Si verò sint dissimilia beneficia poterit. *cap. ad hæc ibidem.* Et asserunt quidam hanc prohibitionem procedere tantum in illegitimis: indecorum enim est, vt in altaris officio illegitimus filius impudico patri ministret. *c. cum decorem, eo. & hoc est sine dubitatione.*

37 Sed & in legitimo idem dicit, *gl. in c. ad abolendam, ibidem per illum. text. ibi, ne canonicorum filii maxime spurii canonici fiant.* Ego putarem hanc prohibitionem tantum habere locum in illegitimis, per rationem superius dictam, quia scandalum præbet filius spurius, quando cum patre ministrat.

nistrat, quod non facit filius legitimus: & ad hoc est tex. in d. c. ad h. ec. & huius est sententia Cald. conf. i. eod. tit. quem refert & sequitur, Dec. in cap. inier. 2. not. de rescrip.

Canonici si
habet duplici
ter habere
possunt.

38 Nec refragatur. cap. ad abolendum. ibi. *maximè spurii*: quia ex canonicis filii possunt oriri in duplici differentia, primo naturalis tantum, si canonicus nondum sacris initiatus sit, & progenerit ex soluta: si vero sacerdos fuerit, tunc natus ex eo spurius est. c. nisi, de renun. igitur vult text. filios canonicorum non posse canonicos esse, nec præfici in ecclesia, in qua pater est canonicus, quia sunt illegitimi, & maximè si sint spurii, id est geniti à patre presbytero.

39 Sed concilium non ideo vult prohibere, quin legitimi filii possint esse canonici in ea ecclesia, in qua pater est canonicus, vel episcopus, & sic puto intelligenda ista iura: quamvis doct. valde super his dubitent, & ista opinio de consuetudine servatur, ut nusquam viderim à legitimo peti dispensationem obtinendi canonicatum in ecclesia, in qua pater legitimus habet. de Ripa in d. c. inier. in 4. not. de rescrip.

Genius illicite cum
uxore cen
suetur ille
gitimus.

40 Quinta, genitus illicite cum vxore propria, videlicet post votum vtriusque emissum, cum sit bastardus, debet hoc in impetratione exprimere, videlicet quod sit genitus & procreatus ex legitimo matrimonio quidem, sed pater & mater ingressi fuerant religionem, & postea ex congressu fuit genitus. hoc dicit. gl. in c. ministri. di. distin. & in ca. cum muliere. 12. q. 2. doctores in c. liceras. de filiis presbyter.

41 Si vero natus sit licite, utpote ab vxore, quæ maritum suum ignorabat esse sacerdotem, tunc illius bona fides excusat, ut faciat hunc filium legitimum. cap. cum inhibitione, de clandest. despon. cap. 2. & cap. ex tenore. qui filii sint legi. quamobrem tunc ille nulla indiget dispensatione, cum verè sit legitimus propter bonam fidem matris.

Sacerdotis
filius suffi
ciat, quod
quis probet.

42 Veruntamen si probauerim aliquem esse filium sacerdotis, sufficit ad transferendum in eum onus probandi, se fuisse progenitum ante sacerdotium, aut bona fide matris. cap. inier. ceteras, de rescrip. quæ

bona fides præsumitur, quando publice matrimonium est celebratum. l. si. vbi doct. de ritu nupt. ff. vel quando vocatis amicis contractum fuit. Pano. & alii in c. 2. qui filii sint legit.

43 Et de his omnibus & singulis prohibitionibus, si locus eis sit, opus est in dispensationibus facere mentionem, alioquin subreptitia erit impetratio: nec non si loco plurimum vna tantum inseratur, doct. in c. 2. eo it.

44 Item duobus modis cum his dispensatur à iure, & ab homine, à iure inquam si illegitimus ingrediatur religionem. c. i. eo. quia religionis ingressus omnè abstergit maculam c. non liceat. 19. q. ult. vt inferius dicitur abundantius [in tit. seq.] Ab homine dispensatur videlicet à Papa ad omnia, ab Episcopo ad beneficium simplex, & ab minoribus ordinibus. c. i. eo it. lib. 6. vt superius dictum fuit.

Dispensatur
cum bastar
dis & à iu
re, & ab ho
mine.

45 Nec quidè legatus dispensare ad dignitates, & curata, nec ad maiores ordines poterit, per tex. iuncta. gl. in d. c. i. in fi. eod. & in illegit. Paris. conf. 136. flame, in nu. 26. in 4. vol. nisi à Papa hoc ei speciatim concessum fuerit.

Cause dis
pensatione
in illegiti
mis.

46 Verum quia superius dictum fuit dispensationem sine causa factam non valere, dubium esse potest, quæ causæ legitimæ dispensandi sint in his naturalibus. Respon. in c. innotuit, de elec. his verbis, multa in hoc casu dispensationem inducere videbantur, literarum scientia, morum honestas, vitæ virtus, & fama personæ: vnde in dispensationibus istorum hæc dici solent.

47 Ex prædictis apparet quod circa illegitimos multiplex dispensatio concedi oportet cum solet, Primò ut tonsuram, & ordines sacros assumere possint: quod est eisdem communiter à iure prohibitum. ca. cum in cunctis, de elect. c. i. & per totum de filiis presbyter. c. per venerabilem, in fi. qui filii sint legit. quo casu si Papa dispense simpliciter, ut ordines sumere possit, intelligitur de minoribus, non de maioribus. arg. c. de stor. 43. dist. si quidem odiosa est dispensatio: quæ obrem non extendenda reg. odia, de reg. iur. & superius scripsi in effectu dispensationis, & hoc docet Specula. in eo tit. §. postremo, versic. quid si dispensatum est.

Dispensare
legitimos
ad tonsuram
& ad ordines.

Dispensatio 48 Secundò hic dispensatus ad ordines etiam sacros, non censetur dispensatus ut beneficium habeat: quia diuersa sunt beneficia. *ca. 1. eo. lib. 6.* & quia dispensatio non extenditur, ut *superius dixi*: nempe illegitimus non est capax etiam pensionis ecclesiasticae quae prouenit ex beneficio. *cap. extirpanda, in fin. Et ibi doct. de preben. Hieron. Gigas in tractat. pens. questio. 16.* & quia loco beneficii habetur. *cap. ad audientiam. 2. de rescript. & fructus pars rei habentur. l. fructus. ff. de rei vend.*

Dispensatio 49 Quinimò dispensatus ad beneficia etiam quaecunque generaliter, non tamen censetur dispensatus ad pensionem, nempe quia hoc est odiosum, non extendendum. *c. quamuis, Et c. cui de non sacerdotali, de preb. lib. 6. Fel. in c. ad audientiam. 2. de rescript. Gigas. d. q. 18. Et seq. sed forte contrarium est verum, ut alibi dicam.*

Dispensatio 50 Tertio illegitimus dispensatus ad unum non censetur ad plura dispensatus, etiam simplicia beneficia. *c. si eod. tit. in 6.*

Dispensatio 51 Quarto dispensatus illegitimus simpliciter, ut possit habere beneficium non poterit habere curatum. *d. c. 1. quia maior idoneitas in illis requiritur. ca. cum in illis. de preb. in 6.* ideo oportet exprimere in dispensatione & prebendas ac canonicatus in ecclesia cathed. *c. quamuis. 1. de preb. in 6.*

Dispensatio 52 Quinto est exprimendum, quod etiam dignitates habere possit, alias dispensatio non extenditur ad eas: *ut doct. asserunt in cap. fin. eo. tit. in 6. Et superius dictum fuit*, imò etiam si fuerit expressum quod dignitates obtinere possit, adhuc non poterit obtinere dignitates curatas, *per d. ca. cum in illis. ideo hoc quoque exprimendum erit in dispensatione.*

Dispensatio 53 Sexto personatus, officia & parochiales ecclesiae debent exprimi, *quod admodum supra dixi prosequendo bullam dispensationis.*

Dispensatio 54 Septimo dignitates maiores in ecclesia post pontificalem, & principales in ecclesiis collegiatis. *c. fin. de preb.*

Dispensatio 55 Octauo quod obtinere possit in illa ecclesia in qua pater ministravit, exprimendum est, vel si pater est ibidem praefectus, aut canonicus. *c. pen. cod.*

Dispensatio 56 Nono si concedatur dispensatio illegitimo seculari, intelligitur ad secularia pro qualitate personae. *l. plenum. §. equit. ff. de usu & habit. unde si regularia velit obtinere, requiritur expressio in dispensatione, & contra, cum hoc de iure non possit. c. super. eo. de regul. Ioann. And. in reg. quae à iure, de reg. iur. in 6. in Mercu. Barba. in cap. possessiones, de reb. eccl. non alien. c. cum de beneficio, de preb. lib. 6.*

Dispensatio 57 Decimò si duo velit in eadem ecclesia, & ut dicunt, sub eodem tecto obtinere debet exprimi: alias non licebit habere duo in eadem ecclesia. *c. literas. de concess. preb. 58* Undecimò si quod habeat beneficium, illud est exprimendum. *ca. si proponente, Et ca. ad aures. ac. c. cum aded. de rescript. c. non potest de preb. in 6.*

Dispensatio 59 Duodecimo in secunda dispensatione debet facere mentionem primae. *ca. 2. de filiis presbyter. in 6. sed non tenetur in impetratione beneficii facere mentionem dispensationis super pluralitate. c. non potest. de Rota dec. 280. in antiqu. l. sub rit. de appell. dec. 24. l. as. in l. nec damno. sa. C. de precib. Imper. offeren.*

Dispensatio 60 Ultimo debent ista narrari in dispositione, nec sufficeret in non obstante hoc inferere, vel in executiuis, *per textum in cle. prima, de pre. Calder. cons. 4. illo. tit. vel suppletentes omnes defectus, & quos defectus tollere videatur, plenè scribit Praepos. in c. Canonanensem. col. 1. 56. dist. non enim communiter videtur Papa tacitos defectus tollere, quos videlicet ignorat. cap. 1. de constitut. in 6. Aegid. Bellamera, cons. 32. pro introductione. col. pen. vers. ad quar.*

Dispensatio 61 Adhuc qualitates spurietatis veniunt in dispensatione exprimendae, alioqui legitimatio, vel dispensatio nulla est: *ut habet dec. Rota. tit. qui filii sunt legit. Et plenè Felin. in cap. postulasti, col. 4. Et seq. de rescript. cap. innotuit, de elect. Et dicitur in 3. parte, infra in materia legitima, in rescriptis. Sufficiet tamen exprimere se genitum ex presbytero & soluta, quamuis sit genitus ex vidua, quia per mortem viri sui haec fuit soluta, *ut diuus restatur. Paul. Ergo ex.**

expressio fuit sufficiens. c. si. de secun. nupt. vbi. no. r.)

62 Si tamen in prima legitimatione & dispensatione qualitates omnes qui expresserit, & postea factus habilis impetret beneficium, sufficit dicere se pati defectum natalium, licet qualitates alias non expresserit: nam hæc vltima impetratio non est nisi executio primæ dispensationis quam obrem ad illam se referre debet. arg. l. si defensor. §. aff. de interrog. actio.

Illegitimus impetrans vnu beneficium non facta mentione dispensationis ad plura, valebit impetratio: sicut asserunt dom. de Rota decif. 280. n. antiq. & Hier. Gigas in tract. de penfio. q. 20.

64 Idem dicunt doct. in licentia data ad resignandum, quandoquidem exigua est gratia: nec difficilior redditur Papa quam obrem non alia requirit spuriæ expressio: sed hodie nec solet licentia peti, aut concedi: doct. in cl. vna. de renuncia.

65 Item si quis impetret facultatem recipiendi fructus in absentia gratia studii, nõ est necesse spuriæ qualitates exprimere: nam omnibus studere volentibus concedi solet. c. cum ex eo, de elect. in 6. hodie quoque hæc facultas non impetratur, cum iure communi concedatur. ca. vno. de cler. non resid. in 6. c. licet, de pres. nam frustra impetratur quod iure communi conceditur. l. n. C. de thesaur. lib. 10. & concessa dispensatione non residendi fructus recipi possunt. c. licet, vbi doct. de presb.

66 Addendum est quod illegitimus per ingressum religionis, & professionem fit legitimus quo ad ordines, vt sine alia dispensatione promoueri possit. c. presbyterorum. 56. dist. c. 1. de filius presbyter. Archid. in cap. si ibidem. lib. 6. d. tra. cons. 215. puncta. Ad ordines, inquam, tam maiores, quam minores. d. c. 1. gloss. in c. 2. de apost. sicut olim quo ad successiones datæ curiæ legitimus nebat. §. quibus, de hered. que ab intesta. de ser. in iust. l. eos. C. de his qui sponte publ. muni. subeunt. lib. 10. quia religio maculam omnem abstergit. text. in princ. aub. de monach. coll. 1. quia est in virtutibus perfectus: ideo alia non requi-

ritur perfectio. gl. in ca. quantumlibet. 47. dist. c. non licet. 21. q. vlt. alioqui esset contra intentionem ingredientis religionem, que est vel esse debet, vt Deo seruiat, & tamen hoc facere non posset.

67 Verum iste monachus factus non cõsetur habilis ad obtinendum episcopatum, nec alias dignitates minores, vel maiores, non abbatiam sui monasterii, nec curata beneficia, nisi accedente Papæ dispensatione. d. c. 1. & si. eo. & ibi doct. quia d. c. 1. id prohibens, est tex. concilii. contra quod nõ potest episcopus dispensare, per gl. in c. cum dilectus, de elect.

68 Imò nec quidem simplicia beneficia secularia, cum sit regularis, obtinere poterit, etiam ex episcopi dispensatione. d. ca. super eo, de regular. cap. monachus. c. si cupis, & c. placuit. 16. q. 1. sed manualia non curata sic. cap. 1. & cap. proposuit, eod. vbi no. & in elem. 1. de supplend. neglig. prelat. Ioan. Andr. in reg. que a iure, in fi. de reg. rur. lib. 6. in Mercurial.

quia per hoc non refringitur stabilitas claustrum, cum ibi monachus maneat vt obedientiarius, ad abbatis nutum reuocandus ad claustrum. Secus esset in beneficiis aliis secularibus & hoc plene docet Prepos. in summa. 56. [Abunde Ludo. Roma. in interpre. aub. similiter. in 7. speciali. causa pte circa vltimas voluntates. C. ad legem Falsid.]

69 Etiam religiosus impetrando beneficium tenetur facere mentionem de defectu natalium: vt videtur consilium Petr. Parisi. impetrat. cons. 44. pro dict. Hieronymo, col. 1. in 4. vol. cum non sit omnino integer per ingressum religionis.

70 Et an episcopus dispensare possit illegitimum ad pensionem, Hieron. Gigas in tract. de penfio. q. 17. dicit posse in illis casibus quibus potest imponere: tamen de consuetudine generali regni episcopi nullam imponunt pensionem, in consequens, nec non dispensare super hanc pensionem valebunt.

Et ita seruatur in forensi iudicio: licet forte de iure esset contrarium. Irregularitas ex delicto, & culpa non tollitur per ingressum religionis irregularitatis ex delicto, & culpa non tollitur per ingressum religionis.

71 Præterea non tollitur per ingressum religionis irregularitas ex delicto, & culpa non tollitur per ingressum religionis.

Rr

Illegitimus factus monachus non est habilis ad episcopatum, & dignitates maiores, nec ad curata.

Illegitimus factus monachus tenetur in mentionibus facere mentionem de defectu natalium.

Illegitimus factus monachus tenetur in mentionibus facere mentionem de defectu natalium.

Irregularitas ex delicto, & culpa non tollitur per ingressum religionis.

Qualitas spuriæ quando nõ sit expressa.

Illegitimus impetrans vnu beneficium non facta mentione dispensationis ad plura, valebit impetratio.

Qualitas spuriæ quando nõ sit expressa.

Religiosus ingressus religionem fit legitimus quo ad ordines.

Qualitas spuriæ quando nõ sit expressa.

ingreditur propter crimen, *glos. in c. hoc nequaquam. 7. q. 1. secus in illa, quæ venit ex macula solius illegitimitatis absque culpa: ut ea quæ prodit ex delicto patris. gl. & doct. in c. cum deputari. de ind. & doct. in c. 2. de apost. Prepos. in sua summa. 56. dist. gl. & doct. in c. 1. & sim. de eo qui furtive ord. recepit.*

72 Nisi quo ad actus temporales: unde ille qui non poterat esse testis, quia periurus, vel furti condemnatus, si religionem professus fuerit, testificari poterit: ingressus enim iste purgavit maculam quo ad temporalia: *venor. gl. Panor. & Fel. in d. capit. cum deputari, & in capit. testimonium, de testib.*

73 Qui verò sint irregulares, & quod duplex est irregularitas, tractat Spec. in tit. de lapsis & dispens. & Soc. in repe. ca. ad audientiam de homicid.

**Dispensa-
tus secularis
an post
religionis
ingressum
regularia
habere possit.**

74 Vidi dubitari de illegitimo seculari dispensato ad quæcunque beneficia, quæ licet irregularitas, &c. qui deinde ingressus religionem confertur eidem prioratus regularis, an possit vi dispensationis illum obtinere: videbatur non posse, quia secundum qualitatem personæ tempore dispensationis videbatur solum ei providendum, & sic de seculari, cum id temporis secularis esset. *arg. l. si non sortem. §. libernus: ubi lasff. de condict. indeb. l. plenum. §. equum, de usu habitæ.*

75 Contrarium est verius, quia dispensatio ista generalis erat, per quam factus erat capax, & inclusum erat quodcunque beneficium, ut si factus sit religiosus, possit ei conferri prioratus regularis, pro qualitate suæ personæ: & attendi debet tempus vacationis, *per cap. ei cui, de præb. lib. 6. cap. si eo tempore de refer. ibidem, facit. l. si. C. de rest. mili.*

76 Idem dixi in minore, qui nominationes impetrauit, & ad curata, & ad non curata: qui si fuerit maior tempore vacationis beneficii curati, ut illum acceptare possit, *in tract. nomina. qu. 9. nu. 51. & sequ. ubi alia adduxi.*

**Commenda
dant Papa
concedit.**

77 Quamvis dispensatio concessa seculari ad quæcunque, non faciat eundem habilem ad regularia in commendam reti-

nenda, quandiu secularis remanet: ne duplex concurrat dispensatio, videlicet super defectu natalium, & super qualitate beneficiorum quod esset absurdum, nisi fuerit expressum: *ut supra dixi: Sed hoc casu poterit commendam Papa concedere, non verò ordinarius.*

78 Imò quando providetur patienti defectum natalium, etiam per commendam, secum debet dispensari, ut non obstante dicto natalium defectu beneficium illud commendatum recipere, licetq; retinere possit: & hoc est de stylo curiæ Roma.

79 Nota casum singularem, in quo licet collatio beneficii facta illegitimo ab ordinario non valeat: tamen si ille ad sacros ordines promotus fuerit ante collationem, & postea spoliatur beneficio, restituetur, & iure recipiet fructus, cum altari serviat. *ca. veniens, & sequ. de filius presbyter. c. cum secundum de præb. retinereq; potest illud in odium ordinarii, qui illum ordinavit, & illi contulit, ne cogatur mendicare in opprobrium totius cleri. capit. diaconi. 5. in 93. dist.*

80 Ideo non licebit ordinario, qui contulit illud alteri conferre, licet vacet, sed à Papa poterit impetrari. *arg. tex. in c. si tibi absent. de præb. in 6. unde cum hic baltardus coloratam habuerit possessionem, fecit fructus suos, nec ob hoc factus est inhabilis, nec eget rehabilitatione quò ad fructus perceptos.*

81 Imò si hic illegitimus fuerit ad vnum dispensatus, & postea illud permutavit cum secundo, non poterit secundum retinere. *c. non potest, de præb. in 6. si tamen secundi fructus receperit, non tamen efficitur inhabilis, quia iuris autoritate recipit, cum Deo serviat. c. veniens, eo, ideo non eget rehabilitatione.*

82 Tamen si iste fuerit dispensatus ad vnum, & illi collatum fuit vnum beneficium, super quo longo tempore litigavit, nunc componit pensionem data, an illam pensionem retinere possit: Respond. posse, quia nunquam obtinuit beneficium pacificum: ideo hæc pensio vicem habet beneficii, ad quod erat dispensatus.

83 Si verò beneficium obtinisset pacifice, & cum effectu, & postea vellet pensionem habere, vel aliud beneficium, non posset intelligitur enim de primo. d. c. non potest, de prob. in 6. nisi adesset claus. loco dimissi, & c. quam declaravi superius in bulla dispensationis.

84 Dispensatio ad duo vel tria per cancellariam vix solet expediri simul cum creatione protonotariatus, sed cum duabus bullis sic, nam taxæ diuersæ sunt: namque taxa protonotariatus solet dari camerario, taxa verò dispensationum vicecancellario, & ita solent ex stylo curiæ Rodu fieri diplomata.

85 Sed tamen nullam taxam à me quicquam protonotariatus receperit, quia proprio motu, & gratis atque ex animo hoc mihi Reuer. do. concessisti, cum legationis munere in partibus Gallic. fungeris, vnde est quod tuæ dignitati perpetuas agam gratias.

86 Item in dispensationibus ad quæcunque probastardis, non solet inseri clausula ad dignitates maiores in cathedralibus, nec ad principales in collegiatis, ne pariat inuidiam contra eum, qui omnino est inhabilis: vt omnibus præficiatur, ac eos regat, vt alias consului.

87 Ideo si in signatura petatur, & de speciali ad vitam, solet cassari, & deleri: nisi is qui petit, fuerit doctor, aut aliàs qualificatus, vt docet Staphil. in tract. de lit. gratie. tit. de modo & forma impetr. vers. hinc est, quia ista clausula denotat, quòd de speciali gratia dentur illi dignitates in cathedralib. maioris post Pontificali, & principales in ecclesiis collegiatis: vt superius dixi in forma sig. & bullæ nouæ prouisio. quod permitti nõ debet.

88 Si tamen in signatura quis petierit secum dispensari, etiam ad maiores & principales dignitates, & Papa in dispositione posuerit clausulam simpliciter ad dignitates, non exprimendo maiores, nec principales, videbitur etiam ad maiores, & principales dispensatus: quia illa clausula refertur ad petita, per l. si defensor. ff. de interrog. Et generaliter est ei concessum, vt petitur: ergo & de illis dignitatibus etiam maioribus intelligetur.

89 Nec obstat reg. cancel. vbi requiritur harum maiorum dignitatum expressio, verum est: sed hic quoque in corpore & petitione partis hoc fuit expressum, ergo sufficit: paria sunt enim exprimere per se vel per relationem ad aliud. l. ait prætor. §. i. ff. de re iudicat. l. certum. si certum per. ideo in bulla exprimi poterit.

90 Prædictis addendum est, quòd in illegitima illius illegitimi debet inseri claus. non obstante defectu natalium: si tamen impetierit secum dispensari de dignitate, etiam in cathedrali, exprimes defectu natalium: Sed in dispositione est clausula, & se defectu cum dicta dispensatione obtinendi dicta dignitatem, & c. & desint hæc verba, & super dicto defectu natalium, an poterit dari dispensatio super dicto defectu, & resp. posse: quia postquam Papa concessit ei, vt dignitatem obtinere possit, quam non potest obtinere sine defectu natalium dispensatione: per consequens videtur secum dispensatum super illo defectu, licet non sit expressum, per l. Barbarius. ff. de offi. prætor. nã hoc est accessorium necessarium, quod principale sequitur: vt superius scripsi.

91 Ad hæc bastardus in signatura petiit secum dispensari ad quæcunque, etiam si canonicatus & præbenda, dignitates, personatus, & c. in cathedralib. etiam metropolitanis, vel collegiatis, & c. in clausulis tamen & in dispositione non est expressum nisi ad quæcunque, quocunque & qualiacunque, cum cura, & sine cura (vt præfertur) qualificata: dummodo non sint dignitates maiores, & c. Au intelligatur dispensatus ad dignitates & præbendas etiam in cathedralibus? Resp. sic, & in bulla poterunt exprimi.

92 Nam claus. in dispositione refertur ad clausulam in corpore scriptam, dum dixit, vt præfertur qualificata: voluit ergo Papa intelligere de quacunque qualificatione petita, & sic etiam de dignitate & præbenda in cathedrali: tum quia exceptio firmat regulam in non exceptis. l. si de regulis iuris, erat excepta dignitas maior, & principalis, ergo super aliis censetur Papa concedere, aliàs simpliciter dispens.

Rr 2

Clausula
vt præfer-
tur qualifi-
cata inclu-
dit etiam
præbendas
cathedralis
ecclesiæ.

fatus ad beneficia non censetur esse dispensatus in ecclesia cathedrali. c. *quamuis*, de preb. lib. 6. *Ioan. de Soluta in tract. de benef. inertia parte. questione 25.*

Illegitimus dispensatus ad prebendas cathedrales duas obtinere non poterit.

93. Nota etiam quod dispensatus ad duas, & ad canonicatus, & prebendas etiam ecclesie cathedralis non poterit obtinere duas prebendas in cathedralibus, nisi habeat clausulam, quam soleo apponere & secundam prebendam in cathedralibus etiam metropolitanis: & sic consulti cuidam illegitimo. Legitimus vero duas obtinere potest prebendas, etiam sine dispensatione consuetudine: *vt supra dictum fuit.*

94. Non omittendum quod illegitimus regulariter tenetur in omnibus impetrationibus exprimere se illegitimum, & defectum natalium: alioqui impetrationes a Papa vel Legato impetratae sunt subreptivae & nullae. c. 2. *vbi doct. de filiis presbyter.*

Cautela vt bastardus in omnibus impetrationibus non exprimat defectum natalium.

95. Cautela tamen est super hoc, vt / tu qui non vis in singulis impetrationibus hoc exprimere, impetres indultu a Papa quo non tenearis ad id, solet ita regulariter dictari, Iulius, &c. Tibi vt in quibuscunq; impetrationibus, privilegiis, literis, & indultis tam Apostolicis, quam aliis, gratiam vel iustitiam seu mistum continen. per te seu tuo nomine a sede Apostolica, vel illius legatis, aut a locorum ordinariis: vel alias qualitercunque de cetero impetrandis, nullam de defectu & dispensatione praedictis mentionem facere tenearis: nec propterea impetrationes, concessionem, gratiae, mandata, privilegia, literae, & indulta huiusmodi de subreptionis seu nullitatis vitio, aut defectu intentionis notari, seu propterea nullatenus impugnari possint, sed valida & efficaces existant, & tibi suffragentur in omnibus, & per omnia, perinde ac si de legitimo thoro natus esses: seu in illis de defectu & dispensatione huiusmodi expressa mentio facta fuisset defectu praedicto, &c. auctoritate Apostolica tenore praesentium de speciali gratia indulgemus, &c.

96. Sed haec literae non solent concedi sine compositione, quae non solet remitti,

quia tangit curie Rom. officiales, quorum salaria Papa remittere non consuevit: quippe veniens eis officia, contrahere videtur cum ipsis, de non reuocando eos, nec in toto nec in parte. *arg. leg. 1. ff. quibus licet ab imp. disced. Bil. in laqui se par. col. 3. c. vnde liben. Bened. in reper. ca. Rayn. in verba. duas habens. num. 30. cum seq. de testa. & videtur eos in quo remitti, nisi ex magna causa hoc faciat, & cum familiaribus vel cum illis, qui sunt benemeriti de repu.*

97. Veruntamen in simili vidi secus observari in quatuor vniuersitatibus, in quibus doctor regens fuit, vt cum doctores remitterent aliquam ex eorum salariis Bidel. salaria, si quoque nostri pro virili remittere cogentur, licet essent ipsi soliti emere sua officia: quod tamen eodem casu retento non putarem forte procedere, quando separata essent eorum salaria a salariis doctorum: quia non arguitur ex separatis. *l. ff. de calumniator.*

98. Interdum etiam vidi in signatura dispensationis pro defectu natalium in clausulis ponere, & cum clausula, quod in quibuscunq; gratis praedictum defectum natalium exprimere non teneatur latissimè extendenda, &c. & quod perinde habeatur in omnibus, & per omnia, ac si de legitimo thoro natus fuisset, & istam clausulam soleo apponere, ne duabus impetrationibus quis grauetur: quod est utile.

99. Adde etiam in non obstantis hanc clausulam non obstantis, etiam si expressè caueretur in illis, quod nulli illegitimè geniti in canonicos recipi, ac canonicatus, aut prebendas, dignitates, vel personatos, seu officia, vel quaecunq; alia beneficia, vel praelaturas in eisdem nullatenus valeant obtinere: & quod hoc iurare teneantur, videlicet an sint de legitimo matrimonio procreati: quae quo ad personam tuam omnino tollimus, & etiam immutamus, eis quo ad alia in suo robore duraturis iuramento confirmatione Apostolica, vel quacunque alia firmitate vallatis nequaquam obstant. auctoritate Apostolica de speciali dono gratiae dispensamus.

105 Formi lam huius dispensationis super defectu natali docet Ioannes Andr in additio. ad Spec. in tit. de filiis presbyter. in vlt. alibi, quæ etiam ex supra scriptis plene concipi poterit.

Classificatio in principiis huiusmodi illegitimus non ponenda.

101 Item aduertendum, quod olim Papa solebat post salutationem in huiusmodi dispensationibus sic dicere, cum scribebat pro illegitimis illegitimæ gentes, quas vitæ decorat honestas, naturæ vitium minime decolorat: quia decus virtutis geniture maculam abtergit, in filiis, & pudicitiam pudor originis aboleret: cui itaque, & c. alia pro illegitimis nunc misa faciam.

De Dispensatione cum regularibus facta.

Sciendum est, quod cum religiosis secundum varias eorum qualitates plurifariam dispensatur, interdum cum non mendicante, alias cum mendicante.

Ch. religio- so dispensa- tio in a- lio mona- chio bene- ficium ob- tinea.

2 Cum regulari non mendicante dispensatur, ut beneficium obtineat in alio monasterio, quâ suo & alterius ordinis: quod de iure prohibitum est, cum non liceat illis loca habere in diuersis monasteriis: quorum vnum ab alio non dependet. cap. cum singula. §. si. de preb. lib. 6. & nullas potest cum his dispensare, nisi Papa: ut ibidem dicitur: & si secus factum sit, ut si collatio fuerit ab alio facta, quam à Papa, non valebit, nec quidem à legato, nisi expressam ad hoc potestatem habente, quinimo est conferens priuatus potestate iterum conferendi, primo & recipiens efficitur ineligibleibus, in d. §. fin.

Ineligibilis quomodo intelligitur.

3 Et quamuis ille textus utatur verbo ineligibleis, tamen intelligitur ille monachus inhabilis factus non solum ut eligatur: sed & ut ei beneficium conferatur. c. quisquis. de elect. licet enim appellationi electionis non veniat collatio: fallit nisi sit eadem ratio ut hic. c. cum in illis. §. 1. & 2. de preb. in 6. & hoc probatur in d. §. fin. cap. cum singula, quia rationi non conuenit, ut homines diuersæ professionis, vel habitus simul in diuersis monasteriis socientur: ut verbis tex. in cle. 1. de elect. §. i. in cap.

in noua. 16. que. 7. sic habet, Qui in administrationibus sociantur, nec professione discrepent, nec habitu: nam coherere & coniungi non possunt, quibus studia, & vota sunt diuersa.

4 Sed hoc ideo dicit ineligibleis, propter frequentiam, quia frequentius fiebant electiones in monasteriis c. monachi. in fin. de statu monach. Sed noluit ob hoc excludere collationem, videlicet ut conferri beneficium ei possit. per auth. cassâ. C. de sacrosanct. eccl. §. gl. in cle. 1. de reser. scripsi in 6. q. tract. not. in Concord.

5 Quandoque dispensatur, ut religiosus curatum habeat, & ecclesiam parochiale: sine dispensatione curatum habere non docentis officium. c. monachi. c. alia, §. c. placuit. 16 q. 1. & c. perueni, ibid. c. 1. de c. monach.

Religiosus sine dispensatione curatum habere non potest.

6 Quod est verum, nisi sit beneficium curatum sui ordinis, & per foundationem illis addictum, tunc ad præsentationem abbatis poterit curiæ præfici, etiam sine dispensatione. cle. ut professores, §. ibi Bonifac. net. 16. de reg. cap. doctor, §. c. seq. 16. q. 1. gloss. in summa. ibidem.

7 Dispensatur etiam cum regulari, ut seculare beneficium habeat in quo præfici est omnino de iure prohibitus. d. c. monach. de statu monach. §. in cap. officii, de elect. cap. cum de beneficio. de preb. lib. 6. sunt enim regularia committenda regularibus, & secularia secularibus. §. volumus, de collat. in Concord. cle. 1. de elect. cap. in noua. 16. que. 7.

Regularis seculare obcinere sine dispensatione non potest.

8 Notandum est, quod licet monachus & regularis possit vnum habere beneficium regulare, tamen duo habere non potest, nec quidem capellam vel pensionem aut portionem monachalem cum beneficio: nam quodlibet beneficium est incooperabile monacho cum primo. ca. cum singula. de preb. lib. 6. vbi sic dicitur. Singula officia singulis esse committenda personis præsentem edicto probibemus ne aliqui monachi vel religiosi alii pluribus prioratibus, vel ecclesiis absque sedis Apostolicæ autoritate præesse præsumant: nisi vnus ex eis ab alio dependeat: vel ad-

innicem sint annexi: ergo dispensatione opus est etiam si duo tantum simplicia vellet habere.

Religiosus duo beneficia in titulum obtinere non potest.
9 Adhuc regulari non solet concedi dispensatio ut possit duo beneficia sui ordinis in titulum retinere, secus in seculari: sed poni solet in dispensatione, ut religiosus unum habeat in titulum, aliud in commendam, ut supra dictum fuit in bulla dispensat.

10 Ratio est quia si religiosus in titulum haberet duo in diuersis monasteriis, esset sub diuersa obedientia, & diuersis subiceretur: quod esset absurdum, & monasterium, quem habere duo capita: ut in c. 1. ne sede vacat. & duobus dominis seruire. cap. 1. 21 q. 1.

11 Nisi illa duo beneficia dependerent ab vno & eodem monasterio, tunc possent ea simul in titulum haberi: quia non subest hoc casu diuersis sed vni tantum: aut si connexa essent vel vnita: quibus casibus non requiritur dispensatio ad ea obtinenda. g. in d. c. cum singula.

Fiat ut petatur in titulum quod ad religionem non inducit dispensationem.
12 Præterea si regularis iam habens parochialem ecclesiam, petat alteram sibi commendari: & Papa dicat in signatura, fiat, vel concessum ut petitur in titulum: si Papa alias non dispensauerit, tenebitur hic regularis dimittere primam, & secundam habebit in titulum: quia regularis sine expressa dispensatione non potest duas parochiales ecclesias in titulum habere, ut dictum fuit.

13 Ino nec vnam. d. cap. monachi. de stat. mona. nisi in aliquibus casibus. ea. quod de immortem de statu regula. Qui casus cum alias in propriis terminis mihi contigisset, consului monacho, ut primam rursus impetraret, ut vna cum secunda posset illam obtinere, cum dispensatione opportuna ad illa duo.

Regulari quando ordinarius commendare beneficium possit.
14 Verum si dispensatum sit cum regulari, ut vna cum prioratu, vel alio regulari beneficio possit unum seculare beneficium cum cura, vel sine cura, si sibi alias canonicè conferantur recipere, & quoad vixerit retinere, &c. non valebit tamen ordinarius commendare beneficium seculare illi

monach: quia seculare beneficium non datur regulari in commendam etiam à Papa nisi in signatura sit expressè concessum, & in dispensatione, quod etiam ordinarius eidem conferre, vel commendare possit ut soleo apponere: quia interdum quis amisit beneficium ob hoc quod hæc clausula fuerat omissa. Nota, quia non inuenio dicta à nostris interpretibus.

15 Nec quidem in titulum ordinarius dare potest quia duo non dantur in titulum, maxime regulari, nisi hoc in dispensatione fuerit concessum: ideo in dispensatione debet exprimi, quod illa duo in titulum habeat. contra cap. cum singula. Si prouidemus de preb. in 6. Et de hoc fuit Arrestum in magno concilio latum: quod secus est in secularibus, ut superius dixi in effectu dispensationis. ratio diuersitatis est, quia ad vitam non commendantur beneficia ab episcopo. cap. nemo de elect. in c. & hoc est maxime prohibitum religioso, ut duo habeat, in concilio Lugdu. cui non potest derogare ordinarius. gloss. in c. cum dilectus. de elect.

16 Aduertendum est etiam, quod si religiosus per simoniam (ut sæpius contingit) in monasterio receptus fuerit, illa receptio valebit quò ad eum, ut post hanc professionem resilire non possit à monasterio: sed ibi, vel in aliis locis eiusdem ordinis collocari debet. c. quoniam. Et. i. mens. c. de simo. Ioan. Ana. in c. dilectus. 2. ibi. Tamen si velit sibi: provideri in d. monasterio, debet prius absolui ab excommunicatione, & simonia, ut remanere possit in dicto monasterio, & postea sibi prouideri de abbacia dicti monasterii poterit, vel alio beneficio. doct. in d. cap. quoniam, & cap. de regu. de simo.

17 Religiosus ergo volens exire de monasterio licentiam petat & obtineat ab abbate, alias est excommunicatus. cap. 2. ne clericus vel monach. in 6. quia sicut piscis sine aqua caret vita, ita quoque monachus sine claustro. c. placuit. 16. q. 1.

18 Ad laxiorem autem ordinem non potest transire, etiam abbatis accedente consentu

sentu, & obtenta licentia. *gl. in c. cum singu-*
la §. si de prob. lib. 6. ut superius dictum fuit.

19 Quod si recedat, & habitet extra monasterium suum absque licentia prælati sui, licet gestet habitum, tamen est apostata, & excommunicatus, secus si in alio monasterio degeret, secundum Innoc. in cap. fin. de venunc. c. intelleximus, de etate. Ang. Clarius. in verb. apostasia, in 4. Pan. in ca. 1. de apostasia. & superius dictum fuit.

Morandi li-
citra extra
monasterii
ligiosa con-
cedi potest.

20 Unde licentia morandi extra monasterium non potest concedi religioso, nisi causa studiorum. *cap. relatum. ne cleric. nisi quando re-*
alia iusta causa. cap. ex rescripto. de iure iur.
alioqui data non valet, quia non potest Abbas, vel alius contra ius dispensare. *ca. non est de voto, ubi gl. & doc. & superius in prin-*
huius materie dictum fuit.

Abbas sine
caussa dis-
pensans cu-
suo mona-
cho peccat.

21 Veruntamen si abbas, vel prior sine causa dispensaverit, & permiserit religiosus non erit excommunicatus, sed in conscientia tenetur abbas seu prior. *d. cap. 2. ne cleric. vel monach. in 6. & peccat uterque tam prior quam monachus: ut ibi dicunt doct. imò non poterit abbas vel prior sine consilio conventus licentiam præstare. dist. cap. 2. hoc docet Anfr. in dec. tholof. que st. 270.*

22 Consuetudo tamen (ut vidi sæpius) aliter observatur, ne consiliu conventus ad hoc petatur, saltè in aliquibus monasteriis.

23 Ne verò per ignota procedamus, monachus intra annum professionis non propriè dicitur monachus. *cap. 1. [c. benefici- um. ubi gl.] de regul. in 6. glo. in cap. de relig. domib. Tamen largè potest dici monachus & religiosus. c. 1. de statu monach. & cancellaria Apostolica vocat illum monachum, vel canonicum regularem apponendo in principio bullæ post salutationem, religionis zelus, &c. perinde ac si professus esset, & provideat illi beneficio. trãslationem apponit, si sit alterius ordinis, vel dependeat ab alio monasterio, licet eiusdem ordinis, quia præsumit eum velle continuare religionis propositum. tamen si relinquat habitum ante professionem, non est nota infamie vel apostasie affectus, quia iure facit: ut plenè consuluit Fel. conf. 29. in folio.*

24 Hodie non admittitur quis in Francia, ad beneficiaria regularia, prioratum, aut aliam administrationem, nisi is sit expressè professus. *cap. nullus, de elect. in 6. nisi à Papa cum derogatione, & certa scientia, &c.*

25 Siue conferantur ei beneficia, siue ad ea eligatur, *cl. ne in agro. §. ceterum. & §. sane. de statu monach. Oldra. conf. 222. dicendum vbi extendit ad aliam quamlibet concessionem. d. c. nullus, loquens in electione. licet Panor: & alii teneant contra, in cap. 2. de restam. quem sequitur Ioann. de Selua. in tract. de benef. in 3. part. q. 54.*

26 Sed Oldradi opinio prævalet in Francia, conformisque est regis constitutionibus: nisi, ut dixi, collatio fiat ab ipsomet Papa, aliis enim prohibetur isti conferre ante professionem etiam de consuetudine.

27 Animadvertendum etiam est, quod religioso non debet dari titulus doctoris, nec quidem in Theologia, aut in iure canonico: nam quò ad ius Civile, & Medicinam non est dubium: cum hæ scientiæ expressè sint eidem prohibita. *ca. non magno perit, & c. super specula, ne cler. vel monach. Sed in bulla Papa solet dicere, & Iulius, &c. Dilecto filio N. Monacho, & Theologiae professori, vel iuris Canonici.*

28 Si verò Papa dirigat bullam seculari Doctori, tunc scribit Dilecto filio N. Magistro in Theologia, non autem Theologiae professori, vel Doctori in iure Canonico, si fuerit secularis: si verò regularis solet apponi professori, &c. ne forte religiosus ille sub hoc titulo doctorali intromiseret, aut potius ab officio distraheretur quod præstare debent doctores maxime Religiosi: ob id vocat eos professores, volens eos continuo profiteri, nec enim aliàs merentur hoc nomen tam honorificum. *l. à nullo. C. defer.*

29 Etiam baccalaureatus in artibus, aut licentia, non sunt gradus: ideo nec solet vocari Religiosus in literis Apostolicis Baccalaureus, seu Licentiatus in artibus: si tamen hoc asserat impetrans, in bulla dicitur tibi, qui (ut asseris) Baccalaureus in arti-

Professus
habere po-
rest benei-
cium, non pro-
fessus non

Doctoris in
iure non
debet dari
religioso.

Secularis
vocatur do-
ctor regula-
ris profes-
sor, & quæ-
obrem.

artibus, vel Licentiatu in artibus exiit, vide que scripsi in §. *proterea*. & in §. *statutus*. i. de colla. in *Com.*

Religiosus 30 Adde etiam quod religiosus in literis Apostolicis non vocatur nobilis, si quidem ingrediendo religionem amisit nobilitatem. glo. ult. in ca. i. de purgat. canon. & cap. fin. de statu monach. Roma. singul. 27. vtrū nobilis: quia censetur esse mundo mortuus. c. placuit. 16. q. 1. Sed in bulla dicitur tibi, qui (vt asseris) de nobili genere procreatus exiit, &c. tamen quomodo hoc intelligatur, scripsi in tract. nomi. q. 12. circa finem: vbi dixi hoc quo ad Deum non regulariter quo ad alios effectus.

Spurius 31 Idem in spurio, vt non dicatur in literis Apostolicis, nobilis, sed (vt asseris) de nobili genere procreatus, exiit, &c. & hoc seruatur ex stylo curiæ Rom. qui iure probatur, in cap. si gens Anglorum. 16. dist. vbi bastardi dicuntur ignobiles. vide que scripsi in §. cum verb. in verb. nobilitatis. de col. in Concord.

Regularis 32 Non prætereundum est, quod cum à Papa conceditur beneficium religioso, & petitur in supplicatione, quod ad vitam inuitus amoueri non possit, solet addere Papa absque rationali causa, alias daretur materia delinquendi monachis, & cōtra dicendi suis Abbat. contra l. conuenire. ff. de pact. dota.

33 Tamen ego putarem hoc esse intelligendum, etiam si non apponatur: nam beneficia secularibus ad vitam dantur. ca. si gratiose. pe. rescrip. nihilominus ex causa remoueri possunt, & priuari beneficio. c. ad abolendam. de heretic. c. satis. 56. dist. sed hoc Papa exprimit in regularibus gratia vberioris declarationis.

Religiosus 34 Notandum etiam est, quod religiosus non sumit nomen ex beneficio seculari, nec vocatur curatus vel prior sancti Pauli vel rector parrochialis ecclesiæ, nec ex vicaria seu capella, nisi sit sui ordinis, quia semper fratres sunt, & regulares & ad tollendam gloriam, & ambitionem: vt pat. in tit. de stat. mon.

35 Item dicunt pragmatici Romani in fratre Hierosolymitano habente, parro-

chiale ecclesiam per fratres illius hospitalis teneri solitam. [Illi autem Hierosolymitani habent statuta quæ sequuntur. Statutum primum regulæ sic habet.

Præcipio enim quod omnes fratres accedentes ad obsequium pauperum, & tuitione fidei catholice teneant, & cū diuino præsidio seruent tria quæ promissa sunt Deo: videlicet, paupertate castitate, & obedientia. Hoc est, quod adimplebūt quicquid eis erit iniunctum à suo magistro: atque viuere sine proprio: quoniam Deus requiret hæc tria in vltimo iudicio.

De paupertate declaratur in 3. part. regulæ tit. de fratribus. art. 7. Sic votum quidē paupertatis id exigit, vt bonorum dispositio liberæ voluntati non subiacet Nec licet igitur, nec quoquomodo permittitur, bauiuis, prioribus, præceptoribus, aut aliis ordinis nostri fratribus testamentum condere, vel hæredem instituire seu legata facere, atque etiam seruitoribus aut aliis aliquid elargiri tantum eorū stipendia. Possunt tamen fratres nostri de propriamentum facere, hoc est, in scriptis bonorum suorum ac debitorum & creditorum declarationem redigere, & cum licentia magistri de eorum moderata portione disponere.

36 Tamen hodie si alia non concurrant dabitur in forma gratiosa, sicut si intituletur: & sic dicitur, dilecto filio canonico prioratus seu monasterii sancti A. ordinis sancti Bened. diceces. &c. salutem.

37 Item in dispensatione horum religiosorum non solet poni clausula, prouiso quod idoneus sit, &c. quia tales regulares alias idonei sunt, vel esse præsumuntur. gloss. in cap. quantumlibet. 47. distinct. cex. in bulla vobis. cap. 1. no. de seruim. in ord. faciend. licet quibusdam sint bene & stupidi, & stolidi, ac penitus ignari.

38 Dispensatur ergo cum monacho vt possit habere ecclesiam parrochiale, ad quam est inhabilis, officium enim plangentis susceptum non docentis. Hiero. in cap. monachi. & cap. si cupis. 16. q. 1. cum singula de praben. in 6.

39 Inō de stylo cur. Rom. seruatur, quod si

si receperit fructus parochialis ecclesie sine dispensatione rehabilitari debeat: & vidi expediri cum infectione, & irritatione, & rehabilitatione, *vt statim dicitur.*

40 Idem in canonico regulari, nisi præficiatur causa prædicationis, *t. quod Deirivorem. de statu monach. vel nisi fuerit ad hoc dispensatus aut in subsidium aliis deficientibus secularibus. ca. inter quatuor. de regula. & his casibus parochialem obtinere poterit, aliis non regulariter.*

Beneficia monachalia reuocatio- nis & mor- tuarum concessio.
41 Verum quo ad beneficia manualia notandum est, illa vacare per reuocationem, & per mortem: *vt per glo. magnam. in cle. quia regulares, de suppl. neg. prolat. & in cle. & si principalis, in verb. electionem. de reser. Nicol. Mil. in verb. beneficium. q. 18.*

42 Et secundum eundem q. 19. ex consuetudine possunt effici perpetua, aut e contra: *vt etiam docet Anto. in d. parrela, in si. de consir. vili. & idem Nicol. Mil. in verb. religiosus non potest consentire. vide multa que de his manualibus officiis scripsi in tract. de pacifi. possessor. nu. 272. in 6. limit.*

Religiosus ferens publicum cooperum est apostata.
43 Insuper non est omittendum, quod religiosus publice ferens habitum cooperum sine iusta causa, sit apostata. *glo. no. in cle. 2. in verb. extrinseci, de vita & honesta. cleri. quam gl. no. singularem. Phil. Franc. in c. vno cle. coniug. in 6. & in ca. certum. de reg. iur. ibid. vbi loa. Andr. in Mercurial. dicit illum excommunicatum, & apostatam, & ita fuisse pronunciatum.*

44 Et sic est inhabilis ad beneficia, *vt in d. cle. dicitur: & hoc asserit Oldrad. cons. 184. pater sancte, in si. vbi dicit fuisse latam sententiam per do. Clementem Papam 3. & repulsum electum, episcopatumque fuisse datum fratri dom. Berengarij Fredoli id temporis episcopo Tusculan. Card.*

Religiosus dimissionem habitum efficitur inhabilis.
45 Nisi secum fuerit dispensatum, quod raro fit: quamobrem amittere debet huiusmodi beneficia quæ eis postea conferuntur: sicut plerumque vidi impetrari beneficia religiosorum, qui dimiserant habitum in vniuersitate Paris. quem postea reassumpserant, sed non obtinuerant rehabilitationem, nec absolutionem, ideo sua beneficia amisissent.

46 Idem si transierint ad laxiorem regulam, licentia quoque petita, sed non obtenta, à fortiori si nullum deferat habitum, erit apostata & excommunicatus, secus si monasterij secundi sumpserit habitum deferendum primo derelicto. *ca. intelleximus de ciuitate & qualitate. glo. in ca. ex parte, de temp. ord. lmo. & alij. in ca. fin. de renunc. & doctor. in ca. 2. ne clerici vel monachi, in 6. & hæc de non mendicantibus.*

47 At mendicantes relicta eorum religione non possunt ad religionem sancti Augustini, Benedicti, vel alterius ordinis non mendicantium transferri sine licentia Papæ expressa, nisi ad Carthusien. alioqui sententiam excommunicationis incurrunctam tam religiosus mendicans, quam recipientes ipso facto, *text. in extrauag. viam ambitiose cupiditatis, de regul. in extrauag. communib. [Egid. Bellanera in cons. 32. pro introductione.]*

48 Secundò ab hac excommunicatione absolui non possunt ab alio, quàm à Papa, nisi in mortis articulo, *text. in d. extrauag. viam.*

49 Tertiò irritatur ibidem translatio, & facta nullius sunt efficacia vel momenti, ecce pœnas extrau. Martini, vnde Papa solet facere mentionem huius extrauag. quando dispensat cum his mendicantibus sic dicens non obstan. extrauag. Martini viam ambitiosæ, &c. alioqui non valeret dispensatio.

50 Quarto facta est cle. vt professores, de regu. quæ disponit, quod si religiosus mendicans transferat ad religionem non mendicantem, sancti Bene. forre, vel sancti August. inibi beneficia, vel officia, seu administrationes habere non possit: ad prælaturam tamen concordia suffragio eligi poterit, *c. quorum de elect. in 6.*

51 Quintò quod non possit in dicta religione curam animarum vel aliam curam administrare, etiam tanquam vicarius, ibi rest mendicantibus exercere officia, nec esse ibi prior claustralis, vel subprior: *vt ibi dicitur.*

52 Et non solum prohibetur in illa religione, ad quam prius fuit translatus: sed in religione etiam si à prima translatione rursus fuerit

est trans-
latus.

translatus ad secundam, cum sit eadem ratio: & iura semper loquuntur, & sunt in viridi obseruantia. l. *Armani. C. de hereticis*, alias fraus constitutioni fieret: & daretur occasio maioris mutationis.

53 Idem dicerem, si episcopus illi cōferret: nam cum prohibeatur transferri propter ambitionem, ambitioni locus erit, si licet ab episcopo obtinere, & ita docet Laurent. licet Federicus victus amicitia contrarium consulerit. *in cons. 161. quidam religiosus*. ut ipse ibi fateretur, quamuis sapius reculasset, & recusandum est, quia præstat occasionem mali, *ut ibi asserit.*

Suffragiū
non habet
religiosus
mendicās.

54 Sexto nota, quod si habeant officium eo monasterio, ad quod sunt translati, non tamen habebunt suffragium seu vocem, nec locum in capitulo, *ut dicta clem. 1. de regul.* sed locum in choro, sic: quia id est onus, à quo subleuari non intelliguntur: atque si esset prior conuentualis, nec tamen adhuc posset habere vocem in eo monasterio, à quo dependet, nisi derogatum sit huic clem.

55 Sed in sui prioratu sic etiam sine derogatione nam huic prouidendo, videtur hoc in consequens Papa concessisse argument. l. 2. ff. *de iurisdict. omn. iudic.* alioqui iura sui prioratus amitterentur, & ipse iure prælati priuaretur, quod non est dicendum, cum ut monachus habeat vocem in ca. sed tanquam prælatus. *ut docet Bonifacius, & alij in dicta clem. 1.*

56 Quinimò etiam dispensatus hic mendicans ut obtinere possit beneficia, & administrationes, non tamen videtur dispensatus ut vocem, & locum habeat in capitulo: nisi de hoc fuerit expressè facta mentio: vel nisi fuerit derogatum huic præfate constitutioni, quemadmodum fieri solet: & tunc omnibus pœnis derogatum videbitur: *ut docet Bonifacius in d. clem. ut professores. in fi.* & his non dantur beneficia in commendam sed in titulum: ut est statutum in reg. Alex. 6. *in d. signat. grat.*

Rationes
cur trans-
ferrī pro-
hibeantur

57 Rationes horum ponuntur in d. clem. Prima est ex dicto Pauli, videlicet, ut quisque in ea vocatione persistat, in quorū causis *l. c. 1. q. 1. & ut quietius in suo mo-*

nafterio uiuat, *cap. licet, de regul.* nec non ut tollatur ambitio, quæ sapius istos inuadit: & ut discordiæ, & schismata sedentur, quæ possent oriri inter fratres, ad quos iste mendicans est translatus. Dicerent enim Abati id quod in Euangelio scribitur: tu eos nobis, qui portauimus pondus tui, & estus, non solum pares facis, & sed præfers. *gl. in §. 1. de iustit. & iure, in iustit.* Quod si sint religiosi simplices in monasterio translato inuidia & murmur cessare poterunt: nec fiet tam frequens mutatio religiosorum, quæ videmus sapius inter quosdam fieri.

58 Et hæc translatio, & frequens mutatio inconstantiam denotat, *ca. que dignior. 24. q. 1. & ibi gl.* ideo non debet fieri, nisi propter zelum perfectioris religionis: vel si religiosi primar religionis declinent à regulari perfectæ religionis, aut propter infirmitatem vel debilitatem, ob quam non potest ingressus religionem seruare illius regulam. *gl. & doct. in summa. 19. q. 1. Florent. in 3. parte summe titul. 16. ca. 4. in d. de transseunt. de una religione ad aliam: alioqui fit inhabilis, ut supra dixi.*

59 Sed quando quis fiat inhabilis? Respondet in casibus à iure expressis, alias quilibet præsumitur habilis, nisi probetur inhabilis. *ca. si forte de elect. lib. 6. & is qui à iure efficitur ineligibilis, ut communiter religiosi, in c. cum singula, de præb. in 6. hi inquam, inhabiles esse censentur etiam ad collationem ut supra dixi.*

60 Ineligibilis etiam fit quisquis electioni de se factæ per secularis potestatis abusu consentire præsumpserit, ut neque absque dispensatione ad aliquem valeat eligi dignitatem. *cap. quisquis, de elect. & tam ad maiora quam ad minora beneficia, prohibetur eligi. Specul. in eod. titul. §. dicendum. vers. sed nunquid habens, & si celebret in loco interdicto. cap. is qui, in si de sentent. excom. in 6. vide extra. primam, de post. præb. in commu.*

61 Adhæc quicumque ad preces hæreticorum dignitates, & quæcunque alia beneficia ecclesiastica receperint, illis priuatur, & si illa scienter receperint, inhabiles sunt ad alia. *c. 2. §. adhæc, de heretic. l. 6.*

62 Item obsequia

Inhabilis
est qui se-
cundum
beneficium
retinet cũ
primo sine
dispensa-
tione.

62 Item quicumque recipit secundum beneficium incompatible, postquam secundi possessionem habuerit pacificam, primum dimittere in ordinariis manibus tenetur, alioqui ex tunc sit ipso iure secundo priuatus: & nedum ad sacros suscipiendos ordines, sed etiam ad habendum quodoung beneficium ecclesiasticum inhabilis reputetur, *extra. de execrabilibus, vers. qui verb. de preb. in Extra. 10. 22.*

63 Idem si quis de facto receperit secundum beneficium, quod etiam retinuerit cum primo, per *c. cum qui. de preben. lib. 6.* ne stultus melioris sit conditionis, quam sapiens. *l. aut feruus. ff. quod vi aut clam.* nec dicitur extenso, cum sit eadem ratio, *gloss. in a. ubi. quas actiones. C. de sacrosanctis ecclesiis. & in cap. quorundam. de elect. lib. 6.*

64 Idem quoque si primum de facto tenebat, quia non promotus intra annum, & demum receperit secundum, quod detinuit cum primo, adhuc est utroque priuatus, & inhabilis factus, quia isto casu insunt rationes positae in *d. extra. de execrabilibus*, ideo locum habebit hæc priuatio.

Inhabilis
est qui in
sacris bi-
parita
fuerit vsus
veste.

65 Inhabilis etiam redditur, qui in sacris constitutus vsus fuerit bipartita veste, aut virgata, seu caligis rubeis, aut viridibus. *clen. si. de vi. & honestat. clerico.* nisi consuetudo eum excuset.

Fructus
beneficij
iniuste re-
cipiens si
inter vsus
& inhabi-
lis.

66 Item quicumque recipit iniuste fructus beneficij, & tanquam intrusus, sit inhabilis ad quæcunque beneficia. *c. cum tam dudum. de preb. & ibi Panornit. & alij*, quia prædo est. *c. in lueris. de res. lit. spolia.* & indiget rehabilitatione, si perceptio erat iniusta de iure communi, secus si per regulas, vel statuta quæ poterant ignorari. *c. a. & 2. de constit. in 6.* nisi is qui fructus recipisset sciens statutum, recipisset fructus. tunc etiam inhabilis factus fuisset. *doct. in cap. dudum. & c. nihil. de electio.*

Compositio
de fructi-
bus iniuste
perceptis
sibi debet.

67 Quæ rehabilitatio non solet fieri sine fructuum compositione ad dimidiam aliquid quando fructuum partem taxanda: ut dicitur dom. Probus in additio. ad Ioan. Monach. in cap. sin. colum. 2. de constit. in 6. post Ioan. Andr. in additio. ad Specul. in tit. de dispensat. §. si. *conclum. in vlt. addit.* sed ad mitiorem pœnâ

taxatur, prout visum fuerit officialibus curiæ Romanæ. [*in tit. de dispensat. cum regula factum.*]

67 Nunc videamus an impetratio facta, non habita fructuum acceptorum mentione, valeat si impetrans iniuste antea fructus receperat, super hoc casus faciam sequentes.

Primus est, si iniuste fructus perceperit, & hoc manifestè appareat, & tunc inhabilis factus sum, ut pote si a laico beneficium sine alia collatione accepero, & in consequentes fructus, non valebit postea illius beneficij impetratio, nec prouisio alia, eum si inhabilis, nisi hoc exprimam, per *cap. quisquis. de elect. capis. cum singula de preben. in 6.* sed requiritur rehabilitatio, ut inferius dicitur: nisi impetrans fructus inutilitatem ecclesiæ conuertisset, teste Nicolao Milio. in *verb. gratia. quest. 86.* Nam postquam restituit fructus ablatos, peccatum censetur eidem remissum, per *regul. peccatum. de reg. iur. in 6.* Docet Aufrer. in *decis. Tholos. quest. 483. quidam nobilis.* Et sic vides in quanto sint periculo hi, qui ante prouisionem Papæ, fructus abbatia, vel episcopatus recipiunt, quocumque quæsito colore. *c. auaritia. de electio. in 6.*

Secundus casus est, si iniuste quis fructus receperit etiã colorato titulo, si postea illud beneficium impetrauerit non habita fructuum receptorum mentione, nõ valebit impetratio. Nam si Papa hoc sciuisset, non concessisset, ut docet Ioan. Andr. & alij in *c. dudum. 2. in gl. futurum. de elect.*

Tertius casus, si quis fructus iniuste receperit, ratione tamen colorati tituli, & aliud beneficium, quàm cuius fructus percepit impetrauerit, non facta iniusta fructuum perceptione alterius beneficij, valebit tamen impetratio, quia in eo non deliquit, cuius fructus non recipit. Ideo Papa non minus, si sciuisset, eo concessisset: *capit. super lueris, de rescript. cap. si compromissarius. de elect. lib. facti l. 2. §. quum ei. ff. de iur. hie.*

Quartus casus sufficit facere mentionē iniustæ perceptionis fructuum, quando nõ incurritur inhabilitas ratione illius per-

ceptionis, sed si incurta fuerit inhabilitas ea causa, requiritur etiam inhabilitatis expressio in rehabilitatione, & fructuum compositio, ut superius dictum fuit. Quod docet d. Probus. in d. capit. si de consue. post alios doct.

Quintus casus, si quis impetret dispensationem super pluralitate beneficiorum, & non faciat mentionem, quod illi illicite detinuerit, & quod inde perceperit fructus, non valebit dispensatio; per ea: ad aures. ubi Panor. circa finem de r. scripti. Inde Felin. in cap. postulasi. in si. illo ut. & docet in cap. licet episcopus. col. y. lim. de prebend. in 6. Scripti in rer. pro expressis. in forma mand. in concord. Ita nunc sufficiant de expressione quæ sunt notanda, quia per doct. non hactenus ita scripta fuerunt.]

Clausula in rehabilitatione ponenda. 68. Et in summa concludendum est impetrationem factam ab ipso inhabili non valere, nisi prius sit rehabilitatus: vel huius inhabilitatis mentio facta fuerit. doct. in ca. cum candidum, de preb. & in rehabilitatione solet poni in si. bullæ clausula de stylo cu. Ro. talis. Volumus autem, quod antequam prelati iudices ad executionem presentium procedant, ut dictum beneficium N. in eorum vel alterius eorum manibus realiter dimittere tenearis: & insuper ex nunc irritum decernimus, &c.

69. Atque potest poni clausula in signatura; etiam in illo beneficio se forsitan intruserit, quæ pro expresso habeatur & latissimè in bulla possit exprimi, & cum opportuna dispensatione, absolutione, & rehabilitatione, &c.

Rehabilitatus ad secularia non est habilis ad regularia. 70. Et cum ista rehabilitatio velut odiosa sit interpretanda, factus habilis ad secularia, non erit factus ad regularia, nec e contrario, ideo requiritur expressio in rehabilitatione: sicut docet Hier. Paul. i. praxi cu. Ro. fol. 44. v. sic. quod habitatus, &c. plus dicens, quod si fuerit habitatus ad beneficium curatum secularè, & alia quæcunque, & quæcunque intelligetur de similibus secularibus, per gl. in cl. de rescri. ideo regularia obtinere non poterit.

71. Imò religiosus quando habilis fit in rehabilitatione solet obtinere, ut habilis

fiat ad quodcumque beneficium, sed non ad quæcunque, quia pluralis esse non debet. capitul. cum singula, de prebend. lib. 6. sic statuit Alexand. 6. in mul. de sign. grat. tamen vidi multas religiosorum rehabilitationes ad quæcunque & quodcumque beneficia factas.

Aliis modis quis efficitur inhabilis, videlicet per crimen hæreseos, simonie, & alia crimina, quæ congesti in tract. de pacific. post. in 4. l. un. ubi dixi quosdam inhabiles non esse priuatos beneficiis, quæ possident, sed esse quidem inhabiles ad recipiendum beneficia: ibidem videre potes, ne pluralis, quia etiam dicam in 3. parte de amissione beneficiorum.

De dispensatione cum corpore vitiatum.

Supereff, ut de corpore vitiatum agamus, quos ut plurimum, nescio quâ pietate videmus à parentibus Deo dicari, nec non inuitos in monasterium detruendi: quæ macula licet quoad Deum exigua sit: quod perdatur & purgetur in religione, tamen eorum mens inspicitur, qui gibbosos, claudos, & alios maculatos offerunt, eos arbitrari grauisimè peccare: nepe dicit Hiero indignum est dare Deo, quod dedignatur homo. c. si. 49. dist. vt non immerito ius eosdem sic vitiatos ab altaris ministerio repellat, nisi accedente dispensatione, de qua gl. in summa 55. dist.

2. Primum ergo notandum est, quod corpore vitiatum & ad ordines, & ad beneficia sunt inhabiles, & quod promoueri non possint prodigiosi: rex. est in c. qui in aliquo. 51. dist. ibi, aut qui naturali defectu membrorum minus habere noscuntur.

3. Sic nec beneficia tenere, quia ecclesiæ seruire non valent. c. fin. de rescri. lib. 6. glo. 1. & doct. in ca. si. de verb. sign. idem Card. Alex. in c. si. Apostolica. 55. dist. & c. si. 48. dist.

4. Vnde si quis gibbosus existat, vel aliis deformis sit, is ordinari sine dispensatione prohibetur. cap. i. in fin. 49. distinctione, & c. 1. 55. dist.

5. Itaque solet in his Papa post salutationem.

nem sic dicere, Apostolicae sedis circumscripta benignitas rigorem iuris mansuetudine temperans, &c. nonnunquam aliqua de gratia benignitatis indulget quae sacrorum canonum severitas interdicit exhibita, &c. probatur in cap. dispensationes. r. qu. 7.

Claudius an ordines sumere possit.

6 Claudius vero sine dispensatione promoueri potest de consuetudine, dum substinere se valeat, maxime in Gallia, ubi plures sunt, teste Hostiens. in summa, de corpore vitiat. §. fin. quod etiam iure permittitur. c. si quis. 55. dist. ubi sic scribitur, Si quis in infirmitate positus clericus Medicorum incisione claudus efficitur, promoueri ad sacros ordines eum non negamus.

Papa dispensando committit maculam episcopo videndam & formam.

7 Item non solet Papa cum his directè dispensare, sed scribit episcopo vt si sibi videatur dispense his ferè verbis, Mandamus quatenus, si & postquã dictus N. coram te personaliter se exhibuerit, oculum vel membrum ipsum diligenter inspicias: & si (super quo conscientiam tuam oneramus) ex inspectione huiusmodi tanta deformitas in eodem oculo non appareat, quod ex hoc possit in populo scandalum generari, ac aliud canonicum nõ obstat: cum eod. N. si secum per te super praemissis dispensare contingat, vt quaecunq; beneficia, &c. recipere & quoad vixerit retinere, liberè & licitè valeat, auctoritate Apostolica tenore praesentium de speciali dono gratiae dispensamus.

Si vitium non generet scandalum populo dispensatur.

8 Et sic Papa mandat episcopo, vt videat maculam, & si scandalum non generet populo, quod conscientiae suae Papa relinquit, vt dispense: qui si dispensauerit, Papa quoque dispensat cum illo, vt beneficia possit habere. Haec est summa istius dispensationis.

Duplex requiritur dispensatio in vitio & ad ordines, & ad beneficia. Deformitas

9 Et sic duplex est dispensatio, prima ad ordines, vt promoueri etiam ad sacros ordines possit: secunda ad beneficia obtinenda: quia postquam erit promotus, altari seruiet, ergo conueniens est vt de altari viuatur. c. cum secundum, de praeb. etiam quandoque cum isto dispensatur, vt plura beneficia obtineat, &c.

magnis membris deformitatem, vt manū aridam, vel si membra decoris non habet, vt pote nasum, quia talis hominibus est scādalo, promoueri prohibetur, c. 2. de cler. egrot. ideo dispensatione opus est.

11 Idem si amiserit oculum, is enim qui caret oculo, sacerdotij officium adipisci non potest. c. fin. 55. dist. nisi Papa super hoc dispensauerit: & facilius est dispensatio, quando amisit oculum dextrum, quam sinistrū: quia sinister vocatur oculus Evangelij, per quem facilius sine capitis reuolutione sacerdos Euangelium legere poterit, quam obrem non erit scandalum populo, secus in oculo Evangelij, vt dicunt.

12 Si verò parua sit deformitas, quae non tendat ad scandalum, non prohibetur ab ordinibus, nec à beneficiis: vt si quis maxillam, vel oculum habeat paulo maiorem altero, vel strabo sit, aut hippus, vel macula in oculo: quia is in redhibitione de iure ciuili non est. l. qui clauium. ff. de ed. edict. & sic ab ordinibus non prohibetur. gl. in summa. 53. dist. nec vt beneficia habeat.

13 Idem si sex habeat digitos, l. idem. Officium, ff. de ed. edict. vel si digitum amisit casu, aut eius partem, non ideo prohibetur promoueri. c. qui parum. & alior. 55. dist. nisi pollex digitus ei, et abscissus, vel index, tunc prohiberetur ordinari, sed si tantum unguam pollicis amiserit, non ideo censetur inhabilis, dum alias ad frangendam Eucharistiam sit in ipso pollice potens, c. fin. de corpore vitiat. ubi quoque dicit gloss. aliquē prohiberi, cum amittit aliquem ex illis digitis, per quos fit signum crucis.

14 Considerandū est etiā an illa magna deformitas sit apparens, aut latens: nam si apparet, & ob id afferat scandalum, quod arbitrio episcopi relinquatur, promoueri prohibetur. teste Amo. in r. 2. de corpore vitiat.

15 Si verò latens sit vitium, vt pote quia est castratus, non prohibetur promoueri, nec est opus dispensatione, nisi episcopi c. significauit, eod. nec coleos suos custodire tenetur, vt dicunt rustici, gloss. in capit. Euanuchus. 55. distinct. Gofred. in summas de corpore vitiat. in fine.

16 Quod est verum, si per aliū castratus

tas vel scādalo, dicitur prohibetur ordinari.

Oculo carens nõ est apertus ad sacerdotium.

Deformitas parua nõ prohibet ordinari.

Dignum non habens an possit ad ordines aspirare.

Deformitas latens non prohibet ordines sumere.

Castratus potest ordinari.

fuert, vel casu eos amiserit, & ex parte, cum sequent eodem, secus si ipse se ipsum castraverit: quod rarum est: quia sui homicida fit, tunc prohibetur promoveri, cap. si quis absciderit, & cap. qui partem, & per totum. 55. d. 1. m. 1. & qui promovetur prohibetur, in consequens & beneficia obtinere: quia beneficium datur propter officium, quod ille exequi non potest. cap. fin. de rescriptis. in 6.

Cautela nota pro impetrantibus beneficiis, vel alia.

17 Aduertendum tamen est circa Rom. curia praxim, ut si quis existimet se inhabilem, vel collationem nullam, hoc non debet ita manifeste dicere in signatura, sed debet dicere, cum dilectus filius Titius dubitet, &c. & cum dubitet collationem viribus non subsistere, &c.

18 Alioqui si statim fateretur se inhabilem, aut collationem nullam, posset illa confessio plurimum sibi detrimenti afferre: quia confessio nocet confitenti. cap. 1. & per totum, de confessis. libr. 6. ubi est bona gloss.

Papa an super homicidio dispenset, & super quo, & quando.

19 Super homicidio vero voluntario Papa non dispensat, maxime quo ad altaris ministerium, etiam in regulari: nisi in loco in quo erit occultum homicidium, sed non in loco, in quo est commissum propter scandalum: sed alibi celebrabit ad congruam sui sustentationem: ut doct. not. in ca. & ad audientiam de homicid. & in foro conscientiae facile dispensatur, imposita tamen graui poenitentia: & quando ipse homicida vellet religionem ingredi: ut statuit Alex. 6. in tit. de dispensa.

20 Si vero agatur de homicidio casuali, Papa facilius dispensat quam super voluntario, maxime si homicida dabat operam rei licitae. c. dilectus, & seq. de homic. & e. Ioannes, cum aliis multis ibid.

21 In homicidio vero necessario, si quis vim repellendo occiderit, & se defendendo: & tunc datur dispensatio facile, & cum absolutione in foro conscientiae, ad cautelam, clem. vna, ubi doct. de homicid. & si factum fuerit ex inuitabili necessitate, datur per viam declarationis, secus si vitari homici-

dium poterat fugiendo glo. & doct. in c. suscepimus de homicid.

22 Sed si homicidium quis commiserit alium defendendo, etiam extraneum, cum teneretur proximum suum iuare, ut fecit Moyses contra Aegyptium, datur dispensatio ad cautelam, dummodo oppressus mortis periculum euadere alias non valeret, & tunc etiam ad altaris ministerium, & ad beneficia, ut ea retineat, sed difficilius dispensatur, quando oppressus potuisset mortis periculum euadere: alia videntur facilia, ideo ea nunc omitam.

De dispensatione de non promovendo.

ALio nobis modo conseruatur beneficium, videlicet per dispensationem de non promovendo, quia parochialem habens ecclesiam intra annum promoveri tenetur ad sacerdotium. c. licet canon. de elect. lib. 6. alioqui lapsa anno perdit illud ipso iure, nisi sibi prouideat per hanc dispensationem, quae interdum fauore studii conceditur: unde episcopus gratia studiorum ad septennium dispensat. c. cum ex eo, de elect. in 6. quia studium est labor spiritualis. cle. exiui de paradiso. §. licet, de verbor. significat. siquidem studemus ut melius ecclesiae deseruiamus. Bald. in l. qui sub preteritu. C. de sacrosanct. eccles.

2 Est tamen differentia inter huiusmodi Papae & episcopi dispensationem: quia Papa latius dispensat, videlicet ne teneatur interim aliquem ex sacris ordinibus promoveri, sed episcopus non alias, quam si scholasticus intra annum promotus fuerit saltem ad subdiaconatum, ne demum ei liceat retrocedere. d. c. cum ex eo, & c. commissi, de elect. in 6. scripsi plenius in scholastic. priuileg. 36.

3 Solet etiam ex aliis causis dispensatio concedi, velut superius dictum fuit in principio huius materiae: verum ut haec materia facilius intelligatur, huius dispensationis formam ob oculos subiicio.

Formula

Formula dispensationis Papa
de non promouendo.

Ilius, &c. dilecto filio N. parrochialis ecclesie sancti Andree curato Parisiensis diocesis salutem: Laudabilia, &c. hinc est, quod nos tuis supplicationibus inclinati, tecum (qui vt asseris) in iure canonico scholaris, & in minoribus ordinibus dumtaxat constitutus existis, vt ratione parrochialis ecclesie N. Paris. diocesis quam canonicè & pacificè asseris te obrinere, quiq; infra annum à tempore assecutionis eiusdem fore dignosceris, vsque ad biennium à fine anni à iure tibi præfixi computandum, ne ad aliquem ex sacris etiam subdiaconatus, diaconatus, vel presbyteratus ordinibus huiusmodi te facere promoneri minimè tenearis, neque ad id à quodam inuitus valeas cogi. Lateranen. & Lugdun. conciliis, & quibuscunq; aliis constitutionibus, priuilegiis, consuetudinibus, fundatione, vel aliis Apostolicis contrariis nequaquam obstant. autoritate Apostolica de speciali gratia indulgemus, prouiso quòd Ecclesia debitis interim nõ fraudetur obsequiis: & animarum cura in ea non negligatur, &c. Datum Roma, &c.

His præmissis facilius nobis erit, & certius decidere quædam dubia, quæ ex hac dispensatione vidi plerumque suboriri primum an si hic dispensatus obrinuerit aliam ecclesiam post

dispensationem, teneatur quoque dispensatus quò ad eum, ne teneatur promoueri intra annum adeptæ possessionis & commissionis regiminis, quod prima fronte videbatur.

6 Contrarium tamen est dicendum quandoquidem hic Papa concedit, vt ratione parrochialis ecclesie sancti Andree non tenearis promoueri: ex quo liquet mentem Pontificis non vterius extendendam esse: quamobrem ex intentione deficit dispensatio. *c. mandatum. ibi, non fuit intentio mandatoris, de rescr.*

7 Ob id ad vitandum dubium, addere debes in signatura, Quòd nullo modo teneatur promoueri ratione huius ecclesie, nec ex alia quacunque causa etiam si aliam adipisceretur, & tunc noua opus non erit dispensatione: & hoc solemne apponere, aut cuiuscunque alterius beneficii ecclesiastici curati, vel aliàs sacros ordines requirentis per te pro tempore obtenti, &c. *vt in forma breuis inferius videre licebit.*

8 Secundum se offert dubium, de eo qui ecclesiam possidebat non canonicè tempore dispensationis, sed postea quidem eam canonicè obtinuit an hodie videatur dispensatus: & videri dispensatum crederem, sed per illam clausulam non datur titulus ad illam ecclesiam: sed tantum narratur factum partis ibi, quam canonicè & pacificè asseris te obtinere.

9 Et quando dispensatur cum isto non habente canonicum titulum, non est necessaria noua traditio, seu adeptio possessionis beneficii, sed primam sufficit continuare. *per §. interdum, de verum diuis. in inst. Cardin. in c. vlt. §. 6. distinct. not. vlt. Boer. decis. Burdet. q. 219.*

10 Tertio, ibi, Quique intra annum à tempore assecutionis eiusdem fore dignosceris. Etiam vidi dubitari, an hoc sit in hac dispensatione exprimendum: Respondeo exprimendum esse: quia nisi esset intra annum, iamque priuatus esset eo beneficio. *per c. licet canon. & c. commissæ, de elect. in 6.* ob id esset beneficium tanquam vacans de nouo conferendum, quamobrem,

Clausula in dispensatione de non promouendo ponenda.

Dispensatio prodest ad beneficium quòd postea in se obtinuit.

Dispensatio de non promouendo intra annum ponenda est.

Dispensatio de non promouendo ratione vnius ecclesie, non tenetur dispensatio nisi alia addatur.

non

non nisi intra hunc annum dispensatio huiusmodi reciperetur, *per l. si et si manente. ff. de precar.*

Prorogatio dispensationis fieri potest, & ad quod tempus.

11. Nam aliud est prorogare precarium eo durante, vel finito: quia si eo finito prorogetur, nouum est precarium, *Boer. in de. cis. Burdeg. l. q. 284. & 294.* & hæc prorogatio non debet longius tempus continere, quam principalis dispensatio: quia acceleratorium non solet esse maius suo principali. *l. cum non principalis. ff. de rez. iuris. ubi doc. nisi fuerit in subdiaconatus ordine constitutus, aut alias legitima fuerit prorogationis causa: vt statuit Alex. in 6. id temporis pontifex maximus, in tit. de prorog.*

12. Quarto ibi, vsque ad biennium non tenearis promoueri, an illa dictio vsque, includat totum biennium? & respon. includere. *l. post duos. C. de a. l. uos. diuersi. iudicio.* nam quidam dicunt, hoc tanquam fauorabile venit extendendum. *l. cum quidam. ff. de liber. & posth. Alber. in a. uthen. hoc ius. C. de procura. dixi in tract. de senten. prouiso. artic. 2. gl. 3. [in 1. rono commenta. in const. reg.] & plenius in l. absentem. ff. de verb. sign. & sic in isto biennio non tenebitur promoueri secundum quosdam: alioqui non daretur dispensatio biennii sed anni tantum: quod est verius.*

Dispensatio de non promouendo ad biennium quomodo computetur.

13. Quanto quero à quo tempore computetur hoc biennium, responderetur in literis, videlicet à fine anni à iure tibi præfixi computandum. Annus autem hic à iure præfixus est vigesimus quintus annus in minoribus, intra quem ad sacerdotium quis promoueri tenetur. *cum in cunctis, de elect.* & sic iste tenebitur in vigesimo octauo anno promoueri, alioqui elapso vacabit beneficium.

14. In maioribus verò annus à iure præfixus ad promouendum est annus à die commissi regiminis & pacifice possessionis computandus: vnde si quis calendis Ianuarii 1540. obtinuerit ecclesiam parochialem, habet illum integrum annum ad promouendum, nec est priuatus nisi toto hoc anno elapso. *c. commissa, de elect. in 6.* & si hoc anno impetret dispensationem ad biennium, fortè calendis Februarii nõ

tenebitur promoueri ante quadragesimū tertium: quo elapso anno si non fuerit promotus, vacabit beneficium per non promotionem.

15. Nam primò debet computare annū à die collationis beneficii, & pacifice possessionis, & postea biennium ex dispensatione à fine anni dictæ collationis, quibus tribus annis elapsis nisi promotus fuerit, vacabit beneficium: *vt in d. licet canon. & c. commissas, de elect. dicas tamen vt inferius elucidabo per curiæ Arrestum.*

16. Sed nonne licet extensionem & prorogationem istius biennii obtinere? Respon. id ex voluntate Papæ consistere: nempe si causa prorogandi addit, requiritur tamen expressio primæ dispensationis, aliàs non valeret secunda. *per c. fin. de filiis presb. in 6.*

17. Sextò indulget Papa ne hic impetrās teneatur promoueri, nec cogi possit ab aliquo: liberum ergo est ei si velit citius promoueri, sumendo argumentum à contrario, quod est validum. *c. cum Apostolica, de his que sunt à prelat. l. ff. de offi. eius cui manda. est iuris.*

18. Septimò ibi, ne ad aliquem ex sacris, Dispensatio tollit dubium motum ex eo, quod nonnulli asserunt dispensatum, vt haberet beneficium curatum, non censeri dispensationem, quin in 18. anno ad subdiaconatum necesse sit promoueri, & in 20. ad diaconatum: *vt quem ex docet Petrus Anchar. cons. 103. vltra. & cons. 304. sacris iuris.* Sed contrarium hic apparet per istā clausulam. *vt ad aliquem, &c. vt ad nullum ex sacris in ordinibus promoueri teneatur ante dispensationem finitam, scripsi in trac. nomina. quest. 9. in si. q. & sine dispensatione expressa tene quod scripsi in tracta. nominatio. vt promoueri teneatur (vt superius dixi) tempore iuris.* Et hoc est declaratum in c. cum ex eo. *de electio. lib. 6.* aliàs frustra ista clausula, ne ad aliquem ex sacris, &c. adiretetur. Item Papa in dispensatione expressa hoc vult. *in d. ca. cum ex eo fortius in tracta. & hoc docet gloss. ibi in verb. subdiaconatus & Perus.*

19. Octauò ibi, Lateranen. & Lugdun. conciliis non obstan. de hoc concilio Lateran.

teran. tex. est in eap. cum in cunctis de elect. & de concilio Lugdunen. in c. licet canon. in titul. reliquas non obstantias declaravi in bulla nouæ prouisionis supra in bulla dispensa.

20 Vltimò quò dilucidius materiam istà nobis prosequi liceat, adiungam hic reg. Cancell. Iulij. 3. quæ est num. 25. per quam malè promotos à bene promotis facile dignoscere possimus, additis meis quibusdà scholiis. non parum huic rei (vt puto) conferentibus.

DE CLERICIS AD SACROS ordines malè promotis.

Regul. cancell. 25. Iulij tertij.

Item de clericis extra tempora à iure statuta.

Sicre cupienti quinam ritè sint promoti, contrarium eius præmittendum est, videlicet quimale, velut docet Iurif. cons. in l. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. quòd cognito vno de contrariis, cognoscitur & reliquum. Quamobrem hic notandum est quem dici malè promotum multis modis.

2 Primò, cum est promotus extra tempora à iure statuta, vtpote extra quatuor tempora. c. 3. de temp. ordi.

3 Statuta tempora à iure sunt, vt minores ordines dominicis & aliis festis diebus conferantur, & consecrationes virginum fiant. c. de eo. de temp. ordinand. Ordinationes verò sacerdotum, id est episcoporum [quòd die domino celebrantur, non tantum ex consuetudine, sed etià ex Apostolica [noimus venire] doctrina, scriptura manifestante, quòd cum Apostoli Paulum & Barnabam ex Spiritus sancti præcepto ad Euangelium Gentibus mitterent prædicandum, tetinantes & orantes imposuerunt eis manus: vt intelligamus quanta & dantium & accipientium deuotione curandum sit, ne tantæ benedictionis sacramentum negligenter videatur impletum. c. n. & c. quo die. 75. dist.

4 Prima verò tonsura quolibet die con-

ferri potest, cum iura certum diem in ea non præfigant: & sic obseruatur de generali consuetudine, teste Hostien. Ioan. Andr. & Card. in c. pen. de temp. ordin. per ca. cum contigit, de etate & qualitat. & tã in diocesi. quàm extra diocesium potest episcopus suis subditis tonsuram conferre: vt docet Barb. in c. nouit, de offi. legat. & scripsi in tract. nominatio. q. 14. nu. 29. & 65.

5 Et minores ordines, quando episcopo, & vbi videbitur, dari possunt, sacri verò nunquam, nisi in publica ordinatione, capit. quando. 75. distinet. & ordines sacri solent in maiori ecclesia conferri. gloss. in cap. ordinationes. 75. distim. de consuetudine. episcopi conferunt hos itidem, vbi volunt, teste Floren. in 3. summa parte. capit. 14. capit. 16. §. 17.

6 Non debet etiam episcopus generalem ordinationem de his minoribus facere, ideo vnum aut duos ordinare potest, non quin plures ordinare possit, sed caueat ne generalem ordinationem faciat, dari possit in quatuor temporibus anni. ca. de eo, sine. & ibi doct. de temp. ord. Præpos. in ca. quod à patribus. 75. dist.

7 Item ordines sacri, videlicet subdiaconatus, diaconatus, & presbyteratus, nisi quatuor temporibus, xut sabbato sancto, vel sabbato ante dominicam de passione conferri non debent. c. 3. de temp. ord. c. quoniam, in fi. & c. si. 75. dist. [alioqui extra tempora collata sunt.]

8 Sed quare potius his temporibus quàm aliis? Præpos. in c. quoniam. §. ceterum. 75. distinet. resp. quia sacerdotes, & alij clerici locum eum obtinent in ecclesia, què olim Leuitæ penes Israeliticum populum obtinuerunt, quos vt lib. Num. legitur, Dominus pro primogenitis recipit, & eos in Ægypto, dum primogenita Ægyptiorum interficerentur, custodiuit, cum quasi primitiæ sint: vnde quasi primitias domino offerimus, cum aliquos ad sacros ordines damus: conueniens ergo est, vt pro primitiis temporum. f. quatuor temporibus primitias hominum offeramus. hæc ille: longè tamen videtur petita ratio.

9 Item introductum est his quatuor an-

svra quolibet die conferri potest & in diocesi & extra.

Minores & sacri ordines vbi, & quando dari possunt. & ibi doct. de temp. ord. Præpos. in ca. quod à patribus. 75. dist. Quare ordines quatuor temporibus conferantur.

ni temporibus fieri ordinationem, vt ordi-
nati exoruentur, & sub quatuor Euange-
liis feruire Christo & ecclesie moneantur
in Vere, vt virtutibus floreat; in Estate,
vt fructibus afferant; in Autumno, vt fru-
ctus operum metant in Hyeine, vt fructus
collectos conferuent in horreo, vt eis in
domo fruuantur.

10 Et in sabbato potius quam in aliis die-
bus, eò quod illa dies Spiritui sancto con-
secrata est, cuius bonà in ordinibus reci-
piuntur. c. quod à patribus. 79. dist. vel sabbat-
um notat requiem: quia ordinati à sacris
transfeunt ad requiem ordinis clericalis,
de labore secularium negotiorum. cap. for-
nicari. 88. distinet. & Paul. ad Timoth. Nemo
militans Deo implicet se negotiis secularibus. c.
1. & per totum, ne cleric. vel monach. nego. secu-
lar. se immisceant. Sed in minoribus non
transfeunt ad requiem, quia possunt ad se-
culum redire. gl. & doct. in ca. literas. in fin. de
temp. ord.

*Papa quo-
libet tem-
pore ordi-
nes confert.*

11 Tamen Papa quolibet tempore ordi-
nes etiam sacros conferre potest. cap. 1. de
temp. ordin. & ibi Host. in summa, sicut quo-
libet tempore pallio vtitur. cap. ad honorem,
de auctorit. & vsu pallij, quia hoc est de iure
positiuo, à quo est absolutus. cap. proposuit,
de concessio. prebend. imò dicit Ang. in l. 1. c.
de sent. passis, Papam solo verbo posse ali-
quem creare episcopum, vel prelatum, li-
cet hoc facere non sit solitus, sed formam
aliquam ipse solet seruare, vt alij eius ex-
emplo seruent.

*Quàdo an-
te etatem,
& extra
quatuor
tempora pos-
sunt aliqui
promoue-
ri.*

12 Item hoc concedere potest ex specia-
li gratia episcopo, vt ordines etiam extra
quatuor tempora conferre possit. doct. in
d. ca. 1. & datur dispensatio per breue exis-
tenti in 22. vel circa etatis suae anno, etià
in diaconatus ordine constitutio. vt pro-
moueat ad sacerdotium die dominico,
vel in aliquo die festo, etiam extra tempo-
ra à iure statuta. de quibus supra dixi: dum-
modo aliud canonicum non obstat, su-
per quo sua & antistitis eligendi conscien-
tia oneratur in secularibus.

13 Sed cum religiosis dispensatur in vi-
getimo primo anno, etià vt ad sacros pro-

mouentur: teste Stephano. in tract. de literis
iusticie. fol. 194. vers. datur dispensatio, in rub.
de rescr. in forma breuium. d. do. non. ca. 1. 14.

14 Nec valet consuetudo, quod sacri or-
dines conferantur extra quatuor tempo-
ra. c. 2. de tempo. ord. imò tam ordinans quam
ordinatus peccat mortaliter, quia violato-
res canonu à Spiritu sancto, cuius instin-
ctu conditi sunt condemnantur. c. violato-
res. 25. q. 3. Floren. ubi supra in d. 3. parte summi,
in. 14. ca. 16. §. 16.

15 Oportet ergo vt neque per commo-
dum neque per gratiam, aut quorundam
supplicationibus aliquos ad sacros ordi-
nes consentiatis, vel permittatis adduci.
scribit Greg. Ioanni Corinthiorum epi-
scopo, in c. noui. 100. dist.

16 Et quamuis de iure quedam esset du-
bitatio, An ordinatus extra quatuor tempo-
ra esset ipso iure suspensus. inc. cum qui-
dam. & c. literas. de tempo. ord. Tamen hodie
per extrauag. Pij 2. ipso iure sunt suspensi
qui si huiusmodi suspensione durante in
eisdem ordinibus sic susceptis ministrare
presumpserint, irregulares eo ipso fiunt
& à solo Papa absoluentur. cum quidam. ca.
literas. de tempo. ord. Silvester in sua summa. in
verb. irregularitas. q. 10. vide tamen distin-
ctionem in c. consultationem. de tempo. ord. [ubi
Episcopus potest dispensare, vt is, qui sus-
cepit extra tempora ministraret, dummo-
do ipse nò incurrerit irregularitatem mi-
nistrando, quia tunc solus Papa ab irregu-
laritate absoluit, & sic conciliari debent il-
la iura contraria.]

17 Et quid agendum cum aliquid omit-
titur de forma preestituta in ordinibus,
scribit Flor. in 3. parte summe. tit. 14. c. 16. §. 5.

18 Item capiens vno & eodem die plures
ordines sacros est suspensus. c. literas. & ca.
dilectus. de tempo. ord. quatuor tamen mino-
res poterit eodem die assumere, etiam cù
subdiaconatu, dummodo non temerario
ausu. ca. 2. de eo qui surruuè ord. recipit. [& tem-
erario ausu facere cõsetur, quando sine
examine & scientia Episcopi ad subdiaco-
natum se intrusit, vt doct. ibi dicunt, & ita
seruatur de consuetudine, quicquid dicit
doct. ibi & in d. 3. de tempo. ord.]

15 Vbi dicit Card. hoc seruari: quam consuetudinem putare valere, cum non prohibeantur, nisi sacri eodem die conferri: ergo quatuor minores & subdiaconatus eodem die conferri, & accipi possunt ex consuetudine. & hæc de promotis extra tempora.

Sine ante ætatem legitimam.

GLOSSA SECCNDA.

A Etas legitima est quod ad primam tōsuram septimus annus. *c. fin. de temp. ord. in 6.* ad ordines verò minores videlicet ad Accolatum 12. annus, vel 13. *c. in singulis. 77. dist. in.* subdiaconus verò non poterat olim ordinari, nisi esset in 21. anno. *c. de his, 28. dist. & finito 20. anno. cap. subdiaconus. 77. dist. nec refragetur. d. c. in singulis. 77. dist. ubi in 14. anno subdiaconus fieri poterat: quia hoc intelligitur in 14. anno post septimum, & sic in 21. anno: in gloss. & doct. ibi docent.*

2 Hodie sufficit quod attingat decimum octauum, quia minis hodie viuunt homines. *cl. generalem. de ætate & qual. nec oportet reprehensibile dici, si variantibus temporibus statuta variantur humana. ca. non oportet. de consang.*

3 Item olim 25. annus requirebatur, vt quis promoueretur in diaconum. *c. Episcopus. 77. dist. & c. nemo. 78. dist. hodie suscipere licet hunc ordinem in 20. anno. d. cl. si. de ætate & qual.*

4 Presbyter verò olim nullo modo ordinabatur, nisi trigessimum ætatis suæ annum impleuisset. *ca. & seq. 78. dist. & citius quem ordinari prohibeatur: quia dicitur. 1. ad Tim. 5. Nemini cito manus imponas, neq. communices alienis peccatis. Quid est manus cito imponere? nisi ante ætatis maturitatem, ante tempus examinis, ante meritum obedientiæ, ante experientiam disciplinæ sacerdotalem honorem tribuere non probatis? *xxxi. in c. quid est. 78. dist.**

Christus baptizatus in 30. anno baptizatus est, & tunc prædicauit, & Ioannes Baptistas, Ezechiel, & nonnulli prophetarum non leguntur ante hoc tempus prædicasse, vel prædicasse.

6 Verum quia Hieremias & Daniel intra iuuenilem ætatem spiritum prophetiæ leguntur accepisse. Dauid quoque & Salomon in adolescentiâ reperuntur vincti. *c. presbyter. 78. dist. ideo in concilio Vien. non fuit statutum, quod sacerdos fiat, si 25. attigerit annum. in d. cl. si. quod tempore necessitatis etiam olim erat concessum. in c. si. 78. dist.*

7 Nota quod si ante tempus quis fuerit Conserens ordinatus, ordinandus Episcopus est suspensus à collatione ordinum. *gl. & doct. in re tempus d. cl. fin. qui tamen si durante suspensione est susceptus & ordinatus. in cap. eos. de temp. ord. in 6. Philipp. Fran. in ca. dimatus. col. vlti. de re iud. ubi sed peccat mortaliter velle florent. in 3. parte summe. tit. 1. ac. 16. §. 15.*

8 Ordinatus verò ante tēpus est suspensus ab executione ordinis vsq; ad ætatem legitimam. *cap. non est compos. de temp. ord. & c. dilectus. de ætate & qual. cap. i. de clerico per saltum promo. ordinatio tamen tenet, etiam si puer ad sacerdotium ordinaretur. Card. in d. clem. fin. per gl. in cap. ueri. a. q. 2.*

9 Collatio tamen beneficii uti promoti ante septennium non valet. *Ioann. Andr. & Philipp. Perus. in cap. si. de temp. ord. in 6. & sic non iuuatur decreto, de pacific. possess. cum sit inhabilis. v. scripsi in tractat. de pacific. possess.*

10 Imò si hic minor hos ordines sacros ante 14. annos susceptos ratos non habuerit, non obligatur, sed poterit matrimonium contrahere, sicut is qui hoc tempore ingressus est religionem. *cap. ad no. hram. & c. significatum. de regu. Cald. cons. vno. in qui cler. vel vouen. gl. & doct. in c. vno. de cleric. per saltum promotio. 10. Dias in practica criminali. c. 22.*

11 Quid si minores interim celebrēt: irregulares à iure non fiunt, tum quod à iure non inueniatur expressum. *c. is qui. & ibi gl. de sent. excom. in 6. tum quia sunt suspensi à canone quo ad se tantum, & non quo ad alios: & suspensus à iure quo ad se, celebrans irregularis non efficitur. c. si. de cleric. excom. ministr. Philipp. Perus. in d. cap. i. de re iudic. in 6. Panor. in cap. i. de cler. per saltum promo. hodie per constitutionem Pij Papæ.*

Collatio beneficii promoti ante septennium facta non valet.

Minor ordinatus ante tempus non obligatur.

Minor ante tempus celebrans irregularis est.

efficiuntur irregulares, & beneficiis priuari possunt.

12. Intelligit cum illi ante tempus ad sacros ordines promoti fuerint, secus ad alios ordines: ut per text. huius regul. constat, qui tantum de sacris ordinibus loquitur, ibi ad sacros ordines.

13. Vbi notandum est quod episcopus non potest dispensare super aetate. *gloss. & doct. in d. cl. fin.* sed cum ordinatis extra tempora dispensat olim quidem Episcopus.

Super aetate Papa solus dispensat. *Et ibi doct. in c. consultationi, de temp. ord.* sed non hodie, sed solus Papa aut legatus à latere ex speciali sibi data potestate, & in dispensatione solet poni clausula, quod ad annum sit suspensus, vel ad aliud tempus prout Papae placuerit, vel legato dispensanti.

Aut absque dimissoriis literis ad sacros ordines se promoueri facientibus pro tempore.

GLOSSA TERTIA.

Dimissoriae quae.

Dimissoriae quo ad istum text. dicuntur, quae alias comendatitiae vocantur quae dantur his, qui volunt ordines ab alieno sumere Episcopo. *ca. n. & ca. cum nullus, de temp. ord. in 6. scripti in l. dimissoriae. ff. de verb. sign. & superius, in i. part. de his abunde scripti. [in tit. de licentis dimissor.]*

Promoti sine dimissoriis suspensi sunt.

Nam ab alieno Episcopo promoti sine dimissoriis istis ad sacros ordines suspensi sunt ab ordinum executione quod ad se, non quo ad alios: quod si interim in eisdem ordinibus sic susceptis ministrarent, non incurrerent irregularitatem de iure. *Ioann. And. in cap. quod translatus, de temp. ord. gl. & Dom. in ca. eos. illo. in 6. hodie eo ipso quod celebrant irregularitatem incurrunt: ut patet in constitutione Papae Pij, ergo non habet locum, si sumere alios non sacros, vnum enim exprinendo alterum negare videtur. cap. noane, de praesumpt. l. cum praetor. ff. de iud. & si voluisset intelligere de omnibus ordinibus, dixisset. c. ad audientiam, de decimis. igitur exprimendo de sacris, noluit intelligere de aliis. Nec refragatur. c. i. de temp. ord. in 6. si quidem in suo casu intel-*

telligitur, *re ibi doct. notant.* Quamvis in quibuscunque ordinibus suspensionem contrahi scribat Syluester. *in sua summa, in ver. irregularitas, q. 9. per d. c. n. quod à iure non recipitur.*

Ideo licet olim impetraretur dispensatio, ut non obstante tali dispensatione possit vti clericali caractere, & in susceptis ministrare, illudque sufficiebat: *ut no. in notis Ang. in sua summa, in verb. irregularis. §. 32.* hodie tamen propter constitutionem Pij oportet exprimere, quod non obstante irregularitate incurfa celebrando, secum dispensetur, alioqui non prodesset dispensatio: quod est notandum, & solet taxari ad 7. carlinos haec dispensatio: & si extra tempora duplicatur ut 14. carlinos soluere pro taxa teneretur, ut quandoq; fiebat, sed hodie augetur potius quam diminuat.

Etiam voluit constitutionem pie memor Pij Papae secundi similiter praedecessoris sui de super editam, & in cancellariae Apostolicae libro descripta, quae incipit, Cum ad sacrorum ordinum, & c. pari modo obseruari.

GLOSSA QUARTA.

Quia vidi plerosque super hac constitutione dubitare, quae apud nos non extat, ideo eam ad verbum duxi hic transcribendam: ne deinceps super ea ambiguitas oriatur.

Tenor constitutionis Pij Papae II.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Cum ex sacrorum ordinum collatione character inuisibilis animae imprimatur, sacra mysteria dispensentur, & ipsarum cura tribuatur animarum in eorum susceptione, excessus graues tanto magis plectendi sunt quanto ex illis maiora in mentibus fide-

his fidelium scandala generantur. Cùm itaque sicut fide dignorum relatione (non nisi molestè) accepimus, nonnulli clerici extratempora à iure statuta, quidam ante ætatem legitimam, alioqui verò sine dimissoriis literis contra sanctiones canonicas se faciunt ad sacros ordines promoueri: nos eorundem temeritatem tali castigatione reprimentes, vt aliis imposterum conamittendi similia aditus præcludatur, autoritate Apostolica, hac cõstitutione perpetuò valitura statuimus, & ordinamus, quòd omnes & singuli, qui absque dispensatione canonica, aut legitima licentia, siue extratempora à iure statuta, siue ante ætatem legitimam, vel absque dimissoriis literis, etiam citramontani à citramontanis, præterquam si in hoc vltimo casu per cameram Apostolicam iuxta illius stylum ordinati fuerint, & ad aliquem ex sacris ordinibus se fecerint promoueri, à suorum ordinum executione ipso iure suspensi sint: & si huiusmodi suspensione durante in hisdem ordinibus ministrare præsumperint eo ipso irregularitatem incurrant, præterea vltra alias pœnas in tales generaliter à iure inflictas beneficiis ecclesiasticis possunt iure priuari. Volumus autem quòd præsens nostra constitutio in Rom. Curia existentes post quindecim dies, absentes verò Italicos, post duos

mensēs, alios verò vltimontanos, post sex mensēs ab ipsius in audientia contradictarum, & Cancellaria Apostolica publicatione, & affixione ligare incipiat. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostram, statuti, ordinationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Romæ apud sanctum Petrum. Anno ab incarnatione dominica millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto, decimo Calendas Decembris, Pontificatus nostri anno quarto.

3 Et sic per istam constitutionem is, qui extratempora, vel ante ætatem, vel sine dimissoriis promotus fuerit ad sacros, suspensus est, donec absolutionis beneficium à Papa fuerit consecutus, non tantum vsque ad ætatem legitimam, prout de iure, vt in c. cum quidam. & c. lueras. de temp. ord. & hic patet, sed perpetuò.

4 Item si durante suspensione celebrauerit, si sit sacerdos, vel si diaconus sit, tanquam diaconus in ecclesia ministrauerit, aut tanquam subdiaconus, incurrit irregularitatem, à qua sententia non potest ab alio quam à Papa absolui: quamuis doct. in c. consultationi, de temp. ord. contrarium dicant.

5 Notandum est insuper, quòd omnes regulariter possunt promoueri, nisi prohibeantur à iure: qui verò sint prohibiti, refert tex. in c. qui in aliquo. si. dist. 8. in cap. 1. 55. dist. Hostienl. verò in summa, de tempor. ord. §. cui, adducit quosdam versus, quibus eorum breuis complectitur prohibi-

*Ordines
perperam
suscipiens
est perpe-
tuo suspen-
sus.*

*Omnes
possunt re-
gulariter
ordines su-
mere ex-
ceptis se-
quenti.*

tio, qui nō possunt ordinari, sub his verbis. Primū precipitur, quod sit sine crimine presul, Monogamus, sobrius, prudens, ornatus, & hospes, Castus docens, non percussor, non litigiosus, Non cupidus, bene dispositus, non neophytus, &c. Talis Apostolica quod presit regula iussit.

Crimina 6 Et quamvis Paulus ad Timoth. cap. 3. vov-
gravia pro luerit in episcopo adesse: tamen Aug. &
hibent or- Greg. ea ordinandos extenderunt. ea cog-
dinandos. noscimus, 32. dist. & ca. Apostolus. Si. dist. primū
ergo crimen prohibet ordines sumere, quod intelligerem de graui, vt est hæresis, simonia, homicidium, & alia crimina, secus si leuia fuerint. Host. in d. summa. & c. ut si clerici. Si. de adulterio. ubi doct. de iud. & inc. ex tenore, de temp. ord. alioqui nullus vquam seu vix ordinaretur.

Bigamus 7 Monogamus, id est, vnus vxoris vir.
ad ordines Bigamus autem eius contrarium, ordina-
prohibe- ri prohibetur. ea nullus Bigamus. 55. dist. in d.
tur. si fuerit clericus, omnibus est exutus priuilegijs, c. vno. de Bigamis, in 6.

Ebrius an 8 Sobrius ordinandus esse debet, vnde
possit effici confectus inebriari prohibetur ordinari.
sacerdos. c. Episcopus aut presbyter. 35. dist. iuncto. text. in summa, ibidem, vbi ministri templi prohibebantur vinū & liceram bibere, ne ebrietate grauentur corda eorum, vt sensus eorum vigeat semper, & tenuis sit: aut qui auenter mero æstuans facile despumat in libidines, ante omnia clericis vetatur ebrietas que omnium vitiorum formes, ac nutritrix est. itaque eum, quem ebriū fuisse constiterit, vt ordo patitur, aut 30. dierum spacio à communionem submoueatur, aut corporali subdatur supplicio. c. si. 35. dist. alia prosequitur Host. ob id ad illum re nunc relicto.

9 Et de his non ritè ordinatis quis dispensare possit, abundè distinguit Egid. Bellamera. in ca. si. de ord. ab episcopo qui episcopa. renuncia. ibi videri potest: & tene que superius dixi per istam constitutionem Pii Papæ 2.

Examina 10 Sciendum est autem, quod antequā
di ordinā- aliquis admittatur ad ordines oportet
di sunt. quod examinetur: vnde in concilio Carthag. statutum his verbis: Nullus ordinetur, clericus, nisi probatus, vel examina-

episcoporum, aut populari testimonio. & nullus. 24. dist.

11 Et si quis presbyter, aut diaconus sine aliqua examinatione ordinati sunt, abiciantur ex clero, vt in concilio Martini Papæ statutum fuit, in ca. si. 24. dist. ergo ignotus promotus, etiam aliàs re vera dignus, deponendus est, vt d. c. si. & ita docet Gofre. in summa, de temp. ord. §. restat videre. Si vero fuerit notus, & dignus, tunc nullum est peccatum c. de Petro. 47. dist. c. valde. 94. dist. quia notoriè doctus existimari non debet, cle. vna. de iure iur. vbi Barba. no.

12 Superest igitur videre, quomodo sint ordinandi, super quibus, & à quibus, & quando in concilio Nanaten. ita statutum reperio quod habes in cap. quando 24. distincti. per quos examina-
Quando Episcopus ordinationem facere disponit, omnes, qui ad sacrum mysteriū accedere voluerint, feria quarta ante ipsā ordinationem vocandi sunt ad ciuitatem vnā cum presbyteris, qui eos repræsentare debent: & tunc Episcopus à latere suo eligere debet sacerdotes, & alios prudentes viros, gnaros diuinæ legis, exercitatos in ecclesiasticis functionibus, qui ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, institutionem, locum, vbi edacati sunt, si sint bene literati, si instructi in lege Dei, ante omnia diligenter inuestigent, si fidem catholicam firmiter teneant, & verbis simplicibus asserere queant.

13 Ipsi autem quibus cura committitur, cauere debent, ne aut fauoris gratia, aut cuiuscunque muneris cupiditate illecti à verò deuiant, & indignum & minus idoneum ad sacros gradus suscipiendos episcopi manibus applicent: Quod si aliter fecerint, & ille, qui indignè accesserit, ab altari remouebitur: & illi, qui donum sancti Spiritus vendere conati sunt, coram Deo iam condemnati, ecclesiastica dignitate carebunt. Igitur per tres continuos dies diligenter examinentur: & sic Sabbatho, qui probati sunt, Episcopo repræsententur: Aliàs autem sine clericorum vide licet concilio, & populi testimonio nullum Episcopus ordinare præsumat.

14 Licet quidam istam examinationem ad

ad officium Archidiaconi spectare dicat. *ad officium Archidiaconi spectare dicat. e. ad huc. & c. v. nostrum, de offi. Arch. ca. si quis. 94. distin. Gofr. in summa de temp. ordi. §. nunc videamus.* Tamen hodie in Francia Archidiaconi de consuetudine amiserant istud examinandi ius, vt nunc solos episcopos examinare, vel committere videamus: ideo tenentur illi qui examinauerunt si indignus praesentetur. *e. si seruus. 54. dist. nec non Episcopus tenetur. ca. accepimus, de e. & qualitate.* si malum examinatore[m] & corruptum elegit, vel ignarum, sicut & exercitor nauis de facto sui magistri. *l. r. §. magistrum. ff. de exercit. actio.* & debet episcopus eos adhibere iuramento, quod iuste eos examinabunt, & fideliter, & vere sententiam dicent super his.

15 Hodie quoque non seruatur illud scrutinium, seu examinatio, quae fiebat secundum formam positam in c. vno, de scrutinio in ordine facien. lo. sed examinans, si reperiat examinatum idoneum, illum catalogo ordinandorum inscribi mandat & demum is suscipit ordinem, ad quem est examinatus. in prima vero tonsura parua est examinatio, in susceptione quatuor minorum est maior, in subdiaconatu debet esse maxima: quia in aliis examinari postea non solet: sed quidam burfam examinant & Giezum imitantur, [Elisaei famulum, de quo. 4. reg. c. 5.]

16 Interdum etiam quis per saltum ordines recipit, verbi gratia, a subdiaconatu saltat ad sacerdotium, quod accipit sine diaconatu; & tunc interdicitur ei executio ordinis quem recipit, donec quod est omissum suppleatur, id est, diaconatus collatus sit. *e. solitudo. 52. distin.* & episcopus poterit cum isto ordinato dispensare, & ei conferre diaconatum, vt tunc ipse ordinatus ministrare possit per text. in c. vno, de cler. per saltum promo.

17 Quod intellige, si non ministrauerit in ordine non suscepto: alioqui solius est Papae dispensare: quando quidem effectus est irregularis, & incidit in poenam clerici non ordinati ministrantis. *de qua in cap. i. de clerico non ord. ministr. Host. in summa illius tit. Sylu. de P. i. in sua summa in ver. irregulari.*

rias. §. m. queritur, post Lappum alleg. 29. an dispense. & si impetret dispensationem, requiritur in ea absolutio, dummodo rite se promoueri faciat.

18 Alii reperiuntur, qui furtiue, id est, sine examinatione, & approbatione superioris se ingerunt ad ordines cum aliis approbatis ignorante episcopo: & tunc si hoc erat prohibitum ab episcopo ordinante sub poena excommunicationis ipso facto incurrenda, tunc is ordinatus non poterit in suscepto ordine ministrare, nec ad superiorem ascendere sine Papae dispensatione. Necus si tantum erat prohibitio sine excommunicatione. *vt in c. 1. & per totum, de eo qui furtiue ordines recepit, summa Ange. in verb. irregularis. §. 27.*

19 Si tamen episcopus dicat, Non intendimus ordinare non examinatos, & non approbatos, & tunc qui se ingessit non erit ordinatus, ideo oportet quod iterum ordinetur, iniungendaque est illi poenitentia, priusquam ordinetur: quia valde deliquit, se ingerendo susceptioni ordinum ante approbationem. *doct. ibid.*

De non promotis intra annum quando priuati censeantur, & quando possint excusari.

Regula iuris est notissima, quod quicumque habet ecclesiam parochialem, tenetur intra annum promoueri: alias amittit ipso iure ecclesiam illam, & potest per non promotionem tanquam vacans impetrari, & conferri. *ca. licet canon. de elect. in 6.* etiam ante declarationem, veruntamen possidens non remouebitur a possessione, nisi vocatus & auditus fuerit, quia forte ius habet retinendi. *cap. licet Episcopus. de preb. in 6.*

2 Ratio autem huius edicti est, quia perfectus parochiae & parochianis, seruire debet illis, celebrando, confitendo, & alia, quae ad verum curatum spectant, faciendo, quod praestare non potest, nisi promoueatur: tum quia propter officium & seruitium datur beneficium. *ca. fin. de rescrip. in 6.* Et quia periculum est animarum

De promotis sine examinatione.

Habens ecclesiam parochialem intra annum promoueri debet.

Ratio cur promoueri quis censeatur.

ex defectu pastoris non seruientis. *c. ne pro defectu de elect.* [Et si promotus fuerit, tamen non seruiat, nec celebret, non vaeat ecclesia per non promotionem, sed inspectione sic. Ideo opus est noua declaratione, quod promotus intra tres menses non celebret, quod esset ipso iure priuatus, eo quod multi promouentur, & celebritate desinant, & quo ad effectum promoti non censentur. *vt scripsi in l. viuar. ff. de verb. sign. & omnes in festis saltem quatuor anni solennibus celebrare tenentur. facit. c. si quis in clero. 7. q. 1. & casu de sen. excom. in 6.]*

3 Adde regulam istam etiam factam esse ad cautelam, ne videlicet liberum sit alicui post receptos fructus ecclesiarum eas relinquere, & contrahere matrimonium: *vt in c. commissa. de elect. lib. 6.* Ideoque prouidetur, vt quis teneatur intra annum promoueri, quod melius eidem rei seruiat, cui fuit prapostus.

Vicarius perpetuus promoueri intra annum tenetur.

4 Quæ regula præter curatos ampliat etiam circa alios, vt primo procedat quoque in vicariis perpetuis. *cl. vna. de offic. vicar. qui licet non sint rectores ecclesiarum, sunt tamen rectores curæ animarum, & grex parrochianorum est eis commissus. arg. c. prouideas. de off. vicar. quam obrem eis incumbit, vt gregi eisdem credito deseruiant, vt illum pascant, & verbo doctrinæ, & exemplo. c. quoniam, & c. inter cetera. de off. ord.*

Prior conuentualis etiam commendatarius intra annum promouend.

5 Secundo etiam habet locum in habitibus prioratus conuentuales, aut curatos, *cl. ne in agro. §. ceterum. de statu monach. qui prior conuentualis ratione monasterii & personarum eiusdem habet curam monasterii, & personarum tam in foro pœnitentiali, quam iudiciali, ideo promoueri tenetur, sicut aliam habens curam.*

6 Intellige siue in la beneficia vel prioratus habeat in titulum, siue in commendâ, *per d. §. ceterum. ibi collationis, seu commissionis sibi factæ: nam qui in commendam habet, non plus iuris habet, quam habens in titulum, nec minor idoneitas requiritur in commendatario, quam in habente titulum per c. nemo. de elect. in 6. & d. §. ceterum,*

loquitur generaliter, quando conferuntur, aut committuntur, conferuntur in titulum: committuntur in commendam: *vt in cl. vna. de suppl. negl. præf. vt abunde scripsi in tract. de pacif. poss. in 5. amplia. nu. 42.* [Si tamen cura regatur per secularem vicarium, dicerem non priuari priorem: quia curatus actus non dicitur prioratus, *vt inferius abundantius scribam.]*

Seculari & regulari res intra annum promouentur.

7 Tertio habet locum tam in secularibus, quam in regularibus: vnde si committitur ecclesia parrochialis à Papa cuidam regulari, tenebitur is etiam promoueri intra annum, *per d. c. licet canon.*

8 Sic erit dicendum in seculari, cui prioratus regularis conuentualis, aut curatus est commendatus. Imò ab ordinario non posset ecclesia parrochialis commendari cuidam, nisi qui actus sacerdos existat. *c. nemo ergo si Papa eidem commendet, tenebitur idem promoueri iuxta terminum iuris. Et ita fuit decisum in magna camera inquisitionum, anno 1534.*

9 Tamen §. ceterum, non habet locum in Prapostis, Decanis, & aliis præfidentibus canonicis regularibus: tum quod illi text. tantum loquatur de prioribus conuentualibus, & curatis: tum etiam quia est constitutio pœnalis, ergo non extenditur, *per l. cum quidam. ff. de lib. & posthum. nam hoc expressisset Papa, si voluisset. ad audientiam de Decimis.*

Arethine Prapostis & decanis non promouentur per annum.

10 Nec refragatur quod Benedictus 12. extenderit etiam ad Prapostos, decanos, & alios præfidentes ecclesiis conuentualibus: vt patet in const. Bened. c. 29. *incip. in super. vers. nos pari ratione: hoc est verum in ecclesiis conuentualibus monachorum, quia in illis est speciatim statutum, ergo in aliis locum non habet, quæ non sunt ordinis S. Benedicti, quibus expressè monachis illa lex est data: vt consulas Federicus de Senis, cons. 25. casus talis est, quidam, & Dom. cons. 132. casus talis.*

Promouentur qui non recipiunt fructus prima per

11 Quarto extende, etiam si habens ecclesiam parrochiam non reciperet fructus primi anni propter deportus; quos vocant Galli, nihilominus tenebitur promoueri, alioqui priuatus erit anno elapso per

per c. licet canon. tum quia grex est eidem commissus, ut ibi, & habeat pacificam possessionem curæ, ac liberum exercitium animarum: ergo propter earum periculum tenebitur sic promoueri, gl. & doct. in c. commissis, ubi Dom. & Phil. Perus. de elect. in 6. & in c. fructu concessio, de preb. ibidem & Do. cons. 125. dubia. in 3. q. per f. super terro.

12 Nam licet nil illo anno recipiat, quo seruire teneatur, tamen parare se tenetur ut eo tempore, quo fructus recipere licebit, sit idoneus ad seruiendum, & sic promoueri tenebitur illo anno. Nec obstat quod per adeptionem secundi non vacat primum, cum ex eo nil recipio: magna siquidem est ratio differentia intervtrinq, cum inducere vacationem primum, ex quo nihil ex secundo percepit, & sic nec illud censetur habere nimis graue esset, & perpetuum esset detrimentum: Sed quod teneat promoueri intra illum annum est potius honor, quam onus: cuius honoris si quod sit incommodum in non percipiendo fructus primi anni, temporaneum est illud, & modicum: cuius rationem prator non habet. l. scio. ff. de rest. in iug.

13 Adde quod c. si tibi, nil de hoc ultimo dicit: sed hoc tantum de primo, æquum videlicet esse, ut non debeat vacare primum, quamdiu nil recipit ex secundo: quia non video habere pacificam possessionem plenam, nec video renunciare beneficio primo, ex quo lucrum habeo, propter secundum, ex quo nil consequor: & huius sententia sunt do. de Rot. decis. 6. sufficit, in not. [Sub tit. de preb. decis. 3.] & do. Gen. cons. 78. form. ann. col. ult. pluribus comprobarem, nisi putarem ista sufficere. Si tamē quis retineret sibi omnes fructus, & renunciarer parrochiali ecclesie, putarem eum qui nil percipit, promoueri non teneri: quia nil habet, & episcopus eum non promoueret sic per c. episcopus de preb. & postquam non viuit de altari, seruire non tenetur, c. eius secundum, de preb. unde ille qui recipit fructus, tenetur sacramenta administrare, & eo mortuo tenebitur resignarius intra annum promoueri, & ita putarem dicendum in hoc casu: secus in pre-

cedente, in quo paruo tempore caret fructibus, hic multo, & forte ad vitam non recipiet. [Et hoc tenet. gloss. Monach. in d. c. si tibi concessio, quamvis. glo. contra: quia postquam alter recipit fructus, habet curæ exercitium autoritate Papæ, ergo alter resignarius, qui plenè non dicitur illud beneficium habere, quandiu alter viuet, non tenebitur promoueri, quia cessat ratio. c. commissis, ut retrocedere possit post fructus perceptos, quos hic non percipit. Nec debet imputari ut dicit. glo. isti qui illud beneficium accepit, sicut si accepisset beneficium, cuius nulli essent fructus: ratione forte belli, quia non est eadē ratio. Nam qui recipit beneficium cuius nulli sunt fructus, hic solus habet & titulum, & curæ exercitium: sed quando sunt omnes fructus reseruari resignanti, hic habet curæ exercitium autoritate Papæ, ergo non debet imputari illi qui accepit titulum beneficij, cuius fructus non potest percipere: quia si non haberet alium titulum episcopus eum non promoueret, sed teneretur illi prouidere, si eum ordinaret, per c. si episcopus de preb. in 6.

14 Animaduertendum est tamen, quod non promotus intra annum, & si postea receperit fructus, non i deo redditur inhabilis ad alia beneficia, quia pena illa non apponitur in d. c. licet canon. veruntamen tenebitur fructus restituere, si animum promouendi non habuerit. c. commissis, de elect. in 6. de Rot. decis. 326. nota quod non admittitur. in antiq. l. sub tit. de excep. decis. 3. Vbi dicit contrarium in Cancellaria teneri: supra dixi in dispens. super defectu natal. teneri restituere postquam non seruit.

15 Sed an is, qui non habuit animum promouendi, possit postea conueniri ad fructuum restitutionem, & condemnari à iudice ecclesiastico: quod videtur per d. c. restitutio commissa, sed contra visum est Senatui, anno 1522. die 21. Nouembris pro magistro Petro du Gar. appellante à Decano, & ca. Ambianensi, quia hoc procedit, ut ad restitutionem teneatur in conscientia.

16 Et sic debet moneri per suum confessorē, non quod detur alicui actio: quod est

Recipiens
fructus
post annū
promotio-
nis an sit
inhabilis.

Conueniri
an possit
ad fructuum
restitutio-
nem non
habēs ani-
mum pro-
mouendi.
Arestum.

notandum. Melius tamen esset fructus in hoc seculo reddere, quam ad inferos cum illis deuoluī, vel à Papa compositionem impetrent, seu ab illis qui indulgentiis istam componendi potestatem habent.

In capellanis quando non promotus sit priuatus. 17 Quinto procedit. c. licet, etiam in capellanis, quando quis in illarum fundatione dixisset expressè velle. c. licet. habere locum in hac capella: vt si presbyter non fuerit promotus intra annum, quod sit ipso iure priuatus. & alteri etiam eo non vocato conferri possit. Ita videntur decidere Do. de Rot. dec. 108. no. quod vbi in antiq. [sub titul. de rer. permur. dec. 1. i.] quia non licet à fundatione discedere. c. si quis. de prab. cl. quia contingat de religiof. domibus, & sic potest sustineri conclusio, quòd habens capellam tenetur intra annum promoueri, alioqui ea post annum est priuatus, intelligendo vt supra.

Prorogare annum promotionis non potest episcopus. 18 Sexto etiam procedit, quamuis episcopus prorogasset istum annum: quia non potest episcopus dispensare super ætate, nec hoc tempus prorogare. c. priores, & c. indecorum, de ætate: nam cum Decret. licet Canon, permittit episcopo dispensatione super residentia, ergo super alio prohibere videtur. argu. c. qualis. 25. dist. ca. nonne, de presump. Ioan. monach. in d. ca. licet, maxime quia illa Decret. licet, ex tex. concilij, contra quam episcopus non dispensat, ca. cum dilectus, vbi gl. de elect.

Annu promotionis episcopus abbreviare non potest. 19 Septimo postquam annus datur à iure volenti promoueri, non poterit etiam episcopus illum annu abbreviare, & monere istum curatum ad breuius tempus capescendum, quo sacerdos fiat: nam indultum à iure beneficium nemini est auferendum, per reg. indultum, in 6. facit. l. si. §. donec. C. de iure delib. hoc expresse docet Bon. de vual. in clem. vna, in q. 3. de offic. vic.

Habitans in curia per annum & non promotus perdit parrochiale quæ in curia valet. 20 Octauo declara, quòd si possidens hanc parrochiam ecclesiam in curia degat. absque huiusmodi promotione facta intra annum, tunc post annum in curia vacabit: & ad solum Papam collatio pertinebit. c. 2. de prab. in 6. [sed episcopus post mensem conferre illum poterit, &c.] cap. 3. ibidem Collecta in c. ecclesia, in fin. de for. leg. &

Provincial. in tit. declaratoria super proponente, seu vouente, &c. vers. beneficium residens in curia.

[Nonò procedit etiã si sit in seruitio archiepiscopi. Nam quamuis fructus possit canonicus in absentia recipere. c. cum dilectus. & seq. de cler. non resid. tamen promoueri tenebitur, quia huic priuilegium à iure non datur, sicut fructuum præceptio. & c. licet canon omnes adstringit. & priuilegiatus in vno non est in alio. doct. in authent. habita. C. ne filius pro patre. Et quia priuilegium recipiendi fructus, potius episcopi fauore datur quam canonicis.]

Decimo etiam nihil prodesset, si ad subdiaconatum vel diaconatum (licet sint ordines sacri) promotus fuerit, quia tex. in d. c. licet canon. dicit, ad sacerdotium promoueat. Et ideo vacabit parrochialis ecclesia post annum, ac si ad aliquem ex ordinibus promotus non esset, quia non est satisfactum legi, nec extendimus penam, sed oportet vt in suis terminis seruetur. Id habetur in d. c. commissi.

21 Nunc limitatur hæc regula, primum non habere locum in episcopatibus, & Abbatibus: quia in his non inuenio hoc statutum fuisse, quorum tamen expressa requireretur mentio. gl. singulari. in c. 2. de prab. in 6. sed d. c. licet canon, loquitur solum de parrochialibus ecclesiis.

22 Et licet tex. in clem. in agro. §. ceterum. & sequenti loquatur de prioratu conuen- tual. tamen non loquitur de Abbatia: ideo in ea non habebit locum ille tex. tum quia odiosum est, ideo restringendum. c. statutu. de elect. in 6. reg. odia, de reg. iur. in 6.

23 Ad hæc per adeptionem beneficij incompatibilis non vacat episcopatus. c. cum nostris, de concess. preb. sic nec Abbatia, ob id etiam non vacabit per non promotionem: quia nec quidem hoc est expressum à iure: sed de episcopis, est tex. in ca. 1. & per totum. 100. dist.

24 Idem si ecclesia parrochialis erigatur in cathedralem, quia perdit nomen parrochialis: vt consuluo Dom. cons. 125. dubia, in fi. & sic nomine parrochialis non continetur, vt not. in c. cum nostris, de concessio. preben.

Petrus de Perus. in tract. de mut. stat. ecclesie
scripsi superius in tract. vno.

Moneri de-
his episco-
pi & abba-
tes in vi pro-
mouentur.
25 Ideo iura antiqua remanebunt in his
in correctis, videlicet c. cum in cunctis. & infe-
riora. de elect. ubi Abbas ibi comprehenduntur,
teste Panor. ibid. vnde potest Abbas priua-
ri, si monitus non promouetur, [nempe
in concilio Picta. sic statutum fuit, vt Ab-
bates, decani, & prepositi, qui presbyteri
non sunt, presbyteri fiant, quod si aliqua
iusta causa prohibente presbyteri, aut dia-
coni esse non potuerint, prelationes ad-
mittant. cap. i. de aia. & qualita.] & sic etiam
in episcopatibus, & Abbatibus monitio re-
quiritur, antequam vacent per non pro-
motionem: quam monitionem hic & a-
liis casibus hodie contemunt archiepi-
scopi, & episcopi facere in suam perni-
ciam animarum, cum ipsi vigilare deberet
supra gregem, at vereor ne quidam circa
ferarum, vel mulierum venationem po-
tius inuigilent quam circum animas. præ-
sor Domine facias, vt videant.

26 Abbates quoque nolentes promoue-
ri suam grauius onerare conscientiam ar-
bitror, nisi iustum aliquid afferant impedi-
mentum, siquidem non secundum Abba-
tiarum institutionem officium eis iniun-
ctum exequuntur, sed à probis quibusque
munus hoc sanctum & religiosum miserè
præripiunt: quam ob rem non sine graui-
sima culpa tenentur ad fructuum restitu-
tionem: quia cessat causa feruitij, ergo &
fructuum lucram, per l. quod dicitur. ff. de
pactis. c. cum cessante, de appellatio. & si essem
in concilio, procurarem statui, vt etiam om-
nes isti ipso iure post annum essent pri-
uati per non promotionem, imò quòd ef-
sent presbyteri ante adeptum episcopa-
tum, vel Abbatiam: quia hodie infantibus
dantur, & si senibus concedantur, isti no-
lunt promoueri, si modo licet diaconi Cardi-
nales non teneantur promoueri nisi ad
diaconatum, ratione Cardinalatus, tamen
si habeant Episcopatum promoueri tenentur,
sicut alij Episcopi, iustam habentes
præbendam diaconalè si recipiant par-
rochiam ecclesiam. ca. licet, & puto tor-
queri in inferno illos qui nunquam fue-

runt promoti, & tamen deuorant in vi-
ta cibaria sacerdotum, & Papa illos debet
compellere, nā hac memoria mundo qui-
dam tales sunt ad deuorandum bona pau-
perum.

27 Secundò non procedit in ecclesiis
collegiatis etiam parrochialibus, per c. sta-
tutum, de elect. in 6. nam in illa qualitas addi-
ta generi, facit illud transire in aliam spe-
ciem: vt docet textus. in l. ius civile, ff. de iusti-
& iure. Panor. in c. bone. v. no. de posula. præla.
Barba. in tracta. de præstam. Cardinal. in i. quæst.
1. parus. nu. 14. plenè Albert. in tract. de augmen-
to. in 3. conclus.

28 Tertiò limitatur in dignitatibus et-
iam curatis: & sic Decanus etiam ecclesie
curatæ non tenetur intra annum promo-
ueri, quia c. cum in cunctis. & inferiora, de ele-
ctio. nō recipit suppletionem, nisi immerè
parrochialibus, ergo in aliis locū non ha-
bebit: & simpliciter ecclesie parrochialis
nō comprehendit parrochialem ecclesiam
quæ dignitas est, si quidem aliam qualita-
tem habet, Ioan. Andr. & alij in d. ca. statutum,
per illum text.

29 Nam postquam in c. licet canon, fit
mutatio in ecclesia parrochiali, ergo in a-
liis remanet, c. cum in cunctis, immutatu:
vnde sine monitione non priuatur quis
dignitatibus curatis, etiam quia in illis ap-
ponitur pœna, clem. vt hiquis, de etate. & sic
consuluit Feder. cons. 25. casus quidam. & cons.
76. casus & c. prior quidam: igitur alia pœna
non erit adicienda.

30 Et sic illius non promotionis pœna
locū non habebit in decanatus, præposi-
turis, aut Archidiaconatibus: vt docet Dom.
consil. 13. quoniam, & consil. seq. plenè consuluit
etiam prætextu nouæ constitutionis, & Roma.
consil. 25. quo ad primum, qua. 2. plura conges-
si in lib. meo. in d. ca. statutum: ideo qui possedit
præposituram curatā in ecclesia collegia-
ta sine promotione per annum, non tamè
est priuatus, nisi fuerit monitus: vt refert
Boët. in decis. Burdegalen. quæst. no. quidam re-
nunciavit, in fin. quia non est parrochialis
simpliciter, de qua loquitur c. licet canon: licet
æquum & bonum esset vt per concilium,
vel per Papam hoc statueretur: & hoc ad

Habens di-
gnitatem
curatæ vel
collegiatæ
non priua-
tur per nō
promotio-
nem.

Decani
preposi-
turis nō
priuantur
ob non pro-
motionem.

Dei seruitium tenderet. [Tamen obtinentes dignitatem, vel canonicatum in ecclesia cathedrali, vel collegiata, quando in sacris non sunt, non habent vocem in capitulo, nec nisi dimidiam partem distributionum quotidianarum. *de. vt hi qui de aetate & qualitate. addit etiam consuetudo, vt non sedeant in superioribus subcellis chori: quæ consuetudo fuit per Senatum approbata contra quosdam canonicos eccl. Lochiarum, requirente procuratore regio in causa appellationis cantoris illius ecclesie contra quosdam canonicos. 1554. die 5. Iunij, in magna camera.]*

Vnitum 31. Quarto non procedit, quando ecclesia parochialis esset principaliter vnita præbendæ, vel alteri beneficio simplici. *c. exirpande. §. qui vero, de præben. & c. super eo. illo tit. in sexto.* Siquidem eo casu beneficium vnitum assumit naturam eius cui vnitur, *per cap. recolentes, in sine de statu monach. Anto. in cap. ne sede vacan. gloss. & doct. in d. cap. licet canon: tum quia principale tunc attenditur, non accessorium. quod sequi naturam principalis conuenit. l. cum principalis. ff. de regul. iur. scripsi in tract. de vnio. supra, secus si æque principaliter: vt docet Nicolaus Milius in verb. curatum, vt in vlt.*

Curam ob- 32. Quinto idem si non habeat curam fori poenitentialis, sed tantum fori contentiosum, Cardinal. in clement. vna. q. 20. de offi. vicari. *non comprehenditur in fori contentiosum, capit. u. & finali, de officio Archidiacono. & tamen non tenetur fieri sacerdos intra annum, sed sufficit quod fiat diaconus. c. cum in cunctis. §. inferiora, de elect. quamobrem sine monitione non priuaretur: quia d. c. licet canon, loquitur in ecclesia parochiali simpliciter non in quocunque beneficio curato.*

33. Et superius in declaratio. bullæ & signaturæ retuli differentiam inter ista, nã parochialis ecclesia dicitur, quæ parochiam habet, & territorium ad eius curam deputatum: vt docet Panorm. in cap. exirpande, de præb. & Nicol. Milius in verb. ecclesia parochialis, & scripsi in verb. parochiales, in §. statutus. 2. de collat. in Concord.

Beneficia 34. Sexto quando nulli sunt parochia-

ni, fortè propter bellum, vel alias. *gloss. & doct. in d. c. licet canon.* Nam clericus huiusmodi habere beneficium sancimus, qui ad sacrosanctas ecclesias, vel ad monasteria permanent non diuagantes, neque circa ministeria diuina desides, cum propter hoc beneficium eius indulgemus. *l. generaliter. C. de sacrosanct. eccl. c. generaliter. 16. q. 1. facit. 2. ibi, in actu positi, vt dign. ordo seruet. lib. 12. & cessante causa cessat, effectus. l. quod dictum. ff. de pactis. ca. cum cessante, de appellatio. & lo. de Selua. in tractat. de benefi. in 3. parte. q. 42. lo. Staphil. in tract. de literis gratis, in 2. parte. fol. 46. quia si non habeat curam actu, cessat ratio d. ca. licet canon: vt scribunt Anb. & alij per illum text. in cle. vna. col. 1. de offic. vica.*

35. Sed si reuertantur parochiani, tenebitur, is promoueri ab eo die, quo reuertitur, si quidè incipit actu parochialis esse: veruntamen erit tutius, vt quod ipsi parochiani moneant curatum, vt eis seruire teneatur, ne scilicet ignorantiam vllã prætereendere valeat: de qua inferius dicitur.

36. Eum autem verum esse curatum docet Staphil. in tractat. de literis gratis, tituli de qualitate & statu benefi. vers. patet igitur, qui certum habet territorium limitatum, & quod ipse curam exerceat per se non per vicarium perpetuum, & quod iste sic instituitur. Ego vidi præceptum fieri ab episcopo, seu eius officiali isti curato, statim reuersis parochianis ad instantiam illorum, vt residere haberet, & promoueri intra tempus iuris, alioqui episcopi prouidet.

37. Septimo curatus poterit ecclesiam suam permutare cum alio beneficio in fine anni. *ca. commissæ de elect. in 6. cum ea ante finem anni priuatus non sit, vt ibi dicitur: & sic tenent Do. de Rot. dec. 187. in antiq. sub tit. de præben. dec. 38. licet contrarium alibi dicatur fuisse iudicatum in Rot. dec. 355. nota quod non promotus. [in antiq. sub tit. de reu. permuta dec. 6.]*

38. Sed primæ sententiæ adhæret Aufre. dec. 471. dicens esse communem & veriorrem: quia suum est beneficium ante finem anni, ergo potest illud permutare etiam decies: vt scripsit Oldr. in consi. 203. factum tale, per illum.

per illum text. in c. commissis, & Egid. Bellam. decif. 178. non promotus, ac Rochus in tracta. in-
rispat. in verbo honorificum, quaest. 30. [Sub tit. de
ver. permuta. decif. 1. & in omnibus tempora-
libus actionibus, nisi nouissimus totus di-
es impleatur, non fingit obligationem. l. in
omnibus. ff. de actio. & oblig. sic nec priuatur
quis ante vltimi diei lapsum.]

39 Etis cum quo permutatur tenebitur
intra alium annum etiā promoueri, aliās
priuatus erit. de Rot. decif. 108. nota quod vbi,
in antiq.

40 Nam quilibet habens parrochiale
intra annum promoueri tenetur, siue sit
primus, siue post eum alius, siue causa
permutationis habeat, siue ex alia prouisi-
one.

41 Octauo limitatur, quando litigiosa
esset ecclesia parrochialis: nam computa-
tur hic annus à die commissi regiminis &
pacificæ possessionis, per text. in ca. commissis,
de elect. in 6. vel à die, quo potuit esse pacifi-
cus: vt ibi, & c. licet. 2. de preb. in 6. Egid. Bel-
lamera decif. 153. Papa, & decif. 83. super hoc. v-
bi dicit hoc probandum à non promoti,
videlicet litem habuisse, vel habere, alio-
qui securus non erit, teste Dom. conf. 82. Boni-
facius. col. 3.

42 Cuius prætextu vidi multas impe-
trari parrochiales, quia possidens lites sibi
bi fingebat, sed ante Deū, cui omnia sunt
aperta, iste qui fingit litem satis est priua-
tus, nec aliquem habet titulum: ideoque
recipiendo fructus est prædo, & fur, &
falsarius, quod falsò nomē curati sibi ven-
dicat, & ascribit, cū nō sit: quamobrē tene-
bitur ad restitutionē fructuum, vt quos ex
re non sua (cū sit priuatus) accipit, & mala
fide: alioqui nō dimittitur peccatū nisi re-
stituat ablatum, per rez. peccatum de regul.
iur. in 6. & hic inferno perpetuo, nisi resi-
piscat, cruciabitur. [Facit text. in l. cum hi. §. si
cum lis. ibi ne circumueniatur oratio, fingi e-
nim lites potuerunt, vt transactio etiam
citra prætoris auctoritatē fiat. ff. de transa.]

43 Præterea cū quis habeat ius in dicto
beneficio, donec sit annus elapsus, nec an-
tea priuatus intelligatur: ideo in fine anni
Papa vel ordinarius favore studii dispen-

sare poterit, cum volente studere, ne vacet
interim beneficium, per d. cap. commissis, & c.
cum ex eo, de electione, in 6. dummodo hic
fuerit promotus ad subdiaconatum ante
annum, vt ibi, & docet Olrad. d. conf. 203. & de
Rota decif. 187. nota quod tenens, in antiq. sub
tit. de preben. decif. 38.

Vnde vide episcopi dispensationem Forma dis-
fic conceptam, Ioannes & c. Petro. & c. non pensat epi-
scopi.

dines promoueri hinc ad septennium,
dummodo illo tempore durante, in ali-
qua vniuersitate approbata resideas, & li-
terarum studio insistas, & intra annum ad
subdiaconatus ordinem promotus fueris,
tecum de gratia speciali dispensamus: prouisi-
o quod tua ecclesia nullum in spiritua-
libus & temporalibus patiatur detrimen-
tum. Actum, & c. Dicitur, Resideas, & stu-
dio insistas, quia non sufficit in studio esse,
nisi quis studeat. l. si quis autem. & ibi. Alex.
ff. de acq. possess. gl. in proemio 6. lib. Bartol. in l.
si quis Titio. ff. ex quib. caus. ma. Dixi in scho-
lastico priuileg. 29. & seq. art. 31. & seq. vbi multa
scripsi de hac scholasticorum residentia, & quan-
do excusentur.

44 Et hæc communis opinio & vera, te-
ste Aufr. in dec. Tholos. q. 471. vide Egid. Bella.
dec. 15. vtrum, & dec. 735. si impetrans, & Rom.
conf. 325. quo ad primum, in 3. q. & si possidens
istam ecclesiam parrochiale moriatur
vltima die anni, vacabit beneficium per
mortem illius, cum adhuc non sit priua-
tus. d. c. commissis. Paul. Paris. conf. no. super hoc
in fin. vol. 4.

45 Notandam est, quod postquam an-
nus iste computatur à die pacificæ posses-
sionis adeptæ: & in hoc regno pacificam
possessionem quis non dicitur habere an-
te annum, ob id post annum pacificæ pos-
sessionis alterum habet annum ad promo-
uendū, ne si promoueretur in primo an-
no, & postea in fine anni ei beneficium e-
uinceretur, esset presbyter sine beneficio,
& mendicare cogere in opprobrium
totius cleri. c. diaconi. §. in 93. distin. quod ne
contingeret, iura prouiderunt, ne quis or-
dinaretur sine beneficio, vel patrimonio,
capitul. postulasti, de rescrip. capitul. episco-

scopus. & capitul. cum secundum de preben.

46 Et si episcopus sciuit istum non habere beneficium, haud quaquam eum promouisset: ideo quia irrita non potest esse de iure nouo ordinatio d. c. cum secundum. melius erit, quod non promoueat, quam si postea nudus remaneret. Ita declarauit Senatus. Paris. in camera (vt dicunt) Domani, anno 1547. in mense Februario, pro magistro Petro de la Berniere, contra Chastin. Relatore Do. Sanucio Consiliario eiusdem curiae: per quod declarantur iura canonica, maxime d. ca. commissa. vbi glos. valde titubat. quam obrem nota istam declarationem apprimere vtilem, & hodie communem in dicta curia.

Arestum.

Iustum impedimentum excusat non promotu.

47 Non o limitatur cum iusto impedimento detentus non potuit promoueri: c. commissa. & in clem. ne in agro. & ceterum de statu monach. glo. in verb. priuatus, cap. licet canon. vt pote si ualitudine aduersa, vel alio iusto impedimento quis affectus fuerit, non erit priuatus: & sufficit isti ualetudinem hanc probare, licet speciem infirmitatis non probauerit: vt Dom. de Rota afferunt in decis. Fastol. causa n. & quod dicatur iustum impedimentum, scripsi in gloss. impedimento. §. i. de col. in Concorda. & in tract. de exoniis. in ord. Reg. in 3. tomo. commenta.

Impedimentum in fine anni euenies an excuset.

48 Et an sufficiat probare impedimentum, si in fine anni superuenerit, Aegid. Bellamera decis. 83. super hoc negatiue concludit, si non poterat intra illud tempus promoueri: Sed contrarium dicerem: nam poterit illud beneficium resignare, vel permutare, seu dispensationem habere de non promouendo id temporis vel breue impetrare, vt vno die promoueretur: ideo impedimentum etiam in fine anni superueniens excusat a non promouendo: & finito impedimento secundum eum annus dabitur integer, vel tantum saltem temporis, quantum restabat tempore impedimenti. per no. in cap. cum ex eo, de elect. in 6. & per c. si electio. de elect. ibidem. cle. vna. de in integ. rest.

49 Ideo priusquam amoueat possessor, debet citari possessor, vt cognoscatur,

an fuerit iusto, seu legitimo detentus in impedimento. a. licet. 2. de preb. in 6. gloss. in cap. commissa, de elect. ibidem: & haec est communis opinio doct. ibi: & debet citari principalis & non procurator vt dicunt Do. de Rota, decis. 750. sciendum. in antiq. sub titul. de stron. & re iudica. dec. 22. & opus est quod citatio ad istam declarationem faciendam perueniat ad notitiam possessoris: vt firmant Dom. de Rot. decis. 771. dic quod si apponatur. in antiq. sub tit. de dolo & conu. decis. 21. & Aegid. Bella. decis. 176. auditor.

50 Hodie post annum in Francia conferunt ordinarii, & facta ab illis collatione, vel prouisione a Papa, impetrantur literae in causa nouitatis directae iudici Regio, coram quo impetrans dicit se canonicè beneficium assecutum, & esse in possessione beneficij, quod vacauit per non promotionem talis, &c. nisi impedimentum prober aduersarius vel promotionem, aut dispensationem, adiudicabitur impetranti possessio, saltem per recedentiam: & sic seruatur in forensi iudicio.

51 Sed ante adiudicationem vno finito termino, dari poterit alius ad probandum dictum impedimentum, quia de graui agitur praesudicio: vt decidit Aegid. decis. 177. in casu. & vide eum decis. 180. si priuatus & ista causa regetur legibus & statutis illius curiae coram qua agitur: vt not. in cap. i. de spons.

52 Decimo si pater vel patruus, vel alius retinuerit bullas sui filij, vel nepotis, aut alterius, non procedet priuatio: nam in hoc casu cum filius, vel alius ignoret se priuatum esse, non currit ei tempus, nec priuatur nisi a die quo scit, cum dicatur iustum esse impedimentum secundum Dom. in c. commissa. 10a. de Selua. in tract. de benef. in 3. parte. que §. 3. in fi. quia non est negligentia, vbi non est scientia. c. 2. & c. quia, de concess. preb.

53 Sed peccat is, qui sic retinet bullas & non facit certiores eum, cui beneficium acquisiuit: nam quilibet acquirere potest alteri, sed non acquisitis priuare sine facto domini. l. id quod nostrum est. ff. de regul. iuris.

54 Sed

54 Sed in hoc fraus esse posset: quia pater semper posset retinere bullas filii sui, & sic quilibet posset excusari: & hic pater rapax deuoraret bona ecclesiarum & sic spoliarentur beneficia & bonis, & seruitio. Ideo dicerem fauore ecclesiarum quod hic non promotus, est priuatus, & imputetur ei, qui acquisiuit illi puero beneficiū, nec pro eo non impetrauit dispensationem, vel tempore debito eum promoueri non curauit: nam summa ratio est, que facit pro ecclesia. *A. sunt persone. ff. de relig. alioqui quilibet excusaret se, dicens se ignorasse habere curatum beneficiū: & nunquam daretur vacatio per non promotionem: quod esset valde absurdum, & puto quod si Papa hodie interrogaretur sic statueret.*

55 Vndecimō minor dispensatus ad obtinendum parrochiale, non tenebitur promoueri intra annum, nec priuatus erit ex defectu promotionis, per text. in *u. n. c. gloss. in ca. quia in tantum de prebend. vbi Panorm. dicit quod minor dispensatus ad ecclesiam parrochiale, censetur dispensatus de non promouendo, quod est accessorium. Idem tenet Felin. in ca. postulasti, de rescrip. & Ioan. de Selua. in tract. de benef. in 3. parte. q. 52. & superius scripsi inter dispositionis effectus.*

56 Sed in decimo octauo anno ad subdiaconatum, in vigesimo ad diaconatum promotus fuerit, vacabit beneficiū per non promotionem, teste Ancharano *conf. 295. vltra alia.*

57 Contrarium tamen fuit iudicatum Burdeg. *vi referi Boer. in decis. Burdeg. quest. 19. quidam, in fine. quia cap. licet canon, est odiosum, & sic nequaquam extendendum: & quia loquitur quando non fuit promotus ad sacerdotium, ideo non intelletur in aliis ordinibus.*

58 Alioqui dictum cap. extenderemus, contra gloss. in c. fin. de iure patro. & alia iura volentia priuationem non extendi ad alios casus: per *S. in autem, ibi, non est qualibet lex tale quid dicens in authen. de non eligend. secundo nub. collation. prima. & hæc vltima sententia videtur magis æqua: quia hic po-*

terit promoueri ad omnes ordines in 25 anno, & ita satisfacere illi text. qui tantum requirit promotionem ad sacerdotium, non ad diaconatum, vel subdiaconatum.

59 Si tamen fuerit cum aliquo dispensatum, ne ad aliquem ex sacris teneatur promoueri, &c. non tenebitur promoueri in hoc tempore præstituto à iure: alioqui nihil prodesset ei dispensatio: *vt supra dixi.*

60 Duodecimō non procedit etiam in Curatam ecclesia curata non parrochiali, per d. ca. li. ecclesiam ceter canon & abunde scripsi differentiam in forma mandati. *gl. cum cura, & seq. in Concor. quia chiale istud c. licet canon: loquitur tantum in ecclesia parrochiali. & est correctorium iuris: quamobrem odiosum, ac restringendum. c. statuum, de elect. lib. 6.*

61 Decimotertio limitatur in ædicula, seu Capellania, etiam ex fundatione requirente sacerdotium, quæ à Papa fuit alicui collata cum dispensatione: vt nisi præuia monitione priuari non possit aliquis ex solo defectu promotionis intra annum: nam c. licet canon, loquitur de ecclesia parrochiali, ergo non habebit locum in alio beneficio. Ideo tenet *gl. in verb. resistentia. §. ordinar. de col. in prag. ob id maxime, quod fit pœnale de priuans: quamobrem non erit ad alios casus trahendum. Sic decidunt do. de Rota. decis. 520. nota quod tenens Capellaniam, in antiq. sub tit. de pœnis. decis. 3. ¶ Et Rom. conf. 325. quo ad primum, vbi dicit etiam eo casu nullam esse collationem ordinarii factam non sacerdoti.*

62 Tamen si in fundatione diceretur expressè, quod si Capellanus non fuerit intra annum promotus, esset priuatus, vel quod habeat locum c. licet canon, tunc in vim statuti hoc cap. seruabitur: *vt decidit Staphil. in tract. de literis gratie, rubr. de variis mod. rat. vers. intelligo tamen. & alle. decis. Rote 180. nota quod vbi, in antiq. sub tit. de rescrip. decis. 63. In quo loco nulla eius mentio habetur: sed vide quæ dixi supra in 5. amplia. & Boer. q. 223. in decis. Burdeg. & sic possunt conciliari, vt non priuetur obtinens ædiculam requirentem promotionem: nisi expressè statutis illius ecclesie id cautum fuerit, & dictū de hac pœna: vt supra scripsi.*

Commissa
cura non
priuatur
quis non
promotus
si non sit
curatus.

63. Decimoquarto non procedit si duo vel plures praeficiantur ad ecclesiam parochialem, & neutri eorum sit commissa cura: tunc licet uterque confessiones audiat, baptiset, & alia quae ad curam spectant faciat: tamen in eis non habebit locum d. c. licet canon: quia sicut vna sponsa duos non potest, aut plures habere sponfos. c. 1. de sponsa. duorum, sic nec ecclesia duos curatos, c. cum non ignores, de prae.

64. Et quemadmodum in vnaquaque ecclesia presbyter vnicus esse debet, ita ipsa ecclesia, quae sponsa, vel vxor eius dicitur non potest inter plures presbyteros diuidi, sed vnum dantaxat habebit sacerdotem: qui eam syncerè, & castè regat. cap. sicut in vna 21. q. 2. sic consuevit Oldrad. conf. 67. quæstio talis altaris in vna ecclesia duo essent capita: quod esset monstrum. cap. quia plerique, de officio. ordinar. Staphil. in tracta. de literis gratis. rubr. de qualis. & statu benef. vers. requiritur & certum.

65. Vnde si collegium committat curam duobus, neuter curam habebit, sed tantum curæ exercitium: & cura penes collegium erit, & non apud singulos, c. irrefragabili, §. excessus, de officio. ordinar. l. in tantum, §. vniuersitatis, de rerum diuis.

Curam
quando
quis dica-
tur habere.

66. Si verò collegium committat vnum ad tempus, etiam ille non erit curatus, sed vicarius temporalis, apud quem non erit cura, per not. in c. cum ex eo, de elect. in 6. glo. in extranag. Exerabilis 10a. 22.

67. Verum si committeret vnum, quem non posset delituere, & is ab episcopo susciperet literas regiminis: tunc ille haberet curam, & intra annum teneretur promoueri, iuxta clem. vnam de officio. vicar. & Innoc. in c. si cum non ignores, de prae.

68. Et tenetur collegium eligere vnum, cui animarum cura assignetur de consuetudine: & ille reddet administrationis, & villicationis rationem: vt dicitur in Euangelio. Redde rationem villicationis.

Duo creati
an in vna
ecclesia es-
se possint.

69. Non tamen negatur quin plures clerici, si ecclesiae patiantur facultates, possint esse in vna ecclesia: c. illud. 7. q. 1. sed non tanquam curati: quia non possunt esse duo capita in vno corpore, quasi monstrum. c.

puoniam. de officio. ord. hoc etiam probat Staphil. in tracta. de literis gratis. rubr. de qualis. & statu benef. vers. requiritur & certum, nisi factæ essent duæ parochiae, & partita cura de papæ autoritate.

70. Decimoquinto limitatur, cum non appereat ecclesiam esse parochialem: tenet quia de his quæ non sunt, & non apparent, idem est iudicium. l. duo sunt Titii. ff. de testam. tut. vnde si parochialis ecclesia per quadraginta annos fuerit possessa tanquam vnita alteri, praesumetur quod non fuerit curata: & ille qui sic eam possidet, non priuatur per non promotionem: quia prius oportet probare illam qualitatem: videlicet eam esse parochialem. Non ignor. C. qui accusare non possunt. Sic consuluit Oldrad. conf. 296. de iure.

71. Decimosexto si impetrauerit ecclesiam parochialem, dicens possessorem promotum esse promotum, sufficit quod probem eum tantundem illam detinuisse, licet non probem negatiuam illam, quod non fuerit promotus: quippe debet ipse possessor probare se esse promotum: negantis enim non potest probare. l. actor. C. de prob. ca. quoniam, illo tit. decidi. Egid. Bellamera, decis. 49. si impetrauit, qui allegat cap. ex parte, de rescrip.

72. Decimosextimo si quis non fuerit promotus intra annum promotus, statim priuatur est beneficio. d. c. licet canon. ob id quamuis non possit postea fuerit promotus, non potest illud beneficium retinere sine noua collatione, imò semper impetrari potest, vt vacans, siam reo. doct. in c. cum venerabilis. de excep. ideo qui sentit se non esse promotum, debet hoc Papæ narrare, & petere sibi de nouo conferri, alioqui recipiendo fructus furtum committit, vt pote ex re non sua fructus recipiens, & doct. in ca. si de rescrip. in 6.

73. Sed vix obtinere poterit nouam collationem sine compositione fructuum, nec potest hic iuari decreto, de pacificis possessoribus, quanto cunque tempore possederit, cum absque titulo possideat: & decretum requirit verum, aut coloratum titulum:

titulum, ut abunde scripsi in tract. de pacific. possessor. in prima linita.

74 Decimo octavo ecclesie fundatae ad commoditatem subditorum longe commorantium, licet parrochianos habeant, non sunt tamen parrochiales ecclesie, videlicet ad hoc, ut eas obtinens (nisi promotus fuerit intra annum) priuatus sit illis, per d. c. licet canon, quia simplex est beneficium, & causa succursus factum, ideo in hac patria succursum vocant. de quibus Decius in c. ex parte 5. de rescr. allegat panor. in ca. recedentes. in fi. de statu monach.

75 Item qui istum habet succursum, audire potest iura ciuilia, si presbyter non sit, licet parrochiale obtinens ecclesiam matricem non possit ea audire. c. si ne clericus vel monach. in c. i. in fi. de iur. in fi.

76 Praterea per adeptionem istius ecclesie & succursus non vacat primum beneficium curatum, si quidem ista beneficia compatible videntur, teste Lappo alleg. no. restatur in suis. alius incipit Philippus, in fi. de que scripsi supra in tit. de erectio. in parroch. & ista pendere dicitur ab altera principali: ut docet Archi. in sum. 21. q. 1.

77 Decimonono si post annum quis impetrauerit beneficium non promoti, deum lite cum eo durante, ipse illud impetrauerit per rescriptum si neutri, vel si nulli, dicunt aliqui non valere hanc ultimam impetrationem: nam cum neutri ius competere asserit, ergo nec sibi: male igitur ipse recipit fructus, & perperam litigat super dicto beneficio, videturque inhabilis.

78 Sed respond. valere: quia dum dicit ius non competere, intelligi debet de tertio, non de ipso impetrante: & si conditionaliter dixerit, si neutri ius competat, quod petit sibi prouideri, adhuc etiam hoc fieri poterit: & valebit etiam nouissima impetratio, per ea que superius abunde scripsi in tract. si neutri.

79 Vigesimo si Papa mandat conferri Titio beneficium vacans per non promotionem Sempronii, hoc ipso censetur declarare Sempronium priuatum esse illo beneficio: nec requiritur alia declaratio: &

consuluit Anc. h. conf. 293. vltra alia refert Philippus Probus in additio. ad Ioan. Monach. in ca. volentes. de priuileg. libr. 6.

80 Et licet de iure in casibus ipso iure priuantibus requiratur sententia declaratoria: ut in c. cum secundum, de heretic. in 6. tamen in hoc regno sine declaratione impetratur beneficium, & demum agitur possessorio: ut supra dictum fuit.

[Vigesimo primo non priuatur is, qui non potest promoueri, utpote si quis homicidium commiserit, cui est prohibitum a iure, non celebret & ne promoueatur. ca. tua c. quereis de eta. & c. Henricus. de cleric. pugn. in du. el. Bonifac. in cle. ne in agro. §. ceterum. in fi. de statu monach. Quid si hic homicida rehabilitatus fuerit, non tamen ad omnia, sed circa altaris ministerium, an si non promoueatur, sit priuatus? quod videtur, quia restitutio concedit quod ademit priuatio. c. quod si minor. §. restitutio. ff. de minor. l. 3. §. si in metallum. de muner. & honor.

Contrarium putarem: quia gratia non inducit necessitatem l. sepe. ff. de offi. proconsul. nempe si concedatur minori, ut possit ante tempus promoueri, si non promoueatur, non est priuatus, quia potest, non inducit necessitatem. l. Gallus. vbi Bart. ff. de liber. & posth. & non quicquid potestati iudicis permittitur, subicitur eius necessitati l. non quicquid. ff. de iud. l. i. c. quomod. & quan. iudex. & quod ad gratiam indultum est, non inducit necessitatem. l. legata. ff. de leg. i. lmo. in l. talem. in fin. ff. de hered. inst. quod est verum si non tuerit ad omnia restitutus, aliàs contra. per d. l. 3. quia eo casu res ad primam redit naturam. l. si vnus. §. pactus. ff. de pact.]

81 Vltimo ei qui priuatus est per non promotionem, non potest iterum beneficium illud conferri, ne priuatio reddatur elusoria, & sit verbis lex imposita, & non rebus. c. commissas de elect. in 6. cle. ne in agro. §. ceterum. de statu monach.

82 Quod est verum ab ordinario, sed a Papa poterit eidem conferri, facta priuationis illius mentione, quia est supra ius. ca. propositus, de concess. pra. nec tenetur iure. c. i. de consti. in 6. c. nemo. cum glos. de elect. lib. 6.

Priuato an possit iterum beneficium conferri.

83 Privato quoque propter delictum conferri potest beneficium à Papa, facta privationis illius mentione. c. ad aures. vbi Patrum in fin. de penis. & doct. in c. cum inter de reuinc. alias non valeret pronisio. l. si aliquid. C. de susceptor. li. 10. vide Fel. in ca. si uerum de heret. & quamuis his in casibus privatus non sit non promotus intra annum: tamen si cessante impedimento non promotus fuerit & tenuerit beneficium etiam simplex in conscientia tenetur ad restitutionem fructuum: quia non seruit beneficio: & alius promoueretur. & seruiret. cap. si de rescript. in 6. alioqui nulli essent prebyteri, nisi obtinerent ecclesias parochiales: & in fundatione verisimile est, quod fundatores hoc voluerint: nec intentio eorum fuit dare cuidam non sacerdoti, & qui sacerdotio non fungeretur: vt *alibi dixi.*

84 Alia multa possem hic congerere, quæ forte lectorem detererent ab horum lectione: ideo cum his finem dicendi faciam, gratias Deo optimo maximo agens immensas.

Dispensatio de non residendo.

Conservantur nobis etiam beneficia per dispensationem non residendo, potest enim ordinarius monere beneficiarium non residentem, vt resideat. qui, si monitionibus obtemperet, privari poterit. c. ex tua. & sequi de clericis non residentibus nisi per dispensationem sibi provideat. Siquidem Deus opti. max. elegit sibi tribum Leui, vt ipsi seruiret, maxime circa aram Domi. cui beneficia id est decimas, & alia bona spiritalia dedit. Numer. 18. & scripsi in tract. de decimis q. 1. Bona vero temporalia idem dominus temporalibus viris, id est laicis, & aliis tribus assignavit.

Beneficia 2 Et sic pro seruitio spiritali institutum est beneficium. c. si de rescript. in 6. c. concessio. 12. pro spiri-
tuali serui-
tio sunt in-
stituta, seu
temporali.
qu. 2. gl. in c. si de offic. vicar. ca. fin. n. q. 2. & pro
temporali seruitio constituta sunt feuda.
c. vno. de forma fidelit. & in c. i. seq. ibidem. nec
da pro tem non officia temporalia. l. penul. C. de testa. milit.
porali. l. pen. de domesticis & pro test. lib. 12. & nullus

per substitutum seruire potest. l. nullus qui nexu. C. de decurio. 10. sic est in stylo parlam. libr. 3. rub. de rescribendis officia. regio. & superius dixi in part. iiii. quare instituta sunt beneficia.

3 Vnde sequitur prelatos maxime tenere residere, vt docet Hieron. in Leuico. his verbis. Si quis vult pontifex esse, non tam vocabulo quam merito imitetur Moysem. imitetur & Aaron: quid enim dicitur de eis: quod non discedunt de tabernaculo domini: Erat ergo Moyse indefinenter in tabernaculo domini. Quid autem ei opus erat, vt aut à Deo aliquid discederet, autiple populum doceret?

4 Hæc duo sunt Pontificis opera, vt à Deo discat legendo scripturas diuinas, & sæpius meditando, aut populum doceat. sed illa doceat, quæ à Deo ipse didicerit, non ex proprio corde, vel humano sensu, sed quæ spiritus sanctus docet. Est & aliud opus, quod facit Moyse, ad bella non vadit, non pugnat contra inimicos, sed quid facit? orat, & donec orat vincit populus eius: si relaxauerit, & dimiserit manus, populus eius vincitur, & fugatur. Oret ergo sacerdos ecclesiæ indefinenter, vt vincat populus, qui sub ipso est, hostes inuisibiles, qui sunt demones impugnantes eos, qui volunt pie viuere in Christo. cap. si. 36. distinct.

5 Sed quidam ex nostris prelati terræ runc nos, qui in vita populum ipsis commissum non viuunt, nec quidem instruunt. Quid ergo faciunt? curas secularium principum, & aliorum, cum terreni sint, assumunt, contra statuta concilii Carthag. quod sic fuit statutum. Episcopus nullam rei familiaris curam ad se reuocet, sed electioni orationi, & verbo prædicationis tantummodo vacet. cap. Episcopus. 2. in 88. dist. vbi etiam dicitur, Episcopus aut sacerdos nequaquam sæculi curas assumant, finaliter deiciantur: alii curias sequuntur.

6 Sed audi quid scribat Ambrosius. Ad palatium Imperatoris irem libenter, si hoc congrueret sacerdotis officio. c. conuention. 23. q. 8. Sed vix illis mundo deditis, quia dominus eorum infernus erit, nisi respiciant.

Beneficia 7 Tenetur ergo beneficiarius, si debitum
velit officium exequi, residere in suo be-
neficio. nam quodlibet beneficium secun-
dum docto. residentiam exigit. *ca. quia non-*
nulla. de cleric. non residen. text. in ca. preterea.
de preben. dicit singula officia & beneficia
alsiduitatem exigunt personarum. ca. sim.
de cleric. non residen. lo. de Selua in tract. de be-
nef. in 4. parte. q. 10. & talis persona benefi-
cio quaratur, quæ residere in loco, & cu-
ram eius per seipiam valeat exercere. d.
ca. qui nonnulli. de cleric. non residen.

Simplicia 8 Tamen de generali consuetudine mū-
di. beneficia simplicia non exigunt resi-
dentiam: *vscribit Alex. in cons. 7. vol. 5. Fel.*
in c. dilectus. 2. col. 1. de rescrip. vide plenē Ni-
col. Milium in reperiario, in verb. beneficium.
qu. 23. versic. beneficium curatum vel non, &c.
Nam postquam beneficiatus recipit tem-
poralia beneficii, dignum quoque est, vt
semet spiritalia. *ca. cum ex officio. de præ-*
fer. Sed hodie ad seruendum Deo sumus
tanquam testudines, & cancri: nam pigre
accedimus, & velut cancer retrorsum i-
mus: vscribit Hostiens. in c. 2. de offic. Archi-
presbyter.

Peccat non 9 Itaque non residens beneficii fructi-
bus priuari potest, & peccat mortaliter,
qui eos recipit, ne legitima subsit causa
forte studii *vscribit Angel. Clana. in sua sum-*
ma, in verb. clericus 7. nu. 4. sed conuerti de-
bent in ecclesie utilitatem cap. penul. de cler.
non residen. vel nisi sit privilegiarius. gloss. &
doct. in ca. de cetero. illo tit. Paul. Paris. conf. 32.
licet regulariter, in princip. vol. 4. & conf.
sequ.

Distributio 10 Verum glo. *in cle. vt hi qui, in verb. pars*
nes quando dimidia. *de etate & qualis. refert aliud esse in*
presentib. accrescant.
distributionibus quotidianis. quæ præsen-
tibus accrescunt, quod est verum, quando
in fundatione vel statutis ecclesie dicitur:
verbi gratia statutum dicit quod inter
presentes in missa distribuatur aureus: si
non sunt nisi duo, illi nihilominus habe-
bunt aureum.

11 Si verò dicatur in fundatione cuilibet
distribuendam esse solidum, tunc siue
plures sint siue pauciores, nihil vltra distri-

buetur, *vscribit Card. & Inol. ibi. & gloss. in*
verb. nequa. in titul. de reuen. capitula tempore
missæ in gregna.

12 Iud quoque non residens priuari po-
test beneficio post monitionem *cap. ex tuce,*
de cleric. non residen. Panor. in cap. ex parte, ibi-
dem. de Ripa in cap. 1. in 9. notab. num. 28. de iu-
dic. & Ancha. conf. 17. super primo. Oldrad.
conf. 195. articulo. lo. de Selua. qu. 3. in 4. parte. &
qu. sequ. decis. Neapolitan. 229. Serenissimus,
nisi per dispensationem sibi consulatur.

13 Valeret tamen statutum episcopi,
quod absentes per certum tempus sine li-
centia eius priuari essent, etiam sine moni-
tione, *vscribit Pan in cap. quoniam. §. porro. col. 4.*
vers. aduertendum tamen, vt lite non contesta.
& Fede. conf. 109. questio. magis, ac Oldrad.
conf. 181. de autoritate. Card. conf. 132. Archi-
presbyter. col. 3. & conf. 130. in quadam causa.
hoc plenè docet Henr. Boteus in tract. de
synodo episcopi, in 3. parti. art. 1. nu. 148. plus
addens itatutum ligare omnes, qui habent
in illa diocesi beneficia, etiam si resideant
alibi.

14 Verum in casibus, quibus non tene-
tur curatus residere non adstringitur re-
scriptum seu literas habere de non resi-
dendo, *per not. in cap. clericos. de offic. vica. ca.*
ad audientiam. de cleric. non resid. argum. cap.
adiciamus. 16. qu. 1. hoc expresse decidit Card. qu.
14. num. 25. de offic. vica. sed potest sua autori-
tate curatus, & ex causa, vicarium ad mo-
dicam tempus constituere. c. si quis in clero.
7. qu. 1. doct. in cap. cum ex eo, de elect. in 6. doct.
in clem. vna. de offi. vica. facit. text. in cap. fin. de
offi. ord. nisi hoc prohibeat statutum syno-
dale, vel prouinciale. cap. illud, & capit. ni-
hil. 7. qu. 1. facit. l. 1. ff. de offi. eius. Henr. & Boic.
in c. clericos. col. 2. de offi. vica. Henric. Boteus in
tract. de synodo Episcopi in 3. parte. art. 1. num.
279. vers. quart. infero.

15 Extunc non valet consuetudo quod
inferior Episcopo possit in ecclesia cura-
ta instituere vicarium ad tempus: *vscribit*
in Roma. conf. 356. circa primu. col. 2. num. 6. qui
vicarius ad tempus non potest dici curatus,
quia pro voluntate constituentis solū exer-
cet curā, & illius nomine. gl. in verb. impa-

Priuilegia
rius literas
de non resi-
dendo habe-
re non de-
bet.

dant. in cl. dudum. §. ac deinde, de sepult. probat. Dom. Gemi. cons. 86. in causa. col. 1.

Prelati
pro literis
de non resi-
dendo pe-
cioniam re-
cipere non
debent.

16 Ideo si episcopi pro illis literis acciperent pecunias, simoniam committerent, per c. non satis, §. seq. de simo. & hodie fere omnes eam incurunt simoniam, quando quidem semper accipiunt: nescio, an consuetudo illos excuset.

17 Et an valeat consuetudo, quod impeditus iuste non teneatur vicarium relinquere: docet. gl. & doct. in cap. cum omnes, de constit. vide Antonium Butrium, cons. 51. in facto.

Vicarius
temporalis
ad nutum
reuocari
potest.

18 Et is vicarius temporalis ad nutum reuocari potest, & ad voluntatem constituentis, nisi fuerit approbatus ab Episcopo, tunc ante annum sine causa destitui non potest: alioqui tenebitur reuocans ad damna & interesse: & ita de consuetudine seruatur in hoc toto fere regno, maxime in lingua occitana: quoad quidem ad tempus prohibitum, post tempus est concessum. l. non solum. §. ut probari. ff. de noui oper. nuncia. & ibi doct. nisi fuerit ad certum tempus constitutus: quia durante illo tempore reuocari non debet instar locationis. l. qui ad certum. ff. loca.

Facultas
non residen-
di a Papa
& ab infe-
riore da-
tur.

19 Interdum conceditur hæc de non residendo facultas à Papa, & aliquando ab episcopo. c. penul. & per totum, de cleric. non resid. A Papa dari potest ad biennium, quinquennium, ac in perpetuum: si iusta causa lepra, vel alia moneat, sed non ab alio inferiore. c. licet canon, de elect. in 6. sic consuluit Panorm. cons. 88. in causa. col. 1. & sequ. in 1. vol. sed solet ad septennium dari commorantibus in studio, per reg. Cancel. 54. quæ probatur in c. cum ex eo, de elect. lib. 6. etiam ab episcopo ut ibi.

Curati in-
dustria est
electa ideo
per se tene-
tur serui-
re.

20 Seruire per se tenetur Curatus, cum electa sit industria suæ personæ: & vnius electa ideo opera non est alterius opera. l. si non sortem. §. liberius. ff. de condic. indeb. & actus in quo est electa industria personæ non potest per alium explicari. l. nemo. 2. ff. de duob. reis. c. fi. de offi. deleg. ca. is cui, illo. tit. in 6. & curæ animarum exercitium, & regimen est artium, c. cum sit ars, de etate & qualir. nam alius à curato fortè erit ignarus, ut paniten-

tias pro criminis qualitate non possit imponere, vel innotescere. c. inensuram. de pen. dist. 8. & ibi. gloss.

21 Insuper casus multos referunt doct. in quib. potest quis per vicarium deseruire, in c. ex iur. p. n. la. §. qui verò de preb. quos ego putarem breuius reduci posse ad casus sequentes. Nam deseruire potest quis per vicarium in casibus à lege, statuto, vel consuetudine permisis. Casus autem hi præstituantur à lege, aut propter necessitatē, aut utilitatē ecclesiæ, vel personæ.

22 Et quib. casibus excusatur quis à residendo, fructus suos facit, porinde ac si resideret. ca. super specul. de magist. c. 2. de priuil. in 6. quod declarat procedere in 12. casibus, quos scripsi in scholastic. priuil. leg. 31.

23 Propterea necessitatem ecclesiæ, vel ad utilitatē excusatur quoq. clericus residendo, utpote si pro negotiis ecclesiæ sit absens constituitur vicariū potest, etiā si residere iurauerit. c. ex part. 2. de cleric. non resid. Adde quosdam casus descriptos per gl. in l. verum §. ex facto. in verb. deponere. ff. de minor.

24 Dummodo non hoc affectauerit. §. i. temeraria. de excus. tur. in inst. doct. in c. de cetero. de cler. non resid. facit. text. ibi Hippol. multa. cumulat. in l. §. cum quis. ff. de quaestio.

25 Item si fuerit absens ob studium. c. cion. Suedon. ex eo. de elec. in 6. debet tamē (si afferat doct.) abesse eulicetia sui prelati. c. relatum. de cler. resid. non resid. sed de consuetudine non petitur, nec requiritur in secularibus clericis, hæc licentia: quæ consuetudo valet, ut Inno. Host. & alii docent. in c. inter quatuor. de clericis non resid. & c. relatum, ibidem: ubi alternatiue loquitur de licentia suorum prelatorum, vel studio literarum.

26 Nec aliquid soluere debent pro literis de non residendo, quippe sunt ab omnib. excepti, ut scripsi in scholastic. priuil. 30. nec aliàs cogi possunt ad residendū per prelatū: quia postquam à iure excusantur. Episcopus non est supra ius, ideo non poterit eos monere, ut resideant: quod si fecerit, abutitur, tanquam veniens contra sanctos canones. c. inter. de cleric. non resid. & potest ab hac monitione appellari tanquam ab abusu ad parlamentum.

Valetudo 27 Adhuc excusatur quis ob necessitate
diversa ex ingruentem personæ, ut pote si valetudi-
alis a re- ne afficiatur curatus, tunc per substitu-
tionem. tum deseruiet. *cap. ad audientiam. de cler.*
non resid. c. 1. & per totum. de cleric. & grotan.
& c. vno. illo tit. in 6. facit. l. aut si valetudine.
ff. de procurator. l. si cui. §. fin. ex quibus caus.
maior, aut si necessario fuerit occupatus.
c. adhuc vbi doct. de offic. Archid. vbi Episco-
pus occupatus plures habere potest vica-
rios, facit. c. quoniam de offic. ordinar.
 28 Vel etiam si necessitas inest personæ,
 cum habet plura beneficia, quippe non
 posset in vtroque residere. *d. c. non potest. de*
preb. in 6. ob id alteri per vicarium seruiet.
c. excipienda §. qui verò. de preben.

Pestis an 29 Idem si pestis viget in loco beneficii:
excuset a ut probat plene de Ripa. *in tract. de peste. in*
residendo. 2. part. q. 5. vers. quimo pestis excusat. *allegat.*
text. in arg. in cap. ad supplicationem. de renun.
vbi prælato licet renunciare beneficio, in
quo tutè morari non potest, & cap. pasto-
ralis. 7. q. 1. vbi dicitur posse fugere pro-
pter inimicitias. cle. in agro. §. fin. de statu
monach. cum similibus.

30 Sed in hoc casu pestis, ego dicerem
 contra, nisi reperiret vicarii, qui id tem-
 poris seruiret. nam in Euangelio dicitur:
 Mercenarium fugere lupum venientem: sed
 bonus pastor nõ fugit, sed opponit se pro
 muro hostibus, sicut Christus, & Apostoli
 ac deniq; diuus ille Thomas Cantuarien.
 Archiepisc, vt in eius vita continetur: li-
 cet quidam infani illi sancto viro maledi-
 cant.

31 Et in tempore necessitatis, quæ ma-
 ior esse potest necessitas quam pestis: ideo
 dicerem id temporis teneri seruire per se,
 vel per alium, etiam si mortis corporalis
 imminet periculum: quia melius est
 mortem pati, quam gregem tempore ne-
 cessitatis deserere: sed potest monere par-
 rochianos, vt confiteantur, dum sani sunt,
 quos, si maluerint infirmitatem expecta-
 re, per fenestram audire illos poterit, aut
 alias ex longinquo nec ingredi tenebitur,
 si valeat infirmus surgere.

Vocatus a 32 Item personæ necessitatem voco, vt
Papa excuset contigerit aliquem à Papa euocari: tunc

is à Papa vocatus poterit per vicarium de-
 seruire. *cap. cum dilectus. de cler. non residen-*
do. quod est verum, quando erat principali-
ter pro seruitio Papæ.

33 Secus si pro lucro suo, veluti quia est
 scriptor bullarum, aut procurator in pala-
 tio, tunc non excusatur, quia sui lucra gra-
 tia abest. *tex. in l. scriuarios, vbi Alex. & Iaf.*
C. de testa. milit. Reipublicæ enim causa
eos abesse solos intelligimus, qui non sui
commodi causa, sed coacti absunt. l. Rei-
publicæ. & l. non verè. ff. ex quibus causis im-
tor.

34 Vnde declaratum fuit in concilio
 Constan. *sessio. 19. quòd beneficiati præ-*
sentes in concilio recipient omnes fru-
ctus, etiam distributiones, quæ dantur
præsentibus: nam censentur præsentibus,
& habentur pro residentibus: vbi etiam
si caueretur statutus ecclesiæ contrarium,
quibus hoc casu derogatum est.

35 Idem dicit Ang. Clauas. *in sua summa,* Absens in
 in verb. *cler. 7. q. num. 2. quando quis esset*
 in seruitio Episcopi, nisi propter ambitio-
 nem, vt posset capere beneficium aliquod
 tunc enim non excusaretur: quod est no-
 tandum velut quotidianum. [sed hoc ca-
 sus.]

36 Excusatur etiam is, qui est in serui-
 tio legati vel Archiepiscopi. *c. ad audientiam,*
& c. de cetero. de cler. non resid. ac. ca. cum
dilectus. vbi doct. ibid. & de Archiepiscopo
intelligendum est, quando clericos suæ di-
ocæ celsis, non autem suffraganeorum re-
cipit, arg. cap. pastoralis. de offic. ord. c. vno. de
foro compet. in 6.

37 Restringe tamen, quòd Episcopus
 vltra duos non habeat, *ibi. in d. c. ad audien-*
tiam. nisi ecclesia tot & tantis abundaret
canonicis, qui possunt sufficere ad serui-
tium ecclesiæ, remotis quatuor, vel plu-
ribus, quos Episcopos habet.

38 Vt videmus in ecclesiis regularibus
 secularizatis, ad quas tot confugerunt vni-
 dique irregulares apostatæ, vt laqueus
 confringeretur illorum: sic enim apostata
 & irregulares appello, qui ex illo non
 erant monasterio, vel nisi eorum expressa
 fuerit habita mentio in bulla: quod alias

facit a re-
sidendo.

Præsentibus
in concilio
generali
omnes fru-
ctus recipi-
unt, etiam
distributio-
nes.

Absens in
seruitio e-
piscopi
quando lu-
cretur fru-
ctus.

Vel in ser-
uitio lega-
ti aut ar-
chiepisco-
pi.

Duos ex ca-
nonicis epi-
scopus acci-
pere potest.

non est præsumendum: nec iure secularis facti sunt, ob id non possunt postea obtinere beneficia, cum sint excommunicati relinquentes habitum & apostatantes.

39. Secundò limitatur, ut procedat, cum Episcopus eos haberet pro suo seruitio, secus si eos alciuisset abique iusta causa, ad venandum forte, vel pro voluptate ad ludendum. *cap. inter. vbi Host. de cler. non residendo.*

Episcopus 40. Tertio non possit Archiepiscopus suos canonicos excusare à residendo. *cap. cum dilectus. ibi circa nos de cler. non residendo. arg. cap. si compromissarius, versio. no alienos. restringitur, de election. in 6. hoc docet. Ioann. Andr. in cap. vno. de cleric. non resid. col. 2. lib. 6. in Nouel. facit. l. 2. §. diuus Adrianus. ff. de iure fisci.*

41. Quarto nec quidem habere duo permitteretur, si cultus diuinus ex eo destrueretur, ob paucitatem ministrorum. *cap. pen. de cler. non resid. vel si ecclesia remaneret destituta literatis, cantoribus, aut aliis necessariis: remanerentq; soli canonici illiterati & stolidi, qui graue possent afferre detrimentum, & scandalum ecclesie.*

Necessitate 42. Quintò finita necessitate, vicarius cessante curatus seruire tuncur. definit posse seruire, verum curatus per se deseruiet: nam cessante causa cessare debet effectus. *l. quod dictum. ff. de pact. e. cum cessante, de appella. & quod belli calamitas introduxit, pacis lenitas sopiat. l. vna. in prin. C. de caducis tollen. l. as. plura ad hoc congerit in l. i. in vlt. notab. ff. de officio eius. & do. Tiraq. in suo tract. cessante causa.*

43. Sextò procedit, cum illa necessitas esset causa mediata, cur iste curatus non residet, alioqui nequaquam excusaretur, ut quia antea forte non residebat. *d. cap. ad audientiam. doct. in cap. i. de cler. agrotan. text. in l. pen. §. docere. ff. ne quis eum qui in ius voc. est vt eximat. facit. text. in l. socium qui. ff. pro socio, scripsi in §. i. in gl. impedimento in si. de colla. in concor. ibi vide quæ dixi.*

44. Septimò non creditur impedito, vel occupato, nisi appareat de causa vt plene probat. *l. as. in d. l. i. colum. 13. ff. de offic. eius: veritatem enim spectamus. l. si forte. ff. de*

castro. pecul. & doct. in l. si donatione C. de colla.

45. Octauò idem in inferiore prælato dicunt doct. per cap. relatum, ibi, nisi forte de licentia suorum prælatorum. *l. de cler. non resi. vbi prælatus inferior etiam à residentia dispensat duos, quos secum ducit, vt pote Abbas, dummodo sit iusta causa: reditum fuit.*

46. Nonò non debent admitti etiam ad celebrandum sacerdotes simplices in aliena diocesi, sine licentia sui episcopi: vt dicitur in ca. fraternitatis, de cler. non resid. *facit cap. primum, & per totum. de cler. peregr. & Angel. Clauf. in verbo cler. 7. in fin. quod non seruant hodie sacerdotes, nec vicarii Episcoporum, sed hoc seruare deberent, & inuenirent maxime Paris. multos apostatas.*

47. Item si religiosus obtineat parrochiam ecclesiam, poterit per vicarium deseruire, & debet, nisi dispensatum fuerit secum per Papam, quod per se deseruire valeat. *cap. 2. vbi. gloss. de stat. monach. præf. ca. i. de capel. monach. l. ob religionem cui vicarium est obligatus, à quo non debet egredi, tum propter habitus diuersitatem. cler. i. de elect.*

48. Nisi religiosus propter prædicationem foret ecclesie valde utilis. *cap. quod Dei timorem, de statu monach. cap. Doctos. & seq. 16. q. Adde quæ superius scripti in dispensatione. Religios.*

49. Idem cum extraneus non valens loqui idiomate patriæ beneficium haberet ex dispensatione Papæ, tunc quoque necessarium est illi vicarium præficere, qui populum instruat. *c. quoniam. & c. inter ca. tertia, de offic. ord. de his exteris plura offerunt inferius dicenda, secundum varietatem rescriptorum, in 3. part. in rescriptis mistis.*

50. Idem si cui necesse fuerit peregrinationis votum implere, durante absentia propter suæ personæ necessitatem per vicarium deseruiet. *cap. fin. de voto. quod est verum, si votum fuerit emissum ante beneficium adeptum: sed postquam accepit quis beneficium obligatus est ad residentiam,*

etiam etiam si modicum sit beneficium. *ca. conquirente. de cler. non residen. à qua residentia non potest absolui etiam ex voto, sine facultate & licentia sui superioris emisso. cap. sicut ex literis, de iure iur. cap. magna. ubi not. de voto.*

Per se deseruiens vi. a. n. ubi abe. resp. est.
 51 Idem dicendum est, si quis deseruiat: tamen adhuc ut cultus augeatur diuinus vult vicarium vnum, aut plures habere, tunc hoc non denegatur eidem, quia ad laudem Dei tendit, per c. illud. & c. nihil. 7. q. 1. & not. in cap. clericos. de offi. vicar. nec auctoritas prelati requiritur hoc casu, vel aliqua regimini litera, cum ipse curatus per se regat.

Vicarium presbiter in sacculis quis potest.
 52 Idem si parrochia sit ampla, & aliqua ecclesia, quam succursus vocant, ab illa dependeat: tunc quoque vicarium auctoritate sua alteri illarum præficere poterit. *ca. ad audientiam primo, de eccles. a. edificand.*

Ab homine dispensatur a residentia.
 53 Ab homine etiam dispensatio de non residendo peti solet, si forte dispenset Papa, vel episcopus ex iusta causa. *c. relatum ibi vel pro alius honestis causis, de cler. non residen. cap. prop. sicut. de silis presbyt. cap. cum ex eo de elect. in 6. alioqui dispensans non est tutus. Feder. consil. 256. de iure communi. & plenè loam. de Selua in tract. benef. in 4. parte. quæst. 8.*

Dispensatus a residentia sine iusta causa non est tutus.
 54 Nec excusatur dispensatus de non residendo, nisi iustam habeat causam per iura prædicta, & per gl. in cap. non est de voto. Et hoc nominatim docet Angel. Clauas. in sua summa. in verb. cler. 7. in princ. Idq; propter multa mala, quæ pauperibus contingunt, & ecclesie propter sui curati vel prelati absentiam.

Mala que contingunt ex absentia beneficiorum.
 55 Primum deseruitur hospitalitas, quam omnino Deus nobis iniungit: ut in cap. de monachis. de preben. & negliguntur pauperes, qui sunt membra Christi: ut patet in Euangel.

56 Ecclesie ruinam patiuntur ex beneficiorum absentia, cum nullus sit, qui eas reedificet. *cap. fundamenta. §. dignè, de elect. in 6. ibi.* Nunquid obduxit obliuio, quæ vrbis, quæ incolis nota dispendia intulerunt hæctenus peregrina regimina? nunquid non hæc destructio mœnium,

deformatio proueniens ex ruinis luce clarius manifestant? nunquid non hæc ipsa veneranda Dei templa præsentis manu sacrilegia diebus nostris nefarie violata proclamant. &c.

57 Cultus minuitur diuinus per mercenarios, qui non feruiunt, & quibus nulla est cura de ouibus. *ut sacrum docet Euangelium. & text in c. ex parte. de constitut.*

58 Hæreses nascuntur, & pullulant, cum pastor est absens: *ut in Euangelio. Maledictus homo seminauit zizania, cum dormiret pastor, vel absens esset.*

59 Summatim omnia insurgunt mala ex absentia pastorum & prelatorum: veluti docet ipsa experientia. *cap. quam sit, de elect. cui malo subuentum esse magno perere desiderarem.*

60 Adde quod hic dispensatus de non residendo nequaquam recipiet fructus beneficii, nisi concedatur hoc expresse in dispensatione, vel nisi fauore studii, sic esset dispensatus. *cap. cum ex eo, de elect. in 6. cap. ex tua. & cap. relatum. de clericis non residentibus.*

Dispensatus a residendo fructus an recipiat.

61 Aut si statutum vel consuetudo esset in contrarium, vel dispensatus esset super atate, hæc enim tendere videtur dispensatio, ut minor interim fructus percipiat. *Ioann. And. in d. cap. cum ex eo, in verb. iusta. & Ant. Buirig. in cap. at si clerici, de adulteris, periculo ad quartum principale, de iud. facit. gl. in c. quia in tantum, de prebendis.*

62 Per statutum vero permitti potest, ut Statutus quis per vicarium deseruiat: si statutum testis permittit factum sit cū causa & auctoritate episcopi. *cap. c. cum omnes. de constit. alioqui non glo. & per vicarium doct. in c. 2. de verb. & rerum signif. in 6. Feder. deseruiat. conf. 246. de iure.*

63 Nec sufficeret adhæc auctoritas vicarii episcopi, nisi specialem super hoc habeat potestatem, teste Feder. consil. 264. si canonici. & superius scripsi in materia vicariorum episcopi.

64 Nisi præfata statuta fuissent introducta à capitulo sede vacante: quia tunc omnis iurisdictio penes capitulum erat deuoluta, & ita perinde valebunt, ac si ab ipso episcopo edita essent. *ca. ne sede vacan. Feder.*

Feder. de Senis. conf. 16. capitulum. & ecclesie, & superius dixi in tract. de uolutionum.

65 Interdum id consuetudine videmus indulgeri, veluti quia forte Canonici sunt pauperes, vt non possint commodè viuere ex fructibus præbende: tunc potest introducere consuetudo, quod recipiant aliquid deseruendo per vicarium: vel si alias ex iusta causa fuerit inducta consuetudo. c. cum omnes, de consti. c. ad audientiam, de cler. non resid. Ioan. de Selua in tracta. de benef. in 4. parte. q. 6. Pator. & alii in d. c. extirpanda. §. qui verò, de præbenda.

66 Non tamen valet consuetudo de non residendo in curatis, cum hæc nimis sit ecclesiis, & animabus damnosa. cap. licet canon. de elect. in 6. gloss. in §. nam ecclesiarum, in verb. resident. in proemio pragmat. sanctio. sic docet Fel. in d. cap. cum omnes. col. 16. refert & sequitur de Ripa in lib. respon. de legib. cap. 14. ex impensis, in octauo dubio, & in cap. cum M. num. 41. & seq. de consti. plene Ioannes de Selua in tracta. de benef. in quarta parte, quaestione secunda: imò peccat mortaliter non residens, quia facit contra naturalem iustitiam, qua tenetur ipsemet ex suscepto officio gerere curam ouium Christi: vt testatur Caiet. in sua summa. in verbo beneficium ecclesiasticum, quem refert Henric. Boetius in tract. de Synodo episcopi, in tertia parte, art. 1. num. 150.

67 Præterquam in casibus, in quibus excusatur: vt superius dixi. Et quando beneficium esset ita tenue, quòd ex illo commodè viuere non posset: vt decidit Angel. de Claua. in sua summa, in verb. clericus. 7.

68 Amplia prædicta quoque procedere pluribus aliis casibus, in quibus videlicet maior erit: aut similis ratio, nam tunc poterit Episcopus, vel alius indulgere, ne per se resideat, per text. in §. porro, que fuit prima causa benef. amittendi, ibi, si qua fuerit antiquioribus causis similis, seu maior: vt proinde sciat vtrum beneficium sit amittendum, an nihilominus retinendum.

69 Veluti si doctor aliquis utiliter legat in vniuersitate multos erudiendo, quam obrem putarem excusandum à residentia

Consuetudo quando absente in excusare possit.

in loco beneficii, sicut scholastici: de quib. in scholasti. priuileg. scripsi per aub. multo magis. C. de sacrosanct. ecclesie.

70 Vingtiquatuor casus in quibus licet per vicarium deseruire enumerat. Ioan. de Selua in tract. de benef. in 4. parte. que. 6. post Pator. & alios in cap. extirpanda. §. qui verò, de præbe. qui ferè omnes comprehenduntur sub tribus casibus, quos supra scripsi. Primus ratione vtilitatis ecclesie, videlicet fauore studii. c. relatum, de cler. non resid. c. cum ex eo de elect.

71 Secundus ratione necessitatis belli, aut pestis. Pano. in c. per tuas, per illum. text. de dona. Imò. in ca. fin. de cler. non resid. Tertius est quando à iure hoc est expressum, vt absentia pro seruitio Episcopi, vel sui superioris. c. cum dilectus, & c. de cetero, de clericis non residens.

72 Idem dicimus in officialibus Regiis, Officialibus vt residere teneantur in locis, quibus tantquam officiales præfecti sunt, vt plenè statutum est in ordinatio. Regiis. rub. De la residence que sont tenuz faire, mesme ment les officiers Royaux. & scripsi in Concord. in §. 1. de collatio. in glossa residentie.

73 De triplici residentia vide per Innocent. c. fin. de cler. non resid. quem plenè refert & prosequitur Barba. in clement. gratia, col. 11. & sequent. de rescript.

74 Ad hæc clericus secularis habens beneficium exigens residentiam, vt pote curatum, sortitur ibi domicilium, secus si non requirat residentiam, per textum in c. dilectus. 2. de rescr. vbi amplè Felin. & alii in c. ex ore, de priuileg. quid autem operetur effectus domicilii, conscribo in tracta. de domicil. elect. in ordin. Reg. in tertio tomo.

75 Superest hic videre, Quis facultatem non residendi valeat concedere? Respondeo, is qui residendi necessitatem imponit: Eius enim est soluere, cuius est ligare. l. si puella. ff. de sponsal. l. 3. de re iudicata. si. l. eius est velle, de regulis iuris. ideo Rex poterit Consiliariis, & aliis officialibus suis facultatem non residendi in palatio suo concedere: vt patet in ordinatio. Regiis, in dicto titulo. de la residence, &c.

76 Sic quoque Papæ datum est non residendi

fidendi facultatem omnibus beneficiariis indulgere, necnon Episcopis. idem à iure permissum est in ca. licet canon, de elect. in 6. hæcenus de residentia, ad alias dispensationes veniamus.

Dispensa-
tur cum e-
piscopo, ut a
habere a
beneficia.

77 Dispensatur interdum cum Episcopo, ut ea beneficia, quæ tempore promotionis obtinebat, retinere possit: cui sic dici solet in bulla: ut commodius sustentari valeas de alicuius subventionis auxilio, &c. alioqui vacant priora beneficia per addeptionem episcopatus lapsi trimestri ad consecrandum, per ca. cum in cunctis. §. cum verò, de electio. dixi in §. si. de mand. Apostol. in concord.

Contra epi-
scopos in sa-
natis.

78 Hodie verò tanta viget ambitio, ut quis non vno contentus viuat episcopatu, sed nec quidem centum: quin si cunctos haberet episcopatus, & abbatias totius regni, nihilominus adhuc esuriret: patet in multis, qui deuorant episcopatus, consumuntq; abbatias regni, necnon aliorum: quos Deus Opt. Max. sua gratia dignetur

illuminare, & ambitum illorum compe-
scere.

79 Interim verò non putarem summum Pontificem tutum in largiendis huiusmodi dispensationibus, aliquando plus æquo liberalem: nec quidem ambitiosum miserè esurientem dispensatum in conscientia, veluti supra dictum fuit: quamobrem dicendum eis foret potius in præfatis dispensationum literis, ut citius & celerius in infernum, descendere valeas, de alicuius subventionis auxilio tibi providemus, &c.

80 Dispensatur etiam cum extraneo nõ loquente idiomate patriæ: de qua dispensatione dicitur inferius in rescriptis missis.

81 Alia pleræq; sunt dispensationum species, quas tanquam raras, & parum in forensi iudicio agitari solitas consultus prætermittam, finem imponens huic secundæ parti nostræ praxis:
de his gratias Deo
agens.